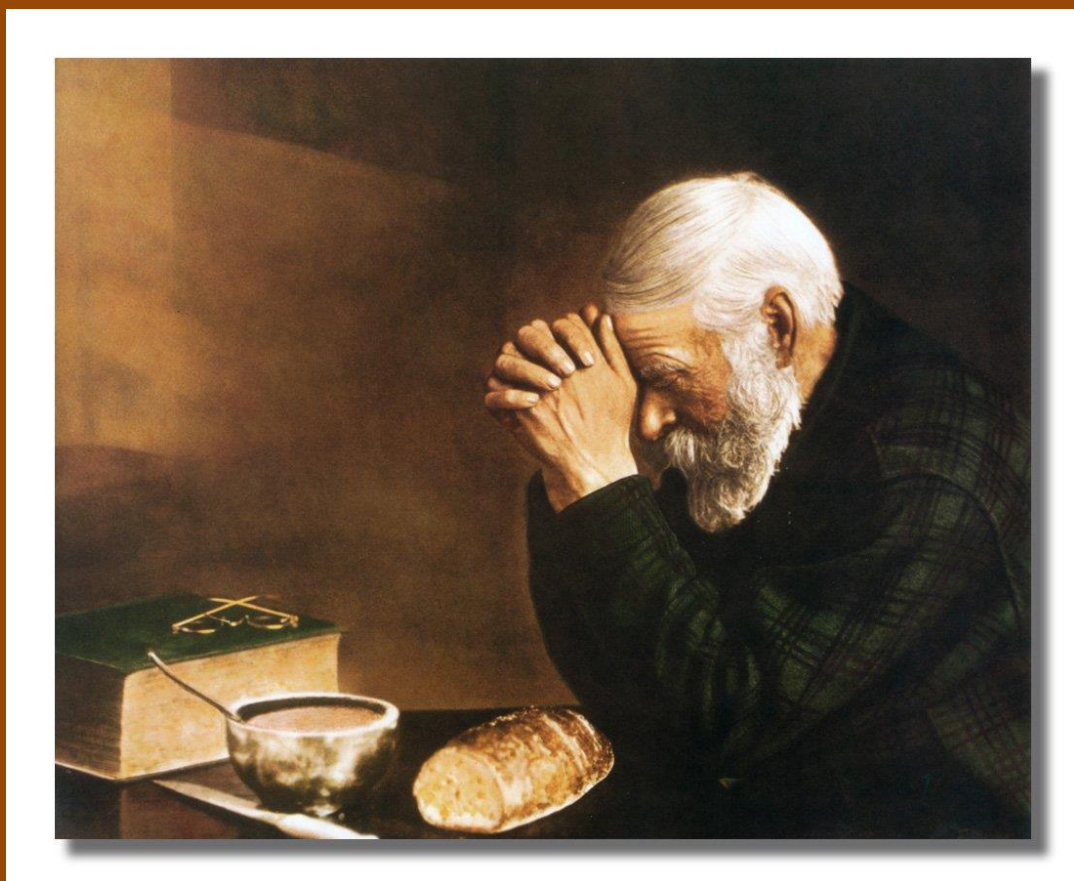

James kardinál Gibbons

VIERA NAŠICH OTCOV

**Jednoduchý výklad a obhajoba
Cirkvi založenej naším Pánom
Ježišom Kristom**

JAMES KARDINÁL GIBBONS

Arcibiskup Baltimoru

VIERA NAŠICH OTCOV

**Jednoduchý výklad a obhajoba Cirkvi
založenej naším Pánom Ježišom Kristom**

Baltimore, MD. 1876

Preklad z anglického originálu: JAMES CARDINAL GIBBONS. Archbishop of Baltimore: **THE FAITH OF OUR FATHERS. Being a Plain Exposition and Vindication of the Church Founded by Our Lord Jesus Christ.** Ninety-third Carefully Revised and Enlarged Edition.

John Murphy Company Publishers Baltimore, MD.; New York; London; Manchester; Birmingham and Glasgow. 1917.

Pre vnútornú potrebu.

www.tridentskaomsa.weebly.com

OBSAH

Predslov	4
Predslov k 83. prepracovanému vydaniu	4
Úvod.....	5
1. Najsvätejšia trojica, vtelenie a iné.....	9
2. Cirkev je jednotná	11
3. Cirkev je svätá.....	17
4. Cirkev je katolícka.....	25
5. Cirkev je apoštolská	30
6. Cirkev je nezničiteľná.....	38
7. Cirkev má neomylnú autoritu	46
8. Cirkev a Biblia.....	52
9. Petrov primát.....	61
10. Zvrchovanosť pápežov	68
11. Neomylnosť pápežov	75
12. Časná moc pápežov.....	83
12.1. Ako pápeži nadobudli časnú moc.....	83
12.2. Platnosť a právna opodstatnenosť časnej moci pápežov.....	85
12.3. Čo pápeži vykonali pre Rím.....	89
13. Vzývanie svätých.....	91
14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?	97
14.1. Je dovolené uctievať si ju?.....	97
14.2. Je dovolené vzývať ju?	111
14.3. Je dovolené napodobňovať ju ako vzor?	115
15. Posvätné obrazy	117
16. Očistec a modlitby za mŕtvych.....	124
17. Občianska a náboženská sloboda	133
18. Obvinenia z náboženského prenasledovania	144
18.1. Španielska inkvizícia.....	144
18.2. A čo krviprelievanie počas bartolomejskej noci?.....	150
18.3. Mária, anglická kráľovná.	152

19. Milosť - Sviatosti – Dedičný hriech – Krst - Jeho nevyhnutnosť- Jeho účinky - Spôsob krstu.....	154
20. Sviatosť birmovania	162
21. Najsvätejšia sviatosť oltárna (Eucharistia).....	165
22. Prijímanie pod jedným spôsobom.....	172
23. Obeta svätej omše.....	176
24. Používanie náboženských obradov sa riadi zdravým rozumom	183
25. Omšové obrady.....	187
26. Sviatosť pokánia	193
26.1. Božské ustanovenie sviatosti pokánia.....	193
26.2. O relatívnej morálke katolíckych a protestantských krajín.....	211
27. Odpustky	214
28. Posledné pomazanie.....	219
29. Kňazstvo	221
30. Kňazský celibát.....	228
31. Manželstvo.....	233

PREDSLOV

Cieľom tejto knižky je v jednoduchej a praktickej forme podať výklad a obhajobu hlavných náuk katolíckej Cirkvi. Zdalo sa mi dostatočné venovať len krátky priestor tým katolíckym doktrínam a praktikám, ktoré protestanti s radosťou uznávajú, zatiaľ čo náuky, ktoré popierajú sú vysvetlené podrobnejšie.

Autor zostavil toto dielo v čase, ktorý mu zostal pri plnení naliehavých povinností kňazskej služby. V podstate obsahuje prednášky, ktoré predniesol pred rôznymi zhromaždeniami vo Virgínii a Severnej Karolíne. Často cítil, že spásonosný vplyv takýchto prednášok, najmä pri príležitosti misií vo vidieckych oblastiach, by sa veľmi zväčšil, keby boli doplnené knihami alebo traktátmi, ktoré by sa šírili medzi ľuďmi a ktoré by sa mohli čítať a o ktorých by bolo možné premýšľať vo voľnom čase.

Keďže jeho hlavným cieľom bolo priblížiť pravdy katolíckej viery našim odlúčeným bratom, ktorí vo všeobecnosti prijímajú sv. Písmo ako jediný zdroj autority v náboženských otázkach, snažil sa svoje výroky posilniť aj hojnými odkazmi na posvätný text. Považoval však za vhodné pridať aj mnohé citáty najstarších Otcov, ktorých svedectvo, prinajmenšom ako svedkov viery ich doby, musia prijať aj tí, ktorí spochybňujú ich osobnú autoritu.

Hoci sa autor snažil byť vo všetkých svojich tvrdeniach presný, občas sa do nich mohla neúmyselne vkradnúť nepresnosť. Akékoľvek úpravy, ktoré ctihodní preláti alebo klerici budú ochotní navrhnuť, budú s vďakou zohľadnené v nasledujúcom vydaní.

RICHMOND, 21. novembra 1876.

PREDSLOV K 83. PREPRACOVANÉMU VYDANIU

Nové vydanie „*Viery našich otcov*“ bolo starostlivo zrevidované a obohatené o niekoľko strán dôležitých informácií. Je potešiteľné, že od prvého vydania, ktoré vyšlo v roku 1876, až po súčasnosť vyšlo 1,4 milióna výtlačkov a náklad knihy sa neustále zvyšuje.

Dielo bolo preložené aj do takmer všetkých európskych jazykov.

BALTIMORE, USA. 1. mája 1917.

ÚVOD

MÔJ MILÝ ČITATEĽ. Možno je to prvýkrát v tvojom živote, čo držíš v rukách knihu, v ktorej doktrína katolíckej Cirkvi vysvetľuje jeden z jej vlastných synov. Nepochybne si počul a čítal veľa vecí týkajúcich sa našej Cirkvi; ale či tvoje informácie nepochádzajú od učiteľov, ktorí sú oprávnené podozriví? Žiadal si chlieb a oni ti dali kameň. Žiadal si ryby oni ti dali hada. Namiesto chleba pravdy, ti podali hada lži. Preto bez toho, aby si chcel byť nespravodlivý, nie je tvoja myseľ zaujatá proti nám, pretože si počúval falošných svedkov? Tak je to aspoň v tisícoch prípadoch mojich krajanov, ktorých som stretol počas mojej krátkej misionárskej kariéry. Katolícka Cirkev je neustále nesprávne vykresľovaná v mnohých spisoch a dokumentoch.

Útočí sa na ňu v románoch typu Márie Monkovej alebo v novinách. Je pravda, že nepravdivosť týchto periodík bola plne odhalená. Ale protijed prichádza často príliš neskoro na to, aby proti jedu účinne pôsobil. Videl som obrázok, na ktorom sa Kolumbus snažil dokázať uskutočniteľnosť svojho zámeru objaviť nový kontinent pred istými mníchmi, ktorí pred ním zatínali päste a škrípali zubami. Pre umelca nie je dôležité, že Kolumbus by pravdepodobne nikdy nemohol podniknúť svoju cestu a uskutočniť tento objav, ako sám objaviteľ priznáva, nebyť dobročinné horlivosti mníchov Antonia de Marchena a Juana Pereza a ďalších cirkevných predstaviteľov, ako aj štedrosti kráľovnej Izabely a španielskeho dvora. Skreslené informácie o Cirkvi sa objavujú aj v tzv. Dejinách, ako je Foxeho Kniha mučeníkov. Je pravda, že to úspešne vyvrátili Lingard a Gairdner, ale koľkí čítali fiktívne rozprávania Foxeho, ktorí nikdy neprečítali ani jednu stránku z Lingarda alebo Gairdnera?

Vo veľkej časti tlače, v brožúrach a najmä v protestantských kazateľniciach, ktoré by mali byť zasvätené pravde, sa Cirkev stáva obeťou tých najhorších ohováraní. Na jej krásnu nebeskú tvár jej nepriatelia nasadili ohavnú masku a v tejto maske ju vystavujú urážkam a posmechu verejnosti. Správajú sa k nej tak, ako kedysi zaobchádzali s Ježišom, jej ženíchom, keď odetého do šarlátového rúcha, korunovaného trnám a takto zohyzenému, sa mu vysmievala bezohľadná chátra.

Boja sa o nej povedať pravdu, lebo „*Pravda má takú tvár a taký vzhlad, že ten kto ju uzrie, ju hneď miluje.*“¹

Nezriedka sa stáva, že sa rozvinie dialóg podobný tomu, ako je nasledujúci rozhovor medzi protestantským *pastorom* a konvertitom na katolícku vieru:

PASTOR: Nemôžete poprieť, že rímskokatolícka Cirkev učí hrubé omyly - napríklad uctievanie obrazov.

KONVERTITA: Nepripúšťam takéto obvinenie, pretože som sa nič také neučil.

¹Dryden, Hind and Panther.

PASTOR: Ale kňaz, ktorý ťa učil, ťa nenaučil všetko. Zatajil niektoré veci, o ktorých vedel, že by ti vadili.

KONVERTITA: Nič mi nezatajil, lebo mám knihy, v ktorých sa podrobne hovorí o celej katolíckej náuke.

PASTOR: Oklamaná duša! Či nevieš, že v Európe sa učí inak?

KONVERTITA: To nie je možné, lebo Cirkev učí na celom svete to isté vyznanie viery a väčšina doktrinálnych kníh, ktoré som čítal, bola pôvodne vydaná v Európe.

Napriek tomu sa duchovní, ktorí vyslovujú tieto hanlivé výroky, čudujú, ak sa cítíme pobúrení, a obviňujú nás, že sme príliš citliví. Tak dlho nás očierňovali, že si myslia, že nemáme právo sa sťažovať.

Nedokážeme dostatočne vyjadriť ako veľmi nás urážajú tí, ktorí takto úmyselne Cirkev očierňujú. Existuje prikázanie, ktoré hovorí: „*Nevydáš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu.*“ Ak je hriechom krivé svedectvo proti jednému človeku, ako môžeme charakterizovať hriech tých, ktorí ohovárajú tristo miliónov katolíkov tým, že im pripisujú učenie a praktiky, ktoré títo odmietajú a ktoré sa im hnusia.

Nečudujem sa, že Cirkev nenávidia tí, ktorí sa od jej nepriateľov dozvedajú, aká je. Je prirodzené, že čestný človek neznáša inštitúciu, ktorej dejiny sú podľa neho poznačené krviprelieváním, zločinmi a podvodmi. Keby som bol vychovaný ako oni a obklopený atmosférou nepriateľskou voči Cirkvi, možno by som mal to nešťastie, že by som dnes proti nej horlil pomstou, namiesto toho, aby som zasvätil svoj život na jej obranu.

Nesťažujem sa na ich nepriateľstvo, ale na to, že úsudok, ktorý si o nej vytvorili, sa zakladá na bezohľadných tvrdeniach jej nepriateľov, a nie na tvrdeniach nestranných svedkov.

Predpokladajme, že by som chcel získať správny názor na južanský národ USA, bolo by odo mňa spravodlivé, keby som si ako jediný zdroj informácií vybral niektoré severné a východné periodiká, ktoré počas občianskej vojny ostro vystupovali proti ľuďom a inštitúciám Juhu? Tieto noviny južanov predstavovali ako ľudí, ktorí sa vždy dovolávajú meča a pištole namiesto zákona, aby tak obhájili svoje súkromné krivdy. Zasykali ich obvineniami, ktoré tu nebudem opakovať. Namiesto toho, aby som tieto noviny považoval za základ svojich informácií, bolo mojou povinnosťou prísť medzi nich; žiť s nimi; študovať ich život ako sa prejavuje na verejnosti i v súkromí. To som aj urobil a na tomto mieste s radosťou vydávam svedectvo o mnohých vynikajúcich vlastnostiach ich mysle a srdca.

Teraz vás žiadam, aby ste katolíckej Cirkvi priznali rovnakú mieru spravodlivosti, akú rozumne požadujete odo mňa, keď posudzujete charakter Juhu. Nepýtajte sa jej nepriateľov, aká je, lebo sú zaslepení vášňou; nepýtajte sa jej

nevďačných, odpadlických detí, lebo ste nikdy nepočuli, že by syn hovoril dobre o matke, ktorú opustil a ktorou opovrhoval.

Preštudujte si jej dejiny z pravdovravných zdrojov. Preskúmajte jej vieru. Čítajte jej autorizované katechizmy a doktrinálne knihy. Nájdete ich všade na pulloch kníhkupectiev, v knižniciach jej duchovenstva, na stoloch katolíckych rodín.

V katolíckej Cirkvi nie je žiadne slobodomurárstvo, nemá žiadne tajomstvá, ktoré by si nechala pre seba. Nemá jeden súbor doktrín pre biskupov a kňazov a iný pre laikov. Nemá jedno vyznanie viery pre zasvätených a iné pre cudzincov. Všetko v katolíckej Cirkvi je otvorené a nestranné. Má rovnaké učenie pre všetkých - pre pápeža aj pre roľníka.

Či nie som kvalifikovanejší, aby som vám predstavil Cirkev, než títo nepriateľskí svedkovia, ktorých som spomenul? Učenie Cirkvi som nasal s materským mliekom. Jej dejiny a teológia sa stali predmetom môjho života. Aký motív môžem mať k tomu, aby som vás zavádzal? Nie svetskú odmenu, pretože nehľadám vaše peniaze, ale vašu dušu, za ktorú zomrel Ježiš Kristus. Nemôžem dúfať vo večnú odmenu tým, že vás oklamem, lebo získavaním prozelytov na úkor pravdy, by som si zaslúžil večné odsúdenie.

Toto je, láskavý čitateľ, môj jediný motív. V hĺbke srdca cítim, že vlastnením katolíckej viery mám v rukách poklad, v porovnaní s ktorým sú všetky pozemské veci len smeti. Namiesto toho, aby som tento poklad uchoval v sebe, túžim sa oň podeliť s tebou, aj preto, že jeho odovzdávaním iným nestrácam nič zo svojho duchovného bohatstva. Je pre mňa povinnosťou a skutkom lásky hovoriť pravdu o mojej ctihodnej matke, v našich časoch tak veľmi očierňovanej. Keby bola pravdou, čo i len čiarka z tých obvinení, ktoré sa o nej rozširujú, ani na jediný deň by som sa nepripútal k jej službe a spoločenstvu s ňou. Viem, že tieto obvinenia sú nepravdivé. Čím viac ju poznám, tým viac ju obdivujem a uctievam. Každý deň predou mnou rozvíja nové duchovné čaro.

Ach, drahý priateľu, keby si ju videl tak, ako ju vidia jej deti, už by sa ti nezдалa ako babylonská žena. Zjavila by sa ti *„jasná ako slnko, krásna ako mesiac, s krásou nebies vyrazenou na jej čele, slávna ako vojsko v bojovom šate“*. Miloval by si ju, prilnul by si k nej a objal by si ju. Spolu s jej deťmi by si povstal v úcte *„a nazýval by si ju požehnanou“*.

Uváž, čo stratíš a čo získaš prijatím katolíckeho náboženstva. Tvoja strata je ničím v porovnaní s tvojim ziskom. Nevzdávaj sa svojej statočnosti, dôstojnosti, nezávislosti ani rozumových schopností. Nevzdávaj sa žiadnej z tých zjavených právd, ktoré už možno vlastníš. Jediné obmedzenie, ktoré je na teba uvalené, je obmedzenie evanjelia, a voči nemu nebudeš rozumne namietat'.

Získaš všetko, čo stojí za to mať. Získaš úplné a jasné poznanie Božieho zjavenia. Získaš celú pravdu, ako je v Ježišovi. Už ju nebudeš vidieť v útržkoch, ale bude sa pred

tebou odrážať v celej svojej kráse ako vo vyleštenom zrkadle. Kým ostatní vonku kritizujú architektúru chrámu, ty si vnútri, uctievaš božského architekta a zbožne hovoríš spolu so žalmistom: „*Milujem, Pane, krásu tvojho domu a miesto, kde prebýva tvoja sláva.*“ Kým ostatní zvonku nachádzajú vo vitrážach len nejasné a cudzie postavy bez prítlačlivosti a významu, ty zvnútra s tichým nadšením hľadáš na oslávených Božích svätých, ktorých žiarivé obrazy sú na oknách a všetci vo vnútri sú ožiareni nebeským slnkom. Tvoje poznanie pravdy je nielen úplné a harmonické, ale stáva sa pevným a stabilným. Domnienku vymeníš za istotu. Už nie si „*zmietaný každým vetrom učenia*“, ale si pevne zakotvený na skale pravdy. Potom sa budeš tešiť z hlbokého pokoja, ktorý pramení z uvedomenia si vlastnenia pravdy.

Keď vstupuješ do Cirkvi, nevstupuješ na cudzie miesto, ale vraciaš sa do domu svojho Otca. Dom a nábytok ti možno pripadajú zvlášťne, ale sú presne také isté, aké ich tvoji predkovia zanechali pred stovkami rokov. Keď sa vraciaš do Cirkvi, klaniaš sa tam, kde sa pred tebou klaňali tvoji otcovia, kľáčiš pred oltárom, pred ktorým kľáčali oni, prijímaš sviatosti, ktoré prijímali oni a rešpektuješ autoritu duchovných, ktorých si uctievali aj oni. Vraciaš sa ako márnotravný syn do domu svojho otca a matky. Oblečieš si rúcho radosti, predkladá sa ti hostina lásky a dostávaš bozk pokoja ako prísľub synovstva a tvojho prijatia. Jedno srdečné objatie tvojej nežnej Matky ti vynahradí všetky obety, ktoré si snáď priniesol a ty zvoláš spolu s kajúcnikom Augustínom: „*Príliš neskoro som sa ťa Krása, vždy stará a vždy nová, príliš neskoro som ťa spoznal, príliš neskoro som si ťa zamiloval.*“

Ak by čítanie tejto knihy priviedlo jednu dušu k poznaniu Cirkvi, bude moja práca bohato odmenená.

Pamätaj, že nič nie je také podstatné ako spása tvojej nesmrteľnej duše, „*lebo čo človeku prospeje, ak získa celý svet, a stratí svoju dušu? Alebo čo dá človek v výmenou za svoju dušu?*“²

Nech ťa teda strach z posmievania priateľov a príbuzných, prenasledovania zo strany ľudí, strach zo straty pozemského majetku, ani žiadna iná časná pohroma neodradí od poznania a prijatia pravého náboženstva. „*Ved' naše terajšie ľahké súženie prinesie nám nesmierne veľkú váhu večnej slávy.*“³

Nech vám Boh dá svetlo, aby si spoznal pravdu, a keď ju spoznáš, nech ti dá odvahu a silu nasledovať ju!

² Mt 16, 26

³ 2 Kor 4, 17

1. NAJSVÄTEJŠIA TROJICA, VTELENIE A INÉ

Katolícka Cirkev učí, že je len jeden Boh, ktorý je nekonečný v poznaní, v moci, v добрôte a v každej inej dokonalosti; ktorý svojou všemohúcnosťou stvoril všetky veci a riadi ich svojou prozreteľnosťou.

V tomto jedinom Bohu sú tri osoby - Otec, Syn a Duch Svätý, ktoré sú si navzájom dokonale rovné.

Veríme, že Ježiš Kristus, druhá osoba Najsvätejšej Trojice, je dokonalý Boh a dokonalý človek. On je Boh, lebo *„je nad všetkým, Boh požehnaný naveky.“⁴ „On je Boh z podstaty Otca, splodený pred časom, a je Človek z podstaty svojej matky, narodený v čase.“⁵ Z lásky k nám a aby nás zachránil pred nešťastím, ktoré na nás uvalila neposlušnosť našich prvých rodičov, Božské Slovo zostúpilo z neba a stalo sa Človekom v lone Panny Márie pôsobením Ducha Svätého. Narodil sa na Vianoce v betlehemskej maštali.*

Po tridsiatich rokoch života v ústraní, prevažne v Nazarete, začal svoju verejnú činnosť. Pritiahol k sebe niekoľko mužov, ktorých nazval apoštolmi a ktorých poučil o učení náboženstva, ktoré založil.

Tri roky chodil a konal dobro, slepým dával zrak, hluchým sluch, uzdravoval všetky druhy chorôb, kriesil mŕtvych a po celom Judsku hlásal nové evanjelium pokoja.⁶

Na Veľký piatok bol ukrižovaný na vrchu Kalvária, a tak pre nás svojou smrťou získal vykúpenie. Preto výlučne len Ježiš má označenia Spasiteľ a Vykupiteľ, pretože *„nie je pod nebom iné meno dané ľuďom, ktorým by sme mali byť spasení.“⁷ „Bol zranený pre naše neprávosti, bol zbitý pre naše hriechy, ... a jeho ranami sme uzdravení.“⁸*

Ježiš, ktorý za nás trpí a zomiera, nám prikázal, aby sme ho napodobňovali križovaním svojho tela a každodenným umŕtvovaním. *„Ak niekto,“ hovorí, „chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma.“⁹*

Preto sa v piatok, v deň zasvätený utrpeniu nášho Spasiteľa, zdržiavame požívania mäsitého pokrmu, a to nie preto, že by požívanie mäsitého mäsa bolo samo osebe hriešne, ale robíme to ako skutok spásonosného umŕtvovania. Z detinskej lásky k svojim rodičom si milujúce deti pripomínajú deň výročia smrti svojich rodičov skôr modlitbou a pôstom než hodovaním. Tak aj my sa v piatok zdržiavame mäsitého

⁴ Rim 9, 5

⁵ Atanášovo Vyznanie viery

⁶ Mt 11

⁷ Sk 4, 12

⁸ Iz 53, 5

⁹ Lk 9, 23

pokrmu, aby sme umŕtvovaním svojho tela aspoň v minimálnej miere dosvedčili svoju spolupatričnosť k nášmu drahému Pánovi, usilujúc sa ako svätý Pavol „*nieť na svojom tele Ježišovo umŕtvovanie, aby sa aj Ježišov život prejavil na našom tele.*“¹⁰

Katolíci majú kríž v najvyššej úcte, pretože bol nástrojom ukrižovania nášho Spasiteľa. Čnie na vrcholoch našich kostolov a zdobí naše svätyne. Uctievame ho ako symbol našej spásy. „*Stále nosíme na tele Ježišovo umieranie, aby sa na našom tele zjavil aj Ježišov život.*“¹¹

Krížu, samozrejme, nepripisujeme žiadnu vnútornú cnosť; to by bolo hriešne a modloslužobnícke. Naša úcta sa vzťahuje k Tomu, ktorý na ňom zomrel.

Veľmi starobylým a zbožným zvykom je aj to, že veriaci sa značia znakom kríža a zároveň hovoria: „*V mene Otca i Syna i Ducha Svätého.*“ Tertulián, ktorý žil v druhom storočí kresťanskej éry, hovorí: „*Pri všetkých našich úkonoch, keď vchádzame alebo vychádzame, keď sa obliekame, keď sa umývame, pri jedle, pred spaním, ... robíme si na čele znak kríža. Tieto zvyky nie sú výslovne prikázané Písmom svätým, ale učí nás to tradícia, potvrdzuje to zvyk, zachováva ich viera.*“¹² Znamením kríža vyznávame svoju vieru v Trojicu a Vtelenie a vykonávame najspasiteľnejší náboženský úkon.

Veríme, že na Veľkonočnú nedeľu Ježiš Kristus prejavil svoju božskú moc tým, že vstal z mŕtvych a že po štyridsiatich dňoch strávených na zemi, po svojom zmŕtvychvstaní, keď poučoval svojich učeníkov, vystúpil z Olivovej hory na nebesia.

Na sviatok Turíc, teda zoslania Ducha Svätého a desať dní po svojom nanebovstúpení, náš Spasiteľ zoslal, ako sľúbil, Ducha Svätého svojim učeníkom, keď boli zhromaždení na modlitbách. Duch Svätý očistil ich srdcia od hriechu a odovzdal im plné poznanie spásonosného učenia, ktoré mali oni hlásať. Na ten istý sviatok Turíc začali apoštoli svoje vznešené poslanie, a preto od tohto dňa datujeme začiatok skutočného života katolíckej Cirkvi.

Náš Vykupiteľ dal apoštolom najširšiu právomoc učiť v jeho mene; prikázal im, aby „*hlásali evanjelium všetkému stvoreniu*“¹³ a prikázal všetkým, aby ich pod hrozbou najprísnejších trestov počúvali a poslúchali: „*Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda. A kto pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý ma poslal.*“¹⁴

A aby sme sa nemýlili pri rozlišovaní medzi pravou Cirkvou a falošnými sektami, ktoré náš Pán predpovedal, že vzniknú, ráčil vtlačiť svojej Cirkvi isté viditeľné znaky, podľa ktorých by ju každý úprimne hľadajúci mohol ľahko rozpoznať ako Kristovu jedinou snúbenicu. Hlavné znaky alebo charakteristiky pravej Cirkvi sú: že je jedna, je

¹⁰ 2 Kor 4, 10

¹¹ Gal 6, 14

¹² De Corona, C. III.

¹³ Mk 16, 15

¹⁴ Lk 10, 16

svätá, je všeobecná (katolícka) a je apoštolská¹⁵, ku ktorým treba pridať ešte neomylnosť jej učenia a trvalosť jej existencie.

Týmto znakom sa budem venovať postupne.

2. CIRKEV JE JEDNOTNÁ

Pod jednotou sa rozumie, že členovia pravej Cirkvi musia byť zjednotení vo viere v tie isté doktríny zjavenia a v uznávaní autority tých istých pastierov. Kresťanskej jednote odporuje heréza a schizma. Herézou človek odmieta jeden alebo viac článkov kresťanskej viery. Schizmou odmieta autoritu svojich duchovných predstavených. To, že náš Spasiteľ vyžaduje túto jednotu viery a riadenie svojich údov, je zrejmé z rôznych miest svätého Písma. Vo svojej obdivuhodnej modlitbe bezprostredne pred svojím umučeníím hovorí: *„No neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci boli jedno ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal.“*¹⁶ Jednota Cirkvi je totiž najžiarivejším dôkazom Kristovho božského poslania. Ježiš sa modlil, aby jeho nasledovníci boli zjednotení vo zväzku spoločnej viery, ako on a jeho Otec sú zjednotení vo svojej podstate, a Ježišova modlitba je určite vždy vypočutá.

Svätý Pavol priraduje schizmu a herézu k zločinom vraždy a modloslužby a vyhlasuje, že pôvodcovia siekt nedosiahnu Božie kráľovstvo.¹⁷ Zo svojho väzenia v Ríme adresuje aj list Efezanom, a keďže sú to slová apoštola mali by sme ich vždy prijímať s úctou, navyše keď to píše v reťaziach z cisárskeho mesta! V tomto liste nalieha na jednotu viery nasledujúcim dôrazným spôsobom: *„Usilujte sa zachovať jednotu ducha vo zväzku pokoja. Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj povolání v jednej nádeji svojho povolania. Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst. Jeden je Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, preniká všetkých a je vo všetkých.“*¹⁸ Ako všetci, hovorí, uctievať jedného Boha a nie mnohých bohov; ako uznávať toho istého Božského prostredníka vykúpenia, a nie mnohých prostredníkov; ako ste posvätení skrze toho istého Božieho Ducha, a nie mnohými duchmi; ako všetci dúfate v to isté nebo, a nie na rôzne nebesá, tak musíte všetci vyznávať tú istú vieru.

Jednota riadenia nie je pre Kristovu Cirkev menej podstatná ako jednota v učení tej istej náuky. Náš božský Spasiteľ nikdy nehovorí o svojich cirkvách, ale o svojej Cirkvi. Nehovorí: *„Na tejto skale postavím svoje cirkvi“*, ale *„na tejto skale postavím svoju Cirkev.“*¹⁹ z týchto slov musíme vyvodiť záver, že nikdy nebolo Jeho úmyslom

¹⁵ Konstantinop. Vyznanie viery

¹⁶ Jn 17, 20, 21

¹⁷ Gal 5, 20, 21

¹⁸ Ef 4, 3-6

¹⁹ Mt 16, 18

založiť alebo schváliť rôzne protichodné denominácie, ale len jedno jediné telo so všetkými údmi zjednotenými pod jednou viditeľnou hlavou; a keďže Cirkev je viditeľné telo, musí mať aj viditeľnú hlavu.

Cirkev sa nazýva kráľovstvom: „*On bude naveky kraľovať nad Jakubovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca.*“²⁰ V každom dobre spravovanom kráľovstve je len jeden kráľ, jedna forma vlády, jeden jednotný súbor zákonov, ktoré sú všetci povinní dodržiavať. Podobne aj v Kristovom duchovnom kráľovstve musí byť jeden náčelník, ktorému sú všetci zaviazaní duchovnou vernosťou; jedna forma cirkevnej vlády; jeden jednotný súbor zákonov, ktoré sú všetci kresťania povinní dodržiavať, lebo „*každé kráľovstvo vnútorne rozdelené spustne.*“²¹

Náš Spasiteľ nazýva svoju Cirkev ovčincom. „*A bude jeden ovčinec a jeden pastier.*“²² Čo môže byť krajším alebo vhodnejším obrazom jednoty ako to, čo naznačuje ovčinec? Všetky ovce stáda držia spolu. Ak sú na chvíľu oddelené, sú netrpezlivé, kým sa opäť nezjednotia. Nasledujú tú istú cestu. Pasú sa na tých istých pastvinách. Poslúchajú toho istého pastiera a utekajú pred cudzím hlasom. Tak aj náš Pán chcel, aby sa všetky ovce jeho stáda živili tými istými sviatosťami a tým istým chlebom života; aby sa riadili tým istým pravidlom viery ako sprievodcom do neba; aby počúvali hlas jedného hlavného pastiera, a aby sa starostlivo vyhýbali falošným učiteľom.

Jeho Cirkev sa prirovnáva k ľudskému telu. „*Lebo ako máme v jednom tele mnoho údov, ale všetky údy nekonajú tú istú činnosť, tak aj my mnohí sme jedno telo v Kristovi a jednotlivo sme si navzájom údmi.*“²³ V jednom tele je mnoho údov, ktoré sú nerozlučne spojené s hlavou. Hlava prikáže a noha sa okamžite pohne, ruka sa zdvihne a pery sa otvoria. Tak aj náš Pán ustanovil, aby jeho Cirkev, zložená z mnohých údov, bola celá spojená s jednou najvyššou viditeľnou hlavou, ktorú sú všetci povinní poslúchať.

Cirkev sa prirovnáva k viniču. „*Ja som vinič, vy ratolesti; kto ostáva vo mne a ja v ňom, ten prináša veľa ovocia, lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.*“²⁴ Všetky ratolesti viniča, hoci sa rozprestierajú široko a ďaleko, sú nevyhnutne spojené s hlavným kmeňom a sú vyživované jeho šťavou. Podobne aj náš Spasiteľ chcel, aby všetky výhonky jeho viniča boli spojené s hlavným kmeňom a všetky čerpali výživu z materského kmeňa.

²⁰ Lk 1, 32, 33

²¹ Mt 12, 25

²² Jn 10, 16

²³ Rim. 12, 4, 5

²⁴ Jn 15, 5

Cirkev sa vo sv. Písme nazýva krásnym názvom nevesta alebo manželka Kristova²⁵ a kresťanský zákon pripúšťa len jednu manželku.

V skutočnosti nám stačí zdravý rozum, aby sme sa presvedčili, že Boh nemôže byť autorom rôznych protikladných náboženských spoločností. Boh je v podstate jeden. On je Pravda sama. Ako by mohol Boh pravdy napríklad jednému zboru kresťanov tvrdiť, že v Bohu sú tri osoby, a inému, že v Bohu je len jedna osoba? Ako by mohol jednému človeku povedať, že Ježiš Kristus je Boh, a druhému, že je iba človek? Ako môže povedať, že tresty zlých sú večné, a inému povedať, že nie sú večné? Jedno z týchto protichodných tvrdení musí byť nepravdivé. „Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja.“²⁶

V zákonoch, ktorými sa riadi fyzický svet, ktorý obývame, vidím dokonalý súlad. V našom planetárnom systéme vidím úžasnú jednotu. Každá planéta sa pohybuje po svojej vlastnej dráhe a všetky sú riadené centrálnym Slnkom. Prečo by nemala existovať harmónia a súlad aj v tom duchovnom svete, Božej Cirkvi, najveľkolepejšom vyjadrení Jeho všemohúcnosti a najštedrejšom prejave Jeho dobroty a lásky k ľudstvu!

Preto je zrejmé, že Ježiš Kristus chcel, aby jeho Cirkev mala jedno spoločné učenie, ktorému sú všetci kresťania povinní veriť, a jednu jednotnú vládu, ku ktorej by mali byť všetci lojálne pripútaní.

Pri všetkej úcte k mojim inak zmýšľajúcim bratom ma pravda núti povedať, že táto jednota učenia a vlády nie je v protestantských sektách, či už spoločne alebo jednotlivo. To, že sa rôzne protestantské denominácie od seba navzájom líšia nielen v drobných detailoch, ale aj vo väčšine podstatných zásad viery, je zrejmé každému, kto je oboznámený s učením rôznych vierovyznaní. Množstvo siekt v tejto krajine s ich vzájomným obviňovaním sa je škandálom kresťanstva a najväčšou prekážkou v obrátení pohanov. Nielen sekta sa líši od sekty, ale každá konkrétna denominácia je rozdelená na dve alebo viac nezávislých alebo protichodných vetiev.

V štáte Severná Karolína máme niekoľko baptistických denominácií, z ktorých každá má svoje vlastné charakteristické pomenovanie. Existuje tam aj metodistická cirkev Sever a metodistická cirkev Juh. Boli tu presbyteriáni starej a novej školy. A dokonca aj v episkopálnom spoločenstve, ktoré je najkonzervatívnejšou organizáciou mimo katolíckej Cirkvi, existuje rituálna alebo vysoká cirkev a nízka cirkev. A ak sa pýtate jednotlivých členov, ktorí tvoria niektorú z týchto denominácií, nezriedka zistíte, že ich náboženské princípy sú protichodné.

Protestanti sa od seba líšia nielen v učení, ale aj vo forme cirkevnej vlády a disciplíny. Anglická cirkev uznáva vládnuceho panovníka za svoju duchovnú hlavu.

²⁵ Zjv 21, 9

²⁶ 1Kor 14, 33

Niektoré denominácie uznávajú diakonov, kňazov a biskupov ako podstatnú súčasť svojej hierarchie; zatiaľ čo veľká väčšina protestantov takéto tituly úplne odmieta.

Kde teda nájdeme túto podstatnú jednotu viery a vlády? S istotou odpovedám, že nikde inde ako v katolíckej Cirkvi.

Počet katolíkov na svete sa odhaduje na tri sto miliónov. Všetci majú „*jedného Pána, jednu vieru, jeden krst*“, jedno vyznanie viery. Prijímajú tie isté sviatosti, obetujú na tom istom oltári a zachovávajú duchovnú vernosť jednej spoločnej hlave. Ak by bol katolík taký nešťastný, že by opovážlivo popieral čo len jediný článok viery, alebo sa odlúčil od spoločenstva svojich legitímnych pastierov, prestal by byť údom Cirkvi a bol by odrezaný ako uschnutá ratolesť. Cirkev by si radšej odrezala svoju pravú ruku, než by dovolila, aby niektorý jej člen rozožieral jej vitálne orgány. Takto exkomunikovala Henricha VIII., pretože vytrvalo porušoval posvätný zákon o manželstve, hoci predvídala, že žiadostivý panovník zatahne celý národ do svojej duchovnej skazy. Aj nedávno anatemizovala Dr. Döllingera, hoci prestíž jeho mena hrozila vyvolať rozkol v Nemecku. Cirkev svojim deťom hovorí: „*Môžete podporovať akúkoľvek politickú stranu, ktorú si vyberiete; to nás nezaujíma.*“ Ale akonáhle sa dotknete otázok viery, zvolá a vykrikuje: „*Potiaľ smieš, ďalej nie, tu sa už rozbije pýcha tvojich vlín.*“²⁷ Chrám viery je útočiskom pokoja, svornosti a jednoty.

Áká vznešená a utešujúca je myšlienka, že nech je katolík kdekoli na celom svete, či už vstúpi do svojho kostola v Pekingu alebo v Melbourne, v Londýne alebo v Dubline, Paríži, Ríme, New Yorku alebo San Franciscu, určite bude počuť to isté učenie a bude prítomný pri tej istej obete a bude mať účasť na tých istých sviatostiach.

To však nie je všetko. Jej vyznanie viery je aj dnes totožné s tým, aké bolo v minulých storočiach. To isté evanjelium pokoja, ktoré hlásal Ježiš Kristus na vrchu; to isté učenie, ktoré hlásal svätý Peter v Antiochii a v Ríme, svätý Pavol v Efeze, svätý Ján Zlatoústý v Konštantínopole, svätý Augustín v Hippo, svätý Ambróz v Miláne, svätý Remigius vo Francúzsku, svätý Bonifác v Nemecku, sv. Atanáz v Alexandrii; to učenie, ktoré sv. Cyril a Metod hlásali Slovanom a to isté učenie, ktoré sv. Patrik priniesol do Írska a ktoré svätý Augustín zaviedol v Anglicku a svätý Pelagius v Škótsku a ktoré Kolumbus priniesol na americký kontinent, je to isté učenie, ktoré sa vždy v katolíckej Cirkvi hlásalo na celom svete, od januára do decembra: „*Ježiš Kristus je ten istý včera i dnes a naveky.*“²⁸

Tá istá obdivuhodná jednotu, ktorá existuje vo veciach viery, je aj v riadení Cirkvi. Všetci členovia obrovského tela katolíckych kresťanov sú rovnako úzko spojení s jedným viditeľným vodcom, ako sú spojené údy ľudského tela s hlavou. Veriaci každej farnosti sú podriadení svojmu bezprostrednému duchovnému správcovi. Každý

²⁷ Jób 38, 11

²⁸ Heb 13, 8

farár je podriadený svojmu biskupovi a každý kresťanský biskup uznáva jurisdikciu Rímskeho biskupa, nástupcu svätého Petra a hlavy katolíckej Cirkvi.

Je možné sa však spýtať, či táto jednota viery nie je narušená dogmami, ktoré Cirkev kedysi vyhlásila? Odpovedám: Nie je možné prijať žiadnu novú dogmu (článok viery), ktorá by nebola známa apoštolom a ktorá by nebola obsiahnutá v prvotnom kresťanskom zjavení. (Jn 14, 26; 15, 15; 16, 13). Apoštoli dostali celý poklad Božieho slova, podľa prísľubu nášho Pána: „*Ked' príde, Duch pravdy, naučí vás všetkej pravde.*“ A tak Cirkev predkladá učenie viery, tak ako vyšlo z Kristových úst a ako Duch Svätý ho naučil apoštolov pri zrode kresťanského zákona - náuku, ktorá nepozná zmenu ani úpadok.

Preto vždy, keď bolo definované, že niektorá časť učenia prináleží ku katolíckej viere, tak sa to chápalo tak, že toto vyhlásenie sa rovnalo tej náuke, ktorá bola zjavená apoštolom a prišla k nám z od nich, buď prostredníctvom sv. Písma, alebo tradície. A keďže spisy všetkých koncilov a história každej definície viery zjavne ukazujú, že nikdy sa netvrdilo, že bolo učinené nové zjavenie, ale každé vyšetovanie bolo zamerané na jediný bod - či je predmetné učenie obsiahnuté v Písme svätom alebo v apoštolskej tradícii.

Zjavená pravda má často veľmi široký rozsah a je namierená proti omylom vystupujúcim v mnohých meniacich sa podobách. A nie je nevyhnutné, aby tí, ktorí toto zjavenie prijímajú, boli výslovne oboznámení s jeho plným významom, alebo poznali všetky jeho súvislosti. Pravda sa nikdy nemení; je tá istá teraz, včera a navždy, sama o sebe; ale náš vzťah k pravde sa môže meniť, pretože to, čo je pred nami skryté, sa nám môže dnes alebo zajtra stať známym. „*Často sa stáva,*“ hovorí svätý Augustín, „*že keď je potrebné brániť niektoré body katolíckej náuky proti zákerným útokom heretikov, sú tieto náuky starostlivejšie študované, stávajú sa jasnejšie pochopenými, sú horlivejšie vštepované; a tak samotné otázky vznesené heretikmi dávajú príležitosť k väčšiemu a dôkladnejšiemu poznaniu predmetu, o ktorý ide.*“²⁹

Dovoľte mi to ilustrovať na nasledujúcom príklade. V apoštolskom zjavení a kázaní môžu byť niektoré pravdy obsiahnuté podľa zmyslu (implicitne), napr. v učení, že pre každý dobrá skutok je potrebná milosť, je implicitne obsiahnuté, že na začiatku každého spásonosného skutku sa vyžaduje prispenie milosti. Toto popierali Semipelagiáni a ich blud bol odsúdený výslovnou definíciou. A tak aj v iných veciach, keď vznikali spory alebo nové omyly, tak poskytli príležitosť, aby bolo výslovne vyhlásené to, čomu sa predtým verilo implicitne. V učení o najvyššej moci Petra, ako viditeľného základu Cirkvi, máme implicitne obsiahnuté potvrdenie mnohých práv a povinností, ktoré sa vzťahujú k centru jednoty. V zjavení o neobyčajnej dôstojnosti a

²⁹ De Civitate Dei, Lib. 16, Cap. II., No. 1.

čistote blahoslavenej Panny Márie je obsiahnuté učenie, že je oslobodená od dedičného hriechu atď.

Mnohé pravdy mohli byť spočiatku predkladané trochu nejasne, alebo mohli byť menej zdôrazňované, pretože neexistovala žiadna heréza, žiadne protichodné učenie, ktoré by si vyžadovalo jednoznačnejšie vyhlásenie. Učenie, ktoré bolo predkladané len implicitne a menej jasne, mohlo byť prehliadané, nepochopené a v dôsledku toho sa mohlo stať, že teraz sa v Cirkvi všeobecne verí niektorým článkom, o ktorých boli v minulosti spory alebo pochybnosti, dokonca aj v lone Cirkvi. „*Tí, ktorí sa mýlia vo viere, slúžia na to, aby sa jasnejšie preukázala správnosť tých, ktorí veria správne.*“

„*Lebo je mnoho vecí, ktoré ležia skryté vo sv. Písme a keď boli odrážané útoky heretikov, ktorí trápili Božiu Cirkev spormi; potom boli skryté veci vynesené na svetlo a Božia vôľa sa stala známou.*“ (Svätý Augustín o 54. Žalme, č. 22.)

Tento druh pokroku vo viere môžeme pripustiť a aj ho pripúšťame; ale pravda sa tým nemení. Ako hovorí Albert Veľký: „*Bolo by správnejšie nazvať to pokrokom veriaceho vo viere, než pokrokom viery vo veriacom.*“

Aby sme ukázali, že tento druh pokroku je prípustný, je potrebné dokázať dve veci:

1. že niektoré Bohom zjavené pravdy mohli byť obsiahnuté v apoštolskom učení implicitne, menej jasne vysvetlené, menej naliehavo zdôrazňované. A to môžu popierať len tí, ktorí zastávajú názor, že Biblia je jediným pravidlom viery, že je v každej časti jasná a že ju môžu všetci ľahko pochopiť. O tomto bode budem uvažovať ďalej v tejto knihe.

2. Že Cirkev má v priebehu času právo, podľa toho, ako sa k tomu vyskytne príležitosť, vyhlasovať, vysvetľovať a naliehať. To dokazujú nielen sv. Písmo a cirkevní Otcovia, ale dokonca aj konanie samotných protestantov, ktorí sa často chvália starostlivosťou a vytrvalosťou, s akou „*skúmajú Písmo*“ a vyhľadávajú jeho význam, a to najmä teraz, keď bolo vydaných toľko výkladov posvätného textu.

A prečo? Aby získali viac svetla; aby lepšie pochopili, čo je zjavené. Z toho by sa mohlo zdať, že jediná otázka, ktorá by v tejto súvislosti mohla vzniknúť, sa netýka možnosti postupne dospieť k jasnejšiemu pochopeniu pravého zmyslu zjavenia, ako si to okolnosti môžu vyžadovať postupným vývojom, ale to, či Cirkev má autoritu predkladať a určovať tento zmysel. Takže sa napokon stále vraciame k jedinému skutočnému bodu rozdelenia a sporu medzi tými, ktorí nie sú katolíci, a nami, totiž k autorite Cirkvi, o ktorej budem ďalej hovoriť. Nemôžem skončiť lepšie, ako citovaním slov svätého Vincenta Lerinského: „*Dávajme si pozor, aby to v náboženských záležitostiach, ktoré sa týkajú našich duší, bolo tak, ako je to s ľudskými telami, ktoré s plynutím času prechádzajú postupnými fázami rastu a vývoja a pridávajú roky života, ale zostávajú stále tými istými individuálnymi telami, ako boli ako na začiatku Z*

povahy vecí prirodzene vyplýva, že pri dokonalej zhode medzi začiatkom a konečným výsledkom, keď žneme úrodu dogmatickej pravdy, ktorá vyrástla zo zasiatych semien učenia pri vzniku Cirkvi, nenájdeme žiaden podstatný rozdiel medzi zrnom, ktoré bolo kedysi zasiate a zrnom, ktoré teraz zbierame. Hoci zárodky prvotnej viery sa v priebehu času v niektorých ohľadoch rozvinuli, a stále prijímajú výživu a vzdelanie, predsa sa v nich nie je nič, čo by utrpelo podstatnú zmenu. Kristova Cirkev je vernou a stále pozornou strážkyňou dogiem, ktoré boli zverené do jej starostlivosti. Z tohto posvätného pokladu nič neuberá a nič k nemu nepridáva.“

3. CIRKEV JE SVÄTÁ

Svätosť je tiež znakom pravej Cirkvi, pretože vo Vyznaní viery hovoríme: *„Verím v svätú Cirkev katolícku.“*

Každá spoločnosť je založená na osobitný cieľ. Jeden spolok vzniká s cieľom pestovať spoločenské styky medzi svojimi členmi; druhý je organizovaný na podporu ich svetských záujmov; a iný napr. s cieľom podporovať literárnu činnosť. Katolícka Cirkev je spoločnosť, ktorú založil náš Pán Ježiš Kristus na posvätenie svojich členov; preto sv. Peter nazýva kresťanov svojich čias *„vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud určený na vlastníctvo.“*³⁰

Príklad nášho božského zakladateľa, Ježiša Krista, vznešené morálne ponaučenia, ktoré nám dal, sviatosti, ktoré nám ustanovil - to všetko smeruje k nášmu posväteniu. Všetko sa sústreďuje v našej duši ako nebeské lúče, aby ju osvietili a rozpálili ohňom zbožnosti.

Keď nám Cirkev hovorí o vlastnostiach nášho Pána, o jeho spravodlivosti, milosrdenstve, svätosti a pravde, jej cieľom nie je len vyzdvihnúť Božie dokonalosti, ale nabádať aj nás, aby sme ich napodobňovali a boli mu podobní, spravodliví, milosrdní, svätí a pravdovravní. Hľa, aký vznešený vzor je pred nás postavený! Nie je to človek, ani anjel, ani archanjel, ale Ježiš Kristus, Boží Syn, *„ktorý je jasom jeho slávy a obrazom jeho podstaty.“*³¹

Cirkev umiestňuje jeho obraz nad naše oltáre a napomína nám, aby sme *„hľadali a konali podľa vzoru, ktorý nám ukazuje na vrchu“*³² a z tejto výšky akoby nám hovoril: *„Bud'te svätí, lebo ja, Pán, váš Boh, som svätý.“*³³ *„Bud'te dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.“*³⁴ *„Napodobňujte Boha ako milované deti.“*³⁵

³⁰ 1 Pt 2, 9

³¹ Heb 1, 3

³² Ex 25, 40

³³ Lv 19, 2

³⁴ Mt 5, 48

³⁵ Ef 5, 1

Sme nabádaní viesť svätý život nielen preto, že náš božský Zakladateľ, Ježiš Kristus, bol svätý, ale aj preto, že nosíme jeho sladké a úctyhodné meno. Nazývame sa kresťania. Toto meno by sme nevymenili za všetky vznešene znejúce tituly kniežat alebo cisárov.

Na tento prívlastok kresťan sme právom hrdí, ale pripomíname, že sa k nemu viaže aj príslušná povinnosť. Nie je to prázdne meno, ale meno plné slávnostného významu, pretože kresťan, ako to vyplýva zo samotného mena, je nasledovník alebo učeník Krista - ten, kto kráča v šľapajach svojho Majstra tým, že dodržiava jeho prikázania; kto vo svojom živote za obnovuje charakter a cnosti svojho Božského vzoru. Jedným slovom, kresťan je druhý Kristus. Bolo by teda protirečením, keby kresťan nemal so svojím Pánom nič spoločné okrem mena. Učeník by mal napodobňovať svojho Majstra, vojak by mal napodobňovať svojho veliteľa a údy majú byť ako hlava.

Cirkev neustále pozýva svoje deti k svätosti tým, že im pred oči stavia vtelenie, život a smrť nášho Spasiteľa. Čo viac nabáda k životu v zbožnosti než rozjímanie o Ježišovi, ktorý sa narodil v maštali, žil skromný život v Nazarete a zomrel na kríži, aby nás očistil svojou krvou?

Ak poslal apoštolov, aby hlásali evanjelium celému svetu; ak sa v jeho mene stavajú chrámy v každej krajine a ak sú misionári vysielaní do končín zeme, to všetko sa deje preto, aby sme boli svätí.

Svätý Pavol hovorí: *„Boh ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, kým nedospejeme všetci k jednote viery a poznania Božieho Syna, k dokonalosti človeka.“*³⁶

Mravný zákon, ktorý katolícka Cirkev vstúpuje svojim deťom, je najvyššou a najsvätejšou normou dokonalosti, aká kedy bola predložená akémukoľvek ľudu, a poskytuje najsilnejšie podnety k cnosti.

Tie isté Božie príkazy, ktoré boli prostredníctvom Mojžiša odovzdané Židom na vrchu Sinaj, tie isté spásanosné varovania, ktoré proroci vyslovovali po celej Judei, tie isté vznešené a utešené lekcie morálky, ktoré dal Ježiš na hore - to sú lekcie, ktoré Cirkev vyučuje od januára do decembra.

Katolícky kazateľ ne baví svojich poslucháčov špekulatívnymi témami, politickými prehláseniami ani inými témami prechodného charakteru. Hlása iba *„Krista a to ukrižovaného.“* Tento kódex Božích prikázaní Cirkev presadzuje s rovnakou horlivosťou ako kedysi Mojžiš Desatoro, keď povedal: *„Tieto slová, ktoré ti ja dnes*

³⁶ Ef 4, 11-13

*prikazujem, nech sú v tvojom srdci, poučaj o nich svojich synov a sám uvažuj o nich, či budeš sedieť vo svojom dome, či budeš na ceste, či budeš ležať alebo stáť.*³⁷

Prvou lekciovou, ktorú sa deti učia v našich nedeľných školách, je ich povinnosť poznať Boha, milovať ho a slúžiť mu, a tak sa stať svätými; ak totiž poznajú Boha, milujú ho a správne mu slúžia, budú naozaj svätými.

Ich nežné mysle sú poučované o tejto veľkej pravde, že hoci by mali poklady boháčov a slávu a rozkoše Šalamúna, ale neboli by spravodlivými, minuli sa svojmu povolaniu a boli by „*biedni, poľutovaniahodní, chudobní, slepí a nahí.*“³⁸

„*Ved' čo prospeje človeku, ak získa celý svet a stratí svoju dušu?*“³⁹ Naopak, hoci by boli chudobní ako Lazár a nešťastní ako Jób v dňoch svojho trápenia, majú istotu, že ich stav je v Božích očiach šťastný, ak žijú podľa zásad evanjelia.

Cirkev oživuje horlivosť svojich detí za svätosť života tým, že im vtlačá do mysle prísnosť Božieho súdu, ktorý „*vynesie na svetlo veci skryté v tme a zjaví úmysly srdc*“, pripomína im hrôzy pekla a sladké radosti neba.

Katolíci sú nielen v nedeľu poučovaní v kostole, ale sú nabádaní, aby doma čítali Božie slovo a knižky o zbožnosti. Svätci, ktorých životy sú v nich zaznamenané, im slúžia ako jasné hviezdy, ktoré ich vedú cez rozbúrený oceán života k brehom večnosti; zatiaľ čo dejiny tých, ktorí stratili milosť, stoja ako maják, ktorý ich varuje, aby sa vyhýbali skalám, na ktorých Šalamún a Judáš stroskotali.

Naše náboženské knihy sú prispôsobené každej potrebe ľudskej duše a sú plodným zdrojom posväcovania. Kto by nemal duchovný úžitok z čítania takých kníh ako je takmer Duchom sv. inšpirované dielo Nasledovanie Krista od Tomáša Kempenského; Kresťanská dokonalosť od Rodrigueza; Duchovný boj od Scupoliho; spisy svätého Františka Saleského a nespočetné množstvo ďalších asketických autorov?

Mimo katolíckej Cirkvi budeš márne hľadať spisovateľov, ktorých by bolo možné svojou nezištnosťou a zdravou zbožnosťou porovnať s tými, ktorých som spomenul. Porovnajte napríklad Kempenského s Bunyanovou Cestou pútnika alebo Butlerove Životy svätých s Foxovou Knihou mučeníkov. Butlera prečítaš so sladkou a pokojnou oddanosťou a s hlbokým obdivom ku kresťanským hrdinom, ktorých životy zaznamenáva; zatiaľ čo Foxa odložíš s nepokojnou myslou a pocitom pomsty chytivej horkosti. Nehovorím o Knihe spoločných modlitieb, pretože jej najlepšia časť je prekladom z nášho misálu. Aj protestanti vydávajú Kempenského, hoci niekedy v

³⁷ Dt 6, 6-7

³⁸ Zjv 3, 17

³⁹ Mt 16, 26

pozmenenej podobe; v origináli sa starostlivo vynecháva každá pasáž, ktorá naráža na katolícke učenie a praktiky.

Istý významný episkopálny duchovný z Baltimoru sa mi raz priznal, že jeho najobľúbenejšími bohoslužobnými knihami sú naše najlepšie náboženské diela. Týmto výrokom vzdal zaslúžený a pôvabný hold nadradenosti katolíckej duchovnej literatúry.

Cirkev nám poskytuje nielen najnaliehavejšie pohnútky, ale aj najsilnejšie prostriedky na naše posvätenie. Tieto prostriedky poskytuje modlitba a sviatosti. Nabáda nás k častému spoločenskému s Bohom prostredníctvom modlitby a rozjímania a táto povinnosť je v našich očiach taká závažná, že by sme sa právom považovali za vinných z vážneho zanedbania povinností, keby sme dlhší čas zanedbávali praktizovanie rannej a večernej modlitby.

Najvýdatnejší zdroj milostí sa nachádza v siedmich sviatostiach Cirkvi. Naša duša je obmývaná drahocennou krvou Ježiša Krista pri **krste**, z ktorého vychádzame ako „*nové stvorenie*“. Vtedy a tam sme včlenení do Krista, stávame sa „kostou z jeho kostí a telom z jeho tela“; veď apoštol hovorí: „*Lebo všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli.*“⁴⁰ A keďže Duch Svätý je neoddeliteľný od Krista, naše telá sa stávajú chrámami Božieho Ducha a naše duše jeho svätynou. „*Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom, aby si sám pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet škvrny ani vrásky, ani ničoho podobného, ale aby bola svätá a nepoškvrnená.*“⁴¹

Pri **birmovke** dostávame nové milosti a novú silu bojovať proti pokušeniam života.

Vo **sviatosti oltárnej** sa sýtime živým chlebom, ktorý zostupuje z neba.

V **pokání** sa zmývajú škvrny, ktoré nás znečistili po krste.

Ak sme povolaní do **posvätnej služby** alebo do **stavu manželského**, nájdeme vo sviatostiach svätenia kňazstva a sviatosti manželstva dostatok milostí zodpovedajúcich životnému stavu, ktorý sme prijali.

A našu poslednú chorobu utešuje **posledné pomazanie**, v ktorom dostávame Božiu pomoc potrebnú na posilnenie a očistenie pred odchodom z tohto sveta.

Slovom, Cirkev nás ako starostlivá matka sprevádza od kolísky až po hrob a na každom kroku nám poskytuje lieky života a nesmrteľnosti.

⁴⁰ Gal 3, 27

⁴¹ Ef 5, 25-27

Tak ako Cirkev ponúka svojim deťom najmocnejšie pohnútky a najlepšie prostriedky na dosiahnutie svätosti života, tak medzi nimi žne aj najbohatšie plody svätosti.

V každom veku a krajine je plodnou matkou svätých. Náš cirkevný kalendár sa neobmedzuje len na mená dvanástich apoštolov. Je ozdobený zoznamom hrdinských mučeníkov, ktorí „*boli ukameňovaní, rozsekaní a usmrtení mečom*“⁴², nespočetných vyznávačov a pustovníkov, ktorí opustili všetko a nasledovali Krista a zoznamom nepoškvrnených panien, ktoré si zachovali čistotu pre nebeské kráľovstvo. Každý deň v roku je v našom martyrológiu zasvätený veľkému počtu svätých.

Aj v našej dobe, v každej časti sveta a v každom odvetví života Cirkev naďalej vychováva svätých hodných prvotných čias kresťanstva. Ak hľadáme apoštolov, nájdeme ich najmä medzi nemeckými biskupmi, ktorí sú teraz vo väzení a vo vyhnanstve preukazujú veľké hrdinstvo hodné Petra a Pavla.

Každý rok sú zaznamenané umučenia katolíckych misionárov, ktorí zomierajú mučeníckou smrťou za vieru v Číne, v Kórei a v iných pohanských krajinách.

Medzi vyznávačov Cirkvi sa počítajú aj tí oddaní kňazi, ktorí zanechajúc domov a rodinné väzby každoročne odchádzajú hlásať evanjelium do cudzích krajín. Ich pozemský majetok sa často obmedzuje na niekoľko náboženských kníh a skromný odev. A kto by nepoznal Cirkvi zasvätené panny, tie sestry rôznych rádov, ktoré v každom veľkom kresťanskom meste denne zachraňujú ponížené ženy zo života v hanbe a privádzajú ich späť k sladkému vplyvu náboženstva; sestry ktoré zachraňujú opustené deti hriechu z telesnej aj duchovnej smrti a robia z nich zbožných a užitočných členov spoločnosti a stávajú sa im viac než matkami; sestry ktoré zachraňujú deti z nevedomosti a vstúpujú im do mysle poznanie a lásku k Bohu.

Aj medzi laikmi môžeme poukázať na nespočetné množstvo svätých. Odvážim sa tvrdiť, že takmer v každej kongregácii v katolíckom svete sa nájdú muži a ženy, ktorí prejavujú vrúcnu zbožnosť a náboženskú horlivosť, vďaka ktorým sú hodní pomenovania po Annách, Akvilách a Priscillách Nového zákona. V skutočnosti nepriťahujú obdiv sveta, pretože pravá zbožnosť je neokázalá a usiluje sa o „*život skrytý s Kristom v Bohu*.“⁴³

Nesmieme si myslieť, že tým, že hlásam svätosť Cirkvi, sa snažím dokázať, že všetci katolíci sú svätí. S ľútosťou musím priznať, že skazenosť mravov sa medzi vyznávačmi katolíckej Cirkvi vyskytuje príliš často. Nemôžeme zatvárať oči pred bolestnou skutočnosťou, že príliš veľa z nich, zďaleka nežije v súlade s učením svojej Cirkvi, a sú zdrojom smutného pohoršenia. „*Musí sa stať, že pohoršenie príde, ale beda tomu, skrze koho pohoršenie prichádza*.“ Pripúšťam tiež, že hriech katolíkov je v

⁴² Heb 11, 37

⁴³ Kol 3, 3

Božích očiach ohavnejší ako hriech ich odlúčených bratov, pretože takýto katolíci viac zneužívajú Božie milosti.

Treba však mať na pamäti, že ani Boh, ani jeho Cirkev nenúti svedomie žiadneho človeka. Všetkým hovorí ústami svojho proroka: „*Hľa, predkladám vám cestu života a cestu smrti.*“ (Jer 21, 8) Volba je na vás.

Je ľahké vysvetliť, prečo sa vždy nájde toľko nehodných členov, ktorí sa držia rúcha Cirkvi, svojej duchovnej Matky, a prečo ich ona nikdy nestrasie a nezriekne sa ich ako svojich detí. Cirkev je oživovaná duchom svojho zakladateľa, Ježiša Krista. On „*prišiel na tento svet spasit' hriešnikov.*“⁴⁴ „*Neprišiel volat' spravodlivých, ale hriešnikov k pokániu.*“ Bol priateľom mýtnikov a hriešnikov, aby z nich urobil priateľov Božích. A oni sa k nemu primkli, lebo poznali jeho súcit s nimi.

Cirkev, kráčajúca v šľapajach svojho Božského snúbenca, nikdy neodmieta hriešnikov ani ich nevyháňa zo svojho ovčince, nech sú ich mravné previnenia akokoľvek veľké alebo notoricky známe; nie preto, že by sa zmierila s ich hriechom, ale preto, že ich chce získať späť. Vyzýva ich, aby nikdy nezúfali, a snaží sa aspoň oslabiť ich vášne, ak nemôže úplne napraviť ich život.

Pamätajúc na slová nášho Pána: „*Chudobným sa hlása evanjelium*“⁴⁵, má Cirkev nežný súcit s obeťami chudoby, ktorá má svoje osobitné pokušenia a slabosti. Preto chudobní a hriešnici lipnú na Cirkvi, ako lipli na našom Pánovi počas jeho smrteľného života.

Na druhej strane vieme, že hriešnici, ktorí sa dopustili veľkých hriechov, ktoré urážajú verejnú mravnosť, bývajú prakticky exkomunikovaní z protestantských spoločenstiev. A čo sa týka chudobných, verejná tlač sa často sťažuje, že v protestantských cirkvách sa o nich starajú len málo alebo vôbec. Istý pán ma informoval, že nikdy nevidel chudobného človeka, ktorý by vstúpil do episkopálneho kostola nachádzajúceho sa v blízkosti jeho bydliska.

Títo vylúčení hriešnici a obeť chudoby buď úplne opustia kresťanstvo, alebo nájdu útočisko v lone svojej pravej Matky, katolíckej Cirkvi, ktorá si podobne ako jej božský Ženich nárokuje na trpiacich ako na svoje najcennejšie dedičstvo. Podobenstvá opisujúce túto Cirkev, ktoré použil náš Pán, nás tiež jasne učia, že dobrí a zlí budú v Cirkvi spojení, kým bude trvať jej pozemské poslanie. Božie kráľovstvo sa podobá poľu, na ktorom sa nechá vyrastať kúkol' spolu s dobrým semenom až do času žatvy⁴⁶; je ako sieť, ktorá obsahuje dobré a zlé ryby, kým nepríde hodina oddelenia.⁴⁷ Tak aj

⁴⁴ 1 Tim 1, 15

⁴⁵ Mt 11, 5

⁴⁶ Mt 13, 24-37

⁴⁷ Mt 13, 47

Cirkev je tým veľkým domom⁴⁸, v ktorom nie sú len nádoby zo zlata a striebra, ale aj z dreva a hlíny.

Svätí Otcovia opakujú učenie Písma. Svätý Hieroným hovorí: „*Noemova archa bola predobrazom Cirkvi. Ako tam bol každý druh zvierat, tak aj v tejto sú ľudia každej rasy a povahy. Ako v arche boli leopard a kozliatka, vlk a jahňatá, tak aj v Cirkvi sa nachádzajú spravodliví a hriešni - to znamená nádoby zo zlata a striebra spolu s tými z dreva a hlíny.*“⁴⁹

Svätý Gregor Veľký píše: „*Pretože sa v nej (Cirkvi) miešajú dobrí so zlými, zavrhnutí s vyvolenými, právom sa hovorí, že je podobná múdrym a nerozumným pannám.*“⁵⁰

Počúvajte svätého Augustína: „*Spomeňme si na Noemovu archu, v ktorej boli čisté a nečisté zvieratá, a uvidíte, že Cirkev odteraz až do súdneho dňa zahŕňa nielen ovce a voly - to znamená svätých laikov a svätých služobníkov, ale aj poľnú zver lebo poľná zver sú ľudia, ktorí majú záľubu v telesných rozkošiach, pričom pole je široká cesta, ktorá vedie k do záhuby.*“⁵¹

Príležitostné pohoršenia, ktoré sa vyskytujú medzi členmi Cirkvi, neznehodnocujú ani neznižujú jej nárok na titul svätosti. Škvryny na slnku nenarúšajú jeho jas. Ani morálne škvryny niektorých členov nepoškvvrňujú lesk tej, „*ktorá vychádza ako ranná hviezda, je krásna ako mesiac, jasná ako slnko.*“⁵² Kúkol, ktorý rastie uprostred pšenice, neničí krásu dozretej úrody. Ježišovu svätosť nepoškvrnili ani prítomnosť Judáša v spoločenstve apoštolov. Ani morálna skazenosť niekoľkých učeníkov nemôže poškvрниť svätosť Cirkvi. Svätý Pavol nazýva Cirkev v Korinte zhromaždením svätých⁵³, hoci medzi nimi karhá niektorých pohoršlivých členov⁵⁴.

Nemožno poprieť, že v 16. storočí prevládala skazenosť mravov v takom rozsahu, že si vyžadovala rozsiahlu reformu a že laxnosť v disciplíne zasiahla dokonca aj svätýňu.

Ako sa však mala táto reforma mravov uskutočniť? Mala sa uskutočniť silou pôsobiacou vo vnútri Cirkvi, alebo zvonku? Odpovedám, že správnym spôsobom uskutočnenia tejto reformy bol boj proti neprávosti vo vnútri Cirkvi, pretože neexistovala jediná zbraň, ktorú by ľudia nachádzajúci sa mimo Cirkvi mohli použiť vo vojne s nerestami a ktorú by mohli použiť s väčšou účinnosťou ako keď bojujú pod autoritou Cirkvi. Skutočnými zbraňami apoštolov v každej dobe boli osobná cnosť,

⁴⁸ 2 Tim 2, 20

⁴⁹ Dial contra Lucif.

⁵⁰ Hom. 12, in Evang.

⁵¹ In Ps. VIII., 2. 13.

⁵² Cant. VI. 9.

⁵³ 1 Kor 1

⁵⁴ 1 Kor 5

modlitba, kázanie a sviatosti. Tieto zbrane mal v Cirkvi k dispozícii každý skutočný reformátor.

Cirkev v každej dobe disponuje nielen zdrojom nehynúcej životaschopnosti, ale okrem toho aj všetkými nástrojmi reformácie a všetkými prostriedkami posväcovania. Zbraňami, ktoré som vymenoval, očisťovala mravy v prvom storočí a s tými istými zbraňami sa pustila do práce s dobrou vôľou a uskutočnila morálnu reformu v šestnástom storočí. Bola jedinou účinnou duchovnou reformátorkou tohto veku.

Čo iné bol Tridentský koncil ako veľký reformný súdny tribunál? Väčšina jeho dekrétov je zameraná na nápravu zneužívania moci medzi duchovenstvom a laikmi, pričom blahodarné plody tohto zákonodarstva žneme dodnes. Svätý Karol Boromejský, synovec vládnuceho pápeža, bol najväčším reformátorom svojej doby. Celú svoju biskupskú kariéru venoval pozdvihnutiu morálky kléru a ľudu.

Bartolomej, arcibiskup z Bragy v Portugalsku, vyzýval k nepretržitej krížovej výprave proti neprávosti na vysokých i nízkych miestach. Svätý Ignác z Loyoly a svätý Alfonz so svojimi spoločníkmi boli viditeľnými a úspešnými reformátormi v celej Európe. Svätého Filipa Neriho nazývali novodobým apoštolom Ríma pre jeho úspešnú snahu o potlačenie neprávosti v tomto meste. Všetci títo katolícki apoštoli kázali príkladom aj slovom.

Ako sa môže Luther, Kalvín, Zwingli, Knox a Henrich VIII., čo sa týka ich morálneho charakteru a výsledkov ich práce, porovnávať s týmito skutočnými a svätými reformátormi? Súkromný život týchto pseudoreformátorov bol poznačený krutosťou, znásilňovaním a zhýralosťou a ako výsledok ich pôsobenia história zaznamenáva občianske vojny, krviprelievania, tvrdé náboženské boje a rozštiepenie kresťanstva na tisíce siekt.

Namiesto toho, aby spolupracovali so zákonnými autoritami pri hasení plameňov, ktoré ľudské vášne roznieťili v Božom meste, títo neverní občania unikajú z pevnosti, ktorú slúbili brániť, pridávajú sa k nepriateľovi a ponáhľajú sa späť, aby rozdúchali požiar a rozšírili vzburu. A prevracajú aj samotné oltáre, na ktorých predtým ako zasvätení kňazi prinášali obeť.⁵⁵ Podkopávaním základu autority schvalovali vzburu. Akú vznešenú príležitosť nevyužili, aby si od Boha a ľudí vyslúžili nesmrteľné počty! Keby namiesto pozdvihnutia zástavy vzbury viedli vojnu proti vlastným vášňam a bojovali s katolíckymi reformátormi proti bezbožnosti, boli by oslavovaní ako skutoční vojaci kríža. Privítal by ich pápež, biskupi a duchovenstvo a všetci dobrí ľudia. Dnes by mohli byť uctievaní na našich oltároch a mohli by mať svoje miesto v našich chrámoch po boku Karola Boromejského a Ignáca z Loyoly; a namiesto rozdelenej armády

⁵⁵ Luther, Zuinglius a Knox boli vysvätení za kňazov. Kalvín študoval na kňaza, ale kňazské svätenie neprijal.

kresťanov by sme dnes videli zjednotené kresťanstvo, nezadržateľne sa šíriace od národa k národu a privádzajúce všetky kráľovstvá k poznaniu Ježiša Krista.

4. CIRKEV JE KATOLÍCKA

To, že katolíckosť je významným znakom Cirkvi, je zrejmé z Apoštolského vyznania viery, ktoré hovorí: „*Verím v svätú katolícku Cirkev.*“ Slovo katolícka alebo všeobecná znamená, že pravá Cirkev nie je svojim rozsahom ohraničená ako ľudské ríše, ani obmedzená na jednu rasu ľudí ako židovská cirkev, ale že je rozptýlená po celom svete a svoje deti má medzi všetkými kmeňmi, národmi a jazykmi zeme.

Túto slávnú Cirkev predpovedá žalmista, keď spieva: „*Pána budú spomínať a k nemu sa obrátia všetky zemské končiny, jemu sa budú klaňať všetky rodiny národov. Ved' Pánovo je kráľovstvo, on panuje nad národmi.*“⁵⁶ Prorok Malachiáš videl vo vzdialenej budúcnosti túto celosvetovú Cirkev, keď napísal: „*Lebo od východu slnka až po západ je veľké moje meno medzi národmi a na každom mieste budú obetovať, budú prinášať môjmu menu čistú obeť, lebo je veľké moje meno medzi národmi, hovorí Pán zástupov.*“⁵⁷

Keď náš Spasiteľ poveril svojich apoštolov, určil im celý svet ako miesto ich pôsobenia a celé ľudské pokolenie bez ohľadu na jazyk, farbu pleti alebo národnosť ako poslucháčov, ktorým majú kázať. Na rozdiel od náboženstva židovského národa, ktoré bolo národné, alebo od náboženstva mohamedánov, ktoré je lokálne, katolícke náboženstvo malo byť kozmopolitné a malo zahŕňať všetky národy a všetky krajiny. Vyplýva to z nasledujúcich slov: „*Chod'te teda a učte všetky národy.*“⁵⁸ „*Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu.*“⁵⁹ „*Budete mi svedkami v Jeruzaleme, v celom Judsku a Samárii a až po samý kraj zeme.*“⁶⁰

Tieto proroctvá, ktoré hovoria o tom, že Cirkev mala byť celosvetová a mala zahŕňať aj pohanské národy, nám dnes nemusia pripadať zvlášť pozoruhodné, keď sme si zvykli na to, že všade sa stretávame s kresťanskou civilizáciou a vidíme, že národy sveta sú tak úzko prepojené spoločenskými a obchodnými vzťahmi. Musíme si však uvedomiť, že v čase vyslovenia týchto slov bol pravý Boh známy a uctievaný len v jednom malom, takmer izolovanom kúte zeme, zatiaľ čo triumfujúce modlárstvo bolo univerzálnym náboženstvom sveta.

Proroctvá sa splnili. Apoštoli sa rozptýlili po celom povrchu zeme a hlásali Kristovo evanjelium. Svätý hovorí Pavol, že: „*Ich hlas sa rozliehal po celej zemi a ich*

⁵⁶ Ž 22, 28

⁵⁷ Mal 1, 11

⁵⁸ Mt 28, 19

⁵⁹ Mk 16, 15

⁶⁰ Sk 1, 8

slová až po hranice sveta.⁶¹ V priebehu tridsiatich rokov po ukrižovaní nášho Spasiteľa mohol apoštol pohanov povedať Rimanom: „Vzdávam vd'aky svojmu Bohu skrze Ježiša Krista, pretože sa vaša viera zvestuje po celom svete.“⁶² Tak o tom hovoril s istotou ten, kto sympatizoval s vierou Rimanov a bol s ňou v spoločenstve.

Svätý Justín, mučeník, mohol asi sto rokov po Kristovi povedať, že niet ľudskej rasy, či už barbari alebo Gréci, alebo akýkoľvek iný národ akéhokoľvek mena, medzi ktorým by sa nevyslovovalo meno Ježiša Krista.

Svätý Irenej, ktorý písal na konci druhého storočia, nám hovorí, že náboženstvo, ktoré sa tak obdivuhodne šírilo po celom svete, nebolo nejasnou, neustále sa meniacou formou kresťanstva, ale že: „*táto viera, učenie a tradícia hlásaná po celej zemi je taká jednotná, akoby Cirkev pozostávala z jednej rodiny, mala jednu dušu, jedno srdce a akoby mala len jedny ústa. Lebo hoci jazyky sveta sú rozdielne, jej učenie je rovnaké. Cirkvi založené v Nemecku, v keltských národoch, na Východe v Egypte, v Lýbii a v centrách civilizácie, sa navzájom nelíšia; ale ako slnko dáva na celom svete rovnaké svetlo, tak aj svetlo viery sviati všade rovnako a osvecuje všetkých ľudí, ktorí chcú dospieť k poznaniu pravdy.*“⁶³

Tertulián hovorí: „*Sme len od včerajška a už sme naplnili vaše mestá, hrady, ostrovy, vaše radnice a tábory ... palác, senát a fórum; a len vaše chrámy sme vám nechali.*“⁶⁴

Klement Alexandrijský na konci druhého storočia píše: „*Slovo nášho Majstra nezostalo v Judei, ako zostala filozofia v Grécku, ale rozlievalo sa po celom svete, presviedčalo Grékov i barbarov, rasu za rasou, dedinu za dedinou, každé mesto, celé domy a poslucháčov jedného po druhom - ba aj nemálo samotných filozofov.*“

A Origenes na začiatku nasledujúceho storočia poznamenáva: „*V celom Grécku a vo všetkých barbarských rasách v rámci nášho sveta sú desaťtisíce tých, ktorí opustili svoj zákon a bohov pre Mojžišov zákon a Slovo Ježiša Krista, a to napriek tomu, že pridržať sa tohto zákona znamená okrem prijatia Slova aj nenávisť modloslužobníkov a riziko smrti. Keď uvážime, ako si za tak málo rokov a s malým počtom učiteľov, napriek útokom, ktoré na nás boli podniknuté, dokonca aj so stratami ľudských životov a majetkov, si kázanie tohto Slova našlo cestu do všetkých častí sveta, takže Gréci i barbari, múdri i nemúdri, sa pridávajú k Ježišovmu náboženstvu, nepochybne je toto dielo väčšie ako akékoľvek iné ľudské dielo.*“

Túto katolíckosť, čiže univerzálnosť, nenájdeme v žiadnom inom náboženskom spoločenstve oddelenom od rímskokatolíckej Cirkvi. Schizmatické cirkvi na Východe

⁶¹ Rim 10, 18

⁶² Rim 1, 8

⁶³ Adv. Hær. 1, 1.

⁶⁴ Apologet. c. 37.

nemajú nárok na tento titul, pretože sú obmedzené na turecké a ruské národy a ich počet nepresahuje šesťdesiat miliónov duší.

Protestantské cirkvi, dokonca aj keď sa berú dohromady (ako samostatné spoločenstvá sú len málopočetné), sú príliš bezvýznamné z hľadiska počtu a príliš ohrozené z hľadiska územného rozsahu, aby si mohli nárokovať na titul katolíckej cirkvi. Počet protestantov sa odhaduje na šesťdesiatpäť miliónov, čo je menej ako jedna pätina tých, ktorí nosia meno kresťan. Okrem toho odmietajú a protestujú proti názvu katolíck, hoci v Apoštolskom vyznaní viery naďalej hovoria: „Verím v svätú cirkev všeobecnú.“

To, že jedine rímskokatolícka Cirkev si zaslúži názov katolícka, je také zrejmé, že je smiešne to popierať. Naša Cirkev je jediná, ktorá prijala tento názov ako svoj oficiálny titul. Vlastníme, čo je deväť desiatín práva. Tento slávny prívlastok sme nosili aj v nepokojných časoch, keď nás prijatie tohto úctyhodného titulu vystavovalo urážkam, prenasledovaniu a smrti; a pokúšať sa nás oň pripraviť v tejto dnešnej dobe by bolo rovnako neplodné ako úsilie francúzskych revolucionárov, ktorí sa snažili vykoreniť všetky stopy starej civilizácie tým, že dňom a ročným obdobiam dávali nové názvy.

Vášne, predsudky a zlé mravy nám môžu pripisovať prívlastky ako „*rímski pápeženci*“ a „*ultramontáni*“, ale pokojná, nezaujatá myseľ bez ohľadu na vieru nás na celom svete pozná len pod menom katolíci. V tomto mene je sila a nadšenie, ktoré vzbudzuje, podobné vlastenectvu prebudenému vlajkou vlastnej krajiny.

Označenie katolíck má taký veľký pôvab, že časť episkopálnej cirkvi si niekedy privlastňuje titul katolíck, hoci v oficiálnych knihách sa nazýva protestantská episkopálna cirkev. Ak si myslia, že majú nejaký oprávnený nárok na názov katolíck, prečo sa otvorene neprihlásia a nenapíšu ho na titulné strany svojich Biblií a modlitebných kníh? Keďže sa boja zájsť tak ďaleko, uspokojujú svoju ješitnosť tým, že sa súkromne nazývajú katolíckmi. Ich klam je však taký priehľadný, že tento pokus musí vyvolávať úsmev aj u nich samotných. Keby ich niekto cudzí požiadal, aby ho nasmerovali na katolícku Cirkev, inštinktívne by ho odkázali na rímskokatolícku Cirkev.

Sektári zo štvrtého a piateho storočia, ako nám hovorí svätý Augustín, sa pokúšali o rovnaký náboženský podvod, ale úplne zlyhali: „Musíme sa pevne držať kresťanského náboženstva a spoločenstva tej Cirkvi, ktorá je katolícka a ktorú nazývajú katolíckou nielen tí, čo k nej patria, ale aj všetci jej nepriatelia. Či chcú, alebo nie, samotní heretici a stúpenci schizmy, keď sa rozprávajú nie so svojimi, ale s

cudzími, nazývajú katolíckou len tú, ktorá je skutočne katolícka. Lebo by im nebolo možné rozumieť, keby ju neoznačili tým menom, pod ktorým ju pozná celá zem.“⁶⁵

Sme katolíci nielen podľa mena, ale aj v skutočnosti. Stačí jediný príklad, aby sa v jasnom svetle ukázala rozsiahla ríša katolíckej Cirkvi a jej oprávnené nároky na titul katolícka. Vezmime si ekumenický koncil vo Vatikáne, ktorý sa začal v roku 1869 a ktorému predsedal pápež Pius IX. Z tisícky biskupov, ktorí v súčasnosti tvoria hierarchiu katolíckej Cirkvi, sa na otváracom zasadnutí zúčastnilo takmer osemsto, ostatní sa nemohli zúčastniť z vážnych dôvodov. Na koncile boli zastúpené všetky časti obývanej zemegule. Zišli sa tu biskupi z Veľkej Británie, Írska, Francúzska, Nemecka, Švajčiarska a takmer zo všetkých národov a kniežatstiev Európy. Prítomní boli aj biskupi z Kanady, Spojených štátov, Mexika a Južnej Ameriky a z ostrovov v Atlantiku a Tichom oceáne. Zišli sa tu aj biskupi z rôznych častí Afriky a Oceánie alebo z oblasti pri brehoch Tigrisu a Eufratu, kolísky ľudského rodu, a brehov Jordánu, kolísky kresťanstva. Do Ríma putovali biskupi z Mosulu, postaveného neďaleko starovekého Ninive, a z Bagdadu, založeného na ruinách Babylonu. Prúdili sem biskupi z Damasku a z oblasti hory Libanonu a zo Svätej zeme, posvätenej stopami nášho najsvätejšieho Vykupiteľa.

Títo biskupi pochádzali z krajín všetkých foriem vlády, od republiky až po absolútnu monarchiu.⁶⁶ Ich tváre niesli takmer všetky odtiene a farby, ktorými sa vyznačoval ľudský rod. Hovorili všetkými civilizovanými jazykmi pod slnkom. Keď títo preláti kl'áčali spolu v tej istej veľkej koncilovej sále, naozaj mohli zvolať slová zo Zjavenia sv. Jána: „*Vykúpil si nás, Pane, Bohu svojou krvou z každého kmeňa, jazyka, ľudu a národa.*“⁶⁷

To, čo katolícka Cirkev stratila náboženskou revolúciou v šestnástom storočí v starom svete, viac než získala späť obrovským prírastkom do svojich radov vo Východnej a Západnej Indii, v Severnej a Južnej Amerike. Nikdy vo svojich dlhých dejinách nebola početne taká silná ako v súčasnosti, keď počet jej detí dosahuje približne tristo miliónov, čo je dvojnásobok počtu tých, ktorí nesú meno kresťanov mimo jej spoločenstva. Jedine v nej samotnej sa doslova naplňa veľkolepé Malachiášovo proroctvo, lebo v každom podnebí a v každom národe pod slnkom sú postavené tisíce katolíckych oltárov, na ktorých sa Najvyššiemu denne prináša „*obeta čistá.*“⁶⁸

Pravdivo sa hovorí, že slnko nikdy nezapadá nad britským impériom. S rovnakou istotou však možno tiež tvrdiť, že všade, kde znie britský bubon a kde sa hovorí

⁶⁵ St. Aug. de Ver. Rel., c. 7. n. 12.

⁶⁶ Nedokazuje táto skutočnosť presvedčivo pravdu, že katolícka Cirkev môže existovať za akejkoľvek formy vlády? A nie je to výrečné vyvrátenie často opakovaného ohovárania, že republika nie je priaznivou pôdou pre jej rozvoj?

⁶⁷ Zjv 5, 9

⁶⁸ Mal 1, 11

anglickým jazykom, tam nájdete anglicky hovoriaceho katolíckeho misionára, ktorý po boku zástavy svätého Juraja zasadí kríž - symbol spásy.

Prednedávnom prišlo do Richmondu (USA) niekoľko európskych emigrantov. Boli to cudzinci, ktorí nepoznali našu krajinu, naše zvyky a náš jazyk. Každý predmet, ktorý im padol do oka, im smutne pripomínal, že sú ďaleko od svojho slnečného Talianska. Keď však uvideli kríž týčiaci sa nad našou katedrálou, ponáhľali sa k nemu s radostným krokom. Videli a počuli som, ako časť z nich úprimne vyjadruje svoje hlboké emócie. Keď vstúpili do tohto posvätného chrámu, mali pocit, že našli oázu na púšti. Boli opäť doma. Našli priateľský kút v cudzej krajine. Stáli v chráme svojich otcov, v dome svojho detstva a keď im slzy stekali po slnkom opálených lícach sa zdalo, že v srdci hovoria: *„Aké krásne sú tvoje príbytky, Pane zástupov; túži a zmiera moja duša po nádvořiach Pánových. Moje srdce i moje telo vznášajú sa k Bohu živému.“*⁶⁹ Videli okolo seba obrazy známych svätých, ktorých si zvykli uctievať od svojej mladosti. Videli krstiteľnicu a svednice. Pozerali na oltár a oltárne zábradlie, kde prijímali svojho Stvoriteľa. Pozorovali kňaza pri oltári v jeho posvätnom rúchu. Videli zástup veriacich, ktorí klácali okolo nich, a v srdci cítili, že sú opäť medzi bratmi a sestrami, s ktorými majú *„jedného Pána, jednu vieru, jeden krst, jedného Boha a Otca všetkých.“*

Katolíck je všade doma. Tajné spolky, nech už majú akýkoľvek názov, tvoria len slabé a falošné puto jednoty v porovnaní s pravým spoločenstvom, ktoré vytvára katolícka viera, nádej a láska.

Rímskokatolícka Cirkev si teda jediná zaslúži titul katolícka, pretože jej deti sú roztrúsené po celom svete a tvoria drvivú väčšinu kresťanskej rodiny.

Chráň Boh, aby som tieto riadky písal alebo aby ich moji katolícki čitatelia vnímali v duchu chválenkárstva a vyvyšovania sa. Boh nehodnotí ľudí podľa ich počtu, ale podľa ich vnútornej hodnoty. Nie je pre nás čťou patriť k telu katolíckej Cirkvi, ak nie sme spojení s dušou Cirkvi životom viery, nádeje a lásky. Nič nám nepomôže, ak budeme občanmi toho Kristovho kráľovstva, ktoré zahŕňa celú zemeguľu, ak Božie kráľovstvo nebude v nás prostredníctvom vlády Ducha Svätého v našich srdciach.

Jedna spravodlivá duša, ktorá odráža krásu a dokonalosť Pána, je v jeho očiach cennejšia ako masa ľudí, ktorí nemajú duchovný život a sú mŕtvi k vnuknutiam milosti. Patriarcha Abrahám bol Jehovovi drahší ako všetci obyvatelia skazeného mesta Sodoma. Eliáš mal pred Všemohúcim väčšiu cenu ako štyristo Baalových prorokov, ktorí jedli pri Jezabelinom stole. Apoštoli s malou skupinou učeníkov, ktorí sa zhromaždili v Jeruzaleme po nanebovstúpení nášho Pána, si ho vážili viac ako veľká Rímska ríša, ktorá sa nachádzala v tme a v tieni smrti.

⁶⁹ Ž 84, 2

Keď sa teda tešíme z neoceniteľného požehnanía, že sme začlenení do viditeľného tela katolíckej Cirkvi, ktorej duchovné poklady sú nevyčerpatel'né, tešme sa ešte viac z toho, že sme toto požehnanie nedostali nadarmo.

5. CIRKEV JE APOŠTOLSKÁ

Pravá Cirkev musí byť apoštolská. Preto v Kréde, ktoré bolo formulované na prvom ekumenickom koncile v Nicei v roku 325, nachádzame tieto slová: „*Verím v jednu, svätú, katolícku a apoštolskú Cirkev.*“

Tento atribút alebo poznámka o Cirkvi znamená, že pravá Cirkev musí vždy učiť to isté učenie, ktoré kedysi odovzdali apoštoli, a že jej služobníci musia odvodzovať svoju moc od apoštolov neprerušenu postupnosťou. Z toho vyplýva, že žiadna cirkev nemôže tvrdiť, že je tou pravou, ktorej učenie sa líši od učenia apoštolov alebo ktorej služobníci nie sú schopní vysledovať neprerušenu reťazou svoju autoritu k apoštolskému zdroju; rovnako ako náš minister v Anglicku nemôže v tejto krajine vykonávať žiadnu autoritu, ak nie je riadne poverený našou vládou a nereprezentuje jej názory.

„*Cirkev*“, hovorí svätý Pavol, je „*postavená na základoch apoštolov*“⁷⁰, takže učenie, ktoré šíri, musí vychádzať z apoštolského učenia. Preto svätý Pavol hovorí Galat'anom: „*Aj keby vám anjel z neba hlásal iné evanjelium okrem toho, ktoré sme vám hlásali my, nech je prekliaty*“⁷¹. Ten istý apoštol dáva toto napomenutie Timotejovi: „*To, čo si počul odo mňa pred mnohými svedkami, odovzdaj verným mužom, ktorí budú vhodní učiť aj iných.*“⁷² Timotej musí svojim učeníkom odovzdávať len také učenie, aké počul z úst svojho Majstra.

Vyžaduje sa nielen to, aby služobníci evanjelia zosúlادili svoje učenie s učením apoštolov, ale aj to, aby títo služobníci boli vysvätení a poverení apoštolmi alebo boli ich legitímnymi nástupcami.

„*Ani nikto*“, hovorí apoštol, „*si neberie česť, ale ten, kto je povolaný od Boha, ako bol Áron.*“⁷³ Tento text zjavne odsudzuje všetkých kazateľov a reformátorov, ktorí sa ustanovili sami, lebo „*ako budú kázať, ak nebudú poslaní?*“⁷⁴ Poslaní, samozrejme, legitímnou autoritou, a nie riadení vlastným rozmarom. Preto sa dozvedáme, že tí, ktorí nastúpili po apoštoloch, boli nimi vysvätení a poverení kázať a že nikomu inému nebolo dovolené vykonávať túto funkciu. Tak sa dozvedáme, že Pavol a Barnabáš „*im*

⁷⁰ Ef 2, 20

⁷¹ Gal 1, 8

⁷² 2 Tim 2, 2

⁷³ Heb 5, 4

⁷⁴ Rim 10, 15

dali vysvätiť kňazov v každej cirkvi⁷⁵. A apoštol hovorí Títovi: „Preto som ťa zanechal na Kréte, ... aby si v každom meste vysväcoval kňazov, ako som aj teba ustanovil.“⁷⁶ Dokonca aj na samotného svätého Pavla, hoci bol zázračne povolaný a poučený Bohom, boli vložené ruky⁷⁷, aby iní neboli jeho príkladom pokúšania kázať bez apoštolského oprávnenia.

Aby sme teda objavili Kristovu Cirkev medzi rozličnými protichodnými učeniami, musíme sa pýtať, po prvé, ktorá cirkev učí celá a bezo zvyšku to učenie, ktoré učili apoštolí; po druhé, ktorí služobníci môžu v neprerušenej línii vysledovať svoje misijné právomoci až k apoštolom.

Jedine katolícka Cirkev učí doktríny, ktoré sú vo všetkých ohľadoch totožné s doktrínami prvých učiteľov evanjelia. Nasledujúce paralelné línie ukazujú niektoré príklady odklonu protestantských siekt od prvotného učenia kresťanstva a verné dodržiavanie tohto učenia katolíckou Cirkvou.

APOŠTOLSKÁ CIRKEV	KATOLÍCKA CIRKEV	PROTESTANTSKÉ CIRKVI
1. Náš Spasiteľ dáva Petrovi prednosť pred ostatnými apoštolmi: <i>„Dám ti kľúče od nebeského kráľovstva.“⁷⁸</i> <i>„Potvrduj svojich bratov.“⁷⁹</i> <i>„Pas moje baránky, pas moje ovce.“⁸⁰</i>	Katolícka Cirkev dáva prvenstvo cti a jurisdikciu Petrovi a jeho nástupcom.	Všetky ostatné kresťanské spoločnosti prakticky popierajú Petrovu nadradenosť nad ostatnými apoštolmi.
2. Apoštolská cirkev tvrdila, že je vo svojom učení neomylná. Preto apoštolí hovorili s neomylnou autoritou a ich slová sa neprijímali ako ľudské názory, ale ako Božie pravdy. <i>„Ked' ste od nás prijali Božie slovo, neprijali ste ho ako ľudské slovo, ale (ako to skutočne je) ako Božie slovo.“⁸¹</i>	Katolícka cirkev si ako jediná zo všetkých kresťanských spoločností nárokuje na výsadu neomylnosti vo svojom učení. Jej služobníci vždy z kazateľnice hovoria ako autorita a veriaci s bezvýhradnou dôverou prijímajú to, čo Cirkev učí, bez toho, aby čo len raz	Všetky protestantské cirkvi odmietajú nárok na neomylnosť. Popierajú, že takýto dar by vlastnil akýkoľvek učiteľ náboženstva. Duchovní nevyhlasujú žiadne autoritatívne doktríny, ale presadzujú vlastné názory ako stelesnenie ich

⁷⁵ Sk 14, 22

⁷⁶ Tit 1, 5

⁷⁷ Sk 13, 2-3

⁷⁸ Mt 16, 16

⁷⁹ Lk 22, 32

⁸⁰ Jn 21, 15

⁸¹ Sol 2, 13

<p>„Duchu Svätému a nám sa zdalo dobré“, hovoria zhromaždení apoštoli, „aby sme vám nekládli žiadne ďalšie bremeno okrem týchto nevyhnutných vecí.“⁸² „Keby vám aj anjel z neba zvestoval iné evanjelium okrem toho, ktoré sme vám zvestovali my, nech je prekliaty.“⁸³</p>	<p>zapochybovali o jej pravdivosti.</p>	<p>súkromných interpretácií Písma sv. A ich poslucháči nikdy nie sú povinní im veriť, ale očakáva sa, že si vyvodia vlastné závery z Biblie.</p>
<p>3. Náš Spasiteľ nariaduje a predpisuje pravidlá pôstu: „Keď sa postíš, pomaz si hlavu a umy si tvár, aby sa ľudom nezdalo, že sa postíš... a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, ti to odplatí.“⁸⁴ Apoštoli sa postili pred vykonávaním posvätných úloh: „Slúžili Pánovi a postili sa.“⁸⁵ „A keď vysvätili kňazov v každom meste, modlili sa s pôstom.“⁸⁶</p>	<p>Cirkev predpisuje veriacim pôst v určených obdobiach, najmä počas Veľkého týždňa. Katolícky kňaz sa postí vždy, keď slúži pri oltári. Pôst preruší až po skončení svätej omše. Keď biskupi vysväcujú kňazov, vždy sa postia, rovnako ako kandidáti na vysvätenie.</p>	<p>Protestanti nemajú predpis, ktorý by prikazoval pôst, hoci niektorí sa môžu postiť zo súkromnej zbožnosti. Dokonca sa snažia zosmiešniť pôst ako dielo poverčivosti, ktoré odvádza pozornosť od Kristových zásluh. Ani kandidáti na vysvätenie, ani duchovní, ktorí ich vysväcujú, sa pri takýchto príležitostiach nikdy nepostia.</p>
<p>4. „Ženy“, hovorí apoštol, „nech v cirkvách mlčia. Nie je im totiž dovolené hovoriť... Je hanbou, aby žena hovorila v kostole.“⁸⁷</p>	<p>Katolícka cirkev nikdy nedovoľuje ženám kázať v Božom dome.</p>	<p>Ženy, najmä v tejto krajine, verejne kážu v metodistických a iných cirkvách so súhlasom cirkevných predstavených.</p>
<p>5. Svätý Peter a svätý Ján potvrdzovali novopokrstených v Samárii: „Vložili na nich</p>	<p>Každý katolícky biskup ako nástupca apoštolov rovnako vkladá ruky na pokrstených vo sviatosť birmovania, pri ktorej je prijímaný Duch Svätý.</p>	<p>Žiadna protestantská denominácia nevykonáva obrad vkladania rúk v tejto krajine okrem episkopálnej cirkvi, a ani</p>

⁸² Sk 15, 28

⁸³ Gal 1, 28

⁸⁴ Mt 6, 17

⁸⁵ Sk 13, 2

⁸⁶ Sk 14, 22

⁸⁷ 1 Kor 14, 34-35

<p><i>ruky a tí prijali Ducha Svätého.</i>⁸⁸</p>		<p>oni neuznávajú birmovku ako sviatosť.</p>
<p>6. Náš Spasiteľ a jeho apoštoli učili, že Eucharistia obsahuje Telo a Krv Krista: „<i>Vezmite a jedzte, toto je moje telo... Pite z neho všetci, lebo toto je moja Krv.</i>“⁸⁹ <i>„Kalich požehnanja, ktorý požehnáваме, nie je to prijímanie Kristovej Krvi; a chlieb, ktorý láme, nie je to účasť na Pánovom tele?“</i>⁹⁰</p>	<p>Katolícka Cirkev učí s naším Pánom a jeho apoštolmi, že Eucharistia obsahuje skutočné Telo a Krv Ježiša Krista pod spôsobom chleba a vína.</p>	<p>Protestantské cirkvi (snád' s výnimkou niekoľkých ritualistov) odsudzujú učenie o skutočnej prítomnosti ako modloslužobné a tvrdia, že pri prijímaní prijímame pamiatku Krista.</p>
<p>7. Apoštoli boli naším Spasiteľom splnomocnení odpúšťať hriechy: „<i>Komu odpustíte hriechy, tomu sú odpustené.</i>“⁹¹ Svätý Pavol hovorí: „<i>Boh nám dal službu zmierenia</i>“⁹².</p>	<p>Biskupi a kňazi katolíckej Cirkvi ako dedičia apoštolských výsad vyznávajú, že vykonávajú službu zmierenia a odpúšťajú hriechy v mene Ježiša Krista.</p>	<p>Naopak protestanti vyhlasujú, že Boh nedeleguje na žiadneho človeka moc odpustenia hriechu.</p>
<p>8. Svätý Jakub dáva tento návod, ako pristupovať k chorým: „<i>Je niekto chorý medzi vami, nech privedie kňazov Cirkvi a tí nech sa nad ním modlia a pomazú ho olejom v Pánovom mene.</i>“⁹³</p>	<p>Jednou z najbežnejších povinností katolíckeho kňaza je pomazanie chorých vo sviatosti posledného pomazania. Ak je medzi nami chorý človek, dbá sa na to, aby si zavolať kňaza Cirkvi, aby ho pomazal olejom v mene Pánovom.</p>	<p>Žiadna protestantská denominácia nepraktizuje takýto obrad, ako je pomazanie chorých, a to aj napriek príkazu apoštola.</p>
<p>9. O manželstve náš Spasiteľ hovorí: „<i>Kto prepustí svoju ženu a vezme si inú, cudzoloží s ňou. A ak žena prepustí svojho manžela a vydá sa</i></p>	<p>Katolícka Cirkev nasleduje doslova príkaz apoštola a zakazuje mužovi a žene, aby sa od seba odlúčili, alebo ak sa odlúčia, ani jeden z nich sa nemôže</p>	<p>Protestantské cirkvi, ako je dobre známe, zmiernili tento prísny zákon evanjelia natoľko, že rozvedeným osobám</p>

⁸⁸ Sk 8, 17

⁸⁹ Mt 26-28

⁹⁰ 1 Kor 10, 16

⁹¹ Jn 20, 23

⁹² 2 Kor 5, 18

⁹³ Jak 5, 14

<p>za iného, dopúšťa sa cudzoložstva.⁹⁴ A svätý Pavol opäť hovorí: „Tým, čo sú zosobášení... Pán prikazuje, aby žena neodchádzala od svojho muža, a ak odchádza, aby zostala nevydatá.... A muž nech neopúšťa svoju ženu.“⁹⁵</p>	<p>počas života toho druhého znovu oženiť.</p>	<p>povolili uzavrieť nové manželstvo. A rozvod sa udeľuje na základe rôznych a dokonca aj banálnych zámienok.</p>
<p>10. Náš Pán nielen slovom, ale aj svojím príkladom odporúča dušiam, ktoré chcú dosiahnuť dokonalosť, stav večného panenstva. Svätý Pavol tiež nabáda Korint'anov radou a vlastným príkladom k tej istej anjelskej cnosti, hovorí: „kto vydáva svoju pannu, dobre robí, ale kto nevydáva, robí lepšie.“⁹⁶</p>	<p>Ako apoštol a jeho Majster, tak sa aj katolícke duchovenstvo zaväzuje k životu vo večnej čistote. Naši rehoľníci a rehoľníčky dobrovoľne zasväcujú svoje panenstvo Bohu.</p>	<p>Všetci duchovní iných denominácií, až na veľmi zriedkavé výnimky, sú ženatí. A zďaleka nie každému zo svojho stáda vstúpujú apoštolskú radu celibátu, ale viac než naznačujú, že cnosť trvalej čistoty, hoci ju svätý Pavol odporúča, je neuskutočniteľná.</p>

Teraz necháme čitateľa, aby sám posúdil, ktorá cirkev presadzuje učenie apoštolov v celej jeho pôvodnej sile. Na to, aby sme ukázali, že katolícka Cirkev je jediným priamym potomkom apoštolov, stačí preukázať, že len ona môže vysledovať svoj rodokmeň, generáciu za generáciou, až k apoštolom, zatiaľ čo pôvod všetkých ostatných kresťanských spoločenstiev je možné vzťahovať iba na pomerne novoveké dejiny.

Najvplyvnejšími kresťanskými sektami, ktoré v súčasnosti existujú v tejto krajine, sú luteráni, episkopáli, metodisti, presbyteriáni a baptisti. Ostatné protestantské denominácie sú z hľadiska počtu pomerne bezvýznamné a väčšinou ide o odnože práve menovaných kresťanských spoločenstiev.

Saský mních Martin Luther bol zakladateľom cirkvi, ktorá nesie jeho meno. Narodil sa v Eislebene v Sasku v roku 1483 a zomrel v roku 1546. Anglikánska alebo Episkopálna cirkev vďačí za svoj vznik anglickému kráľovi Henrichovi VIII. Bezprostrednou príčinou jeho zrieknutia sa rímskej Cirkvi bolo odmietnutie pápeža

⁹⁴ Mk 10, 11-12

⁹⁵ 1 Kor 7, 10-11

⁹⁶ 1 Kor 7, 38

Klementa udeliť mu rozvod s jeho zákonnou manželkou Katarínou Aragóňskou, aby mohol slobodne vstúpiť do manželstva s Annou Boleynovou. S cieľom legalizovať rozvod so svojou cnostnou kráľovnou zhýralý panovník zbavil seba a svoje kráľovstvo duchovnej nadradenosti pápeža.

„Medzi týmito dvoma rozvodmi“, hovorí D'Aubigné, „existuje úzky vzťah“, čím sa myslí Henrichov rozvod s manželkou a rozvod Anglicka s Cirkvou.

Áno, je tu vzťah príčiny a následku. Biskup Short, anglikánsky historik, úprimne priznáva, že tzv. existencia Anglikánskej cirkvi ako samostatného subjektu a jej konečné oddelenie od Ríma možno datovať do obdobia rozvodu.⁹⁷

Kniha homílií v jazyku plnom chvály, Henryho nazýva „pravým a verným služobníkom“ a dáva mu zásluhy za to, že v Anglicku zrušil pápežskú nadvládu a zaviedol nový poriadok.⁹⁸ John Wesley je uznávaným zakladateľom metodistickej cirkvi. Metodizmus sa datuje do roku 1729 a jeho kolískou bola Oxfordská univerzita v Anglicku. John a Charles Wesley boli študentmi na Oxforde. Zhromaždili okolo seba množstvo mladých mužov, ktorí sa venovali častému čítaniu svätého Písma a modlitbe. Ich metodický a presný spôsob života im priniesol pomenovanie metodisti. Metodistická cirkev v tejto krajine je potomkom kolónie vyslanej z Anglicka.

Keďže by bolo zdĺhavé podať čo i len stručnú históriu každej sekty, uspokojím sa s tabuľkovým prehľadom, v ktorom uvediem meno a zakladateľa každej denominácie, miesto a dátum jej vzniku a mená autorov, z ktorých citujem. Moje citácie pochádzajú vo všetkých prípadoch od protestantov.

NÁZOV SEKTY	MIESTO PÔVODU	ZAKLADATEĽ	ROK	ZDROJ CITÁCIE
Anabaptisti	Nemecko	Nicolas Stork	1521	Vincent L. Milner, „Religious Denominations.“
Baptisti	Rhode Island	Roger Williams	1639	„TheBook of Religions“ by John Hayward.
Baptisti slobodnej vôle	NewHampshire	Benj. Randall	1780	Tamtiež
Free Communion Baptists	New York	Benijah Corp	Asi v 18. st.	Rev. A. D. Williams in „History of

⁹⁷ History of the Church of England, by Thomas. V. Short, Bishop of St. Asaph's, p. 44.

⁹⁸ Kniha homílií

5. Cirkev je apoštolská

				All Denominations“
Baptisti siedmeho dňa	USA	Generálna konferencia	1833	W. B. Gillett. Tamtiež
Campbellites, or Christians	Virginia	Alex. Campbell	1813	„Book of Religions“
Methodist Episcopal	Anglicko	John Wesley	1739	Rev. Nathan Bangs in „History of All Denominations.“
Reformed Methodist	Vermont	Branch of The Meth. Episcopal Church	1814	Tamtiež
Methodist Society	NewYork		1820	Rev. W. M. Stilwell, Tamtiež
Methodist Protestant	Baltimore		1830	James R. Williams, Tamtiež
True Wesleyan Methodist	NewYork	Delegates from Methodist denominations	1843	J. Timberman, Ibid
Presbyterian (Old School)	Scotland	General Assembly	1560	John M. Krebs, Tamtiež
Presbyterian (New School)	Philadelphia	General Assembly	1840	Joel Parker, D. D., Tamtiež
Episcopalian	Anglicko	Henry VIII.	1534	Macaulay and other English Historians.
Lutheran	Nemecko	Martin Luther	1524	S. S. Schmucker in „History of all Denominations.“

Unitarian Congregationalists	Nemecko	Celatius	Okolo r. 1540	Alvan Lamson, Tamtiež
Congregationalists	Anglicko	Robert Browne	1583	E. W. Andrews, Tamtiež
Quakers	Anglicko	George Fox	1647	Anglickí historici
Katolícka Cirkev	Jeruzalem	Ježiš Kristus	33	Nový Zákon

Z tohto krátkeho historického prehľadu vyplýva, že všetky kresťanské sekty, ktoré v súčasnosti existujú v Spojených štátoch amerických, vznikli po roku 1500. Z toho vyplýva, že najstaršia skupina kresťanov u nás, mimo katolíckej Cirkvi, nemá ešte ani štyri storočia.

Všetci teda prišli o pätnásť storočí neskôr, aby mali akékoľvek nároky nazývať sa apoštolskou cirkvou. Ale môžete mi povedať: „*Hoci naše verejné dejiny ako protestantov sa datujú od reformácie, svoj pôvod môžeme vysledovať až k apoštolom.*“ To je podľa mňa nemožné. Po prvé, už samotný názov, ktorý nesiete, prezrádza vaše nedávne zrodzenie; veď kto kedy počul o baptistickej alebo episkopálnej, či akejkol'vek inej protestantskej cirkvi pred reformáciou? Ani vy nemôžete povedať: „*Existovali sme v každom veku ako neviditeľná cirkev.*“ Vaše utajenie bolo vskutku také úplné, že dodnes nikto nedokáže povedať, kde ste sa šestnásť storočí skrývali. Ale aj keby ste existovali, nemohli by ste tvrdiť, že ste Kristovou Cirkvou; náš Pán totiž predpovedal, že jeho Cirkev bude vždy ako mesto umiestnené na vrchole hory, aby ho všetci videli, a že jej služobníci budú z jej strážnych veží hlásať pravdy spásy, aby ich všetci počuli.

Rovnako je márne tvrdiť, že ste boli vo viere spriaznení s rôznymi kresťanskými sektami, ktoré od katolíckej Cirkvi odchádzali v priebehu vekov, pretože tieto sekty hlásali navzájom diametrálne odlišné učenia a pravá Cirkev musí byť vo viere jednotná. A okrem toho, čím menej príbuzenských vzťahov si nárokujete k mnohým z týchto odštiepencov, tým lepšie pre vás, pretože všetci hlásali omyly proti kresťanskej pravde a niektorí z nich šírili zásady, ktoré sa priesčili slušnosti a morálke.

Katolícka Cirkev si, naopak, môže ľahko obhájiť titul apoštolská, pretože svoj pôvod odvodzuje od apoštolov. Každý kňaz a biskup môže vystopovať svoj rodokmeň k prvým Kristovým učeníkom s takou ľahkosťou, ako sa dá vystopovať najvzdialenejšia ratolesť viniča k hlavnému kmeňu.

Všetci katolícki duchovní v Spojených štátoch boli napríklad vysvätení iba biskupmi, ktorí sú v aktívnom spoločenstve s Rímskou stolicou. Títo biskupi sami dostali poverenie od rímskeho biskupa. Súčasný rímsky biskup Pius IX. je nástupcom Gregora XVI., ktorý nastúpil po Piovi VIII., ktorý bol nástupcom Leva XII. A takto

postupujeme zo storočia na storočie, až sa dostaneme k Petrovi, prvému rímskemu biskupovi, kniežat'u apoštolov a Kristovmu vikárovi. Podobne ako evanjelista Lukáš, ktorý sleduje rodokmeň nášho Spasiteľa až k Adamovi a k Bohu, môžeme sledovať rodokmeň Pia IX. až k Petrovi a ku Kristovi. V reťazi, ktorá spája najpokornejšieho kňaza v krajine s kniežat'om apoštolov, nechýba ani jeden článok.

A hoci sa pri niekoľkých príležitostiach stalo, že sa o Petrov stolec uchádzali dvaja alebo dokonca traja uchádzači, tieto protichodné nároky nemohli ovplyvniť platnosť legitímneho pápeža o nič viac, ako by boj dvoch uchádzačov o prezidentský úrad mohol znehodnotiť titul uznaného hlavného predstaveného.

Práve touto argumentáciou prví otcovia dokazovali apoštolskosť katolíckej Cirkvi a vyvracali nároky súčasných sektárov. Svätý Irenej, Tertulián a svätý Augustín uvádzajú katalógy rímskych biskupov až do ich čias a s ktorými mali to šťastie byť v spoločenstve, a potom vyzvali svojich oponentov, aby vystopovali ich pôvod k Apoštolskému stolcu. Tertulián v druhom storočí hovorí: „*Nech predložia pôvod svojej cirkvi. Nech ukážu postupnosť svojich biskupov, aby sa ukázalo, že prvý z nich bol vysvätený apoštolom alebo apoštolom, ktorý bol v spoločenstve s apoštolmi.*“⁹⁹

A ak Otcovia piateho storočia považovali za silný argument vo svoj prospech, že sa mohli odvolávať na neprerušenu líniu päťdesiatich biskupov, ktorí zastávali Rímsky stolec, o čo silnejší je to argument pre nás, ktorí dnes môžeme vystaviť päťkrát väčší počet rímskych pontifikov, ktorí sedeli na Petrovom stolci! S láskou by som chcel zopakovať svojim odlúčeným bratom to, čo Augustín povedal donatistom svojej doby: „*Pod'ťe k nám, bratia, ak chcete byť vrastení do viniča. My sa trápime, keď vidíme, že ste od neho odrezaní. Spočítajte si biskupov od samého Petrovho stolca a všimnite si v tomto zozname otcov, ako jeden vystriedal druhého. Toto je skala, proti ktorej pyšné brány pekla nezvíťazia.*“¹⁰⁰

6. CIRKEV JE NEZNIČITELNÁ

Večné trvanie alebo nezničiteľnosť Cirkvi až do konca čias je jedným z jej najvýraznejších znakov. Pod večnosťou sa nemyslí len to, že kresťanstvo v tej či onej podobe malo existovať vždy, ale že Cirkev mala zostať navždy vo svojej celistvosti, odetá do všetkých tých vlastností, ktoré jej Boh dal na začiatku. Ak by totiž Cirkev stratila niektorú zo svojich podstatných vlastností, ako napríklad jednotu a svätosť, ktoré jej náš Pán udelil na začiatku jej existencie, nemohlo by sa o nej hovoriť, že je večná, pretože by už nebola tou istou inštitúciou.

⁹⁹ Lib. de Præscrip., c. 32.

¹⁰⁰ Psal. contra part Donati.

O nepretržitom trvaní Kristovej Cirkvi sa často hovorí vo Svätom písme. Archanjel Gabriel oznamuje Márii, že Kristus „*bude kraľovať nad Jakubovým domom naveky a jeho kráľovstvu nebude konca.*“¹⁰¹ Náš Spasiteľ povedal Petrovi: „*Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.*“¹⁰²

Náš blahoslavený Pán tu jasne naznačuje, že Cirkev je predurčená na to, že bude vždy napádaná, ale nebude nikdy premožená.

V posledných slovách nášho Vykupiteľa zaznamenaných v Matúšovom evanjeliu sa dôrazne opakuje tá istá predpoveď a vysvetľuje sa aj dôvod nezničiteľnosti Cirkvi: „*Chodte a učte všetky národy... a hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.*“¹⁰³ Táto veta obsahuje tri dôležité vyhlásenia: Prvé: prítomnosť Krista v jeho Cirkvi – „*Hľa, ja som s vami.*“ Druhé: jeho neustálu prítomnosť bez prerušenia čo i len jediným dňom jeho neprítomnosti: „*Ja som s vami po všetky dni.*“ Tretie: jeho neustála prítomnosť až do konca sveta, a teda aj večné trvanie Cirkvi – „*až do skončenia sveta.*“

Z toho vyplýva, že pravá Cirkev musela existovať od počiatku; nesmela mať ani na jeden deň prerušenú činnosť alebo byť odlúčená od Krista a musí existovať až do konca čias. Žiadne z kresťanských spoločenstiev mimo katolíckej Cirkvi si nemôže nárokovať na večnosť, pretože, ako sme videli v predchádzajúcej kapitole, všetky¹⁰⁴ vznikli len nedávno.

Nezničiteľnosť katolíckej Cirkvi je skutočne obdivuhodná a dobre čitateľná na to, aby vzbudila obdiv každej uvažujúcej mysle, keď si uvedomíme počet a rozmanitosť a hrozivú silu nepriateľov, s ktorými musela bojovať od svojho zrodu až po súčasnosť; už len táto skutočnosť jej vtlača na čelo pečať božskosti.

Cirkev bola neustále zapojená do dvojitého boja, jedného vonkajšieho, druhého vnútorného - do vonkajšej vojny proti pohanstvu a nevere; do vnútorného boja proti kacírstvu a rozkolu, ktorý podnecovali jej vlastné vzdorovité deti. Odo dňa Turíc až do víťazstva Konštantína Veľkého nad Maxentiom, čo zahŕňa obdobie približne dvestoosemdesiat rokov, prešla Cirkev sériou mnohých prenasledovaní, ktoré svojou krutosťou nemajú v dejinách obdobu. Proti kresťanom boli použité všetky mučidlá, ktoré mohla ľudská zloba vymyslieť, aby zničila všetky stopy kresťanstva. „*Christianos ad leones*“; kresťania levom, bol ľudový bojový pokrik. Kresťania boli oblečení do koží divokých zvierat a vystavení tomu, aby ich zožrali psy. Boli natretí smolou a zapálení, aby slúžili ako stĺpy na osvetlenie rímskych ulíc. Aby boli ospravedlnené takéto zverstvá a udusené všetky pocity súcitu, tak títo prenasledovatelia obviňovali svoje nevinné obeť z tých najstrašnejších zločinov.

¹⁰¹ Lk 1, 32-33

¹⁰² Mt 16, 18

¹⁰³ Mt 28, 20

¹⁰⁴ S výnimkou niektorých východných siekt z piateho a deviateho storočia.

Po tri storočia boli kresťania povinní uctievať Boha v tajnosti svojich komnát alebo v rímskych katakombách, ktoré sú stále zachované, aby svedčili o nezničiteľnej statočnosti mučeníkov a nesmiernosti ich utrpenia.

A predsa pohanský Rím, pred ktorého zástavou sa triasli najmocnejšie národy, nedokázal rozdrviť rodiacu sa Cirkev ani zastaviť jej šírenie. Za krátky čas sme videli, že táto kolosálna ríša sa rozpadá a hlava katolíckej Cirkvi vydáva kresťanstvu zákony práve v meste, z ktorého cisári vydávali svoje edikty proti kresťanstvu!

V priebehu piateho a šiesteho storočia sa zo severu valili Góti a Vandali, Huni, Vizigóti, Lombardania a ďalšie obrovské barbarské kmene, ktoré ako prívalové vlny napádali najkrajšie časti južnej Európy. Rozdelili Rímsku ríšu a zmietli takmer všetky stopy starej rímskej civilizácie. Drancovali mestá, zrovnávali so zemou kostoly a zanechávali za sebou ruiny a pustošenie.

Hoci si kresťanov na chvíľu podmanili, časom sa podriadili sladkému jarmu evanjelia. A tak, ako poznamenáva aj neveriaci Gibbon: *„pokrok kresťanstva bol poznačený dvoma slávnymi a rozhodujúcimi víťazstvami: nad vzdelanými a honosnými občanmi Rímskej ríše a nad bojovnými barbarmi zo Skýtie a Germánie, ktorí rozvrátili ríšu a prijali náboženstvo Rimanov.“*¹⁰⁵

Mohamedánstvo vzniklo v siedmom storočí v Arábii a rýchlo dobývalo Áziu. V pätnástom storočí sa Konštantínopolu zmocnili stúpenci falošného proroka, ktorí dokonca hrozili, že si podmania celú Európu. Deväť storočí bol mohamedánstvo trvalou hrozbou pre kresťanstvo, kým neprišiel čas, keď sa malo raz navždy rozhodnúť, či má osudy Európy a sveta riadiť kresťanstvo a civilizácia na jednej strane, alebo mohamedánstvo a nevier na strane druhej.

Na naliehavú žiadosť pápeža vytvorilo Španielske kráľovstvo a Benátska republika spoločnú alianciu proti Turkom, ktorí boli v roku 1571 v bitke pri Lepante presvedčivo porazení. A ak sa dnes nad mestami Európy namiesto polmesiaca týči kríž, vďačí za to neoceniteľnému požehnaniu a bdelosti rímskych pápežov.

Iný protivník, hrozivejší a nebezpečnejší ako tí, ktorých som spomenul, hrozil zničením Cirkvi v štvrtom a piatom storočí. Hovorím o veľkej Áriovej heréze, po ktorej nasledovali herézy Nestória a Eutycha. Ariánska schizma sa čoskoro po svojom vzniku rýchlo rozšírila po Európe, severnej Afrike a častiach Ázie. Podporovali ju obrovské zástupy ľudí a chvíľu prekvitala za podpory niekoľkých po sebe nasledujúcich cisárov. Katolícki biskupi boli vyhnaní zo svojich stolcov a ich miesta obsadili ariánski votrelci. Zdalo sa, že Cirkev, ktorá prežila meč pohanstva, na chvíľu podľahla jedu arianizmu. Po krátkom období prosperity však túto gigantickú sektu oslabili vnútorné rozpory a nakoniec ju zmietli iné bludy, ktoré prichádzali v jej stopách.

¹⁰⁵ Decline and Fall of the Roman Empire, ch. xxxvii, p. 450.

Veľkú náboženskú revolúciu šestnásteho storočia, ktorá sa ako tornádo šírila severnou Európou a hrozila, ak by to bolo možné, pochovať Petrovu korunu, už poznáte. Viac ako polovica Nemecka nasledovala nové učenie Martina Luthera. Švajčiarsko sa podriadilo učeniu Zwingliho. Vo Švédsku sa viera stratila vplyvom jeho kráľa Gustáva Vasu. Dánsko sa prispôsobilo novej viere vďaka intrigám kráľa Kristiána II. Katolicizmus bol potlačený aj v Nórsku, Anglicku a Škótsku. Calvinizmus v šestnástom storočí a voltairizmus v osemnástom storočí sa vo Francúzsku presadili natolko, že viera tohto slávneho katolíckeho národa sa dvakrát zachvela vo svojich základoch. Jedine Írsko zo všetkých národov severnej Európy zostalo verné starobylej Cirkvi.

Pokojne si teraz prezrime bojisko, keď už dym a hluk bitiek pominuli. Preskúmame stav prvotnej Cirkvi po tom, čo prešla týmito smrtiacimi konfliktmi. Vidíme, že dnes je početne silnejšia ako v ktoromkoľvek predchádzajúcom období jej dejín. Straty, ktoré utrpela v starom svete, sú viac ako vykompenzované jej výdobytkami v novom svete. Získala späť veľkú časť pôdy, ktorá jej bola odňatá v šestnástom storočí. V súčasnosti má približne tristo miliónov prívržencov. Dnes už neexistuje ako zranená inštitúcia, ale v integrite a plnosti života neporušeného organizmu je jednotnejšia, kompaktnejšia a životaschopnejšia ako kedykoľvek predtým.

Takzvaná reformácia šestnásteho storočia sa v mnohom podobá veľkej ariánskej heréze. Obe schizmy boli vyvolané kňazmi, ktorí nechceli niesť jarmo evanjelia, ktorí milovali novoty a túžilo po sláve. Obe boli podporované a udržiavané vládnucimi panovníkmi a boli rozšírené o veľké počet prozelytov. Obe sa chvíľu šírili s neodolateľnou silou prudkého hurikánu, až kým sa ich hnev nevyčerpal.

Obe sa následne rozdelili na rôzne subjekty. Zánik protestantizmu by túto paralelu završil. V tejto súvislosti stojí za to citovať De Maistrovu poznámku: *„Ak protestantizmus nesie stále to isté meno, hoci sa jeho viera neustále mení, je to preto, že jeho meno je čisto negatívne a znamená len popieranie katolicity, takže čím menej verí a čím viac protestuje, tým dôslednejšie bude protestantský. Keďže sa teda jej meno stáva neustále pravdivejším, musí pretrvať, kým nezanikne, tak ako vred zmizne s posledným bunkou tkaniva, ktorú rozožiera.“*¹⁰⁶

Rovnaké príčiny však prinášajú aj rovnaké výsledky. Keďže obe revolúcie boli plodom vzbury a obe boli poznačené rovnakou energickou mladosťou, rovnakou predčasnou mužnosťou, rovnakým predčasným úpadkom a rozpadom jej častí, neunáhlím sa, keď budem predpovedať, že rozpad, ktorý už dávno poznamenal prvú revolúciu, je skôr či neskôr určený aj pre druhú. Ale katolícka Cirkev, pretože je Božím dielom, vždy *„obnovuje svoju silu ako orol.“*¹⁰⁷ Žiadate zázrak, ako Židia žiadali nášho

¹⁰⁶ Du Pape, 1, 2, c. 5.

¹⁰⁷ Ž 103, 5

Spasiteľ a o znamenie. Žiadate, aby Cirkev dokázala svoje božské poslanie zázračným pôsobením. Nie je práve jej prežitie najväčším zázrakom? Keby ste videli nejakú krásnu nevestu so všetkými ľudskými slabosťami, uvrhnutú do väzenia a vyhľadovanú a pošliapanú, rozsekanú a mučenú, ako jej krvou kropia steny žalára, a keby ste ju videli, ako sa opäť vynára z väzenia v celom rozkvetu a sviežosti mladosti a ako prežíva roky a stáročia presahujúce dĺžku ľudského života a naďalej je radostnou matkou detí, nenazvali by ste tento výjav zázrakom?

A nie je to obraz našej Matky, Cirkvi? Neprešla všetkými týmito premenami? Či neokúsila horkosť väzenia v každom veku? Nebola jej krv preliata v každom období? A predsa je vo svojich posledných dňoch rovnako krásna ako vždy a je dojčiacou matkou svojich detí. Nie sú občianske vlády a inštitúcie smrteľné rovnako ako ľudia? Prečo by mala byť republika Cirkvi výnimkou zo zákona rozkladu a smrti? Ak to nie je zázrak, neviem, čo je to zázrak. Ak Augustín, ten hlbokomyselný kresťanský filozof, mohol použiť tento argument v piatom storočí, s o čo väčšou silou ho možno použiť dnes, pätnásť storočí po jeho smrti?

Sme však ďaleko od toho, aby sme toto zázračné prežitie Cirkvi pripisovali nejakej ľudskej príčine. Jej nezničiteľnosť nie je spôsobená, ako sa niektorí domnievajú, jej úžasnou organizáciou, ďalekosiahlou politikou jej pápežov alebo učenosťou a múdrosťou jej učiteľov. Ak prežila, tak nie vďaka ľudskej múdrosti, ale často napriek ľudskej hlúposti. Za jej stálosť vďačíme nie telesnému ramenu, ale Božiemu prstu. *„Nie nám, Pane, nie nám, ale svojmu menu daj slávu.“*

Nasledujúcu otázku by som teraz rád položil všetkým, ktorí sú nepriateľskí voči katolíckej Cirkvi a ktorí spriadajú plány na jej zničenie: Ako môžete dúfať, že sa vám podarí zničiť inštitúciu, ktorá už viac ako devätnásť storočí úspešne odoláva všetkým spoločným útokom sveta, ľudí a mocností temna? Aké prostriedky použijete na jej zničenie?

I. Použijete moc kráľov, cisárov a premiérov? Títo sa ju márne pokúšali zničiť od čias rímskych césarov až po bývalého nemeckého kancelára. Mnohí ľudia podliehajú mylnému dojmu, že korunované hlavy Európy boli neochvejnými podporovateľmi Cirkvi a že ak by sa jej vzala ochrana, čoskoro by sa zrútila.

Cirkev ani zďaleka nebola chránená pozemskými trónmi, jej najväčšími nepriateľmi boli, až na niektoré čestné výnimky, takzvané kresťanské kniežatá, ktoré boli vlastnými deťmi Cirkvi. Trápili sa pod jej spásnou disciplínou; chceli sa zbaviť jej jarma, pretože ona jediná mala v čase útlaku moc a odvahu postaviť sa za práva ľudu a nastaviť svoju hrud' ako medený štít proti zásahom jeho vládcov. S pokojnou dôverou môžeme povedať spolu so žalmistom: *„Prečo sa pohania rozzúrili a ľud vymýšľa márne veci? Králi zeme sa postavili a kniežatá sa zišli proti Pánovi a proti jeho Kristovi.“*

*Roztrhnime ich putá a odhodme od seba ich jarmo. Ten, čo prebýva v nebi, sa im bude smiať a Pán sa im vysmieva.*¹⁰⁸

II. Môže sa obrovským zdrojom a organizovanej moci konkurenčných náboženských organizácií podariť pohltiť pravú Cirkev a priviesť ju k zániku? Nie som ochotný túto silu podceňovať. Proti akejkoľvek ľudskej sile by bola neodolateľná. Ale ak kolosálna sila a neporovnateľná mašinéria Rímskej ríše nedokázali zabrániť vzniku Cirkvi; ak arianizmus, nestoriánstvo, eutychiánstvo nedokázali zastaviť jej rozvoj, ako môžu moderné organizácie zastaviť jej pokrok teraz, keď je v plnosti svojej sily? Je ľahšie zachovať to, čo je vytvorené, ako to nanovo vytvoriť.

III. Ale bolo nám povedané: *„Vezmite pápežovi jeho časnú moc a Cirkev je odsúdená na zánik. To je tajomstvo jej sily; zbavte ju jej sily a ako Samson ostrihaný dohola, prejaví všetku slabosť úbohého smrteľníka. Potom táto žiarivá svätožiara zbledne a klesne pod obzor, aby už nikdy nevstala.*“ Viac ako sedem storočí po vzniku Cirkvi nemali pápeži zvrchovanú územnú jurisdikciu. Ako by mohla prežiť toto obdobie, keby bola svetská moc nevyhnutná pre jej večnosť? A dokonca od roku 1870 bol pápež zbavený svojej svetskej moci. Táto strata však nevytvára vrásky na peknom čele Cirkvi a ani o centimeter nespomaľuje jej pochod vpred.

IV. Nie je schopná vyrovnáť sa s modernými vynálezmi a vedeckým pokrokom devätnásteho storočia? Často nám to hovoria, ale my si ani zďaleka neskrývame hlavu do piesku ako pštros, ale pri príchode týchto vynálezov ich vítame ako Božích poslov a používame ich ako nástroje Prozreteľnosti na ďalšie šírenie viery.

Ak sa nám to tak dobre darilo predtým, keď sme nemali žiadne lode, iba krehké bárky, žiadny kompas, iba oči, keď sme nemali žiadne cesty, iba večné snehy, panenské lesy a bezcestné púšte, keď sme nemali žiadneho vodcu okrem viery, nádeje a Boha - ak sa nám aj vtedy tak dobre darilo šíriť evanjelium až na samé hranice zeme, o koľko viac môžeme dosiahnuť teraz pomocou telegrafu, parníkov a železníc?

Áno, ó, geniálni muži, žehnáme vaše vynálezy, žehnáme vás, vy moderné objavy, a dáme vás do služieb Cirkvi a povieme: *„Oheň a teplo nech žehnajú Pána. Blesky a oblaky dobrorečte Pánovi; všetky diela Pánove dobrorečte Pánovi; chváľte ho a vyvyšujte ho nad všetko naveky.*“¹⁰⁹ Užitočnosť moderných vynálezov pre Cirkev sa v poslednom čase prejavila pozoruhodným spôsobom. Pápež zvolal koncil všetkých biskupov sveta. Bez pomoci pary by bolo takmer nemožné, aby sa títo všetci zišli; s jej pomocou sa mohli stretnúť ľudia z najodľahlejších končín zeme.

V. Nemôže však svetlo Cirkvi zblednúť a zhasnúť pred intelektuálnym plameňom devätnásteho storočia? Nemá sa čoho obávať zo strany literatúry, umenia a vedy? Cirkev bola vždy patrónkou literatúry a podporovateľkou umenia a vedy. Založila a

¹⁰⁸ Ž 2, 1-4

¹⁰⁹ Dan 3, 73

dotovala takmer všetky veľké európske univerzity. Nehovoriac o tých kontinentálnych, ktorých holý zoznam by zabral veľký priestor, môžem spomenúť univerzity v Oxforde a Cambridge, dve najznámejšie sídla vzdelanosti v Anglicku, ktoré boli založené pod katolíckou záštitou už niekoľko storočí pred reformáciou. Cirkev založila aj tri zo štyroch univerzít, ktoré v súčasnosti existujú v Škótsku, a to univerzitu v St. Andrew v roku 1411, v Glasgow v roku 1450 a v Aberdeen v roku 1494.

Bez Cirkvi by sme dnes boli ochudobnení o neoceniteľné poklady antickej literatúry, pretože tým, že zachránila jazyky Grékov a Rimanov pred zničením, zachránila klasických spisovateľov týchto krajín pred zabudnutím. Hallam oprávnene poznamenáva, že nebyť usilovnej práce mníchov v stredoveku, naše vedomosti o dejinách starovekého Grécka a Ríma by dnes boli rovnako nejasné ako naše informácie o egyptských pyramídach.

A pokiaľ ide o umelecké diela, v jedinom vatikánskom múzeu sa nachádza viac cenných umeleckých pamiatok, než sa ich nachádza v celej našej krajine. Umelci musia chodiť do Ríma, aby sa inšpirovali svojimi najlepšimi vzormi. Naše kostoly sú nielen chrámami bohoslužieb, ale aj depozitármi sakrálneho umenia. Za náš intelektuálny pokrok vdáčíme v nemalej miere tak hanobenému stredoveku. Tyndall má tú odvahu poznamenať, že *„devätnáste storočie zapúšťa svoje korene do minulých storočí a čerpá z nich živiny.“*¹¹⁰

VI. Je to sloboda, ktorá zničí Cirkev? Cirkev voľne dýcha a rozširuje sa nesmiernym rastom tam, kde sa nachádza pravá sloboda. Vždy je vo svojom pôsobení stiesnená tam, kde na ňu despotizmus vrhá svoj temný tieň. Nikde sa neteší takej nezávislosti ako tu (v USA); nikde nie je taká energická a prosperujúca.

Deti Cirkvi, nebojte sa ničoho, nech sa s ňou deje, čokoľvek. Kristus je s ňou, a preto nemôže padnúť. Cezar, keď preplával Jadran, povedal nepokojnému veslárovi: *„Quidtimes? Cæsaremvehis.“* To, čo Cæsar povedal v opovážlivosti, Ježiš hovorí pravdivo: Prečo sa bojíš? Kristus je na lodi.

Nie sme si azda istí tým, že slnko vyjde zajtra aj pozajtra, a tak ďalej až do konca sveta? Prečo? Pretože to tak určil Boh, keď ho stvoril na nebesiach; a pretože od začiatku nikdy nesklamalo vo svojom pohybe. Či Kristus nesľúbil, že Cirkev bude vždy osvecovať svet? Nesplnil doteraz svoj prísľub týkajúci sa jeho Cirkvi? Nepokračovala vo svojej ceste pevne, uprostred búrky i slnečného svitu? Naplnenie minulosti je najlepšou zárukou pre budúcnosť.

Medzi neustálymi zmenami v ľudských inštitúciách je Cirkev jedinou inštitúciou, ktorá sa nikdy nemení. Uprostred všeobecných trosiek pozemských pamiatok je jedinou pamiatkou, ktorá hrdo vyniká. Ani jeden kameň v tejto stavbe sa nezničí.

¹¹⁰ Tyndall, Study of Physics.

Uprostred všeobecného ničenia kráľovstiev jej kráľovstvo nie je nikdy zničené. Vždy starobylá a vždy nová, čas nevytvára na jej božskom čele žiadne vrásky. Cirkev bola svedkom zrodu každej európskej vlády a nie je vôbec nepravdepodobné, že bude aj svedkom ich smrti a bude im spievať rekviem. Mala viac ako tisícštyristo rokov, keď Kolumbus objavil náš kontinent, a založenie našej republiky je pre ňu ako včera.

Pokojne sa prizerala, keď sa Góti a Vizigóti, Huni a Sasi valili Európou ako príval a rozvracali dynastie. Videla, ako sa monarchie menili na republiky a republiky sa upevňovali v impériá - toho všetkého bola svedkom, zatiaľ čo jej vlastná božská ústava zostala nezmenená. Môžeme o nej skutočne povedať slovami žalmistu: *„Oni zahynú, ale ty zostaneš, a všetci zostanú ako šat. A ako rúcho ich zmeníš a oni sa zmenia. Ale ty si stále ten istý a tvoje roky sa nezmenšia. Deti tvojich sluhov budú pokračovať a ich potomstvo bude usmerňované naveky.“*¹¹¹ Chráň Boh, aby sme toto zázračné prežitie Cirkvi pripisovali nejakej ľudskej príčine. Jej nezničiteľnosť nie je spôsobená, ako sa niektorí domnievajú, jej úžasnou organizáciou, ďalekosiahlou politikou jej pontifikov alebo učenosťou a múdrosťou jej učiteľov. Ak prežila, tak nie vďaka ľudskej múdrosti, ale často napriek ľudskej hlúposti. Za jej stálosť vďačíme nie telesnému ramenu, ale Božiemu prstu.

V najjasnejších dňoch republiky pohanského Ríma Rimania s hrdosťou hovorili: *„Som rímsky občan.“* To bol jeho najvznešenejší titul. Bol hrdý na republiku, pretože bola úctyhodná v rokoch, silná v počte svojich občanov a vynikala múdrosťou svojich štátnikov. O čo väčším predmetom slávy je byť občanom republiky Cirkvi, ktorá trvá už devätnásť storočí a bude trvať, kým sa čas nezastaví; ktorá počíta milióny svojich detí v každom podnebí; ktorá počíta svojich hrdinov a mučeníkov na tisíce; ktorá vás spája s apoštolmi a svätými. *„Už nie ste cudzincami a prišielcami, ale ste spoluobčanmi Svätých a domácimi Božími, postavenými na základoch prorokov a apoštolov, pričom hlavným uholným kameňom je sám Ježiš Kristus.“*¹¹²

Aj keď budete odlúčení od pozemských príbuzných a rodičov, nikdy nemusíte byť oddelení od nej. Ona je stále s nami, aby nás potešila. Hovorí nám to, čo jej božský Snúbenec povedal svojim apoštolom: *„Hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“*¹¹³

¹¹¹ Ž 102, 27-29

¹¹² Ef 2, 19-20

¹¹³ Mt 28, 20

7. CIRKEV MÁ NEOMYLNÚ AUTORITU

Cirkev má od Boha autoritu učiť o viere a vo svojom učení je chránená pred omylom zvláštnym vedením Ducha Svätého. Výsada neomylnosti je odvodená z už spomenutých vlastností Cirkvi. Cirkev je jedna, je svätá, katolícka a apoštolská. Hlása to isté vyznanie viery vždy a všade; učí svätosť a pravdu, a vo svojej náuke je preto neomylná, lebo čo je jedno, sväté alebo nemenné, musí byť neomylné pravdivé.

To, že Cirkev bola neomylná v období apoštolov, žiadny kresťan nepopiera. Nikdy nespochybňujeme pravdivosť vyhlásení apoštolov¹¹⁴; v skutočnosti boli v prvom storočí jedinou autoritou v Cirkvi. Nový zákon bol dokončený až na konci prvého storočia. Neexistuje žiadny oprávnený dôvod na to, aby sme apoštolským učiteľom devätnásteho storočia, v ktorom žijeme, upierali výsadu, ktorú jasne vlastnili učители prvého storočia, najmä preto, že Božie slovo nikde nenaznačuje, že toto neomylné vedenie malo zahynúť spolu s apoštolmi. Naopak, keďže apoštoli odovzdali svojim nástupcom moc kázať, krstiť, vysväcovať, birmovať atď. museli im odovzdať aj nemenej podstatný dar neomylnosti.

Boh nás miluje rovnako, ako miloval prvých kresťanov; Kristus zomrel rovnako za nás ako za nich a my potrebujeme rovnako neomylných učiteľov ako oni.

Nestačí mi povedať: „*Máme neomylné Písmo sv. ako náhradu za neomylný apoštolát prvého storočia.*“ Neomylná kniha je mi totiž nanič bez neomylného vysvetľovateľa, ako to veľmi jasne dokazujú dejiny protestantizmu.

Okrem týchto domnelých argumentov však máme aj pozitívne dôkazy zo sv. Písma, že Cirkev sa vo svojom učení nemôže myliť. Náš blahoslavený Pán, keď ustanovil svätého Petra za knieža svojich apoštolov, mu hovorí: „*Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.*“¹¹⁵ Kristus tu vyslovuje slávnostnú predpoveď, že jeho Cirkev nikdy nepodľahne nijakému omylu a ak upadne do omylu, pekelné brány ju určite nepremôžu.

Reformátori šestnásteho storočia tvrdia, že Cirkev naozaj upadla do omylu; že brány pekla nad ňou zvíťazili; že od šiesteho do šestnásteho storočia bola žriedlom nepravosti. V knihe homílií Anglikánskej cirkvi sa píše, že Cirkev: „*ležala pochovaná v ohavnej modloslužbe osemsto alebo viac rokov.*“ Tu je treba rozhodnúť medzi osobnou pravdovravnosťou nášho Spasiteľa a reformátorov, pretože náš Pán vyslovil výrok, ktorému oni protirečia. Komu treba veriť, Ježišovi alebo reformátorom?

Ak je predpoveď nášho Spasiteľa o zachovaní jeho Cirkvi pred omylom nepravdivá, potom Ježiš Kristus nie je Boh, pretože Boh nemôže klamať. Nie je ani prorokom, keďže predpovedal nepravdu. Bol by podvodník a celé kresťanstvo by

¹¹⁴ Vid' Gal 4, 14 a 1 Sol 2, 13

¹¹⁵ Mt 16, 18

tragicky zlyhalo a bolo by obrovským podvodom, pretože spočíva na falošnom prorokovi.

Ale ak Ježiš predpovedal pravdu, keď vyhlásil, že brány pekelnú jeho Cirkev nepremôžu - a kto sa to odváži poprieť? - potom Cirkev nikdy neodpadla a ani nemohla odpadnúť od pravdy; potom je katolícka Cirkev neomylná, lebo len ona si nárokuje na túto výsadu a je jedinou Cirkvou, o ktorej sa uznáva, že existuje od počiatku. Skutočne je Ježiš tým múdрым architektom, o ktorom sa hovorí v evanjeliu, *„ktorý postavil svoj dom na skale; a padal dážď, prichádzali záplavy, fúkal vietor a bičovali ten dom, ale dom nepadol, lebo bol založený na skale.“*¹¹⁶

Ježiš s plnou mocou posielal apoštolov hlásať evanjelium. *„Ako mňa poslal Otec“*, hovorí, *„aj ja posielam vás.“*¹¹⁷ *„Chodte teda, učte všetky národy a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.“*¹¹⁸ *„Hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu.“*¹¹⁹ *„Budete mi svedkami v Jeruzaleme, v celom Judsku, Samárii a až na samý kraj zeme.“*¹²⁰ Toto poverenie sa zjavne nevzťahuje len na apoštolov, ale aj na ich nástupcov, a to až do konca čias, pretože bolo úplne nemožné, aby apoštoli osobne kázali celému svetu.

Náš Pán nielenže splnomocňuje svojich apoštolov, aby hlásali evanjelium, ale prikazuje im, a to pod najprísnejšími trestami, aby tí, ktorým ho hlásajú, ich počúvali a poslúchali. *„Ktokoľvek vás neprijme a nepočúva vaše slová, vychádzajúc z toho domu alebo mesta, straste si prach z nôh. Veru, hovorím vám, ľahšie bude v súdny deň Sodome a Gomore ako tomuto mestu.“*¹²¹ *„Ak neposlúchne Cirkev, nech je pre teba ako pohan a mýtnik.“*¹²² *„Kto verí, bude spasený; kto neverí, bude odsúdený.“*¹²³ *„Kto vás počúva, mňa počúva; kto vami pohŕda, pohŕda mnou; a kto pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý ma poslal.“*¹²⁴

Z týchto úryvkov vidíme, že na jednej strane apoštoli a ich nástupcovia dostali plnú moc ohlasovať evanjelium; a na druhej strane, že ich poslucháči sú povinní počúvať s poslušnosťou a poslúchať nielen vonkajším súhlasom, ale aj vnútorným súhlasom rozumu. Keby teda katolícka Cirkev mohla hlásať omyl, či by sám Boh nebol zodpovedný za tento omyl? A nemohla by veriaci duša so všetkou úctou a pravdou povedať Bohu: Ty si mi prikázal, ó Pane, aby som počúval tvoju Cirkev; ak som bol oklamán tým, že som ju počúval, tak ty si príčinou môjho omylu.

¹¹⁶ Mt 7, 24 a ďalej.

¹¹⁷ Jn 20, 21

¹¹⁸ Mt 28, 19-20

¹¹⁹ Mk 16, 15

¹²⁰ Sk 1, 8

¹²¹ Mt 10, 14-15

¹²² Mt 18, 17

¹²³ Mk 16, 16

¹²⁴ Lk 10, 16

Môžeme si však byť istí tým, že najmúdrejšia Prozreteľnosť, ktorá svojej Cirkvi prikazuje hovoriť v jeho mene, ju bude viesť po ceste pravdy tak, aby nikdy nezaviedla do omylu tých, ktorí jej učenie nasledujú.

Keďže však táto výsada neomylnosti bola mimoriadnou milosťou, tak náš Spasiteľ ju udeľuje predstaveným svojej Cirkvi slovami, ktoré odstraňujú akékoľvek pochybnosti úprimne pýtajúceho sa a za okolností, ktoré dodávajú Jeho slovám majestátnosť. Krátko pred svojou smrťou Ježiš utešuje svojich učeníkov týmto prísľubom: *„Poprosím Otca a dá vám iného Utešiteľa, aby zostal s vami naveky... Ale keď On, Duch pravdy, príde, naučí vás všetkej pravde.“*¹²⁵

Nasledujúci text rovnakého významu je záverečným slovom nášho Spasiteľa v Matúšovom evanjeliu: *„Je mi daná všetka moc na nebi i na zemi. Chodte teda a učte všetky národy, ... učte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“*¹²⁶ Náš Pán začína tým, že potvrdzuje svoju vlastnú božskú autoritu a poslanie. *„Je mu daná všetka moc“* atď. Túto moc potom deleguje na svojich apoštolov a ich nástupcov: *„Chodte teda a učte všetky národy“* atď. Neprikazuje im, aby roznášali Biblie po celej zemi, ale aby učili ústnym podaním. *„A hľa!“* Náš Spasiteľ nikdy neupútava pozornosť svojich poslucháčov použitím slova: *„hľa“*, iba vtedy, keď chce oznámiť niečo mimoriadne slávnostné a výnimočné.

Po tomto slove nasleduje dôležité oznámenie: *„Ja som s vami.“* Tieto slová: *„Ja som s vami“* Všemohúci Boh vo Svätom písme často adresuje svojim prorokom a patriarchom a vždy znamenajú osobitnú prítomnosť a osobitný dohľad Boha.¹²⁷ Rovnaký význam majú aj v tomto prípade. Kristus hovorí analogicky: Ja, ktorý *„som cesta, pravda a život“*, vás budem chrániť pred omylom a budem vás viesť vo vašej reči. Budem s vami nielen počas vášho prirodzeného života, nielen počas jedného storočia, ale po všetky dni, v každom čase, bez prestávky, až do konca sveta.

Tieto slová Ježiša Krista potvrdzujú dve dôležité skutočnosti: Po prvé - prísľub, že bude chrániť svoju Cirkev pred omylom. Po druhé - prísľub, že jeho prítomnosť v Cirkvi bude nepretržitá, bez akejkoľvek neprítomnosti až do skončenia sveta.

Takto to cíti aj apoštol pohanov v liste Efezanom, keď hovorí: Boh *„ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, kým nedospejeme všetci k jednote viery, ... aby sme už neboli malými deťmi, ktorými sem-tam hádže a zmieta hocijaký vietor klamlivého ľudského učenia, ktorý podvodne strháva do bludu.“*¹²⁸

¹²⁵ Jn 14, 16; 16, 13

¹²⁶ Mt 28, 18-20

¹²⁷ Ex 3, 12; Jer 15, 20 a ďalej

¹²⁸ Ef 4, 11-14

Napriek týmto jasným vyhláseniam Písma sv. si niektorí ľudia myslia, že je neoprávnené, aby si Cirkev nárokovala právo na neomylnosť. Všimnite si však dôsledky, ktoré z takéhoto popierania vyplývajú. Ak vaša cirkev nie je neomylná, je náchylná k omylu, pretože medzi neomylnosťou a náchylnosťou k omylu nie je nič uprostred. Ak sú vaša cirkev a jej služobníci vo svojom učení omylní, čo sami pripúšťajú, môžu vám namiesto pravdy hlásať lož. Ak je to tak, potom ste na pochybách, či počúvate pravdu alebo klamstvo. Ak ste na pochybách, nemôžete mať vieru, pretože viera vylučuje akékoľvek pochybnosti a v takomto stave sa človek Bohu nepáči, pretože „*bez viery nie je možné páčiť sa Bohu.*“¹²⁹ Viera a neomylnosť musia ísť ruka v ruke. Jedna bez druhej nemôže existovať. U poslucháča nemôže existovať viera, ak učiteľ nemá neomylnú autoritu - autoritu založenú na takom poznaní, ktoré vylučuje možnosť upadnutia do omylu z jeho strany a zahŕňajúcu takú nespochybniteľnú pravdivosť, ktorá mu zabráni oklamať toho, kto jeho slovo prijíma.

Neomylnú istotu priznávate fyzikálnej vede, prečo by ste ju mali popierať vo vede o spásu? Astronóm dokáže predpovedať zatmenie slnka alebo mesiaca s presnosťou na sto rokov dopredu. Dokáže povedať, do ktorého bodu na oblohe sa v daný deň dostane tá ktorá planéta. Námorník, ktorý sa riadi kompasom, vie uprostred zúriacej búrky a nočnej tmy, že svoju loď vedie priamo do mesta svojho cieľa; a či nie je neomylný sprievodca rovnako potrebný na to, aby vás doviedol do Božieho mesta v nebi? Je zaiste požehnaním a útechou, že uprostred neustále sa meniacich názorov ľudí, uprostred konfliktu ľudských názorov a búrlivých vln ľudských vášní je počuť jeden hlas, ktorý nad hlukom a vravou volá jasným, neomylným tónom: „*Takto hovorí Pán.*“

Je veľmi zvláštne, že katolícka Cirkev sa musí svetu ospravedlňovať za to, že jednoducho vyhlasuje, že hovorí pravdu, celú pravdu a nič než pravdu.

Rímsky Panteón bol zasvätený všetkým bohom ríše a ich mien bolo mnoho. Takisto hrozivý je aj počet zakladateľov náboženských siekt, ktoré v našej krajine existujú. Panteón taký obrovský ako Westminsterské opátstvo by bol sotva dostatočne priestranný na to, aby sa doň zmestili všetky sochy týchto reformátorov v ich životnej veľkosti.

Keby ste sa postavili pred tieto sochy a požiadali ich, aby jeden po druhom podali výpoveď o viere, ktorú vyznávali, a keby boli obdarení darom reči, zistili by ste, že žiadni dvaja z nich by neboli v úplnej zhode, ale že sa všetci medzi sebou rozchádzajú v niektorých základných princípoch zjavenia. A či nepostupuješ veľmi nerozumne a neriskuješ spásu svojej duše, keď sa podriadiš učeniu toľkých nesúhlasných a protichodných názorov.

¹²⁹ Heb 11, 6

Deti katolíckej Cirkvi, ďakujte Bohu, že ste členmi tohto spoločenstva, ktoré rok čo rok hlása jedno a to isté nemenné posolstvo pravdy, pokoja a lásky, a že ste uchránení od všetkých omylov vo viere a od všetkých bludov v praktizovaní cností.

Máte veľké šťastie, že sú vám cudzie tie vnútorné konflikty, tie mätúce pochybnosti a tá desivá neistota, ktorá rozptyľuje duše tých, ktorých jediným vodítkom je súkromný úsudok tých, ktorí sa „*stále učia a nikdy nedosiahnu poznanie pravdy.*“¹³⁰ Nie ste ako tí, ktorí sú bezmocne unášaní oceánom neistoty a „*vedení každým vetrom učenia.*“ Nie ste ako „*slepí vedení slepými vodcami.*“ Nie ste ako tí, ktorí sa nachádzajú uprostred duchovnej púšte pretkanej rôznymi vedľajšími cestami a nevedia, po ktorej sa vydať, ale ste na tej hlavnej ceste, o ktorej hovoril prorok Izaiáš a ktorá je taká „*priama, že blázni po nej nezablúdia.*“¹³¹ Ste súčasťou toho univerzálneho spoločenstva, ktoré nemá „*vysokú*“ a „*nízku cirkev*“, nemá „*novú*“ a „*starú školu*“, pretože všetci patríte do tej školy, ktorá je „*vždy stará a vždy nová.*“ Tešíte sa hlbokému pokoji a pohode, ktoré pramenia z uvedomenia si vlastníctva celej pravdy. Môžete pokojne zvolať: „*Aké je dobré a milé, keď bratia žijú pospolu.*“¹³²

Okrem toho ďakujte Bohu, že patríte k Cirkvi, ktorá má aj zmysel pre odhaľovanie a demaskovanie tých morálnych podvodov, tých náboženských podvodov a tých socialistických plánov, ktoré sa v tejto krajine tak často uskutočňujú zdanlivo v mene náboženstva a morálky, ale v skutočnosti rozvracajú morálku a poriadok a ktoré sú výplodom fanatizmu a slúžia ako maska na zakrytie najhorších vášní. Ani mormóni, ani milleriti, ani takzvaní zástancovia voľnej lásky alebo ženských práv nenachádzajú v katolíckej Cirkvi žiadnych regrútov. Cirkev nikdy nedopustí, aby sa jej deti dali chytiť do pasce týchto podvodov, nech sú akokoľvek falošné.

Z toho, čo bolo povedané na predchádzajúcich stranách, vyplýva, že katolícka Cirkev nemôže byť reformovaná. Tým, samozrejme, nechcem povedať, že pastieri Cirkvi sú osobne bezúhonní alebo nepodliehajú hriechu. Každý učiteľ v Cirkvi, od pápeža až po toho najpokornejšieho kňaza, môže kedykoľvek, podobne ako každý veriaci, stratiť milosť Božiu a ocitnúť sa v situácii, keď potrebuje morálnu nápravu. Všetci nosíme „*tento poklad (nevinnosti) v hlinených nádobách.*“

Chcem tým povedať, že Cirkev nie je náchylná k tomu, aby niečo napravovala vo svojej náuke. Cirkev je dielom vteleného Boha. Ako všetky Božie diela je dokonalá. Preto ju nemožno reformovať. Nie je vrcholom opovážlivosti, ak sa ľudia pokúšajú vylepšiť Božie dielo? Nie je smiešne, keď Lutherovci, Kalvínovci, Knoxovci, Henriovci a tisíce menších siekt ponúkajú svoje pozmeňujúce návrhy ku konštitúcii Cirkvi, akoby to bola ľudská inštitúcia?

¹³⁰ Tim 3, 7

¹³¹ Iz 35, 8

¹³² Ž 133, 1

Istý protestantský pán s veľmi liberálnym vzdelaním mi pred otvorením nedávneho ekumenického koncilu povedal: „*Dôverne som bol ubezpečený, pane, že na tajnom konkláve biskupov, ktoré sa nedávno konalo v Ríme, sa rozhodlo, že dogma o Nepoškvrnenom počatí bude na blížiacom sa všeobecnom koncile prehodnotená a zrušená; v skutočnosti totiž ide o omyl a chyba z roku 1854 bude napravená v roku 1869.*“ Samozrejme som mu povedal, že na koncile sa takáto otázka nemôže riešiť; že doktrinálne dekréty Cirkvi sú neodvolateľné a že dogma o Nepoškvrnenom počatí je definovaná raz a navždy.

Ak by sa dal uviesť len jeden prípad, keď Cirkev prestala učiť niektorú doktrínu viery, ktorú predtým zastávala, tak tento jediný prípad by bol smrteľným úderom jej nároku na neomylnosť. Je však obdivuhodnou skutočnosťou hodnou zaznamenania, že v celých dejinách Cirkvi, od prvého až po devätnáste storočie, nemožno uviesť jediný príklad, ktorý by dokazoval, že niektorý pápež alebo všeobecný koncil niekedy zrušil nejaký dekrét o viere alebo mravoch, ktorý vydal ktorýkoľvek predchádzajúci pápež alebo koncil. Cirkevné záznamy z minulosti by mali byť dostatočnou zárukou, že Cirkev nebude ani v budúcnosti tolerovať žiadne doktrinálne odchýlky.

Ak, ako sme videli, má Cirkev od Boha autoritu učiť a ak neučí nič iné ako pravdu, nie je potom povinnosťou všetkých kresťanov počúvať jej hlas a poslúchať jej príkazy? Ona je orgánom Ducha Svätého. Je zástupkyňou Ježiša Krista, ktorý jej povedal: „*Kto vás počúva, mňa počúva; kto vami pohŕda, mnou pohŕda.*“ Ona je Pani pravdy. Vlastnosťou ľudskej mysle je prijímať pravdu všade, kde ju nájde. Bolo by preto nielen neúctou, ale aj čírou hlúposťou neposlúchať hlas tejto vždy pravdivej Matky.

Ak je občan povinný poslúchať zákony svojej krajiny, hoci tieto zákony nemusia byť vo všetkých ohľadoch v súlade s prísnou spravodlivosťou; ak je dieťa podľa prirodzeného a božského zákona povinné poslúchať svoju matku, hoci táto matka sa niekedy môže myliť vo svojich rozhodnutiach, o čo prísnejšie sme povinní byť poslušní voči učeniu katolíckej Cirkvi, našej Matky, ktorej napomenutia sú vždy spravodlivé a ktorej nariadenia sú nemenné!

„*Dvadsať rokov,*“ poznamenal nedávno konvertovaný pastor protestantskej cirkvi, „*som zo všetkých síl svojej vôle bojoval proti Cirkvi. Ale keď som sa stal katolíkom, všetky moje pochybnosti sa skončili, moje pátranie ustalo. Stal som sa akoby malým dieťaťom a vrhol som sa ako džavotajúce nemluvňa do náručia svojej matky.*“ Krstom sa kresťania stávajú deťmi Cirkvi bez ohľadu na to, kto na nich vyleje oživujúcu vodu. Ak je ona našou Matkou, kde je naša láska a poslušnosť? Keď dojča hľadá potravu na prsiach svojej matky, neanalyzuje jej mlieko. Keď dostáva pokyny z matkiných úst, nikdy nepochybuje, ale inštinktívne jej verí. Keď matka natiahne ruku, dieťa ju bez váhania nasleduje. Kresťan by mal mať ku svojej duchovnej Matke všetku jednoduchosť, všetku dôverčivosť, povedal by som jednoduchosť a dôverčivosť dieťaťa, ktoré sa riadi inštinktami viery.

Náš Pán hovorí: „*Ak nebudete ako deti, nevojdete do nebeského kráľovstva.*“¹³³ „*Ako novonarodené deti túžte po rozumnom mlieku bez ľsti, aby ste tak rástli ku spáse.*“¹³⁴ V jej pokrme nie je žiadny jed, v jej učení nie je žiadna ľstivosť.

8. CIRKEV A BIBLIA

Cirkev, ako sme práve videli, je jedinou Bohom ustanovenou učiteľkou Zjavenia. Písmo sv. je veľkou pokladnicou Božieho slova. Cirkev je preto Bohom ustanovená na to, aby strážila a vykladala Bibliu. Jej úrad neomylného sprievodcu Bibliou by bol totiž zbytočný, keby si každý človek mohol Bibliu vykladať sám.

To, že Boh nikdy nechcel, aby sa Biblia stala pre kresťana pravidlom viery nezávislou na živej autorite Cirkvi, bude predmetom tejto kapitoly. Žiadny národ nikdy nemal väčšiu úctu k Biblii ako národ židovský. Sväté písmo bolo ich pýchou a slávou. Bolo ich národnou piesňou v čase mieru; bolo ich rozjímaním a útechou v čase súženia a vyhnanstva. A predsa Židia nikdy nespívali o riešení svojich náboženských sporov súkromným odvolávaním sa na Božie slovo.

Keď medzi ľuďmi vznikol nejaký náboženský spor, rozhodoval o ňom veľkňaz a sanhedrim, čo bola rada zložená zo sedemdesiatich dvoch občianskych a cirkevných sudcov. Rozsudok veľkňaza a jeho pomocných sudcov sa musel vykonať pod hrozbou trestu smrti. V knihe Deuteronomium sa hovorí: „*Ak ti bude nejaká vec ťažká na rozsúdenie, ... obráť sa na kňazov z kmeňa Léviho a na sudcu, ... a oni ti oznámia riadny rozsudok... A urobíš všetko, čo ti určia; drž sa ich výroku a neuchýľ sa ani napravo, ani naľavo... Kto však ... neposlúchne rozkaz kňaza ani výrok sudcov, ten nech umrie a odstrániš zlo z Izraela.*“¹³⁵

Z tejto jasnej vety pochopíš, že Boh neodkazuje Židov na riešenie ich sporov na literu zákona, ale na živú autoritu cirkevného súdu, ktorý na tento účel výslovne ustanovil. Preto sa od kňazov vyžadovalo, aby Sväté písmo dôverne poznali, lebo oni boli uchovávatelmi Božieho zákona a jeho vykladačmi pre ľud. „*Ústa kňaza musia zachovávať poznanie a oni (ľud) budú hľadať zákon v jeho ústach, lebo on je anjel (posol) Pána zástupov.*“¹³⁶ A v skutočnosti len veľmi málo Izraelitov, okrem kňazov, vlastnilo Božie knihy. Svätý rukopis bol vzácny a drahocenný. A aké opatrenie urobil Boh, aby všetok ľud mal možnosť počuť slová Písma? Prikázal, aby sa posvätné spisy rozmnožovali? Nie, ale nariadil, aby boli kňazi a leviti rozmiestnení v jednotlivých kmeňoch, aby boli vždy po ruke a poučovali ľud o zákone.

¹³³ Mt 18, 3

¹³⁴ 1 Pt 2, 2

¹³⁵ Dt 17, 8-12.

¹³⁶ Mal 2, 7

Židia mali dokonca zakázané čítať niektoré časti Písma, kým nedosiahli vek tridsať rokov. Zmenil náš Spasiteľ tento stav vecí, keď prišiel na zem? Povedal Židom, aby boli sami sebe sprievodcami pri štúdiu Písma? V žiadnom prípade, ale prikazuje im, aby poslúchali svojich ustanovených učiteľov, bez ohľadu na to, aký by to mohlo mať vplyv na ich súkromný život. „Potom Ježiš povedal zástupom a svojim učeníkom: *Zákonníci a farizeji sedia na Mojžišovej stoličici. Preto všetko, čo vám povedia, zachovávajú a robte.*“¹³⁷

Je pravda, že náš Pán pri jednej príležitosti povedal: „*Skúmate Písma, lebo si myslíte, že v nich máte večný život, a práve ony svedčia o mne.*“¹³⁸ Tento úryvok sa triumfálne cituje ako argument v prospech súkromného vykladania Písma. Nič také však nedokazuje. Mnohí učení teológovia, starovekí i moderní, podávajú sloveso v oznamovacej forme: „*Skúmate Písmo.*“ V každom prípade tu náš Spasiteľ hovorí len o Starom zákone, pretože Nový zákon ešte nebol napísaný. Nehovorí k zástupom, ale obracia sa na farizejov, ktorí boli učiteľmi zákona, a vyčíta im, že neuznávajú jeho Božstvo. Hovorí: „*Máte v rukách Písma; prečo ma teda neuznávajú za Mesiáša, keď svedčia o tom, že som Boží Syn?*“ Odkazuje ich na Písma ako na dôkaz svojho Božstva, nie ako na zdroj, z ktorého mali čerpať všetko poznanie o pravdách zjavenia.

Okrem toho dôkaz o svojom Božstve neopieral len o svedectvo Písma. Dokázal ho najprv svedectvom Jána Krstiteľa (verš 33), ktorý povedal: „*Hľa, Baránok Boží, hľa, ten, ktorý sníma hriechy sveta.*“ (Pozri aj Jn 1, 34.)

Po druhé ho dokázal prostredníctvom zázrakov, ktoré konal (verš 36).

Po tretie svedectvom Otca (v. 37), keď povedal: „*Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie; počúvajte ho.*“ (Mt 3, 16; Lk 9, 35.)

Po štvrté prostredníctvom Písma Starého zákona; akoby chcel povedať: „*Ak nechcete prijať tieto tri dôkazy, hoci sú najpresvedčivejšie, nemôžete predsa odmietnuť svedectvo Písma, ktorým sa tak veľmi chváľte.*“

Napokon, práve v tomto úryvku náš Pán vysvetľuje zmysel svätého Písma; preto jeho skutočný význam nie je ponechaný na súkromný výklad každého jednotlivého čitateľa. Je preto vážnym prekrúcaním posvätného textu, ak sa na obhajobu súkromného výkladu Písma uvádzajú tieto slová.

Ale keď náš Vykupiteľ zrušil starý zákon a založil svoju Cirkev, mal v úmysle, aby sa jeho evanjelium šírilo prostredníctvom šírenia Biblie, alebo prostredníctvom živého hlasu jeho učeníkov? To je zásadná otázka. Čo najdôraznejšie odpovedám, že národy chcel obrátiť iba kázaním a iba kázaním sa tieto národy aj obrátili. Žiadny národ sa ešte nikdy neobrátil prostredníctvom biblických združení.

¹³⁷ Mt 23, 2-3

¹³⁸ Jn 5, 39

Navyše Ježiš sám nikdy nenapísal ani riadok Písma. Ani raz neprikázal svojim apoštolom, aby napísali čo i len slovo¹³⁹, alebo aby šírili už existujúce Písma. Keď ich posielal na apoštolské cesty, hovorí: „*Chod'te a učte všetky národy.*“¹⁴⁰ „*Hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu.*“¹⁴¹ „*Kto vás počúva, mňa počúva.*“¹⁴² A vidíme, že apoštoli konajú presne v súlade s týmito pokynmi. Z dvanástich apoštolov, sedemdesiatich dvoch učeníkov a prvých nasledovníkov nášho Pána nám iba ôsmi zanechali nejaké svoje posvätné spisy. A evanjeliá a listy boli adresované konkrétnym osobám alebo konkrétnym cirkvám. Boli napísané pri príležitosti nejakej mimoriadnej udalosti, podobne ako keď biskupi vydávajú pastierske listy, aby napravili neporiadky, ktoré sa môžu v Cirkvi objaviť, alebo aby veriacim stanovili nejaké pravidlá správania sa. O apoštoloch sa nikde neuvádza, že by rozširovali čo i len jediný zväzok svätého Písma, ale „*rozišli sa a všade kázali. Pán im pomáhal a ich slová potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali.*“¹⁴³

Vidíme teda, že v Starej a Novej zmluve sa ľudia mali riadiť živou autoritou, a nie svojím súkromným výkladom Písma. V skutočnosti až do náboženskej revolúcie v šestnástom storočí bolo od počiatku sveta neslýchané, aby sa ľudia riadili mŕtvou literou zákona či už v občianskych, alebo cirkevných záležitostiach. A ako sú napríklad upravené vaše občianske záležitosti v tomto štáte? Určite nie podľa vášho osobného výkladu zákonov napr. štátu Virgínia, ale podľa rozhodnutí, ktoré vydávajú ustanovení sudcovia tohto štátu.

To, čím je pre občana občiansky zákonník, tým je pre kresťana Písmo sv. Božie slovo, ako aj občiansky zákon, musia mať vykladača, ktorého rozhodnutím sme povinní sa riadiť. Často počúvame slová: „*Biblia, a iba Biblia, musí byť vaším vodítkom.*“ Prečo teda vynakladáte také zbytočné náklady na budovanie pekných kostolov a sobotných škôl? Načo sú vám kázne a katechizácia mládeže, ak je pre váš ľud dostatočným sprievodcom domáca Biblia? Skutočnosť je taká, že vy, ctihodní páni, si v praxi protirečíte tým, čo tak vehementne presadzujete v teórii. Nehovorte mi, že Biblia je postačujúca; alebo, ak veríte, že je postačujúca, prestaňte s poučovaním. Nestavajte sa medzi ľudí a Písmo sv.

Teraz sa v priateľskom duchu obrátim na nekatolíka a pokúsím sa mu ukázať, že nie je možné dôsledne prijať mlčiacu knihu svätého Písma ako dostatočné vodítko. Výtlačok posvätnéj knihy ti podáva tvoj duchovný pastor, keď hovorí: „*Vezmi si túto knihu, nájdeš v nej všetko, čo stačí pre tvoju spásu.*“ Tu vás však na samom prahu vášho skúmania čaká vážny problém. Akú máš istotu, že kniha, ktorú ti podáva, je vnuknuté Božie slovo; veď každá časť Biblie má ďaleko od vnútorných dôkazov vnuknutia? Môže

¹³⁹ Okrem toho, keď dal svätému Jánovi pokyn, aby napísal Apokalypsu (Zjv 1, 11).

¹⁴⁰ Mt 28, 19.

¹⁴¹ Mk 16, 15

¹⁴² Lk 10, 16

¹⁴³ Mk 16, 20

obsahovať viac než len Božie slovo, alebo nemusí obsahovať celé Božie slovo. Nesmieme sa domnievať, že Biblia bola vždy, tak ako je teraz, kompaktnou knihou, zviazanou v úhladnej forme. Niekoľko storočí existovala v rozptýlených fragmentoch, roztrúsených po rôznych častiach kresťanského sveta.

Medzitým sa medzi veriacimi šírilo mnoho falošných kníh pod názvom Písmo sv. Existovalo napríklad falošné evanjelium svätého Petra; existovalo aj evanjelium svätého Jakuba a svätého Matúša.

Katolícka Cirkev na treťom koncile v Kartágu (v r. 397) s plnosťou svojej autority oddelila plevy od zrna a vyhlásila, ktoré knihy sú kanonické a ktoré apokryfné. Kresťanské sekty sa ani dnes nedokážu medzi sebou dohodnúť, ktoré knihy treba uznať za pravé. Niektorí sektárski kresťania kontinentálnej Európy neuznávajú evanjeliá svätého Marka a svätého Lukáša, pretože títo evanjelisti nepatrili medzi apoštolov. Luther nazýval List svätého Jakuba listom slamy. Ale aj keď ste si istí, že Biblia obsahuje Božie slovo a nič iné ako Božie slovo, ako viete, že preklad je hodnoverný? Knihy Písma sv. boli pôvodne napísané v hebrejčine a gréčtine a vy máte k dispozícii len preklad. Skôr než si budete istí, že preklad je hodnoverný, musíte študovať hebrejský a grécky jazyk a potom porovnať preklad s originálom. Ako málo ľudí je schopných vykonať túto gigantickú úlohu!

Ale keď prijmeš Bibliu ako Božie slovo, si povinní ju prijať na základe autority katolíckej Cirkvi, ktorá bola pätnásť storočí jedinou strážkyňou Písma sv.

Aj potom, čo si sa k svojej spokojnosti presvedčil, že preklad je hodnoverný, predsa len Písmo sv. nikdy nemôže slúžiť ako úplné pravidlo viery a úplný sprievodca do neba nezávisle od autorizovaného, hodnoverného vykladača.

Kompetentný sprievodca, ktorého nám určil náš Pán, musí mať tri vlastnosti. Musí byť blízko ku každému; musí byť jasný a zrozumiteľný a musí nás viesť uspokojiť vo všetkých otázkach týkajúcich sa viery a morálky.

Po prvé: dokonalý sprievodca spásy musí byť blízko ku každému, kto pátra po pravde; Boh si totiž *„želá, aby všetci ľudia boli spasení a dospeli k poznaniu pravdy“*¹⁴⁴, a preto musel dať každému na dosah prostriedky, ktoré mu umožnia dospieť k pravde. Je jasné, že Písmo sv. nemohlo byť v žiadnom období prístupné každému človeku.

Nemohlo byť prístupné prvým kresťanom, pretože všetky knihy Písma sv. boli napísané až dlho po vzniku kresťanstva. Kresťanské náboženstvo vzniklo v roku 33. Matúšovo evanjelium, prvá časť Nového zákona, ktorá bola kedy napísaná, vyšlo až o osem rokov neskôr. Cirkev mala asi dvadsať rokov od svojho založenia, keď svätý Lukáš napísal svoje evanjelium. A evanjelium svätého Jána vyšlo na svetlo sveta až ku

¹⁴⁴ 1 Tim 2, 4

koncu prvého storočia. Mnoho rokov po napísaní evanjelií a listov sa ich znalosť obmedzovala len na cirkev, ktorým boli adresované.

Až na konci štvrtého storočia Cirkev vytvorila svoj kánon Písma sv. a vyhlásila Bibliu, ako ju máme teraz, za pravé slovo Božie. A to bol zlatý vek kresťanstva! Najdokonalejší kresťania žili a zomreli a odišli do neba skôr, ako bola napísaná veľká časť Písma sv. A čo by sa s nimi stalo, keby ich viedla iba Biblia?

Knihtlač bola vynájdená až v pätnástom storočí (1440). Od štvrtého do pätnásteho storočia bolo úplne nemožné, aby mal každý kresťan výtlačok Písma sv. Počas tohto dlhého obdobia sa Biblie museli prepisovať perom. V kresťanskom svete ich bolo len niekoľko stoviek a tie boli v rukách duchovenstva a vzdelancov. *„Podľa protestantského učenia by umenie knihtlače bolo pre apoštolov oveľa potrebnéjšie ako dar jazykov. Pre Luthera bolo dobré, že prišiel na svet až sto rokov po nesmrteľnom Guttenbergovom vynáleze knihtlače. Sto rokov predtým by jeho nápad prikázať dvestopäťdesiat miliónom ľudí, aby čítali Bibliu, bol prijatý s posmechom a nevyhnutne by spôsobil jeho presun z kazateľnice vo Wittenbergu do nemocnice pre duševne chorých.“¹⁴⁵*

A dokonca aj v súčasnosti, s pomocou všetkých tlačiarenských strojov, so všetkými biblickými združeniami, ktoré sa nachádzajú v tejto krajine a v Anglicku a sú podporované obrovskými sumami peňazí, je potrebné vynaložiť všetky sily na to, aby sa každá misijná krajina zásobila Bibliami vytlačenými v jazykoch kmeňov a národov, pre ktoré sú určené.

Ale aj keby bola Biblia vždy každému prístupná, koľko miliónov ľudí existuje v každej dobe a krajine, nevynímajúc našu dobu vychvalovanej osvietenosti, pre ktorých je Biblia málo platná, pretože nevedia čítať! Preto by učenie o súkromnom výklade mnohým ľuďom nielen sťažilo, ale aj znemožnilo ich spásu.

Po druhé: kompetentný náboženský sprievodca musí byť jasný a zrozumiteľný pre všetkých, aby každý mohol pochopiť pravý význam ponaučení, ktoré Písmo sv. obsahuje. Je Biblia kniha zrozumiteľná pre všetkých? Zďaleka nie; je plná nejasností a ťažkostí nielen pre negramotných, ale dokonca aj pre vzdelaných. Sám svätý Peter nás informuje, že v listoch svätého Pavla sú: *„iektoré miesta v nich sú ťažko zrozumiteľné a neučení a neutvrdení ľudia ich prekrúcajú, ako aj ostatné Písma, na svoju vlastnú záhubu.“¹⁴⁶* A preto nám na inom mieste hovorí, *„nijaké proroctvo v Písme nepripúšťa súkromný výklad.“¹⁴⁷*

V Skutkoch apoštolov čítame, že istý muž sa viezol na voze, čítal knihu Izaiáša a keď sa ho svätý Filip opýtal, či pochopil význam proroctva, odpovedal: *„Ako môžem*

¹⁴⁵ Martinet, Religion in Society, Vol. II., c. 10.

¹⁴⁶ 2 Pt 3, 16

¹⁴⁷ 2 Pt 1, 20

*pochoptí, ak mi to niekto nevysvetlí?*¹⁴⁸ Týmito skromnými slovami priznal, že sám nechcel vykladať Písmo sv.

Cirkevní otcovia, hoci mnohí z nich strávili celý život štúdiom sv. Písma, svorne vyhlasujú Bibliu za knihu plnú veľkých ťažkostí. A predsa sa v našich dňoch nájdú chytráci, ktorí napriek tomu, že majú len útržkovité biblické vedomosti, nevidia v Božom slove žiadnu nejasnosť a trúfajú si ho vykladať od 1. knihy Mojžišovej až po Zjavenie. „*Blázni sa vrhajú tam, kde sa anjeli boja šliapat.*“

Či konanie reformátorov presvedčivo neukazuje úplnú hlúposť vykladania Písma sv. podľa súkromného úsudku? Len čo zavrhli úlohu Cirkvi a ustanovili svoj vlastný súkromný úsudok za najvyššie meradlo authority, nedokázali sa medzi sebou zhodnúť na zmysle čo i len jediného dôležitého textu. Biblia sa v ich rukách stala úplným Babylonom. Noemovi synovia sa vo svojej pýche pokúsili vystúpiť na nebesia tým, že postavili babylonskú vežu, a ich plán sa skončil zmätením a rozmnožením jazykov. Deti reformácie sa vo svojej domýšľavosti snažili priviesť ľudí do neba súkromným výkladom Biblie a ich úsilie viedlo k zmätku a rozmnoženiu náboženstiev.

Dovoľte mi uviesť jeden príklad z tisícky. Slová evanjelia: „*Toto je moje telo*“ sa pred reformáciou chápali len v jednom zmysle. Nové svetlá šestnásteho storočia dali týmto štyrom jednoduchým slovám nie menej ako osemdesiat rôznych významov a od ich čias sa počet výkladov zvýšil na viac ako sto.

Nikto nepoprie, že v našich dňoch existuje obrovské množstvo siekt, ktoré sa každým dňom množia. Nikto nebude popierať¹⁴⁹, že toto množenie konfesií je kričiacim pohoršením a veľkou prekážkou na ceste k obráteniu pohanských národov. Nikto nemôže poprieť, že tieto rozpory v kresťanskej rodine nepochádzajú z prijatia práva na súkromný výklad Písma sv. Každý nový protestantský bohoslovec s povrchným vzdelaním si predstavuje, že dostal povolanie z neba, aby vytvoril nové náboženstvo, a jeho nasledovníkom túži odovzdať svoju slávu tým, že novej sekte dá pečať svojho mena. A každý z týchto zástancov moderných siekt sa odvoláva na nezmeniteľnú Bibliu, aby odôvodnil svoje neustále sa meniace učenie.

Jedna časť kresťanov teda bude na základe Biblie dokazovať, že v Bohu je len jedna osoba, zatiaľ čo ostatní budú z toho istého zdroja dokazovať, že Trojica osôb je jasným článkom Božieho zjavenia. Jedni budú zo Svätej knihy dokazovať, že Ježiš Kristus nie je Boh. Iní sa budú odvolávať na ten istý text, aby potvrdili jeho božstvo. Jedna denominácia bude na základe authority Písma sv. tvrdiť, že krst detí nie je potrebný na spásu, zatiaľ čo iní budú tvrdiť, že potrebný je. Niektorí kresťania s Bibliou v ruke budú učiť, že sviatosti neexistujú. Iní budú tvrdiť, že sú len dve. Niektorí

¹⁴⁸ Sk 8, 31

¹⁴⁹ Snáď okrem pátra H. W. Beechera, ktorý si myslí, že Boh je oslávený rozmanitosťou siekt.

vyhlasujú, že Božie slovo nehovorí o večnosti trestov. Iní budú tvrdiť, že Biblia túto dogmu zreteľne obhajuje.

A či sa každý deň neobjavujú protestantskí duchovní, ktorí z kazateľnice a na základe authority Knihy zjavenia nám s bolestnou presnosťou hovoria o roku a dni, v ktorom sa tento svet skončí? A keď sa ich proroctvo nesplní, pokojne odkladajú našu záhubu na inokedy.

Nedávno niekoľko stoviek mormónskych žien predložilo vláde vo Washingtone petíciu, v ktorej protestujú proti akémukoľvek zasahovaniu do ich ohavnej polygamie, a trvajú na tom, že ich jedinečný systém je podporovaný Božím slovom. Toto je legitímne ovocie súkromného výkladu Písma sv.! Naša občianska vláda sa neriadi súkromným úsudkom, ale rozhodnutiami ustanovených orgánov. Nikto so zdravým rozumom by nedovolil, aby naše zákony vykladali a vojnu vyhlasovali po senzáciiach túžiace noviny a časopisy alebo súkromné osoby. Prečo neuplatniť rovnaký princíp aj na výklad Biblie a vládu Cirkvi?

Nebolo by snád' mimoriadne nebezpečné absolvovať dlhú plavbu na lodi, na ktorej sa dôstojníci a posádka medzi sebou zúrivo hádajú o spôsobe vysvetľovania kompasu a riadenia kurzu lode? O čo nebezpečnejšie je zveriť sa na ceste do neba rozhádaným učiteľom! Nič iné ako neomylná autorita by vás nemalo uspokojiť, keď ide o riadenie vášho kurzu do večnosti. V tomto životne dôležitom bode by medzi tými, ktorí vás vedú, nemal byť žiadny názorový rozpor. Nemali by existovať žiadne dohady. Pri kormidle však musí byť vždy niekto, koho hlas uprostred najprudších búrok dáva istotu, že všetko je v poriadku.

Po tretie: pravidlo viery alebo kompetentný sprievodca do neba musí byť schopný poučiť o všetkých pravdách potrebných pre spásu. Samotné Písmo sv. neobsahuje všetky pravdy, ktorým je kresťan povinný veriť, ani výslovne neprikazuje všetky povinnosti, ktoré je povinný praktizovať. Nehovoriac o ďalších príkladoch, či nie je každý kresťan povinný svätiť nedeľu a zdržiavať sa v tento deň zbytočnej služobnej práce? Nepatrí dodržiavanie tohto zákona medzi najdôležitejšie z našich posvätných povinností?

Ale môžete si prečítať Bibliu od 1. knihy Mojžišovej po Zjavenie sv. Jána a nenájdete v nej ani riadok, ktorý by prikazoval svätenie nedele. Písmo sv. presadzuje náboženské zachovávanie soboty, dňa, ktorý my nikdy nesvätíme. Katolícka Cirkev správne učí, že náš Pán a jeho apoštoli vštepovali veriacim niektoré dôležité náboženské povinnosti, ktoré inšpirovaní spisovatelia nezaznamenali.¹⁵⁰ Napríklad väčšina kresťanov sa modlí k Duchu Svätému, čo sa nikde v Biblii nenachádza.

¹⁵⁰ Vid' Jn 21, 25; 2 Sol 2, 14

Musíme teda konštatovať, že samotné Písmo sv. nemôže byť dostatočným vodítkom a pravidlom viery, pretože nemôže byť v každom čase na dosah každému skúmatel'ovi; pretože nie je samo osebe jasné a zrozumiteľné ani vo veciach najvyššej dôležitosti a pretože neobsahuje všetky pravdy potrebné pre spásu. Boh ochraňuj, aby niekto z mojich čitateľ'ov bol v pokušení odvodiť z toho, čo som povedal, záver že katolícka Cirkev je proti čítaniu Písma sv. alebo že je nepriateľkou Biblie. Katolícka Cirkev ako nepriateľ Biblie! Dobrý Bože! Aká obludná nevd'ačnosť! Aké úbohé ohováranie je obsiahnuté v tomto tvrdení! Rovnako dobre by ste mohli obviniť Pannu Máriu, že sa snaží zadusiť Dieťaťko Spasiteľa na svojich prsiach, ako obviniť Cirkev, našu Matku, že sa snaží zadusiť Božie slovo.

Rovnako dobre by ste mohli obviniť štátnika vlasteneca z pokusu zničiť ústavu svojej krajiny, keď sa ju snažil chrániť pred zmrzačením bezcharakternými demagógmi. Cirkev bola pätnásť storočí jedinou strážkyňou a depozitárkou Biblie, a keby sa naozaj bála tejto posvätnéj knihy, kto by jej mohol počas tohto dlhého obdobia zabrániť, aby ju neroztrhala na kúsky a nerozhádzala do vetra? Mohla ju hodiť do mora, ako neľudská matka odhadzuje svoj plod, a kto by ju bol na základe toho odsúdil?

Čo sa stalo s tými miliónmi kedysi slávnych kníh napísaných v minulých storočiach? Takmer všetky zmizli. Ale uprostred týchto trosiek starovekej literatúry stojí Biblia takmer ako osamelý pomník ako egyptské pyramídy uprostred okolitej pustatiny. Tento úctyhodný text prežil vojny a revolúcie a barbarské nájazdy pätnástich storočí. Kto ju zachránil pred zničením? Katolícka Cirkev. Bez jej pestúnskej starostlivosti by bol Nový zákon dnes pravdepodobne rovnako málo známy ako „*Kníha z čias izraelských kráľ'ov*“.¹⁵¹ V našom veku kníhtlače si málokto vie predstaviť, koľko práce stálo Cirkev zachovanie a zvečnenie Svätého písma. Vzdelaní a dávno mŕtvi mnísi, ktorí boli neustále zamestnaní prepisovaním Svätého písma, sú dnes bezohľadnými ľuďmi potupovaní. Keď jeden mních pri prepisovaní Písma sv. zomrel, iný nastúpil na jeho miesto a ako verný strážca pokračoval v strážení pokladu Božieho slova.

Dovoľte mi, aby som vám uviedol niekoľko jasných faktov, ktoré poukazujú na úsilie, ktoré Cirkev vynaložila na zachovanie Písma sv. Biblický kánon, ako sme videli, bol vytvorený vo štvrtom storočí. V tom istom storočí pápež Damasus nariadil vyhotoviť nový a úplný preklad Písma sv. do latinčiny, ktorá bola vtedy živým jazykom nielen Ríma a Talianska, ale celého civilizovaného sveta. Ak by sa pápeži báli, že Biblia uzrie svetlo sveta, toto by bol zvláštny spôsob prejavu svojho strachu. Úlohou pripraviť nové vydanie Písma sv. bol poverený svätý Hieroným, najvzdelanejší hebrejský učenec svojej doby. Tento nový preklad sa rozšíril po celom kresťanskom svete a z tohto dôvodu sa nazýval Vulgáta alebo ľudové vydanie.

¹⁵¹ 1 Kr 14, 19

V šiestom a siedmom storočí začali z materskej latinčiny vyrastať ako mnohé výhonky moderné európske jazyky. Do týchto jazykov si čoskoro našlo cestu aj Sväté písmo. Ctihodný Beda, ktorý žil v Anglicku v ôsmom storočí a ktorého meno sa v tejto krajine teší hlbokéj úcte, preložil Sväté písmo do saského jazyka, ktorý bol vtedy jazykom Anglicka. Zomrel, keď diktoval posledné verše evanjelia svätého Jána.

Thomas Arundel, arcibiskup z Canterbury, v pohrebnej reči o kráľovnej Anne, manželke Richarda II. ju v roku 1394 chválil za jej usilovnosť pri čítaní štyroch evanjelií. Predstaviteľ anglikánskej cirkvi by si nedovolil odsúdiť u iných to, čo u kráľovnej chválil. Sir Thomas More potvrdzuje, že pred Viklefovými časmi existovala anglická verzia Písma sv., „*ktorú dobrí a zbožní ľudia s oddanosťou a rozvahou úctivo čítali.*“¹⁵²

Ak sa v pätnástom storočí začalo v Anglicku čiastočne obmedzovať šírenie Biblie, tieto obmedzenia boli spôsobené správaním Viklefa a jeho nasledovníkov, ktorí nielenže vydali nový preklad, do ktorého vstúpili svoje novoty v učení, ale snažili sa aj vysvetľovať posvätný text v zmysle, ktorý bol cudzí prijatému výkladu tradície.

Pri práci na šírení Božieho slova je povinnosťou a zároveň právom Cirkvi, ako strážkyne viery, dbať na to, aby veriaci neboli zavádzaní nezdravými vydaniami.

Tlač bola vynájdená v pätnástom storočí a takmer o sto rokov neskôr prišla reformácia. Často sa víťazoslávne hovorí, a predpokladám, že sú aj takí, ktorí sú aj v súčasnosti dostatočne nevedomí, aby uverili tvrdeniu, že prvé vydanie Biblie, ktoré vyšlo po vynájdení tlače, bolo vydanie Martina Luthera. Skutočnosť je taká, že predtým, ako Luther priložil pero k papieru, vyšlo na európskom kontinente najmenej päťdesiatšesť vydaní Písma sv., nehovoriac o vydaniach vytlačených vo Veľkej Británii. Z týchto vydaní bolo dvadsaťjeden vydaní v nemčine, jedno v španielčine, štyri vo francúzštine, dvadsaťjeden v taliančine, päť vo flámčine a štyri v češtine.

Keď sa presunieme do našich čias, a keď otvoríte anglickú katolícku Bibliu, v úvode nájdete list pápeža Pia VI., v ktorom dôrazne odporúča zbožné čítanie Svätého písma. List pápeža je v Cirkvi tou najväčšou autoritou. V Haydockovej Biblii nájdete aj listy biskupov Spojených štátov amerických, v ktorých vyjadrujú nádej, že toto nádherné vydanie bude mať medzi ich veriacimi široké uplatnenie.

Myslím, že tieto skutočnosti by mali presvedčiť každú úprimnú myseľ o tom, že Cirkev vôbec nie je proti čítaniu Písma sv., ale robí všetko pre to, aby to podporovala. Istý pán zo Severnej Karolíny ma nedávno informoval, že keď prvýkrát vstúpil do katolíckeho kníhkupectva, bol prekvapený keď na policiach videl obrovské množstvo Biblií. Až do tej chvíle veril nepodloženému obvineniu, že katolíci majú zakázané čítať Písmo sv. Následne prijal katolícku vieru.

¹⁵² Dialog. 3, 14.

A dúfam, že mi dovoľíte uviesť tu svoje osobné skúsenosti počas môjho dlhého štúdia. Hovorím o sebe nie preto, že by môj prípad bol výnimočný, ale naopak preto, že môj príklad poslúži na ilustráciu systému, ktorý sa v súvislosti so svätým Písmom uplatňuje voči študentom cirkevných škôl na všetkých vysokých školách v celom katolíckom svete.

V našom kurze humanitných vied sme každý deň počúvali čítanie Biblie. Keď sme postúpili do vyšších odborov filozofie a teológie, štúdium svätého Písma tvorilo dôležitú súčasť nášho vzdelávania. Okrem toho sme každý deň prečítali jednu kapitolu Nového zákona, nie v stoji alebo v sede, ale na kolenách, a potom sme s úctou pobožkali posvätnú stránku. Pri jedle sme každý deň počúvali úryvky z Biblie a vždy sme so sebou nosili výtlačok Nového zákona. Študenti boli s posvätným textom naozaj takí oboznámení, že mnohí z nich po vypočutí niekoľkých veršov vedeli povedať, z ktorej časti Písma sv. čítate. Jediný strach, ktorý sme sa učili mať z Písma sv., bol ten, že ho budeme čítať bez bázne a úcty. A po vysvätení je každý kňaz povinný vo svedomí venovať každý deň až hodinu čítaniu Božieho slova. Nevieť o tom, že by duchovní iných denominácií boli viazaní rovnakou povinnosťou. Čo je dobré pre duchovenstvo, musí byť dobré aj pre laikov. Buďte si istí, že ak sa stanete katolíkmi, nikdy vám nebude zakázané čítať Bibliu. Naším úprimným želaním je, aby sa vám každé slovo evanjelia vrylo do pamäti a do srdci.

9. PETROV PRIMÁT

Katolícka Cirkev tiež učí, že náš Pán udelil svätému Petrovi najdôležitejšie miesto a jurisdikciu pri spravovaní celej svojej Cirkvi a že rovnakú duchovnú nadradenosť mali vždy pápeži alebo rímski biskupi ako nástupcovia svätého Petra. Z toho vyplýva, že ak chcú byť všetci kresťania, tak z radov kléru, ako aj laikov, pravými nasledovníkmi Krista, musia byť v spoločenstve s Rímskou stolicou, kde vládne Peter v osobe svojho nástupcu.

Skôr než pristúpim k priamym dôkazom na túto tému, môžem uviesť, že v Starom zákone veľkňaz ustanovený všemohúcim Bohom vykonával úrad analogický úradu pápeža v Novom zákone. V židovskej cirkvi existovali kňazi a leviti vysvätení na službu pri oltári a existoval aj najvyšší cirkevný súd, na čele ktorého stál veľkňaz. Všetky záležitosti náboženských sporov sa predkladali tomuto tribunálu a v poslednom rade veľkňazovi, ktorého rozhodnutie bolo záväzné pod trestom smrti. *„Ak ti bude nejaká vec ťažká na rozsúdenie medzi krvou a krvou, medzi rozporom a rozporom, medzi ranou a ranou ... obráť sa na kňazov z kmeňa Léviho a na sudcu ... a oni ti oznámia riadny rozsudok. A urobíš všetko, čo určia tí, ktorí sú predstavení miesta, ktoré si vyvolí Pán ... a drž sa ich výroku ... Neuchýľ sa ani napravo, ani naľavo!*

*Kto si však neposlúchne rozkaz kňaza, ktorý bude v tom čase v službe Pána, tvojho Boha, ten nech umrie! A ty odnímeš zlo Izraelu!*¹⁵³

Z tohto úryvku je zrejmé, že v hebrejskej cirkvi mal v náboženských záležitostiach najvyššiu právomoc veľkňaz. Týmto spôsobom sa medzi Božím ľudom zachovávala jednota viery a Božieho kultu. Židovská synagóga, ako dosvedčuje svätý Pavol, bola len predobrazom kresťanskej Cirkvi; *ved' „toto všetko sa im (Židom) stalo ako v predobraze.*¹⁵⁴ V Kristovej Cirkvi preto musíme nájsť duchovného sudcu, ktorý vykonáva tú istú najvyššiu moc, akú mal veľkňaz v Starom zákone. Lebo ak bol v Mojžišovom zriadení potrebný najvyšší kňaz, aby sa zachovala neporušenosť a jednotnosť bohoslužieb, ten istý hodnostár je rovnako potrebný aj teraz, aby sa zachovala jednota viery.

Každá dobre usporiadaná občianska vláda má uznávanú hlavu. Prezident je hlavou vlády Spojených štátov. Kráľovná Viktória je vládkyňou Veľkej Británie. Sultán riadi tureckú ríšu. Ak by tieto národy nemali autorizovaného vodcu, ktorý by im vládol, dostali by sa do stavu obyčajného davu a nevyhnutne by nasledovala anarchia, zmätok a občianska vojna, ako sa to nedávno stalo vo Francúzsku po páde Napoleona III. Aj v každej dobre usporiadanej rodine si pokoj v domácnosti vyžaduje, aby bol niekto hospodárom.

Kristova Cirkev je viditeľná spoločnosť, teda spoločnosť zložená z ľudských bytostí. Je pravda, že jej cieľ je duchovný, ale keďže má dočinenia s ľuďmi, musí mať ustanovenú vládu, rovnako ako každá iná organizovaná spoločnosť. Túto vládu, aspoň v jej základných prvkoch, musel pre svoju Cirkev ustanoviť náš Pán. Ved' či nebol rovnako múdry ako ľudskí zákonodarcovia? A či sa máme snád' domnievať, že zo všetkých zákonodarcov iba Vtelená Múdrost' by ponechala svoje kráľovstvo na zemi, aby bolo spravované bez hlavy?

Ale niekto mi povie: *„My nepopierame, že Cirkev má hlavu, ale jej vládcom je sám Boh.*“ To je však vyhýbanie sa skutočnej otázke. Nie je snád' Boh vládcom všetkých vlád? Ved' on hovorí: *„Ja som, skrze koho králi kraľujú a podľa práva rozhodujú vládari.*¹⁵⁵ On je uznávanou Hlavou nášho štátu a každej kresťanskej rodiny v krajine; napriek tomu však krajinu vždy vedie jej viditeľný vládca, ktorý zastupuje Boha na zemi.

Podobne aj Cirkev musí mať okrem neviditeľnej Hlavy v nebi aj viditeľnú hlavu na zemi. Telo a údy Cirkvi sú viditeľné; prečo nie aj hlava? Cirkev bez najvyššieho vládca by bola ako armáda bez generála, námorníctvo bez admirála, ovčinec bez pastiera alebo ako ľudské telo bez hlavy.

¹⁵³ Dt 17, 8-12

¹⁵⁴ 1 Kor 10, 11

¹⁵⁵ Prís 8, 15

Kresťanské spoločenstvá oddelené od katolíckej Cirkvi popierajú, že by Peter dostal akúkoľvek autoritu nad ostatnými apoštolmi, a preto odmietajú nadradenosť pápeža. Absencia Bohom ustanovenej viditeľnej hlavy v protestantských spoločenstvách je pre nich nekonečným zdrojom slabosti a rozkolu. Je to neprekonateľná prekážka proti akejkoľvek nádeji na trvalé zjednotenie medzi nimi, pretože zostávajú bez spoločného zjednocujúceho centra alebo základu zjednotenia a nachádzajú sa v nešťastnom stave roztržky.

Naopak, existencia najvyššieho sudcu sporov v katolíckej Cirkvi je tajomstvom jej obdivuhodnej jednoty. Je to základný kameň, ktorý spája a posilňuje neporušiteľnú klenbu viery. Zo samotného faktu existencie najvyššej hlavy v židovskej cirkvi, zo skutočnosti, že hlava je vždy potrebná pre občiansku vládu, pre rodiny a korporácie a najmä zo skutočnosti, že viditeľná hlava je nevyhnutná na zachovanie jednoty v Cirkvi, zatiaľ čo absencia hlavy nevyhnutne vedie k anarchii, sme nútení dospieť k záveru, že aj keby chýbali pozitívne dôkazy, tak božskému Zákonodarcovi muselo prísť na um, že pri založení svojej Cirkvi, je nevyhnutné ustanoviť nad ňou vodcu, ktorý by bol vybavený najvyššou súdnou mocou.

Ale máme nejaký dôkaz, že Kristus naozaj ustanovil najvyššieho vládcu nad svojou Cirkvou? Tí, ktorí čítajú Písmo sv. s čistým úmyslom, majú o tejto skutočnosti dostatočné dôkazy. Podľa môjho názoru Nový zákon presvedčivo uspokojí každého úprimného čitateľa o tom, že náš Pán dal Petrovi plnú moc riadiť celú Cirkev. V tejto kapitole budem hovoriť o prísľube, ustanovení a vykonávaní Petrovho primátu, ako sú zaznamenané v Novom zákone. Ďalšia kapitola bude venovaná jeho neustálemu pretrvávaniu v pápežoch.

Prísľub primátu. Náš Spasiteľ sa pri istej príležitosti opýtal svojich učeníkov toto: *„Za koho ľudia pokladajú Syna človeka? A oni vraveli: „Jedni za Jána Krstiteľ’a, iní za Eliáša a iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov.“ „A za koho ma pokladáte vy?“ opýtal sa ich. Šimon Peter odpovedal: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha.“ Ježiš mu povedal: „Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo ti to nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. A ja ti hovorím: Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi.“¹⁵⁶* Tu vidíme Petra ako vyznáva Kristovo božstvo, a ako odmenu za toto vyznanie je poctený prísľubom prvenstva medzi učeníkmi.

Náš Spasiteľ slovami *„ty si Peter“* jasne naráža na nové meno, ktoré sám udelil Šimonovi, keď ho prijal medzi svojich nasledovníkov (Jn 1, 42); a teraz odhaľuje dôvod zmeny mena, ktorý mal naznačiť poctu, ktorú mu mal udeliť tým, že ho vymenuje za

¹⁵⁶ Mt 16, 13-19

predstaveného kresťanského spoločenstva; podobne ako Boh v Starom zákone zmenil meno Abram na meno Abrahám, keď si ho vyvolil za otca mocného národa.

Slovo Kéfa, grécky Peter, v sýrsko-chaldejskom jazyku, ktorým hovoril náš Spasiteľ, znamená skala. Veta v tomto jazyku znie takto: *„Ty si skala a na tejto skale postavím svoju Cirkev.“*

Všetci významní protestantskí teológovia dnes už skutočne upustili od absurdnosti použitia slova skala na kohokoľvek iného ako na Petra, pretože táto veta nemôže mať iný zmysel, iba ak by sa spochybnila správnosť reči a zdravý rozum nášho Pána.

Ježiš, náš Pán, založil len jednu Cirkev, ktorú sa rozhodol vybudovať na Petrovi. Preto každá cirkev, ktorá neuznáva Petra za svoj základný kameň, nie je Kristovou Cirkvou, a preto nemôže pretrvať, lebo nie je Božím dielom. Kiež by to všetci videli zrakom nezakaleným predsudkami.

Kristus hovorí: *„Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva ...“* V staroveku, a najmä u hebrejského národa, boli kľúče symbolom jurisdikcie. Tvrdenie, že niekto dostal kľúče od mesta, sa rovnalo tvrdeniu, že bol vymenovaný za jeho správcu. V knihe Zjavenia náš Spasiteľ hovorí, že má *„kľúče od smrti a pekla“*¹⁵⁷ čo znamená, že je obdarený mocou nad smrťou a peklom. A či snád' aj dnes medzi nami udelenie kľúčov nevyjadruje myšlienku moci? Ak nejaký majiteľ domu pri odchode z neho povie svojmu priateľovi: *„Tu sú kľúče od môjho domu,“* či toto jednoduché vyhlásenie bez slova vysvetlenia nevyjadruje myšlienku: *„Dávam ti plnú kontrolu nad mojím domom; môžeš doňho prijať alebo neprijať, koho chceš a zastupuješ ma v mojej neprítomnosti?“* Aplikujme teraz tento výklad na slová nášho Vykupiteľa. Keď hovorí Petrovi: *„Tebe dám kľúče“* zjavne tým myslí: Dám ti najvyššiu moc nad svojou Cirkvou, ktorá je pevnosťou viery, mojím pozemským Jeruzalemom. Ty a tvoji nástupcovia budete mojimi viditeľnými zástupcami až do konca čias. A nezabudnite, že tieto slávnostné slová boli adresované iba Petrovi a žiadnemu inému apoštolovi.

Naplnenie prísľubu. Prísľub, ktorý dal náš Vykupiteľ, že Petra ustanoví za najvyššieho predstaviteľa svojej Cirkvi, sa naplnil v nasledujúcom úryvku: *„Ježiš povedal Šimonovi Petrovi: Šimon, syn Jánov, miluješ ma viac ako títo? On mu odpovedal: Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem. Ježiš mu povedal: „Pas moje baránky.“ Opýtal sa ho aj druhý raz: „Šimon, syn Jánov, miluješ ma?“ On mu odpovedal: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje ovce!“ Pýtal sa ho tretí raz: „Šimon, syn Jánov, máš ma rád?“ Petra zarmútilo, že sa ho tretí raz spýtal: „Máš ma rád?“, a povedal mu: „Pane, ty vieš všetko, ty dobre vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje ovce!“¹⁵⁸*

¹⁵⁷ Zjv 1, 18. V novom preklade Písma sv. je namiesto „pekla“ uvedené „podsvetie“.

¹⁵⁸ Jn 21, 15-18

Tieto slová adresoval náš Pán Petrovi po svojom zmŕtvychvstaní. Je mu zverené celé Kristovo stádo oviec bez akejkoľvek výnimky či obmedzenia. Peter má právomoc nielen nad baránkami - slabou a útlejšou časťou stáda, ktorou sa rozumejú veriaci; ale aj nad ovcami, t. j. nad samotnými pastiermi, ktorí majú rovnaké postavenie voči svojim spoločenstvám, aké majú ovce k baránkom, pretože ich privádzajú k Ježišovi Kristovi a kŕmia duchovných baránkov ovčinka.

Ostatným pastierom je zverená určitá časť stáda, Petrovi celé stádo, lebo Ježiš nikdy nepovedal žiadnemu inému apoštolovi alebo biskupovi to, čo povedal Petrovi: Pas celé moje stádo.

Úprimný čitateľ, či snád' nevyznávaš, že si členom Kristovho stáda? Áno, hovoríš. Berieš svoj duchovný pokrm od Petra a jeho nástupcu a počúvaš Petrov hlas, alebo si sa zatúlal do stáda cudzincov, ktorí Petrov hlas odmietajú? Dobre sa zamysli nad touto dôležitou otázkou. Ak je totiž Peter oprávnený pásť baránky Kristovho stáda, baránky by mali počúvať Petrov hlas.

Vykonávanie primátu. V Skutkoch apoštolov, ktoré obsahujú správy o apoštoloch po nanebovstúpení nášho Pána, sa pred nami objavuje svätý Peter, ktorý podobne ako Šavol vyčnieval hlavou a ramenami medzi svojimi súkmeňovcami, vyniká v každom duchovnom úkone nad svojimi bratmi. Prvých dvanásť kapitol Skutkov apoštolov je venovaných Petrovi a niektorým ďalším apoštolom, ostatné kapitoly sa venujú najmä práci apoštola národov. V tomto krátkom historickom úryvku, rovnako ako v evanjeliách, je Petrovo meno všade uvádzané na prvom mieste. Petrovo meno stojí v zozname apoštolov vždy na prvom mieste, zatiaľ čo Judáš Iškariotský je vždy uvedený na poslednom mieste.¹⁵⁹ Svätý Matúš dokonca nazýva Petra prvým apoštolom. Peter však nebol prvý ani vekom, ani vyvolením, jeho starší brat Ondrej bol totiž vyvolený pred ním. Zmyslom tohto výrazu teda musí byť, že Peter bol prvý nielen čo do hodnosti a cti, ale aj čo do authority.

Peter je prvým apoštolom, ktorý vykonal zázrak.¹⁶⁰ Ako prvý sa prihovril Židom v Jeruzaleme, zatiaľ čo jeho apoštolskí bratia stáli s úctou okolo neho, a pri tejto príležitosti obrátil tri tisíc duší.¹⁶¹

Peter ako prvým obracia pohanský svet v osobe Kornélia a jeho priateľov.¹⁶² Keď sa rieši otázka voľby Judášovho nástupcu, hovorí iba Peter. Upozorňuje apoštolov a učeníkov na povinnosť zvoliť si nástupcu za zradcu. Apoštoli mlčky súhlasia s pokynmi svojho vodcu.¹⁶³

¹⁵⁹ Mt 10, 2; Mk 3, 16; Lk 6, 14; Sk 1, 14.

¹⁶⁰ Sk 3,

¹⁶¹ Sk 2,

¹⁶² Sk 10,

¹⁶³ Sk 1,

Na apoštolskom koncile v Jeruzaleme je Peter prvý, ktorého myšlienky sú zaznamenané. Pred jeho rečou „*sa veľa diskutovalo*“. Keď však Peter dohovoric, „*všetci zmlkli*.“¹⁶⁴

Svätý Jakub a ostatní apoštoli súhlasia s Petrovými názormi a niet ani jediného hlasu, ktorý by odporoval. Svätý Jakub je Herodesom uvrhnutý do väzenia a potom sťatý. Bol jedným z troch najobľúbenejších apoštolov Pána Ježiša. Bol bratrancom nášho Pána a bratom svätého Jána. Bol veriacim veľmi drahý. Napriek tomu veriaci nevyvíjajú žiadne mimoriadne úsilie, aby ho zachránili pred smrťou.

Peter bol uväznený približne v tom istom čase. Celá Cirkev je pobúrená. Modlitby za jeho oslobodenie stúpajú k nebu nielen z Jeruzalema, ale aj z každej kresťanskej rodiny v krajine.¹⁶⁵ Pánova armáda si môže dovoliť stratiť veliteľa v osobe Jakuba, ale nemôže stratiť vrchného veliteľa.

Nepriatelia Cirkvi dúfali, že zničenie hlavného pastiera bude znamenať rozptýlenie celého stáda; preto zdvojnásobili svoju zúrivosť proti kniežat'u apoštolov, podobne ako jej moderní nepriatelia sústredujú svoje útoky proti pápežovi, jeho nástupcovi. Či táto udalosť výrečne nehovorí o Petrovej najvyššej autorite? V skutočnosti Peter vystupuje vždy tak výrazne, že jeho prvenstvo je nielen prípustné, ale je priam nevyhnutné z pohľadu každého nestranného čitateľa.

Aké sú hlavné námietky proti Petrovmu prvenstvu? Sú to najmä, ba môžem povedať, že výlučne, tri nasledujúce námietky: Po prvé: že náš Pán pokarhal Petra. Po druhé: že svätý Pavol kritizoval jeho správanie v bode, ktorý sa netýkal učenia, ale disciplíny. Apoštol pohanov vyčíta svätému Petrovi, že sa na istý čas stiahol zo spoločnosti pohanských konvertitov zo strachu, aby nepohoršil novo obrátených Židov.¹⁶⁶ Po tretie: že Petrova nadradenosť je v rozpore s najvyššou nadvládou Krista.

Pokiaľ ide o mňa, nevidím dôvod, ako by tieto námietky mohli zoslabiť Petrovo právo. Nebol Ježiš Petrovým nadriadeným? Nemôže nadriadený pokarhať svojho sluhu bez toho, aby porušil jeho výsady? A prečo by svätý Pavol nemohol odsúdiť správanie svätého Petra bez toho, aby spochybnil autoritu tohto nadriadeného? Nie je výnimočné, že cirkevní hodnostári, ktorí v Cirkvi zastávajú nižšie postavenie, napomínajú dokonca aj pápeža. Svätý Bernard, hoci bol iba mníchom, napísal dielo, v ktorom s apoštolskou slobodou radí pápežovi Eugenovi III. a varuje ho pred nebezpečenstvami, ktorým ho vystavuje jeho významné postavenie. Nikto však nemal k žiadnemu pápežovi väčšiu úctu ako sv. Bernard k tomuto veľkému pápežovi. Nemôže snáď náš guvernér nejakého štátu našej únie (USA) upozorniť na prezidentovo správanie bez toho, aby narušil prezidentovu právomoc?

¹⁶⁴ Sk 15,

¹⁶⁵ Sk 12,

¹⁶⁶ Gal 2, 11

Áno, práve na základe týchto okolností nachádzam potvrdzujúci dôkaz Petrovej nadradenosti. Svätý Pavol spomína ako skutočnosť hodnú zaznamenania, že sa Petrovi skutočne postavil zoči-voči. Myslíte si, že by stálo za zaznamenanie, keby Pavol pokarhal Jakuba, Jána alebo Barnabáša? V žiadnom prípade. Ak jeden brat pokarhá druhého, táto záležitosť nevzbudzuje žiadnu zvláštnu pozornosť. Ale ak syn pokarhá svojho otca alebo ak kňaz pokarhá svojho biskupa z očí do očí, chápeme, prečo sa to považuje za skutočnosť hodnú zaznamenania.

Preto, keď si svätý Pavol dáva tú námahu, aby nám povedal, že mal námietky voči Petrovmu správaniu, spomína to ako mimoriadne čin apoštolskej slobody a v našej mysli vyvoláva ľahko pochopiteľný záver, že Peter bol jeho nadriadeným.

V tom istom Liste Galat'anom svätý Pavol jasne naznačuje nadriadenosť svätého Petra. „*Išiel som,*“ hovorí, „*do Jeruzalema za Petrom a zdržal som sa u neho pätnásť dní.*“¹⁶⁷ Svätí Chryzostom a Ambróz nám hovoria, že to nebola obyčajná návšteva, ale že cieľom svätého Pavla pri tejto ceste bolo dosvedčiť svoju úctu a rešpekt voči najvyššiemu z apoštolov. Svätý Hieronym v žartovnom duchu poznamenáva, že „*Pavol nešiel pozorovať Petrove oči, líca alebo tvár, či bol chudý alebo statný, s nosom rovným alebo pokrúteným, pokrytý vlasmi alebo plešatý, nešiel pozorovať vonkajšieho človeka, ale prejavit' úctu prvému apoštolovi.*“

Sú aj takí, ktorí napriek vyhláseniu nášho Pána predstierajú, že vernosť Petrovi je nevernosť Kristovi a že uznaním Petra za skalú, na ktorej je postavená Cirkev, odsúvame nášho Spasiteľa nabok. Zďaleka to tak nie je, my uznávame Ježiša Krista za „*hlavný uholný kameň,*“ ako aj za Božského architekta stavby.

Skutočnou skúškou vernosti Ježišovi je nielen uctievať ho, ale uctievať aj predstaviteľ'ov, ktorých si vybral. Bude snád' niekto tvrdiť, že moja poslušnosť voči zástupcovi guvernéra je prejavom neúcty voči samotnému guvernérovi? Myslím si, že naša štátna exekutíva by mala malú dôveru v lojalitu každého občana, ktorý by mu povedal: „*Pán guvernére, osobne si vás ctím, ale príkaz vášho úradníka nebudem rešpektovať.*“ Svätý Peter sa nazýva prvým rímskym biskupom, pretože preniesol svoj stolec z Antiochie do Ríma, kde podstúpil mučenícku smrť spolu so svätým Pavlom.

Neprekvapuje nás, že moderný skepticizmus, ktorý odmieta Kristovo božstvo a popiera dokonca existenciu Boha, spochybňuje skutočnosť, že svätý Peter žil a zomrel v Ríme. Dôvodom, ktorý sa bežne uvádza na spochybnenie tejto dobre potvrdenej udalosti, je skutočnosť, že v Skutkoch apoštolov nie je žiadna zmienka o Petrovom pôsobení a mučeníckej smrti v Ríme. Z toho istého dôvodu by sme mohli poprieť, že svätý Pavol bol s'atý v Ríme; že svätý Ján zomrel v Efeze a že svätý Ondrej bol ukrižovaný. Písmo o týchto historických záznamoch mlčí, a predsa ich nikto nepopiera.

¹⁶⁷ Gal 1, 18

Vnútorne dôkazy prvého listu svätého Petra, svedectvá jeho bezprostredných nástupcov v službe, ako aj výroky významných protestantských teológov sa zhodujú v tom, že Petrov stolec bol ustanovený v Ríme. Pod „*Babylonom*“, z ktorého Peter adresuje svoj prvý list, vzdelaní protestantskí i katolícki teológovia chápu odkaz na Rím. Označenie Babylon symbolizuje úpadku, ktorý vtedy prevládal v meste cisárov.

Klement, štvrtý rímsky biskup, o ktorom sa pochvalne zmieňuje svätý Pavol; svätý Ignác, antiochijský biskup, ktorý zomrel v roku 105; Irenej, Origenes, svätý Hieronym, veľký historik Eusébius a ďalší významní spisovatelia dosvedčujú pobyt svätého Petra v Ríme, pričom žiaden staroveký cirkevný spisovateľ tomuto tvrdeniu nikdy neprotirečil.

Ján Kalvín, nadovšetko podozrievavý svedok; Cave, schopný anglikánsky kritik; Grotius a ďalší významní protestantskí autori neváhajú zopakovať jednomyselný hlas katolíckej tradície. Vskutku, žiadna historická skutočnosť neunikne útokom nedôvery, keď sa začne spochybňovať pobyt svätého Petra a jeho slávne umučenie v Ríme.

10. ZVRCHOVANOSŤ PÁPEŽOV

Cirkev nezomrela so sv. Petrom. Bola predurčená na to, aby trvala až do konca čias, a preto všetky výsady, ktoré boli Petrovi udelené, nemali zaniknúť jeho smrťou, ale mali sa odovzdávať jeho nástupcom z generácie na generáciu.

Cirkev rovnako potrebuje najvyššieho vodcu v každom veku, ako ho potrebovala za čias apoštolov. Ba ešte viac; keďže Cirkev je teraz oveľa viac rozšírená ako vtedy a vládnu jej slabší ľudia, tak viac ako kedykoľvek predtým potrebuje ústrednú moc, ktorá by zachovala jednotu jej viery a jednotnosť v disciplíne.

Preto všetky privilégia, ktoré boli udelené Petrovi a ktoré možno považovať za nevyhnutné pre riadenie Cirkvi, zdedili rímski biskupi ako nástupcovia kniežata apoštolov; rovnako ako ústavné právomoci udelené Georgeovi Washingtonovi prešli až na súčasného držiteľa prezidentského kresla.

Je pravda, že Peter okrem privilégií, vlastné jeho úradu, mal aj dar Božieho vnuknutia a moc konať zázraky. Tieto dva posledné dary si pápež nenárokuje, pretože boli Petrovou osobnou vlastnosťou a v žiadnom prípade neboli nevyhnutné pre riadenie Cirkvi. Boh koná voči svojej Cirkvi tak, ako my konáme s krehkým stromčekom. Keď ho prvýkrát zasadíme, zalievame ho a zjemňujeme hlinu okolo jeho koreňov. Ale keď zapustí hlboké korene, tak ho prenechávame na starostlivosť prírodným zákonom. Podobne aj Kristus, keď prvýkrát zasadil svoju Cirkev, živil ju v jej detstve zázračným pôsobením, ale keď vyrástla na strom primeraných rozmerov, ponechal ju, aby sa riadila všeobecnými zákonmi jeho Prozreteľnosti.

Z toho, čo som povedal, môžete ľahko odvodiť, že argumenty v prospech Petrovho primátu majú rovnakú váhu aj pri dokazovaní nadradenosti pápežov. Keďže však je táto otázka predmetom obrovského významu, pokúsím sa na základe nesporných historických dôkazov ukázať, že pápeži od čias apoštolov vždy pokračovali vo výkone najvyššej jurisdikcie nielen v západnej cirkvi, a to až do reformácie, ale aj v celej východnej cirkvi až do veľkej schizmy v deviatom storočí.

Po prvé: vezmeme si otázku odvolaní v súdnictve. Odvolanie sa nikdy nepodáva z nadriadeného súdu na súd podriadený, dokonca ani z jedného súdu na iný súd s rovnakou jurisdikciou. Neodvolávame sa z Washingtonu do Richmondu, ale z Richmondu do Washingtonu.

Keď vidíme, že Rímska stolica, od založenia kresťanstva, prijíma a rozhoduje o prípadoch odvolania sa z východných cirkví; ak zistíme, že jej rozhodnutie bolo konečné a neodvolateľné, musíme dospieť k záveru, že nadradenosť Ríma nad všetkými cirkvami je nepopierateľným faktom.

Dovoľte mi uviesť niekoľko príkladov: Začneme pápežom svätým Klementom, ktorý bol tretím nástupcom svätého Petra a ktorého pochvalne spomína svätý Pavol v jednom zo svojich listov. Keďže v korintskej cirkvi došlo k istému rozkolu a pohoršeniu, o veci sa dozvedel pápež Klement. Ten hneď uplatňuje svoju najvyššiu autoritu a píše Korint'anom listy s napomenutím a výstrahou. Korintskí veriaci mali tieto listy v takej úcte, že aj o sto rokov neskôr bolo zvykom, aby sa verejne čítali v ich kostoloch. Prečo sa Korint'ania obrátili na Rím, vzdialený ďaleko na Západe, a nie na Efez, tak blízky ich domovu na Východe, kde ešte žil svätý apoštol Ján? Zrejme preto, že jurisdikcia Efezu bola miestna, zatiaľ čo jurisdikcia Ríma bola univerzálna.

Okolo roku 190 sa na Východe rozbúrila otázka týkajúca sa správneho dňa slávenia Veľkej noci, ktorá bola predložená pápežovi svätému Viktorovi I. Východná cirkev slávila Veľkú noc vo všeobecnosti v deň, keď Židia slávili Paschu, zatiaľ čo na Západe sa vtedy slávila, tak ako teraz, v prvú nedeľu po splne mesiaca pri jarnej rovnodennosti. Svätý Viktor usmerňuje východnú cirkev, aby sa v záujme jednotnosti prispôbili praxi Západu a jeho pokyny sa všeobecne dodržiavali.

Svätý Cyprián, kartáginský biskup, bol umučený v roku 258. Z jeho výziev adresovaných pápežovi sv. Kornéliovi a pápežovi sv. Štefanovi, najmä v otázke krstu, z jeho spisov a korešpondencie, ako aj z celej jeho administratívy je celkom zrejmé, že Cyprián, ako aj africký episkopát, podporovali nadradenosť rímskeho biskupa.

Dionýz, rímsky biskup, približne v polovici tretieho storočia, keď sa dopyčul, že alexandrijský patriarcha sa v niektorých článkoch viery mylí, žiada vysvetlenie od tohto preláta, ktorý v poslušnosti voči svojmu nadriadenému okamžite obhajuje svoju ortodoxiu.

Svätý Atanáž, veľký alexandrijský patriarcha, sa vo štvrtom storočí odvoláva k pápežovi Júliusovi I. proti nespravodlivému rozhodnutiu, ktoré proti nemu vyriekli východní biskupi, a pápež¹⁶⁸ rozsudok východného koncilu zmenil.

Svätý Bazil, arcibiskup v Cézarei, sa v tom istom storočí utieka vo svojich ťažkostiach pod ochranu pápeža Damasa.

Svätý Ján Chryzostom, konštantínopolský patriarcha, sa začiatkom piateho storočia obracia na pápeža Inocenta I. so žiadosťou o nápravu krívd, ktoré mu spôsobili viacerí východní preláti a konštantínopolská cisárovná Eudoxia.

Svätý Cyril sa obracia na pápeža Celestína proti Nestóriovi; Nestórius sa tiež obracia na toho istého pápeža, ktorý sa pridal na stranu Cyrila.

Na synode, ktorá sa konala v roku 444, svätý Hilár, arcibiskup z Arles v Galii, zosadil Celidónia, biskupa z Besanconu, z dôvodu údajnej kanonickej prekážky jeho vysviacky. Biskup sa odvolal ku Svätej stolici a on aj metropolita sa osobne vybrali do Ríma, aby predložili svoju vec na posúdenie pápežovi Levovi Veľkému. Po dôkladnom vyšetrovaní pápež vyhlásil rozsudok synody za neplatný, odvolal cenzúru a zosadeného preláta vrátil na jeho stolec.

Ten istý pápež pokarhal aj Hilár za to, že neregulárne zosadil Projectusa zo svojho stolca. Súdna autorita pápeža je zdôraznená aj tým, že Hilár nebol arogantný alebo vzdorovitý duchovný, ale zapálený a horlivý prelát. Celá Cirkev si ho uctieva ako kanonizovaného svätca a po jeho smrti ho pápež Lev označuje ako Hilára v šťastnej pamäti.

Teodoret, slávny historik a biskup z Cyrrusu, je odsúdený pseudokoncilom v Efeze v roku 449 a odvoláva sa k pápežovi Levovi nasledujúcim dojímavým jazykom: *„Čakám na rozhodnutie vašej Apoštolskej stolice a prosím vašu svätosť o pomoc pre mňa, ktorý sa dovoláva vášho čestného a spravodlivého súdu; a aby ste mi nariadili, aby som sa k vám urýchlene dostavil a vysvetlil vám svoje učenie, ktoré nadväzuje na kroky apoštolov.... Prosím vás, aby ste neopovrhli mojou žiadosťou. Neznevažujte moje šediny.... Nadovšetko vás prosím, aby ste ma poučili, či sa mám zmieriť s touto neprávosťou alebo nie, lebo čakám na vaše rozhodnutie. Mne, ako je Všemohúci Boh mojím sudcom, nejde o česť a slávu, ale len o nápravu spôsobeného pohoršenia. Ved' mnohí nižšieho stavu, najmä tí, ktorých som zachránil pred rôznymi herézami, vzhľadom na snem, ktorý ma odsúdil, ma podozrievajú z toho, že som snád' heretik, keďže sami nemajú schopnosť poznať pravé učenie.“*¹⁶⁹ Lev vyhlásil zosadenie za neplatné a Teodoret sa vrátil na svoj stolec.

¹⁶⁸ Sokrates, Cirkevná história. II., c. XV.

¹⁶⁹ Epist. 113.

Ján, konštantínopolský opát, sa odvoláva proti rozhodnutiu patriarchu tohto mesta k pápežovi Gregorovi I., ktorý rozsudok patriarchu zrušil.

V roku 859 sa Fotius obrátil listom na pápeža Mikuláša I. a žiadal pápeža, aby potvrdil jeho zvolenie za konštantínopolského patriarchu. V dôsledku pápežovho dôrazného odmietnutia sa Fótius odtrhol od spoločenstva katolíckej Cirkvi a stal sa pôvodcom gréckej schizmy.

Tu je len niekoľko náhodne vybraných príkladov z cirkevných dejín. Vidíme, že preláti vyznačujúci sa svojou svätosťou a učenosťou, zastávajúci najvyššie postavenie vo východnej cirkvi, a teda nachádzajúci sa ďaleko od vplyvu Ríma, sa v každom období ranej Cirkvi pri rozhodnutiach vlastných biskupov a ich koncilov, odvolávali k najvyššej autorite - k Svätej stolici v Ríme.

Po druhé: kresťania každého vierovyznania uznávajú ortodoxnosť Otcov prvých piatich storočí Cirkvi. Nikto nikdy nespochybnil vieru takých mužov, ako bol Bazil, Chryzostom, Cyprián, Augustín, Hieroným, Ambróz a Lev. Boli uznávanými strážcami čistého učenia a živými predstaviteľmi „*vieri kedysi odovzdanej svätými*“. Pre Cirkev svojej generácie boli tým, čím boli Peter, Pavol a Jakub pre Cirkev v jej začiatkoch. Inštinktívne sa k nim obraciame, keď ide o vieru tých čias; ved' ku komu by sme mali ísť po slová večného života, ak nie k nim?

Otcovia Cirkvi jednohlasne vzdávajú hold rímskym biskupom ako svojim nadriadeným. Obmedzený priestor, ktorý som si im dovolil venovať v tejto malej knižke, mi nedovolí uviesť výňatky z ich spisov. Čitateľa, ktorý nepozná pôvodný jazyk Otcov alebo nemá po ruke ich spisy, odkazujeme na dielo s názvom „*Faith of Catholics*“ (*Viera katolíkov*), kde v anglickom preklade nájde rozsiahle úryvky z ich spisov, ktoré obhajujú primát pápežov.

Po tretie: jasné zdôvodnenie pápežskej nadradenosti poskytujú aj ekumenické koncily. Ekumenický alebo všeobecný koncil je zhromaždenie prelátov, ktorí zastupujú celú katolícku Cirkev. Všeobecný koncil je pre Cirkev tým, čím sú výkonné a zákonodarné orgány vo Washingtone pre USA.

Do súčasnosti bolo zvolaných devätnásť ekumenických koncilov vrátane vatikánskeho koncilu. Posledných jedenásť z nich sa konalo na Západe a prvých osem na Východe. Západné koncily tu vynechám, pretože nikto nepopiera, že podliehali autorite pápeža. Stručne sa zmienim len o dôležitom vplyve, ktorý Svätá stolica uplatňovala na ôsmich východných konciloch.

Prvý všeobecný koncil sa konal v Nicei v roku 325, druhý v Konštantínopole v roku 381, tretí v Efeze v roku 431, štvrtý v Chalcedóne v roku 451, piaty v Konštantínopole v roku 553, šiesty v tom istom meste v roku 680, siedmy v Nicei v roku 787 a ôsmy v Konštantínopole v roku 869. Rímski biskupi zvolávali tieto zhromaždenia, alebo aspoň súhlasili s ich zvolaním prostredníctvom svojich legátov a

predsedali všetkým zhromaždeniam, okrem prvého a druhého koncilu v Konštantínopole. Všetkých osem týchto koncilov potvrdili aj svojou autoritou. Závery koncilov skôr než sa stali zákonmi, si vyžadovali podpis pápeža, podobne ako si naše rozhodnutia Kongresu vyžadujú podpis prezidenta, pred tým ako nadobudnú platnosť zákona.

Nie je to pozoruhodná ukážka primátu pápeža? Pápež zvoláva, riadi a schvaľuje synody nie zo zdvorilosti, ale svojim právom. Hodnosť, ktorý zvoláva zhromaždenie, predsedá jeho rokovaniam a ktorého podpis je nevyhnutný na potvrdenie záverov rokovania, má určite vyššiu autoritu ako majú ostatní členovia.

Po štvrté: na podporu uvediem ešte jeden historický bod pápežovej jurisdikcie nad celou Cirkvou. Je to pozoruhodná skutočnosť, že každý národ, ktorý sa od čias apoštolov až doteraz obrátil z pohanstva na kresťanstvo, prijal svetlo viery od misionárov, ktorí boli buď špeciálne poverení Rímskou stolicou alebo vyslaní biskupmi v úplnom spoločenstve s touto Stolicou. Táto historická skutočnosť nepripúšťa žiadnu výnimku. Dovoľte mi, aby som to konkretizoval.

Apoštolom Írska je svätý Patrik. Kto ho poveril? Pápež svätý Celestín v piatom storočí.

Svätý Palladius je apoštolom Škótska. Kto ho poslal? Ten istý pápež Celestín.

Anglosasi prijali vieru od svätého Augustína, benediktínskeho mnícha, ako o tom svedčia všetci historici, katolícki aj nekatolícki. Kto splnomocnil Augustína, aby kázal? Pápež Gregor I. na konci šiesteho storočia.

Svätý Remigius zakotvil vieru vo Francúzsku na konci piateho storočia a bol v aktívnom spoločenstve s Petrovým stolcom.

Flámsko prijalo evanjelium v siedmom storočí od svätého Eligiusa, ktorý uznával nadradenosť vládnuceho pápeža.

Nemecko a Bavorsko uctievali ako svojho apoštola svätého Bonifáca, ktorý je v rodnom Anglicku ľudovo známy pod krstným menom Winfrid. Začiatkom ôsmeho storočia ho poveril pápež Gregor II. a ten istý pápež ho vysvätil za biskupa.

V deviatom storočí dvaja svätí bratia Cyril a Metod evanjelizovali Rusko, Slavóniu, Moravu a iné časti Európy. Cyril a Metod uznávali najvyššiu autoritu pápeža Mikuláša I. a jeho nástupcov Adriána II. a Jána VIII.

V jedenástom storočí sa Nórsko obrátilo vďaka misionárom, ktorých z Anglicka priviedol nórsky kráľ svätý Olaf. Obrátenie Švédska zavŕšili v tom istom storočí britskí apoštoli svätí Ulfrid a Eskill. Obidva tieto národy hneď po svojom obrátení začali platiť

Rímsku daň alebo malý ročný poplatok Svätej stolicy - jasný dôkaz, že boli v spoločenstve s Petrovou stolicou.¹⁷⁰

Všetky ostatné národy Európy, ktoré konvertovali pred reformáciou, prijali svetlo viery od rímskych katolíckych misionárov, pretože Európa vtedy uznávala len jedného kresťanského vodcu.

Ak prejdeme z Európy do Ázie a Ameriky, je nesporné, že svätý František Xaverský a ostatní misionári, ktorí v šestnástom storočí rozšírili kráľovstvo Ježiša Krista v Indii a Japonsku, boli v spoločenstve so Svätou stolicou; a že tí apoštoli, ktorí v šestnástom a sedemnástom storočí, obrátili domorodé kmene Južnej Ameriky a Mexika dostali poverenie z Petrovej stolice.

Možno si poviete, že ľud Spojených štátov sa hlási k tomu, že je kresťanským národom. Hlásite sa k nim aj vy? Určite; lebo, aj tí americkí kresťania, ktorí sú nešťastne odlúčení od katolíckej Cirkvi, vďaka za svoje poznanie evanjelia predovšetkým misionárom, ktorí boli v spoločenstve so Svätou stolicou.

Biela rasa Severnej Ameriky pochádza z Anglicka, Írska, Škótska a národov kontinentálnej Európy. Keďže tieto európske národy boli obrátené misionármi podriadenými Svätej stolicy, z toho vyplýva, že bez ohľadu na to, z ktorej časti Európy pochádzajú obyvatelia Ameriky, bez ohľadu na to, aké je ich konkrétne vierovyznanie, za poznanie kresťanstva vďaka rímskej Cirkvi.

Nedokazujú tieto skutočnosti primát pápeža? Apoštoli Európy a iných krajín prijali svoju autoritu z Ríma. Nie je moc, ktorá vysiela vyslanca, väčšia ako ten, koho vysiela?

Vidíme teda, že meno pápeža je nezmazateľne zapísané na každej stránke cirkevných dejín. Zvrchovaný pápež pred nami vždy stojí ako hlavný veliteľ veľkej armády Cirkvi. Keď biskupi Východu pociťujú krivdu zo strany svojich patriarchov alebo civilných vládcov, nápravu hľadajú v Ríme ako v stálici svojej nádeje. Keď sa radia s otcami a doktormi prvotnej Cirkvi, všetci jedným hlasom vzdávajú úctu rímskemu biskupovi ako svojmu duchovnému kniežaťu. Keď sa má zvolať ekumenický koncil na Východe alebo na Západe, pápež je jeho vedúcim duchom. Keď sa majú na vieru obrátiť nové národy, je tu Svätý Otec, ktorý misionárov zaodieva svojou autoritou a dáva takémuto úsiliu svoje požehnanie. Keď sa majú v akejkoľvek časti sveta odsúdiť nové bludy, všetky oči sa obracajú k rímskemu biskupovi, očakávajú odsúdenie a slávnostný rozsudok, ktorý sa ozýva po celom kresťanskom svete. Rovnako dobre by ste mohli vylúčiť denné svetlo a vzduch zo svojich každodenných prechádzok ako vylúčiť pápeža z jeho legitímnej sféry v hierarchii Cirkvi. Dejiny Spojených štátov s vynechaním prezidentov by boli zrozumiteľnejšie ako dejiny Cirkvi

¹⁷⁰ Butler. Životy svätcov - Sv. Olaf, 29. júl.

s vylúčením Kristovho námestníka. Pýtam sa, ako by mohla takáto autorita tak dlho pretrvať, keby bola uchvátená neprávom?

Ale vy mi môžete povedať: „*Nadradenosť pápeža bola spochybňovaná v mnohých obdobiach.*“ Aj Božia autorita bola spochybnená, aj jeho samotná existencia bola popretá, veď „*Blázon si v srdci hovorí: „Boha niet.*“¹⁷¹ Ničí toto popieranie Božiu existenciu a vládu? Nebola spochybňovaná aj rodičovská autorita? Ale kým? Neposlušnými deťmi. Prestal byť Dávid kráľom, lebo to povedal Absolón?

Tak je to aj s pápežmi. Proti ich Otcovskej moci sa postavili len ich neposlušní synovia, ktorým sa protivilo jarmo evanjelia. Fotius, predstaviteľ gréckej schizmy, bol poslušným pápežovi, až kým Mikuláš odmietol uznať autoritu, ktorú si Fotius uzurpoval. Henrich VIII. bol tvrdým obrancom pápežovej nadradenosti, až dovtedy keď pápež Klement VII. odmietol legalizovať jeho cudzoložstvo. Luther v poníženosti hlásal svoju podriadenosť pápežovi, až kým ho pápež Lev X. neodsúdil.

Milý čitateľ, nemôžeš byť lojálnym občanom Spojených štátov, keď popieraš ústavnú autoritu prezidenta. Videl si, že rímskeho biskupa nevymenoval človek, ale Ježiš Kristus, prezident kresťanskej pospolitosti. Nemôžeš byť teda verným občanom „republiky Cirkvi“, keď budeš odmietať legitímnu nadradenosť jej Bohom ustanoveného predstaveného. „*Kto nie je so mnou, je proti mne*“, hovorí náš Pán „*a kto nezhrmažďuje so mnou, rozhadzuje.*“ Ako môžete byť s Kristom, ak ste proti Jeho námestníkovi?

Veľkým zlom našej doby je nešťastné rozdelenie, ktoré medzi kresťanmi existuje. Z tisícov srdc sa ozýva túžobné volanie po jednote viery a zjednotení cirkví. S týmto nepochybne chvályhodným cieľom sa na jeseň roku 1873 zišla v New Yorku Evanjelická aliancia. Zástupcovia rôznych náboženských spoločností dúfali, že sa im podarí dosiahnuť zjednotenie. To sa im však zjavne a poľutovaniahodne nepodarilo. Jediným výsledkom, ktorý z aliancie vyplynul, bolo vytvorenie novej sekty pod vedením Dr. Cumminsa. Tento ctihodný pán bol s charakteristickou skromnosťou všetkých náboženských reformátorov rozhodnutý mať podiel na zlepšení diela Ježiša Krista a podobne ako iní reformátori, ktorí postavili babylonskú vežu, povedal: „*Preslávme svoje meno skôr*¹⁷², *ako vietor roznesie náš popol.*“ Aliancia zlyhala, pretože jej členovia nemali spoločnú platformu, na ktorej by mohli stáť. V tomto zhromaždení nebolo hlasu, ktorý by mohol autoritatívne povedať: „*Takto hovorí Pán.*“

Srdečne sa pripájam k modlitbe za jednotu kresťanov a rád by som za takéto dovŕšenie jednoty obetoval aj svoj život. Ale hovorím vám, že Ježiš Kristus ukázal jediný prostriedok, ktorým sa táto jednota môže zachovať, a to: uznanie Petra a jeho nástupcov za hlavu Cirkvi. Stavajte na tomto základe a nepostavíte babylonskú vežu; a

¹⁷¹ Ž 53, 1

¹⁷² Gen 11, 4 V novom preklade Písma sv. je: Spravme si tak pomník, aby sme sa neroztrátili po celej zemi.

nebudete stavať na piesku. Ak by sa všetky kresťanské sekty spojili do jedného centra, potom by po svete rozptýlené zástupy kresťanov vytvorili armádu, ktorej by ateizmus a nevieru nemohli dlho odolávať. Potom by naozaj všetci mohli zvolať spolu s Balámom: „*Aké krásne sú tvoje stánky, Jakub, a tvoje príbytky, Izraelu!*“¹⁷³

Modlime sa, aby skoro nastal deň, keď prestanú náboženské rozpory; keď všetci kresťania budú postupovať jednotne, pod jedným spoločným vodcom, aby zasadili kríž do každého kraja a získavali nové kráľovstvá pre Ježiša Krista.

11. NEOMYLNOSŤ PÁPEŽOV

Keďže učenie o pápežskej neomylnosti je našimi odlúčenými bratmi až zarážajúco nesprávne chápané a tí ktorí sa hlásia k osvieteným služobníkom evanjelia, ho ťažko prekrúcajú, začnem tým, že uvediem, čo neomylnosť pápeža neznamená a potom vysvetlím, čo znamená.

Po prvé: neomylnosť pápežov neznamená, že sú inšpirovaní. Apoštoli boli obdarení darom inšpirácie a ich spisy prijímame ako zjavené slovo Božie. Žiadny katolík netvrdí, že pápež je inšpirovaný alebo obdarený Božím zjavením, v pravom zmysle slova. „*Duch Svätý totiž nebol prisľúbený Petrovým nástupcom preto, aby šírili vo svete nové učenie, ktoré im on zjavuje, ale aby s jeho pomocou neporušene strážili a verne vysvetľovali zjavenie alebo poklad viery, ktorý im odovzdali apoštoli.*“¹⁷⁴

Po druhé: neomylnosť neznamená, že pápež je bezchybný alebo že je oslobodený od schopnosti hrešiť. Pápeži však boli naozaj až na malé výnimky mužmi cnostného života. Mnohí z nich sú uctievaní ako mučeníci a 79 z 259 pápežov vzývame na našich oltároch ako svätých, ktorí sa v živote vyznačovali svojou svätosťou. Zarytí nepriatelia Cirkvi obviňujú z nemorálnosti len päť alebo šesť pápežov. Preto aj keď pripustíme pravdivosť obvinení vznesených proti nim, tak na 43 cnostných pápežov pripadá jeden zlý, zatiaľ čo medzi 12 apoštolmi bol jeden Judáš Iškariotský.

Ale aj keby drvivá väčšina najvyšších pontifikov mala byť taká nešťastná, že by viedla nečestný život, táto okolnosť by sama osebe nenarušila platnosť ich výsad, ktoré nie sú udelené na zachovanie ich morálky, ale na riadenie ich úsudku; ved' medzi prorokmi bol aj Balám a medzi veľkňazmi Starého zákona bol aj Kajfáš.

Súčasný vynikajúci pápež Pius IX. je mužom neobyčajnej svätosti. Najvyššie postavenie v Cirkvi zastáva už viac ako tridsať rokov „*na podivenie svetu, anjelov a ľudí*“ a nikto nedokáže nájsť škvrnu na jeho morálnom charaktere. A predsa sa Pius IX. podobne ako jeho predchodcovia každý týždeň spovedá zo svojich hriechov. Každé

¹⁷³ Nm 24, 5

¹⁷⁴ Conc. Vat. Const. Pastor Æternus, c. 4.

ráno sa na začiatku svätej omše pred stupňami oltára modlí: „*Vyznávam všemohúcemu Bohu a jeho svätým, že som veľmi zhrešil myšlienkami, slovami a skutkami.*“ A pri obetovaní svätej omše hovorí: „*Prijmi, svätý Otče, všemohúci, večný Bože, túto obeť, ktorú ja, tvoj nehodný služobník, prinášam za svoje nespočetné hriechy, previnenia a nedbalosti.*“

Keď majú protestanti tieto skutočnosti pred očami, nemôžem pochopiť, ako môžu zo svojich kazateľníc, ktoré by mali byť zasvätené pravde, prejavovať takú nevedomosť alebo sa dopustiť takej zloby, keď hlásajú, že neomylnosť znamená oslobodenie od hriechu. Nechápem, ako môžu prospieť svojej veci takým zjavným prekrúcaním pravdy.

Po tretie: majte na pamäti aj to, že táto Božia pomoc je pápežovi zaručená nie ako súkromnému učiteľovi, ale len v jeho úradnej funkcii, keď ako hlava Cirkvi rozhoduje o viere a mravoch. Ak by napríklad pápež, ako Benedikt XIV. napísal traktát o kánonickom práve, jeho kniha by bola rovnako otvorená kritike ako kniha ktoréhokolvek cirkevného teológa.

Po štvrté: neomylnosť pápežov, ktorá sa obmedzuje na otázky viery a morálky, sa nevzťahuje na prírodné vedy, ako je astronómia alebo geológia, pokiaľ sa blud nepredkladá pod falošným pojmom vedy a nestavia sa proti zjavenej pravde¹⁷⁵. Netýka sa teda podstaty a pohybov planét. Nezaoberá sa ani čisto politickými otázkami, ako je forma vlády, ktorú by mal národ prijať, alebo akých kandidátov by sme si mali zvoliť. Pápežova neomylnosť teda nijako nezasahuje do občianskej moci, pretože pápežova jurisdikcia patrí do oblasti duchovných záležitostí, zatiaľ čo povinnosťou štátu je zabezpečovať časný blahobyť svojich obyvateľov.

Aké je teda skutočné učenie o neomylnosti? Jednoducho znamená, že pápež ako nástupca svätého Petra, kniežata apoštolov, je na základe prislúbenia Ježiša Krista uchránený pred omylom v úsudku, keď vyhlasuje pre Cirkev rozhodnutie o viere alebo morálke.

Pápež teda, ako je známe, nie je tvorcom Božieho zákona; je iba jeho vysvetľovateľom. Nie je autorom zjavenia, ale iba jeho interpretátorom. Celé zjavenie pochádza jedine od Boha, a to prostredníctvom svojich inšpirovaných služobníkov a bolo dokončené na začiatku existencie Cirkvi. Svätý Otec nemá viac autority ako vy alebo ja na to, aby zrušil čo i len jedinú časť Písma sv., a je rovnako ako my služobníkom Božieho zákona.

Jedným slovom, zvrchovaný pápež je pre Cirkev, hoci vo významnejšej miere, tým, čím je Najvyšší súd pre Spojené štáty. Máme nástroj, ktorý sa nazýva ústava Spojených štátov, ktorý je chartou našich občianskych práv a slobôd. Ak vznikne spor

¹⁷⁵ Conc. Vat. Const. Dei Filius, cap. 4; Kol 2, 8

týkajúci sa ústavnej klauzuly, otázka sa v poslednej inštancii predkladá Najvyššiemu súdu vo Washingtone. Predseda Najvyššieho súdu so svojimi spolupracujúcimi sudcami, preskúma prípad a potom o ňom vynesie rozsudok; a toto rozhodnutie je konečné, neodvolateľné a prakticky neomylné.

Ak by takýto súd na riešenie ústavných otázok neexistoval, samotná ústava by sa čoskoro stala mŕtvou literou. Každý účastník sporu by mohol vedome rozhodnúť spor vo svoj prospech a čoskoro by nastala anarchia, rozkol a občianska vojna. Prostredníctvom tohto Najvyššieho súdu sa však spory ukončia a politická únia štátov sa zachová. V roku 1861 by v USA nedošlo k občianskej vojne, keby sa naše vnútorné spory podriadili legitímnemu konaniu nášho najvyššieho súdneho dvora, namiesto toho, aby boli ponechané na samovládu vykonávanú mečom.

Zjavené Božie slovo je ústavou Cirkvi. Je to Magna Charta našich kresťanských slobôd. Pápež je oficiálnym strážcom našej náboženskej ústavy ako predseda Najvyššieho súdu je strážcom našej občianskej ústavy. Keď v Cirkvi vznikne spor o zmysle časti sv. Písma, je táto téma postúpená pápežovi na konečné rozhodnutie. Zvrchovaný pápež pred rozhodnutím prípadu okolo seba zhromaždí svojich ctihodných kolegov, kardinálov Cirkvi alebo zvolá radu svojich spolupracovníkov, cirkevných právnikov, biskupov, alebo sa obráti na iné svetlo, ktoré mu naznačí Duch Svätý. Potom po zrelej a modlitbovej úvahe vynesie rozsudok a jeho výrok je konečný, neodvolateľný a neomylný.

Ak by katolícka Cirkev nebola posilnená týmto Bohom ustanoveným najvyšším tribunálom, rozpadla by sa na tisíce častí, podobne ako sekty okolo nej a čoskoro by nastala náboženská anarchia. Prostredníctvom tohto neomylného súdu sa však zachováva jej obdivuhodná jednota na celom svete. Toto učenie je základným kameňom v srdci katolíckej viery a v žiadnom prípade by nemalo vzbudzovať odpor, ale malo by vzbudzovať bezvýhradný obdiv každej triezvo uvažujúcej mysle.

Po týchto vysvetleniach sa teraz stručne zamyslime nad dôvodmi tohto učenia. Nasledujúce úryvky evanjelia, ktoré zazneli v rozličných situáciách, boli adresované výlučne Petrovi: „*Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.*“¹⁷⁶ Náš Spasiteľ hovorí, že On, najvyšší architekt vesmíru, ustanoví Cirkev, ktorá bude trvať až do konca čias. Základy tejto Cirkvi založí tak hlboko a pevne na skale pravdy, že ju vetry a búrky omylov nepremôžu. Ty, Peter, budeš základom tejto Cirkvi. Nikdy nepadneš, nikdy sa v základoch neotrasieš, lebo budeš spočívať na mne, na skale pravdy. Cirkev, ktorej základom je Peter, je vyhlásená za nepremožiteľnú - teda odolnú voči bludom. Ved' ako by sme si mohli predstaviť nepohnutelnú stavbu postavenú na vratkých základoch? Ved' nie budova podopiera základy, ale základy podopierajú budovu.

¹⁷⁶ Mt 16, 18

„Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva.“¹⁷⁷ Budeš držať kľúče pravdy, ktorými veriacim otvoríš poklady nebeskej vedy. „Čokoľvek zviažeš na zemi, bude zviazané aj v nebi.“¹⁷⁸ Rozsudok, ktorý vynesieš na zemi, potvrdím aj v nebi. Boh pravdy iste nemôže schváliť nepravdivý rozsudok.

„Hľa, satan si vás (mojich apoštolov) vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu. Ale ja som sa modlil za teba (Petra), aby tvoja viera neochabla, a ty, keď sa raz obrátiš, posilňuj svojich bratov.“¹⁷⁹ Za povšimnutie tu stojí, že Ježiš sa modlí len za Petra. A prečo práve za Petra? Pretože na jeho pleciach malo spočínúť bremeno Cirkvi. Náš Pán sa modlí za dve veci: 1. aby viera Petra a jeho nástupcov neochabla. 2. aby Peter posilnil svojich bratov vo viere, „aby,“ ako hovorí pápež sv. Lev, „sila, ktorú dal Kristus Petrovi, zostúpila na apoštolov.“

Vieme, že Ježišova modlitba je vždy vypočutá. Preto bude Petrova viera vždy pevná. On bol predurčený na to, aby bol ohlasovateľom, s ktorým sa mali všetci radiť. Preto ho v Písme sv. vždy nachádzame ako najvýznamnejšiu postavu medzi apoštolmi, ktorý pri každej príležitosti hovorí ako prvý, a ktorý ako prvý koná. Mal byť vodcovskou hviezdou, ktorá mala ostatných veriacich viesť po ceste pravdy. V hierarchii Cirkvi mal byť tým, čím je slnko v planetárnej sústave - stredom, okolo ktorého sa budú všetci otáčať. A nie je to krásne dielo, ktoré je v súlade s našimi predstavami o Božej prozreteľnosti, keď v jeho Cirkvi vidíme obdobu hviezdnej sústavy nad nami? Tam sa každá planéta pohybuje podľa univerzálneho zákona, všetky sú riadené jedným veľkým svetlom. Tak aj v duchovnom poriadku vidíme, že každý člen Cirkvi sa riadi jedným zákonom, je ovládaný jedným hlasom a tento hlas podlieha Bohu.

„Pas moje baránky, pas moje ovce.“¹⁸⁰ Peter je naším Pánom ustanovený za univerzálneho pastiera svojho stáda - oviec a baránkov, teda za pastiera biskupov a kňazov, ako aj ľudu. Biskupi sú pastiermi vzhľadom na svoje stáda; sú ovcami vo vzťahu k pápežovi, ktorý je pastierom pastierov. Pápež ako pastier musí stádo kŕmiť nie jedom bludu, ale zdravou potravou správneho učenia; nie je totiž pastierom ale nájomníkom, ktorý podáva svojim ovciam potravu.

Spomedzi všeobecných koncilov Cirkvi, ktoré sa konali, spomeniem len tri, pretože dokumenty týchto koncilov dostatočne obhajujú neomylný charakter Rímskej stolice a rímskych pápežov. Chcel by som vás tiež upozorniť na tri skutočnosti: 1. žiadny z týchto koncilov sa nekonal v Ríme; 2. jeden z nich sa konal na Východe, a to v Konštantínopole; a 3. na každom z nich sa stretli východní a západní biskupi s cieľom zjednotiť sa.

¹⁷⁷ Mt 16, 19

¹⁷⁸ Mt 16, 19

¹⁷⁹ Lk 22, 31-32

¹⁸⁰ Jn 21, 16-17

Ôsmy všeobecný koncil, ktorý sa konal v Konštantínopole v roku 869, vo svojich dokumentoch obsahuje nasledujúce slávnostné vyznanie viery: *„Spása závisí predovšetkým na zachovávaní pravidiel pravej viery. A keďže nemôžeme opomenúť slová nášho Pána Ježiša Krista, ktorý hovorí: „Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev,“ tak to, čo bolo povedané, potvrdzujú aj fakty, pretože na Apoštolskom stolci sa vždy zachovávalo katolícke náboženstvo neporušené a hlásalo sa sväté učenie. Nechceme sa teda oddeliť od tejto viery a učenia a dúfame, že si zaslúžime byť v jednom spoločenstve, ktoré hlása Apoštolská stolica, v ktorej je plná a pravá neporušenosť kresťanského náboženstva.“*

Tento koncil jasne vyhlasuje, že v Rímskej stolici sa vždy zachovávala a hlásala nepoškvrnená náuka. Ale ako by sa to o nej mohlo povedať, keby Rímska stolica niekedy upadla do omylu, a ako by sa táto Stolica mohla zachovať pred omylom, keby sa rímski pápeži, ktorí sú na jej čele, niekedy mýlili vo viere?

Na druhom všeobecnom lyonskom koncile (1274) grécki biskupi vyslovili toto vyznanie viery: *„Svätá rímska Cirkev vlastní najvyšší a plný primát a vládu nad celou katolíckou Cirkvou. V pravde a pokore uznáva, že tento primát prijala od samého nášho Pána v osobe blahoslaveného Petra, kniežata alebo hlavy apoštolov, ktorého nástupcom je rímsky pápež. A keďže Rímska stolica je predovšetkým povinná brániť pravdu viery, tak aj v prípade, keď sa vyskytnú nejaké otázky týkajúce sa viery, majú byť rozhodnuté jej rozsudkom.“*

Lyonský koncil tu vyhlasuje, že rímski pápeži majú právomoc definitívne a bez odvolania rozhodnúť o každej otázke viery, ktoré sa v Cirkvi môžu vyskytnúť; inými slovami, koncil ich uznáva za najvyšších a neomylných rozhodcov viery.

Florentský koncil (1439), na ktorom boli prítomní aj biskupi gréckej a latinskej cirkvi, hovorí: *„Stanovujeme, že rímsky pápež je nástupcom blahoslaveného Petra, kniežata apoštolov a pravého vikára Krista, hlavy celej Cirkvi, otca a lekára všetkých kresťanov, a vyhlasujeme, že mu v osobe blahoslaveného Petra bola Ježišom Kristom, naším Spasiteľom, daná plná moc žiť, riadiť a spravovať všeobecnú Cirkev.“*

Pápež sa tu nazýva pravým vikárom alebo zástupcom Krista v tomto pozemskom kráľovstve jeho bojujúcej Cirkvi - to znamená, že pápež je nástrojom nášho Spasiteľa a vyjadruje jeho názory v otázkach viery a morálky. Keby sa však pápež mýlil vo viere a morálke, nebol by už Kristovým vikárom a pravým zástupcom. Napríklad náš veľvyslanec v Anglicku by nebol pravým zástupcom našej vlády, keby nebol nástrojom jej postojov. Rímsky pápež sa nazýva hlavou celej Cirkvi - to jest, viditeľnou hlavou. A Cirkev, ktorá je Kristovým telom, je teda neomylná. Cirkev je, ako hovorí svätý Pavol: *„bez poškrvny a vrásky, ani nič podobného.“* Ale ako by ste si mohli predstaviť neomylné telo s omylnou hlavou? Ako by mohla omylná hlava viesť telo po neomylných cestách pravdy a spravodlivosti?

Ten istý koncil pápeža prehlásil za Otca a lekára všetkých kresťanov. Ako môžete očakávať neomylnú rodinu pod vedením omylného Otca? Pápež je nazývaný všeobecným učiteľom alebo lekárom. Učiteľom čoho? Pravdy, nie omylu. Omyl je pre myseľ tým, čím je pre telo jed. Jed nenazývate pokrmom; ani omyl nemôžete nazvať učením. Pápež ako univerzálny učiteľ, musí vždy dávať veriacim nie jedovatý pokrm omylu, ale zdravú výživu čistého učenia.

Inak povedané, pápež je tiež označovaný za hlavného lodivoda Cirkvi. Nie je bez mystického významu, že náš Pán vstúpil do Petrovej loďky namiesto loďky niektorého z ostatných apoštolov. Táto loďka, ako náš Pán prisľúbil, sa nikdy nepotopí ani neodkloní od svojho pravého kurzu. Ako si môžete predstaviť búrke vzdorujúcu, nikdy neblúdiacu loď, ktorú by riadil omylný lodivod?

Mohli by ste sa snád' opýtať: či nevytvoril Vatikánsky koncil pri vyhlásení dogmy o pápežskej neomylnosti v roku 1870 nové učenie zjavenia? A nestratila tým Cirkev svoje slávne označenie, že je vo svojom učení vždy nemenná?

Koncil však nevytvoril nové Vyznanie viery, ale skôr potvrdil staré. Sformuloval do článku viery pravdu, ktorú v každej dobe katolícky svet akceptoval, pretože bola implicitne obsiahnutá v depozite zjavenia. Tento bod môžem ilustrovať opätovným odkazom na náš Najvyšší súd. Keď predseda Najvyššieho súdu so svojimi kolegami rozhoduje o ústavnej otázke, jeho rozhodnutie, aj keď je predložené v novej forme, nemožno nazvať novým článkom ústavy, pretože je založené na litere a duchu ústavy. Podobne, keď Cirkev vysloví nový článok viery, tak tento výrok nie je ničím iným ako novou formou vyjadrenia starého učenia, pretože toto rozhodnutie musí vychádzať zo zjaveného slova Božieho.

Postup, ktorý Cirkev uplatňuje, pokiaľ ide o neomylnosť pápeža, sa praktizovala už dávno aj v súvislosti s božstvom Ježiša Krista. Náš Spasiteľ bol uznávaný za Boha od počiatku Cirkvi. Jeho božstvo však bolo formálne definované až na Nicejskom koncile vo štvrtom storočí, a nebolo by definované ani vtedy, ale až keď ho začal popierať Árius. A kto si dovoľí tvrdiť, že viera v božstvo nášho Pána vznikla v štvrtom storočí?

V Božej Cirkvi od začiatku jej dejín prevládala nasledujúca prax. Kedykoľvek biskupi alebo národné snemy zverejňovali učenie alebo odsúdili omyly, vždy zasielali svoje ustanovenia do Ríma na ich potvrdenie alebo zamietnutie. Čo Rím schválil, to schválila všeobecná Cirkev; čo Rím odsúdil, odsúdila Cirkev.

Tak v treťom storočí, pápež svätý Štefan zamietol rozhodnutie svätého Cypriána z Kartága a koncilu afrických biskupov v otázke krstu.

Pápež svätý Inocent I. v piatom storočí odsúdil pelagiánsku herézu, v súvislosti s ktorou svätý Augustín napísal túto pamätnú vetu: *„Záverý dvoch koncilov boli zaslané Apoštolskej stolici, odkiaľ sa vrátila odpoveď: Kauza sa skončila. Kiež by tento omyl zmizol aj pred Bohom.“*

V štrnástom storočí Gregor XI. odsúdil herézu Viklefa.

Pápež Lev X. v šestnástom storočí exkomunikoval Luthera.

Inocent X. v sedemnástom storočí na žiadosť francúzskeho episkopátu odsúdil rafinované omyly jansenistov, a v devätnástom storočí Pius IX. vyhlásil učenie o nepoškvvrnenom počatí.

Tu vidíme pápežov v rôznych storočiach, ktorí odsudzujú herézy a hlásajú učenie viery a svoju neomylnosť nemohli potvrdiť dôraznejším spôsobom, než takýmto definovaním doktrín viery a odsudzovaním bludov. Vidíme aj kresťanskú Cirkev, ktorá vždy hovorí Amen (tak je) rozhodnutiam rímskych biskupov. Z toho je zrejmé, že Cirkev vždy uznávala pápežov za neomylných učiteľ'ov.

Každá nezávislá vláda musí mať najvyšší súd ktorý pravidelne zasadá, aby vykladal jej zákony a rozhodoval o sporných prípadoch, ktoré sa môžu vyskytnúť. Tak máme vo Washingtone Najvyšší súd Spojených štátov. Katolícka Cirkev je úplná a nezávislá organizácia, ktorá je vo svojej duchovnej sfére rovnako úplná ako vláda Spojených štátov amerických vo svetskom poriadku. Cirkev má svoje vlastné zákony, vlastnú autonómiu a vládu. Cirkev preto musí mať, podobne ako občianska moc trvalý a stabilný najvyšší súd, ktorý by vykladal jej zákony a rozhodoval v prípadoch náboženských sporov.

Čo tvorí tento trvalý najvyšší súd Cirkvi? Tvoria ho biskupi zhromaždení na všeobecnom koncile? Nie; pretože to nie je riadny, ale mimoriadny tribunál ktorý sa schádza v priemere len raz za sto rokov. Skladá sa z biskupov roztrúsených po celom svete? V žiadnom prípade, pretože by bolo nepraktické radiť sa so všetkými biskupmi o každej otázke, ktorá by mohla v Cirkvi vzniknúť. Jed omylu by sa v Cirkvi ľahko rozšíril skôr, ako by sa mohlo prijať rozhodnutie prelátmi rozptýlenými po celom svete. Pápež, ako hlava katolíckej Cirkvi, oprávnene predstavuje tento najvyšší súd.

A keďže úrad Cirkvi má viesť ľudí k celej pravde a chrániť ich pred akýmkoľvek omylom, vyplýva z toho, že ten, kto je ustanovený, aby dohliadal na ústavu Cirkvi, musí byť neomylný alebo oslobodený od omylu vo svojej úradnej funkcii sudcu viery a mravov. Výsady pápeža musia byť primerané povahe ústavy, ktorú má chrániť. Ústava je božská a musí mať Bohom chráneného tlmočníka.

Ale vy mi možno poviete, že neomylnosť je príliš veľká výsada, aby bola udelená človeku. Odpovedám: Či Boh v predchádzajúcich časoch, neudel svojich apoštolov oveľa vyššou mocou? Boli obdarení schopnosťou konať zázraky, prorokovať a mali dar Božieho vnuknutia; boli ústami, ktoré sprostredkúvali Božie zjavenie, ktorého sú pápeži iba strážcami. Ak Boh mohol urobiť človeka nástrojom svojho zjaveného slova, či je pre neho nemožné, aby urobil človeka neomylným strážcom a vysvetľovateľ'om jeho slova? Ved', apoštol, ktorý nám podáva Bohom vnuknuté Slovo je zaiste väčší ako pápež, ktorý ho chráni pred omylom.

Keby náš Spasiteľ skutočne viditeľne zostal medzi nami, nebol by potrebný žiadny vykladač, pretože by on vysvetľoval svoje evanjelium, ale keďže od nás svoju viditeľnú prítomnosť vzdialil, je celkom pochopiteľné, že určil niekoho, kto by vysvetľoval význam jeho slov.

Protestantský biskup počas kázne proti pápežskej neomylnosti, nedávno použil nasledujúci jazyk: „*Pokiaľ ide o mňa, mám neomylnú Bibliu, a to je jediná neomylnosť, ktorú potrebujem.*“ Toto tvrdenie, hoci je na prvý pohľad vierohodné, nemôže ani na chvíľu obstáť v skúške zdravej kritiky.

Pozrime sa, pane, či vám stačí neomylná Biblia. Bud' ste si neomylné istý, že váš výklad Biblie je správny, alebo nie ste si istý. Ak ste si neomylné istý, potom sebe a samozrejme každému čitateľovi sv. Písma, priznáвате osobnú neomylnosť, ktorú upierate pápežovi a ktorú my priznávame len jemu. Z každého človeka robíte vlastného pápeža. Ak si nie ste neomylné istí, že rozumiete pravému významu celej Biblie - a na túto výsada si nenárokujete - potom sa pýtam, na čo vám je objektívna neomylnosť Biblie bez neomylného vykladača?

Ak Boh, ako tvrdíte, neustanovil neomylného vykladača svojho Slova, neobviňujete ho vlastne z nerozumného konania? Ved' či by nebolo od neho nanajvýš nerozumné, keby zjavil svoju pravdu človeku bez toho, aby mu zanechal prostriedok na zistenie jej presného významu?

Neredukujete Božie slovo na zväzok protirečení, podobným predpovediam Sybily, ktoré dávali odpovede prispôsobené želaniam každého pýtajúceho sa? Či zo sto a viac kresťanských siekt, ktoré v súčasnosti existujú v tejto krajine, nepovažuje každá z nich Bibliu za svoju najvyššiu autoritu a či z nej každý jej člen nevyvodzuje iný význam ako jeho sused? V Božej mysli však môže mať Písmo sv. len jeden význam. Nie je táto rôznorodosť výkladov trpkým ovocím vašej zásady: „*Stačí mi neomylná Biblia.*“ A či to nepoukazuje na absolútnu nevyhnutnosť nejakého autorizovaného a neomylného vykladača? Hovoríte mi, aby som sa napil vody života, ale ako prospeje táto voda mojim vyprahnutým ústam, keď uznávate, že môže byť otrávená prostredníctvom vášho výkladu?

Aké utešujúce a aké rozumné je katolícke učenie v tejto veci! Podľa katolíckeho učenia Kristus hovorí každému kresťanovi: Tu, ti zanechávam neomylného vykladača, ktorý ti vysvetlí jeho skrytý význam a objasní všetky jeho zložité miesta. Tu sú vody večného života a ja som vytvoril kanál, ktorý vám tieto vody sprostredkuje v celej ich čistote bez nánosov omylov. Tu je napísaná Ústava mojej Cirkvi. Ale ja som nad ňou ustanovil Najvyšší súdny tribunál v osobe toho, „*ktorému som dal kľúče od nebeského kráľovstva*“, ktorý bude zachovávať túto Ústavu neporušenú a nedovolí, aby bola roztrhaná na kúsky protichodnými názormi ľudí. A tak budú moje deti jedno, tak ako ja a Otec sme jedno.

12. ČASNÁ MOC PÁPEŽOV

12.1. Ako pápeži nadobudli časnú moc.

Pre lepšie pochopenie pôvodu a postupného rastu svetskej moci pápežov môžeme rozdeliť dejiny Cirkvi do troch veľkých epoch.

Prvá zahŕňa obdobie, ktoré uplynulo od založenia Cirkvi po dni Konštantína Veľkého vo štvrtom storočí; druhá je epocha od Konštantína po Karola Veľkého, ktorý bol korunovaný za cisára v roku 800 a tretia zahŕňa obdobie od Karola Veľkého po súčasnosť.

Keď svätý Peter, prvý pápež v dlhej, neprerušenej línii suverénnych pápežov, prišiel do Ríma, nemal ani kúsok zeme, ktorú by mohol nazvať svojou vlastnou. Mohol by so svojim Božským Majstrom povedať: „*Líšky majú diery a vtáky svoje hniezdia, ale Syn človeka nemá kam položiť hlavu.*“¹⁸¹ Apoštol zomrel tak, ako žil, ako chudobný človek, ktorý pri svojej smrti nemal nič okrem náklonnosti vd'ačného ľudu.

Ale hoci knieža apoštolov nevlastnilo nič, čo by mohol nazvať svojim osobným majetkom, dostal od veriacich mnohé dary, aby ich rozdeľoval medzi núdznych. Lebo v Skutkoch apoštolov sa hovorí, že „medzi nimi nebolo núdzneho, lebo všetci, čo mali polia alebo domy, predávali ich, a čo za ne utržili, prinášali a kládli apoštolom k nohám, a rozdeľovalo sa každému podľa toho, kto ako potreboval.“¹⁸² Taká bola synovská pripútanosť prvých kresťanov k pápežom Cirkvi; taká bola dôvera v ich osobnú integritu a v ich diskretnosť pri rozdávaní darov veriacim.

Počas prvých tristo rokov pastieri Cirkvi vo všeobecnosti nemali dovolené vlastniť nehnuteľnosti v Ríme, lebo kresťanstvo bolo ešte stále zakázaným náboženstvom a veriaci boli vystavení najnásilnejšiemu a najneúprosnejšiemu prenasledovaniu, aké kedy poznačilo jej dejiny.

Kresťania sa v Ríme zväčša schádzali v katakombách. Tieto katakomby sú podzemné komory a chodby pod mestom Rím. Rozprestierajú sa na míle rôznymi smermi a dodnes ich navštevujú tisíce turistov. Tu sa prví kresťania spoločne modlili, tu sa navzájom povzbudzovali k mučeníctvu, tu zomreli a boli pochovaní. Tieto katakomby slúžili súčasne ako chrámy bohoslužby pre živých a aj ako hroby pre mŕtvych.

Nakoniec Konštantín Veľký priniesol do Cirkvi pokoj. Po dlhej noci pohanského prenasledovania nasledoval jasný úsvit náboženskej slobody, a podobne ako náš blahoslavený Spasiteľ triumfálne vstal z hrobu po tom, čo tam ležal tri dni, tak aj naši

¹⁸¹ Mt 8, 20

¹⁸² Sk 4, 34-35

prví bratia vo viere vyšli z hrobiek katakomb potom, čo boli takpovediac pochovaní v útrobach zeme po tri storočia.

Konštantín dal rímskej cirkvi značné peňažné dary a nehnuteľnosti, ktoré boli rozmnožené o ďalšie dary, ktorými prispeli neskorší cisári. Preto sa dedičstvo rímskych pápežov čoskoro stalo veľmi významným. Sám Voltaire hovorí, že bohatstvo, ktoré pápeži získali, nebolo vynaložené na uspokojenie ich vlastnej lakomosti a ambícií, ale na najchvályhodnejšie diela lásky a zbožnosti. Hovorí, že svoje dedičstvo vynaložili na vysielanie misionárov, aby evanjelizovali pohanskú Európu, na pohostinnosť vyhnaným biskupom hľadajúcim útočisko v Ríme a na nasýtenie chudobných. A môžem dodať, že nasledujúci pápeži veľkodušne napodobňovali týchto prvých pápežov.

Za vlády Konštantína došlo k udalosti, ktorá vydláždila cestu k čiastočnej jurisdikcii, ktorú rímski veľkňazi začali požívať v Ríme a ktorú vykonávali aj ďalej, až kým nezískali plnú zvrchovanosť v dňoch francúzskeho kráľa Pepina.

V roku 327 cisár Konštantín preniesol sídlo ríše z Ríma do Konštantínopolu, súčasného hlavného mesta Turecka. Mesto bolo pomenované po Konštantínovi, ktorý ho založil. Nasledujúci cisár vymenoval guvernéra alebo exarchu, aby vládol Taliansku a ktorý sídlil v meste Ravenna. Tento nový systém, ako je zrejmé, nefungoval dobre. Konštantínopolský cisár sa obracal so všetkými dôležitými záležitosťami na svojho zástupcu v Ravenne a ten sa viac snažil uspokojiť cisára, než obyvateľov Ríma. Taliansko a Rím boli vtedy v politickom stave podobnom tomu, v ktorom sa nachádzalo Írsko po niekoľko storočí. Írsko bolo pod bezprostrednou nadvládou zástupcu kráľa, ktorý sa nazýval Lieutenant-Governor (vládny miestodržiteľ), ktorý sa zodpovedal len anglickej vláde a okrem iných nedostatkov nikdy nebol obviňovaný z prílišnej lásky k Írsku.

Rím, ponechaný sám na seba, sa stal lákavou korisťou pre nespočetné hordy barbarov zo severu, ktoré potom spustošili Taliansko. Mesto bolo postupne napadnuté Gótmami pod Alaricom a Vandalmi pod Genserikom a bolo ohrozované Hunmi pod Attilom. Keďže sa nepodarilo získať pomoc od cisára na východe alebo guvernéra v Ravenne, obyvatelia Ríma vzhládali k pápežom ako k svojim jediným miestodržiteľom a ochrancom a k svojej jedinej záchrane v nebezpečenstvách, ktoré im hrozili. Dôvera, ktorú prechovávali k pápežom, bola príkladná. Pápeži neboli len oddanými duchovnými otcami, ale aj pevnými a statočnými občianskymi guvernérmi. Keď sa Attila, ktorý dostal prezývku „*metla Božia*“, priblížil k mestu s armádou asi 500.000 mužov, pápež Lev Veľký sa s ním stretol bez dozoru vojakov. Jeho jemná výrečnosť odzbrojila neskrotného veliteľa a prinútila ho vrátiť sa späť. Tak zachránil mesto pred plienením a ľudí pred zničením. Ten istý pápež Lev tiež konfrontoval Genserica, vodcu Vandalov, a hoci tentoraz nemohol ochrániť Rím pred plienením vojakov, zachránil

životy občanov pred zabitím. Takéto činy prirodzene silnejšie pripútali rímsky ľud k pápežom a odcudzili ho od ich svetských vládcov.

Na začiatku ôsmeho storočia sa Leo Isauricus, jeden z následníkov Konštantína na cisárskom tróne, ktorý nebol spokojný so svojou svetskou mocou, snažil, podobne ako Henrich VIII., uzurpovať si duchovnú jurisdikciu a podobne ako anglický panovník sa snažil okradnúť ľudí o ich posvätné tradície. Svetský vládca, ktorý fušuje do náboženstva, je rovnako trestuhodný ako duchovný, ktorý fušuje do politiky. Obaja sa stávajú odpornými aj smiešnymi. Cisár prikázal, aby všetky obrazy nášho Spasiteľa a Jeho svätých boli z kostolov odstránené v domnienke, že takéto vystavovanie je aktom modloslužobníctva. Pápež Gregor II. napísal cisárovi list a pripomenul mu, že „*dogmy viery majú interpretovať pápeži Cirkvi a nie cisári*“ a prosil ho, aby ušetril posvätné obrazy. Ale pápežova intervencia a prosby boli márne. Správanie cisára malo tendenciu ešte viac prehľbovať priepasť medzi ním a rímskym ľudom.

Čoskoro nato došlo k udalosti, ktorá navždy zrušila autoritu byzantských cisárov v Taliansku a nastolila časnú zvrchovanosť pápežov na bezpečnom a trvalom základe. V roku 754 Astolphus, kráľ Lombardov, napadol Taliansko, obsadil niektoré talianske mestá a hrozil postupom na Rím. Pápež Štefan III.¹⁸³, ktorý vtedy vládol Cirkvi, poslal naliehavú výzvu cisárovi Konštantínovi Copronymovi, nástupcovi Leva Isaurského, a prosil ho, aby prišiel Rímu a jeho talianskym provinciám na pomoc. Cisár prejavil svoju obvyklú apatiu a ľahostajnosť a správu prijal chladne a bez záujmu. V tejto ťaživej situácii pápež Štefan III., ktorý videl, že netreba strácať čas, osobne prešiel cez Alpy, prišiel k francúzskemu kráľovi Pepinovi a poprosil tohto mocného panovníka, aby ochránil taliansky ľud, ktorý bol úplne opustený tými, ktorí by mali byť ich ochrancami. Zbožný kráľ sa po vzdaní pocty pápežovi vydal so svojou armádou do Talianska, porazil útočiacich Lombardov a postavil pápeža na čelo dobytých provincií.

Karol Veľký, nástupca Pepina, nielenže potvrdil výsady udelené svojim otcom pápežovi, ale ešte rozšíril svetskú autoritu pápeža tým, že mu daroval niektoré ďalšie provincie. Tento malý kúsok územia rímski pápeži ovládali od tejto doby až do roku 1870, s výnimkou krátkych období, kedy bolo uchvátené cudzincami. A ak si niekedy nejaké knieža zaslúžilo označenie legitímneho panovníka, tak sú to práve rímski biskupi ktorí si tento titul obzvlášť zaslúžia.

12.2. Platnosť a právna opodstatnenosť časnej moci pápežov.

Existujú tri dôvody, ktoré robia udržanie si moci čestnými a nespochybniteľnými, a to dlhodobá držba, legitímne nadobudnutie a spravodlivé

¹⁸³ Niekedy sa nazýva Štefan II., keďže jeho predchodca Štefan zomrel tri dni po jeho zvolení a jeho meno sa v niektorých kalendároch vynecháva.

užívanie udeleného daru, ktoré bolo kniežat' u zverené. Rímsky biskup vlastnil svoju časnú moc na základe všetkých týchto titulov.

Po prvé: svetské panstvo pápeža je z časového hľadiska najstaršie. Ako sme videli, plnú zvrchovanosť začal požívať približne v polovici ôsmeho storočia. Pápež bol teda svetským vládcom viac ako 1.100 rokov. Pápežská dynastia je teda najstaršou dynastiou v Európe a pravdepodobne aj na svete. Pápež bol svetským vládcom Ríma štyristo rokov predtým, ako si Anglicko podrobilo Írsko a sedemsto rokov predtým, ako prvý Európan vkročil na americký kontinent.

Po druhé: jeho svetská autorita nebola ustanovená dobyvačným mečom ani násilnou uzurpáciou. Na trón sa nedostal na ruinách pošliapaných slobôd alebo porušením zmlúv, ale bol povolaný vládnuť jednomyselným hlasom vd'achného ľudu. Vždy oddaný duchovný otec Ríma sa prozreteľne stal jeho civilným obrancom; a svetskú moc, ktorú mal už z vôle ľudu, bola ratifikovaná a schválená zvrchovaným aktom franského panovníka. Jedným slovom, lodi štátu hrozilo, že ju pohltia divoké vlny cudzej invázie. Kapitán vtedy zložil ruky a nechal loď napospas osudu. V tejto núdzovej situácii bol ku kormidlu povolaný pápež a loď zachránil pred stroskotaním a ľuďí pred zničením. Preto aj Gibbon, anglický historik, ktorého nemožno podozrievať zo zaujatosti, je tak úprimný, že pri rozoberaní tejto témy použil nasledujúci jazyk: *„Ich (pápežská) svetská nadvláda je potvrdená tisícročným rešpektom a ich najvznešenejším dôvodom je slobodná vôľa ľudu, ktorý vykúpili z otroctva.“*

Po tretie: aký zisk alebo výhody má svetská moc? To stojí za úvahu, pretože mnohí majú o tejto téme mylné predstavy. Cieľom nie je zveľaďovať alebo obohacovať pápeža. Na pápežský stolec nastupuje spravidla ako starý človek, keď ľudské vášne a ambície, ak u neho vôbec nejaké existovali, sú na ústupe. Jeho osobné výdavky nepresahujú niekoľko dolárov denne. Stravuje sa sám a veľmi striedmo. Nemá manželku, ani deti, ktoré by mohol obohatiť o zisk z úradu, keďže je slobodný muž. Pápežský úrad nie je dedičný ako panovnícky úrad v Anglicku, ale voliteľný, podobne ako úrad nášho prezidenta, a Svätého Otca vystrieda pápež, s ktorým ho nespájajú žiadne rodinné zväzky. Aké osobné motívy by teda mohol mať, aby túžil po svetskej zvrchovanosti? Som si totiž istý, že keby sa Svätý Otec riadil svojím vlastným vkusom a citmi, radšej by sa oslobodil od pút občianskeho vládnutia. Ale on má vyšší záujem - slúžiť. Musí obhajovať večné zákony spravodlivosti, ktoré boli v jeho osobe porušené.

Keďže pápežov pri vlastnení svetskej nadvlády nepoháňala láska k zisku, nemali ani túžbu rozširovať svoje územie, aj keď bolo malé. Pápežove svetské majetky neboli oveľa väčšie ako štát Maryland, kým ho o ne pred niekoľkými rokmi nepripravil Viktor Emanuel. A toto je ten malý kúsok zeme, ktorý Viktor Emanuel vyrval Svätému Otcovi. Toto je vinica, ktorú novodobý kráľ Achab vyrval nevinnému Nábotovi. Ale pápež

odpovedá ako dávný Nábót: „*Nech mi je Pán milostivý a nedovolí mi dať ti dedičstvo mojich otcov.*“¹⁸⁴

Ide o malú ovečku, ktorú novodobý Dávid vyrval Uriášovi, jej právoplatnému majiteľovi. Kráľovský pastier z Piemontu sa už zmocnil všetkých ostatných jahniat a oviec svojich susedov, ale nebol spokojný, kým do svojho ovčince nepridal osamelé, nežné jahňa pápeža. Nech si však dá pozor, aby na neho a jeho potomstvo nedopadlo proroctvo, ktoré Nátan vyriekol proti Dávidovi: „*Prečo si opovrhol Pánovým slovom tak, že si robil zlo v mojich očiach? Preto meč nikdy neodíde z tvojho domu, lebo si mnou pohádal. Hľa, vzbudím proti tebe zlo z tvojho vlastného domu.*“¹⁸⁵

Pápežovo dedičstvo bolo síce dostatočne veľké na to, aby mu zabezpečilo nezávislosť, ale príliš malé na to, aby vyvolalo strach a žiarlivosť cudzích mocností. Autorita rímskych pápežov v stredoveku bola takmer neobmedzená. Keby vtedy chceli, mohli svoje územie ľahko zväčšiť; napriek tomu sa uspokojili s tým, čo im Prozreteľnosť pôvodne vložila do rúk.¹⁸⁶

Jediným cieľom svetskej moci bolo zabezpečiť pápežovi nezávislosť a slobodu pri riadení Cirkvi. Svätý Otec musí byť buď panovníkom, alebo poddaným. Neexistuje žiadny medzičlánok. Ak by to Boh dovolil a stal sa poddaným, mohol by sa stať poddaný svojho kráľovského pána, ako schizmatický konštantinopolský patriarcha, ktorý, ako poznamenal Gibbon, bol „*domácim otrokom pod dohľadom svojho pána, na ktorého kývnutie prechádzal z kláštora na trón a z trónu do kláštora.*“ A skutočne, východní schizmatickí biskupi sú dnes rovnako podriadení svojim svetským vládcom ako vtedy. Alebo, čo je oveľa pravdepodobnejšie, pápež by sa mohol stať skutočným väzňom vo vlastnom dome, akým je v tejto dobe súčasný skvelý pontifik.

Pápež je zástupcom Krista na zemi. Jeho úrad vyžaduje, aby bol v neustálom kontakte s prelátmi vo všetkých krajinách sveta. Ak by sa talianske kráľovstvo zaplietlo do vojny s ktoroukoľvek európskou mocnosťou - napríklad s Nemeckom - bolo by pre Svätého Otca a nemeckých biskupov ťažké, ak nie nemožné, vzájomne sa radiť a prerušením styku medzi hlavou a údmi by náboženstvo utrpelo.

Záujmy kresťanstva si vyžadujú, aby vikár Kniežaťa pokoja vlastnil jedno miesto na zemi, ktoré by bolo nedotknuteľné, aby s ním všetky národy a krajiny mohli kedykoľvek, vo vojne i v mieri, slobodne komunikovať. Nič nemôže byť pre naše city odpornejšie ako to, aby duchovnú vládu Cirkvi neustále brzdili nepriateľské útoky

¹⁸⁴ 1 Kr 21, 3

¹⁸⁵ 2 Sam 12, 9-11

¹⁸⁶ Trúfam si povedať, že pred niekoľkými rokmi by sa v Spojených štátoch našli ľudia, ktorí by mali posvätný strach, aby sa pápež jedného rána nevylodil na našom pobreží a násilím sa nezmocnil našej krajiny. Istý ctihodný duchovný mi raz oznámil, že keď išiel vzdať úctu prezidentovi Piercovi, ktorý vtedy obýval Biely dom, jeho excelencia mu poznamenala: "Navštívil ma jeden nervózny pán, ktorý sa ma spýtal, či sa pripravujem na odpor voči blížiacemu sa pápežovi. Odpovedal som, že zatiaľ som nepodnikol žiadne kroky, ale že bezpochyby budem pripravený stretnúť sa s nepriateľom, keď príde. Muž odišiel pokojnejší, hoci nie úplne spokojný."

ctižiadostivých vládcov, čo je eventualita, ktorá sa môže vždy vyskytnúť, kým pápež zostane poddaným akéhokoľvek pozemského mocnára.¹⁸⁷

Dozvedáme sa však, že rímsky ľud plebiscitom, čiže ľudovým hlasovaním, vyjadril želanie, aby bol pripojený k piemontskej vláde. Na to v prvom rade odpovedám, že by sme mali vedieť, aký význam pripisovať voľbám konaným v tieni bajonetu. Je dobre známe, že rímsky plebiscit sa uskutočnil na základe vládnej autority a pod nátlakom talianskych vojsk. Rovnako je známe, že početní zbehovia, ktorí sprevádzali taliansku armádu do Ríma, hlasovaním za anexiu legalizovali gigantický podvod svojho pána, ako aj svoje vlastné drobné krádeže.

Po druhé, rímsky ľud, aj keby si to želal, nemal právo previesť svojím hlasovaním dedičstvo svätého Petra na Viktora Emanuela. Nemohli dať to, čo im nepatrilo. Pápežské územie bolo pápežom udelené do užívania a na úžitok Cirkvi - to znamená na úžitok a na prospech katolíkov celého kresťanského sveta. Aby sa takýto prevod mohol vyhlásiť za legitímny musel by celý katolícky svet a nie iba hŕstka rímskych poddaných, k tomu dať svoj súhlas. Rím je pre katolícke kresťanstvo tým, čím je Washington pre Spojené štáty. Tak ako občania Washingtonu nemajú právomoc bez súhlasu Spojených štátov pripojiť svoje mesto k Marylandu alebo Virgínii, ani občania Ríma nemôžu odovzdať svoje mesto Piemontskému kráľovstvu bez súhlasu veriacich rozptýlených po celom svete.

Preto protestujeme proti okupácii Ríma cudzími vojskami ako proti bezohľadnému aktu nespravodlivosti a hrubému porušeniu prikázania „*Nepokradneš.*“ Protestujeme proti nej ako proti nehoráznosti kráľa, ktorá uráža zmysel verejnosti pre čestnosť a oslabuje posvätné právo na verejné a súkromné vlastníctvo.

Protestujeme proti nej ako proti neospravedliteľnému porušeniu posvätných zmlúv.

Protestujeme proti tomuto rozkrádaniu ako proti bezbožnej svätokrádeži, pretože ide o bezbožné zmocnenie sa cirkevného majetku a o pokus, pokiaľ to ľudské úrady dokážu, oslabiť a narušiť slobodné konanie hlavy Cirkvi.

¹⁸⁷ Niektoré zla, ktoré sa predpovedali v dôsledku obsadenia Ríma cudzou mocnosťou, sa príliš rýchlo naplnili. Niekoľko kláštorov a iných cirkevných inštitúcií už bolo zabavených a predaných a ich rehoľníci boli odvečení do cudziny. Viaceré kolégiá založené a dotované zbožnosťou zahraničných katolíkov boli skonfiškované. Verejné náboženské procesie v uliciach Ríma boli zakázané. Týchto a ďalších nehorázností sa dopúšťa vláda, ktorá sa slávnostne zaviazala zachovávať neporušené zvrchované práva Svätého Otca, keď sa v roku 1870 násilne zmocnila jeho mesta. Na základe udalostí, ktoré sa už stali, sa nebudeme čudovať, keď uvidíme, že monarcha, ktorý bezohľadne porušil svoje predchádzajúce záruky, bude pápežovi ešte viac sťažovať život.

12.3. Čo pápeži vykonali pre Rím.

Hoci je svetská moc pápeža témou, ktorá sa týka univerzálnej Cirkvi, žiadny národ nemá viac dôvodov na smútok nad stratou svetských právomocí Svätého Otca ako samotní taliani, a najmä obyvatelia Ríma. Práve pobyt pápežov v Ríme prispel k jeho materiálnej a náboženskej veľkosti. Pápeži z neho urobili centrum kresťanstva, kráľovnú náboženstva, pani umenia a vied, depozitár posvätnej vzdelanosti.

Svojím tvorivým a konzervatívnym duchom pápeži zachránili vynikajúce pamiatky minulosti a popri nich postavili kresťanské chrámy, ktoré prekonávajú tie z pohanského staroveku. Pri dnešnom pohľade na tieto staré rímske pamiatky nevieme, čo obdivovať viac - génia tých, ktorí ich navrhli a postavili, alebo pestúnsku starostlivosť pápežov, ktorí uchránili úctyhodné ruiny pred ich zničením. Pobyt pápežov v tomto meste urobil z Ríma to, čomu sa pravdivo hovorí „*Večné mesto*.“

Keby pápeži navždy opustili Rím a o pár rokov by na jeho uliciach rástla tráva. Tak to bolo aj pri návrate pápeža v roku 1418 z Avignonu, ktorý bol v predchádzajúcom storočí sídlom panovníkov. Pri pápežovom návrate malo mesto Rím len 17.000 obyvateľov¹⁸⁸ a Avignon, ktorý mal počas pobytu pápežov v 14. storočí 100.000 obyvateľov, má teraz len 36.407 obyvateľov. Tak to bolo aj na začiatku tohto storočia, keď bol Pius VII. štyri roky vo vyhnanstve z Ríma a za Napoleona I. bol väznený v Grenobli, Savone a Fontainebleau. Na uliciach Ríma vtedy rástla tráva a mesto prišlo o polovicu obyvateľov.

Rím prirodzene nemá žiadnu obchodnú príťažlivosť. Obchod udržiava len prítomnosť pápeža. Ak pápeži opustia Rím, jeho kostoly budú čoskoro bez veriacich a umelci bez zamestnania. Jeho slávne pamiatky budú upadať. Veda, umenie a posvätná literatúra sa dajú na útek a usadia sa na nejakom priaznivejšom mieste. Stotisíc a viac cudzincov, ktorí každoročne prichádzajú do Ríma z rôznych kútov sveta, si striasie prach z nôh a vyhladá vhodnejšie mestá.

Keby sa pápeži stiahli z Ríma, tak by sa ten mohol stať takmer takým pustým, ako sú dnes Jeruzalem a Antiochia.

Peter predniesol svoje prvé kázne v Jeruzaleme, ale nevybral si ho za svoje sídlo; a tak je Jeruzalem dnes mohamedánskym mestom, ktorého posvätné miesta znesvätili nohy moslimov.

Peter istý čas pôsobil v meste Antiochia, ktoré bolo jeho prvým sídlom. V tajomnej Božej prozreteľnosti však Antiochiu opustil a vrátil sa do Ríma; a teraz zo starobylej Antiochie Petrových čias zostalo okrem kolosálnych ruín len málo.

¹⁸⁸ Pamäti pápeža Sixtus V., od Barona Hübnera, Diel. II., kap. 1.

Keby pápeži zostali v Antiochii, centrom kresťanstva a civilizácie by teraz s veľkou pravdepodobnosťou nebola Európa, ale Sýria. Nesmrteľný Dóm svätého Petra by nepochybne zatienil brehy rieky Orontes namiesto Tiberu a Antiochia, nie Rím, by bola ohniskom umenia, vedy a duchovnej literatúry a ona by sa dnes nazývala „Večným mestom.“

S naším súčasným¹⁸⁹ milovaným pápežom Piom IX. sa teraz v jeho vlastnom meste zaobchádza nedôstojne, o čom vás nemusím informovať. Na sklonku svojho života, ako aj v prvých dňoch svojho pontifikátu, je nútený piť hlboko z kalicha utrpenia. Jeho meno je nám všetkým drahé. Pre mnohých z nás je to meno známe z mladosti, veď od jeho prvého nástupu do vlády uplynulo už tridsaťjeden rokov a je pozoruhodné, že od Petrových čias žiaden pápež nevládol tak dlho ako Pius IX.

Pápež má v každom veku, podobne ako jeho božský učiteľ, obdobie prenasledovania a obdobie pokoja. Rovnako ako on má svoje dni smútku a dni radosti, dni poníženia a smrti, dni povýšenia a slávy. Tak ako Ježiš Kristus, aj on je jeden deň vítaný s oslavami ako kráľ a druhý deň ukrižovaný svojimi nepriateľmi.

Svätý Otec však nikdy neprejavuje svoj titul Kristovho vikára výraznejšie ako uprostred súženia. Keby netrpel, nepodobal by sa svojmu božskému vzoru a Majstrovi; a nikdy si nezaslúži synovskú úctu svojich detí dôstojnejšie, ako keď je ťažko zaťažený krížom.

Nezávidím ani srdce, ani hlavu tým ľuďom, ktorí sa teraz s diabolskou radosťou tešia z pápežovho nešťastia; ktorí na jeho ctihodnú hlavu sypú urážky a ohovárania, kým je v rukách svojich nepriateľov¹⁹⁰ a ktorí zo súčasnej situácie hlavy Cirkvi sebavedome predpovedajú pád pápežstva, akoby dočasné ochudobnenie jeho panstva znamenalo nenahraditeľnú stratu; alebo akoby dokonca večné zničenie svetskej moci znamenalo zánik samotnej duchovnej zvrchovanosti. Hovoria, že: „*Pápežstvo je preč. Jeho sláva zanikla. Jeho slnko zapadlo. Zapadlo pod obzor a už nikdy nevyjde.*“ Zlomyselní proroci, či sa nikdy nepoučíte z ľudských dejín? Či pred Piom IX. nebolo množstvo pápežov násilne zosadených zo svojho stolca a či neboli znovu dosadení do svojej svetskej moci? To, čo sa už tak často stalo, sa môže stať a stane sa znova.

Z našej strany sme presvedčení, že mraky, ktoré teraz zatieňujú pápežov civilný trón, budú čoskoro odstránené dychom spravodlivého Boha a jeho svetská moc bude obnovená na trvalejšom základe ako kedykoľvek predtým.

¹⁸⁹ V čase, keď boli tieto riadky napísané, bol Pius IX. práve vládnucim pápežom. Zomrel 7. februára 1878.

¹⁹⁰ Pred časom som bol upozornený na istú exkomunikáciu alebo "kliatbu", ktorá sa vtedy hojne rozširovala v tlači v Severnej Karolíne. Táto "kliatba" sa pripisuje Svätému Otcovi a je namierená proti Viktorovi Emanuelovi. V tejto exkomunikácii sa v divokom zmätku hromadí preklínanie a zatracovanie. Keď sa objavil tento podlý výmysel, bol uverejnený článok odhaľujúci nepravdivosť tohto výtvoru. Obávam sa však, že mnohí, ktorí si prečítali hanlivé obvinenie, si neprečítali jeho vyvrátenie.

Nech je však osud pápežovej svetskej moci akýkoľvek, o duchovný trón pápežstva sa neobávame. Pápeži dostali svoju pozemskú vládu od človeka, a čo človek dá, to človek môže vziať. Ale duchovnú nadvládu majú rímski biskupi od Boha a nikto z ľudí ju nemôže zničiť. Tá Božia záruka ich moci: „*Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu,*“¹⁹¹ bude vždy jasne žiariť tak ako slnko a je tak ďaleko od dosahu ľudskej agresie ako slnko.

Svätý Otec môže žiť a zomrieť v katakombách, ako to robili prví pápeži počas prvých troch storočí. Môže byť odvečený zo svojho úradu a zahynúť vo vyhnanstve ako mnohí Martinovia, Gregorovia a Piusovia. Môže putovať ako chudobný pútnik, ako sám Peter. Samotný Rím sa môže potopiť pod hladinu Stredozemného mora, ale Petrova stolica bude stáť a Peter bude žiť vo svojich nástupcoch.

13. VZÝVANIE SVÄTÝCH

Kresťania väčšiny denominácií sú zvyknutí prednášať nasledujúci článok obsiahnutý v Apoštolskom vyznaní viery: „*Verím v spoločenstvo svätých.*“ Obávam sa, že je veľa takých kresťanov, ktorí majú tieto slová často na svojich perách, bez primeraných vedomostí vzácneho významu, ktorý vyjadrujú.

Pravý a zrejмый zmysel citovaných slov z Vyznania viery spočíva v tom, že medzi Božími deťmi, či už kralujúcimi v nebi alebo prebývajúcimi na zemi, existuje vzájomné spoločenstvo, čiže duchovná komunikácia prostredníctvom modlitby, a teda že naši priatelia, ktorí už dosiahli odpočinok, na nás myslia vo svojich prosbách k Bohu.

Katolícka Cirkev pri výklade svojho Vyznania viery váži svoje slová na váhach posvätna s takou presnosťou, ako bankár váži zlato. Pokiaľ ide o vzývanie svätých, Cirkev jednoducho vyhlasuje, že je „*užitočné a spasiteľné*“ prosiť ich o modlitby. V niektorých ľudových náboženských knihách sa nachádzajú vyjadrenia týkajúce svätých, ktoré sa môžu kritickým čitateľom zdať extravagantné. Sú však len vreľým jazykom náklonnosti a poézie, ktoré sa majú riadiť naším stupňom viery; navyše si všimnite, že všetky modlitby Cirkvi sa končia formulou: „*Skrze nášho Pána Ježiša Krista*“, čo dostatočne naznačuje vieru, že prostredníkom spásy je Kristus. Srdce, ktoré je nežne pripútané k svätým, dá priechod svojim citom vo vrúcnom jazyku, rovnako ako nadšený milenec nazve svoju budúcu nevestu svojou rozkošnou kráľovnou bez toho, aby ju chcel uctievať ako bohyňu. Túto úvahu treba mať na pamäti pri čítaní takýchto pasáží.

Na základe rozsiahlych citátov cirkevných spisovateľov prvých storočí Cirkvi by som mohol ľahko ukázať, ako veľmi je katolícka prax vzývania príhovoru svätých v

¹⁹¹ Mt 16, 18

súlade s dávnym učením. Ale keďže ty, milý čitateľ, možno nie si naklonený pripisovať spisom Otcov primeraný význam, obmedzím sa na svedectvo sv. Písma.

Určite uznáte, že je spásonosným zvykom prosiť o modlitby blahoslavených v nebi, hlavne ak nepochybujete o tom, že vaše modlitby môžu počuť a že majú moc a vôľu vám pomôcť. Písmo dostatočne dokazuje poznanie, vplyv a lásku svätých vo vzťahu k nám.

Po prvé: bolo by veľkým omylom predpokladať, že anjeli a svätí, ktorí vládnu s Bohom, že vidia a počujú rovnakým spôsobom, ako vidíme a počujeme my na zemi, alebo že sa im vedomosti odovzdávajú tak, ako sa odovzdávajú nám. Kým my sme uzavretí vo väzení tela, vidíme len očami a počujeme ušami, preto sú naše schopnosti videnia a počúvania veľmi obmedzené. Ale len čo sa naša duša oslobodí od tela a vznesie sa do neba ako vták vypustený z kletky, jej zrak sa okamžite úžasne rozšíri. Nepotrebuje ani oči, aby videla, ani uši, aby počula, ale všetko vidí v Bohu ako v zrkadle. Apoštol hovorí: *„Teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle, no potom z tváre do tváre. Teraz poznávam iba čiastočne, ale potom budem poznať tak, ako som aj ja poznaný.“*¹⁹² V dnešnej dobe vieme, aké úžasné možnosti máme pri komunikácii s priateľmi na diaľku. Správa do Berlína alebo Ríma s odpoveďou, ktorej prenos by si pred sto rokmi vyžadoval šesťdesiat dní, sa teraz dá uskutočniť za pár minút. Môžem viesť rozhovor so známym v San Franciscu, vzdialenom tritisíc míľ, a môžem sa s ním rozprávať rovnako ľahko a rýchlo, ako keby bol so mnou tu v Baltimore. Ba čo viac, môžeme sa zreteľne spoznať podľa zvuku nášho hlasu. Keby pred sto rokmi nejaký vedec predpovedal takéto udalosti, považovali by ho za blázna. A predsa by nebol vizionárom, ale prorokom.

Nebud' me nerozumní v meraní Božej moci našim obmedzeným rozumom. Ak sa takéto zjavenia dejú v prirodzenom poriadku sveta, čo potom môžeme očakávať v nadprirodzenom svete? Ak nám veda poskytuje také rýchle a jednoduché prostriedky na komunikáciu s našimi blízkymi z iných krajín, čo by nemohol použiť všemohúci Boh, aby nám umožnil komunikovať s našimi blízkymi v krajine večnosti?

„V nebi a na zemi je viac vecí, Horácio, ako o ktorých sa ti sníva v tvojej filozofii.“
(William Shakespeare)

To, že duše spravodlivých v nebi sú jasne oboznámené s našimi pozemskými záležitosťami, vyplýva z nasledujúcich úryvkov Písma svätého. Ctihodný patriarcha Jakub sa na smrteľnej posteli takto modlil za svoje dve vnúčatá: *„Nech anjel, ktorý ma vyslobodí od všetkého zla, požehná tieto deti!“*¹⁹³ Tu vidíme svätého patriarchu, jedného z výnimočne požehnaných všemohúcim Bohom a osvieteného mnohými nadprirodzenými videniami, otca vyvoleného Hospodinovho národa, ako prosí anjela

¹⁹² 1 Kor 13, 12

¹⁹³ Gn 48, 16

v nebi, aby získal požehnanie pre jeho vnukov. A určite nepredpokladáme, že by bol taký nevedomý, aby sa modlil k niekomu, kto ho nemôže počuť.

Anjel Rafael po tom, čo sa zjavil Tobiášovi, mu povedal: „*Keď si sa so slzami modlieval, a mŕtvych si pochovával a svoj obed nechával, a mŕtvych cez deň skrýval vo svojom dome, a v noci ich pochovával, ja som tvoju modlitbu donášal Pánovi.*“¹⁹⁴ Ako by mohol anjel, keby o týchto prosbách nevedel, predložiť Bohu Tobiášove modlitby?

Aby sme prešli od Starého k Novému zákonu, náš Spasiteľ vyhlasuje, že „*pred anjelmi Božími bude radosť nad jedným hriešnikom, ktorý koná pokánie.*“¹⁹⁵ Anjeli sa vždy tešia, keď robíš pokánie za svoje hriechy. A čo je to pokánie? Je to zmena srdca. Je to vnútorná činnosť vôle. Svätí teda poznajú - nevieme ako - nielen tvoje skutky a slová, ale dokonca aj tvoje myšlienky. A keď svätý Pavol hovorí, že „*sme sa stali divadlom pre svet, anjelov a pre ľudí*“¹⁹⁶, čo tým myslí, ak nie to, že ako sú naše činy viditeľné ľuďom, tak sú viditeľné aj anjelom v nebi?

Príklady, ktoré som citoval, sa síce týkajú anjelov, ale náš Pán vyhlasuje, že svätí v nebi budú ako anjelskí duchovia, tým, že majú rovnaké poznanie a tešia sa z rovnakého šťastia.¹⁹⁷

V evanjeliu čítame, že boháč, keď trpel na mieste zavrhnutých, úpenlivo prosil Abraháma, aby mu schladil spaľujúci smäd. A Abrahám, hoci prebýval v stave odpočinku po smrti, ho mohol počuť a odpovedať mu. Ak teda mohla existovať komunikácia medzi dušami spravodlivých a zavrhnutých, o čo ľahšie je predpokladať, že môže existovať výmena myšlienok medzi svätými v nebi a ich bratmi na zemi?

Týchto niekoľko prípadov stačí na to, aby som ťa presvedčil, že duchovia v nebi počujú naše modlitby.

Po druhé: v Písma sv. máme tiež hojné svedectvá, ktoré ukazujú, že svätí nám pomáhajú svojimi modlitbami. Všemohúci Boh pohrozil obyvateľom Sodomy a Gomory úplným zničením pre ich zločiny a ohavnosti. Abrahám sa za nich prihovára a v odpovedi na jeho modlitbu Boh súhlasí s tým, že tieto mestá ušetrí, ak sa v nich nájde len desať spravodlivých mužov. Tu je pomstychtivá Božia ruka pozastavená a oheň jeho hnevu zadržaný vďaka účinnosti modlitieb jediného človeka.¹⁹⁸

V knihe Exodus čítame, že keď sa Amalekiti chystali viesť vojnu proti Izraelitom, Mojžiš veľký Pánov služobník a prorok, vystúpil na vrch, aby sa modlil za úspech svojho ľudu; a Písmo informuje že vždy, keď Mojžiš zdvihol ruky na modlitbu, Izraeliti víťazili, ale keď sa prestal modliť, víťazil Amalek. Mohla by sa moc príhovornej

¹⁹⁴ Tob 12, 12

¹⁹⁵ Lk 15, 10

¹⁹⁶ 1 Kor 4, 9

¹⁹⁷ Mt 22, 30

¹⁹⁸ Gn 18

modlitby prejavit' výraznejším spôsobom? Mojžišova tichá modlitba na vrchu bola pre Amalekitov hrozivejšia ako Jozueho meč a jeho ozbrojené vojsko bojujúce v údolí.¹⁹⁹

Keď bol ten istý hebrejský ľud vyhnaný z rodnej krajiny a odvečený do babylonského vyhnanstva, mal takú veľkú dôveru v modlitby svojich bratov v Jeruzaleme, že im poslali nasledujúce posolstvo spolu so sumou peňazí, aby za nich vo svätom meste konali obety: „*Modlite sa za nás k Pánovi, nášmu Bohu, lebo sme zhrešili proti Pánovi, nášmu Bohu.*“²⁰⁰

Keď Jóbovi priatelia v dôsledku svojich márných rečí vzbudili rozhorčenie všemohúceho Boha, tak Boh namiesto toho, aby im priamo udelil odpustenie, o ktoré žiadali, im prikázal, aby prosili Jóba o príhovor: „*Chod'te,*“ hovorí, „*k môjmu sluhovi Jóbovi a obetujte za seba zápalnú obeť a môj sluha Jób sa bude za vás modliť a ja jeho tvár prijmem.*“²⁰¹ A Jóba sa nedovoľovali nadarmo, lebo „*Pán vzhliadol na Jóbovo pokánie, keď sa modlil za svojich priateľov.*“²⁰²

V tomto prípade nielenže vidíme hodnotu príhovornej modlitby, ale vidíme, že ju Boh schvaľuje svojou vlastnou autoritou. Ale spomedzi všetkých svätých spisovateľov nikto nemá väčšiu dôveru v modlitby svojich bratov ako svätý Pavol, hoci nikto nemal lepšie poznanie o nekonečných zásluhách umučenia nášho Spasiteľa ako on a nikto sa nemohol Bohu zapáčiť viac svojou prácou ako on. Svätý Pavol vo svojich listoch opakovane prosí svojich učeníkov o modlitby za seba. Ak si želá, aby bol vyslobodený z rúk neveriacich v Judsku a aby jeho služba bola úspešná v Jeruzaleme, žiada Rimanov, aby mu tieto milosti vyprosili. Ak túži po milosti hlásať s úspechom evanjelium pohanom, dovoľáva sa príhovoru Efezanov.

Či nie je medzi nami bežnou praxou, a dokonca aj medzi našimi odpadlými bratmi, že sa navzájom prosíme o modlitby? Keď sa otec chystá odísť z domu na dlhú cestu, inštinkt zbožnosti ho pobáda k tomu, aby povedal svojej manželke a deťom: „*Pamätajte na mňa vo svojich modlitbách.*“ Teraz sa ťa pýtam: ak nám naši priatelia, hoci sú hriešnici, môžu pomôcť svojimi modlitbami, prečo by nám nemohli pomôcť aj naši priatelia, svätí Boží? Ak Abrahám, Mojžiš a Jób mali taký vplyv na Všemohúceho, kým žili v tele, je snáď ich moc pred Bohom oslabená teraz, keď s ním kralujú v nebi?

Sme dojatí tým, že Izraeliti posielajú svoje zbožné prosby bratom do Jeruzalema. Nepochybne si spomenuli na to, čo Pán povedal Šalamúnovi po dokončení chrámu: „*Moje oči budú otvorené a moje uši pozorné na modlitbu toho, kto sa bude modliť na tomto mieste.*“²⁰³ Ak boli prosby tých, ktorí sa modlili v pozemskom Jeruzaleme, také

¹⁹⁹ Ex 17,

²⁰⁰ Bar 1, 13

²⁰¹ Jób 42, 8

²⁰² Jób 42, 9-10

²⁰³ 2 Krn 7, 15

účinné, čo Boh odoprie tým, ktorí sa k nemu modlia tvárou v tvár v nebeskom Jeruzaleme?

Po tretie: ale možno sa spýtate, či sa svätí v nebi tak zaujímajú o naše dobro, aby na nás pamätali vo svojich modlitbách? Alebo sú tak veľmi pohltení kontempláciou Boha a užívaním si nebeskej blaženosti, že sa vôbec nestarajú o svojich priateľov na zemi? Podozrenie, že svätí, ktorí vládnu s Bohom, na nás niekedy zabúdajú je na hony vzdialené. V nebi víťazí láska. A ako môžu mať svätí lásku, a pritom nebrať ohľad na svojich bratov na zemi? Ak majú nejakú túžbu väčšiu ako inú, tak je to túžba vidieť nás jedného dňa nosiť koruny, ktoré nás čakajú v nebi. Ak by boli schopní prežívať smútok, ich zármutok by pramenil z úvahy, že nie vždy kráčame v ich šľapajach tu na zemi, aby sme si zabezpečili večnú slávu na onom svete.

Židovský ľud veril, podobne ako my, že svätí po smrti za nás prosia. V Knihe Makabejcov čítame, že Júda Makabejský mal v noci pred bitkou s vojskom bezbožného Nikanora nadprirodzený sen alebo videnie, v ktorom videl veľkňaza Oniáša a proroka Jeremiáša, ktorí boli už dávno mŕtvi. Oniáš sa mu zjavil s rozťahnutými rukami a modlil sa za Boží ľud. Ukázal na Jeremiáša a povedal Júdovi Makabejskému: *„Toto je miláčik svojich bratov a izraelského ľudu. Toto je ten, čo sa veľa modlí za ľud a za celé sväté mesto, Jeremiáš, Boží prorok.“*²⁰⁴ Potom Jeremiáš, ako sa uvádza v pokračovaní videnia, podal Júdovi meč, o ktorom prorok predpovedal, že s ním Júda zvíťazí nad svojimi nepriateľmi. Vojaci, povzbudení Júdovou správou, bojovali s obrovskou odvahou a nepriateľa premohli. Knihu Makabejcov, hoci ju naši odpadlícki bratia neuznávajú za Bohom inšpirovanú, musia prinajmenšom uznať za verný historický záznam. Z tohto rozprávania je teda zrejmé, že hebrejský ľud veril, že svätí v nebi sa modlia za svojich bratov na zemi.

Svätý Ján vo svojom Zjavení opisuje svätých pred Božím trónom, ktorí sa modlia za svojich pozemských bratov: *„Štyri bytosti a dvadsiati štyria starci padli pred Baránkom. Každý mal gitaru a zlatú čašu plnú kadidla, čo sú modlitby svätých.“*²⁰⁵

Prorok Zachariáš zaznamenáva modlitbu, ktorú predniesol anjel za Boží ľud, a priaznivú odpoveď, ktorá prišla z neba: *„Pane zástupov, dokedyže sa nezmiluješ nad Jeruzalemom a nad mestami Júdska, na ktoré sa hneváš ...? Pán odpovedal anjelovi ... útešné slová.“*²⁰⁶

Nemôžeme sa diviť ani tomu, že anjeli pracujú pre našu spásu, keďže svätý Peter nám hovorí, že *„diabol chodí ako revúci lev a hľadá, koho by zožral.“* Ak totiž nenávisť podnecuje démonov, aby nás zničili, určite musí láska inšpirovať anjelov, aby nám pomohli zabezpečiť si korunu slávy. A ak anjeli, hoci majú inú prirodzenosť ako my,

²⁰⁴ 2 Mach 15, 14

²⁰⁵ Zjav 5, 8

²⁰⁶ Za 1, 12-13

tak veľmi na nás myslia, o čo väčší záujem o naše dobro prejavujú svätí, ktorí sú kosťami z našich kostí a telom z nášho tela?

Prosiť o modlitby našich bratov v nebi je nielen v súlade so Svätým Písmom, ale je podnietené inštinktmí našej prirodzenosti. Katolícke učenie o spoločenstve svätých zbavuje smrť jej hrôzy, zatiaľ čo reformátori šestnásteho storočia popieraním spoločenstva svätých nielenže zasadili smrteľnú ranu Vyznaniu viery, ale aj pretrhli najcitlivejšie struny ľudského srdca. Pretrhli sväté putá, ktoré spájajú zem s nebom - dušu v tele s dušou oslobodenou od tela. Ak ma môj brat opustí, aby sa vydal za more, verím, že sa za mňa naďalej modlí. A keď prekročí úzke more smrti a pristane na brehu večnosti, prečo by sa za mňa nemal ešte modliť? Čo zničí smrť? Telo. Duša stále žije, pohybuje sa a má svoje bytie. Myslí a chce, spomína a miluje. Škvrný hriechu, sebeckva a nenávisti spáli spásonosný oheň ľútosti a nezostane nič iné ako čisté zlato lásky.

Ó, nech je nám vzdialená hrozná myšlienka, že smrť nás úplne odstrihne našich priateľov! Nech je ďaleko od nás bezcitná viera, ktorá vyhlasuje večný rozchod medzi nami a spravodlivými v nebi! Nemyslíte si, že keď stratíte otca alebo matku, nežnú sestru alebo brata, ktorí zomierajú v Kristovom pokoji, že na vás zabudli. Láska, ktorú vám preukazovali na zemi, sa v nebi očisťuje a zintenzívňuje. Alebo ak vám smrť vytrhne nevinné dieťa, obnovené vo vodách krstu, buďte si istí, že hoci je od vás oddelené telom, toto dieťa je s vami v duchu a tisíckrát sa vám odpláca za prirodzený život, ktorý od vás dostalo. Buďte presvedčení, že zlaté puto modlitby vás spája s týmto anjelským dieťaťom a že ono za vás neustále prednáša svoje vrúcne prosby pri Božom tróne, aby ste sa obaja opäť spojili v nebi.

Ale počujem, ako ľudia s farizejskou istotou volajú: „*Vy zneuctújete Boha, pane, keď sa modlíte k svätým. Znevažujete prostredníctvom Ježiša Krista. Stvorenie staviate nad Stvoriteľa.*“ Táto námietka je úplne neopodstatnená! Modlitbou k svätým nezneuctujeme Boha. Zneuctili by sme ho, keby sme vzývali svätých nezávisle na Bohu. Ale naša skúsenosť taká nie je. Katolícka Cirkev naopak učí, že iba Boh sám je darcom všetkých dobrých darov; že je prameňom všetkých požehnaní, prameňom všetkého dobra. Cirkev učí, že akékoľvek šťastie, sláva alebo vplyv, ktoré svätí majú, všetko pochádza od Boha. Ako si mesiac požičiava svetlo od slnka, tak si blahoslavení požičiavajú svetlo od Ježiša, „*Slnka spravodlivosti, jediného Prostredníka (vykúpenia medzi Bohom a ľuďmi).*“²⁰⁷ Preto keď sa obraciame na svätých, prosíme ich, aby sa za nás modlili skrze zásluhy Ježiša Krista, zatiaľ čo my prosíme Ježiša, aby nám pomohol skrze svoje vlastné zásluhy.

Niektorí sa pýtajú načo sa však modliť k svätým, keď nás Boh môže vypočúť priamo? Odpovedám: ak je márne a zbytočné modliť sa k svätým, pretože Boh nás môže vypočúť, potom sa Jakub mýlil, keď sa modlil k anjelovi; mýlili sa aj Jóbovi

²⁰⁷ 1 Tim 2, 5

priatelia, keď ho prosili, aby sa za nich modlil, hoci im Boh prikázal dovolávať sa Jóbneho príhovoru; mýlili sa Židia vo vyhnanstve v Babylone, keď prosili svojich bratov v Jeruzaleme, aby sa za nich modlili; mýlil sa svätý Pavol, keď prosil svojich priateľov, aby sa za neho modlili; potom sa všetci mýlime, keď sa modlíme jeden za druhého.

Považujete za užitočné a zbožné požiadať svojho pastiera, aby sa za vás modlil. Nie je aspoň rovnako užitočné, aby som sa ja dovolával modlitieb sv. Pavla, keďže som presvedčený, že ma môže vypočuť?

Boh ochraňuj, aby sa naše prosby k nebeskému Otcovi zmenšovali v pomere k tomu, ako sa zväčšujú naše modlitby k svätým, lebo musíme pamätať na to, že Cirkev vyhlasujúc, že pre spásu je potrebné modliť sa k Bohu, iba tvrdí, že je „*dobré a užitočné vzývať svätých*“.²⁰⁸ Prosba o modlitby svätých, nielenže nie je márna, ale je mimoriadne užitočná. Keď sa dovolávame príhovoru svätých, namiesto jedného sa za nás modlia mnohí. K našim vlastným vlažným prosbám pripájame vrúcne prosby blahoslavených a „*Pán vypočuje modlitby spravodlivých*“.²⁰⁹ K prosbám nás, úbohých pútnikov v tomto slzavom údolí, sa pripájajú prosby obyvateľov neba. Prosíme ich, aby sa modlili k ich Bohu a nášmu Bohu, k ich Otcovi a nášmu Otcovi, aby sme jedného dňa v tej požehnannej krajine mohli zdieľať ich radosti v spoločnosti nášho spoločného Vykupiteľa, Ježiša Krista, s ktorým žiť znamená kralovať.

14. JE DOVOLENÉ UCTIEVAŤ BLAHO SLAVENÚ PANNU MÁRIU AKO SVÄTÚ, VZÝVAŤ JU AKO ORODOVNÍČKU A NAPODOBŇOVAŤ JU AKO VZOR?

14.1. Je dovolené uctievať si ju?

Úprimní ctitelia a milovníci nášho Pána Ježiša Krista s úctou hľadajú na každý predmet, s ktorým bol spojený, a cítia náklonnosť ku každej osobe, ktorá mu bola na zemi blízka a drahá. Čím bližšie sú tieto osoby nášmu Spasiteľovi, tým svätejšie sa nám javia, podobne ako planéty, ktoré obiehajú najbližšie okolo slnka, majú najväčší podiel na jeho svetle a teple.

Aj pôda judskej krajiny je pre kresťana niečo posvätné, pretože ju otláčili stopy nášho Najsvätejšieho Vykupiteľa. S akou úctou by sme vstúpili do betlehemskej jaskyne, keďže sa tam narodil Spasiteľ sveta. S akým nábožným správaním by sme kráčali ulicami Nazareta, keby sme si spomenuli, že tam strávil dni svojho chlapčenského veku. Aká hlboká nábožná úcta by naplnila naše srdcia pri výstupe na

²⁰⁸ Tridentský koncil. Sess. XXV.

²⁰⁹ Prís 15, 29

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

horu Kalvária, kde on zaplatil svojou krvou výkupné za naše duše. Ale ak si mŕtva pôda vyžaduje tol'ko úcty, o čo viac by sa v našich srdciach rozhorela úcta k živým osobám, ktoré boli priateľmi a spoločníkmi nášho Spasiteľa na zemi! Vieme, že na tých, ku ktorým sa priblížil, mal určitý spásonosný a prítahujúci vplyv. „*Celý zástup sa ho snažil dotknúť, lebo z neho vychádzala cnosť a všetkých uzdravovala,*“²¹⁰ ako sa to stalo žene, ktorú trápil výtok krvi.²¹¹

Zdalo by sa nám, že sa k Ježišovi skutočne približujeme, keby sme mali to šťastie, že sa môžeme rozprávať so Samaritánkou, jeť pri Zachejovom stole alebo sa nechať pohostiť Nikodémom. Ale keby sme boli prijatí do úzkeho kruhu jeho priateľov - napríklad Lazára, Márie a Marty, Jána Krstiteľa alebo apoštolov - uvedomili by sme si, že v ich spoločnosti sa k Ježišovi približujeme ešte viac a nasávame niečo z toho ducha, ktorý museli do veľkej miery získať oni zo svojho dôverného vzťahu s ním.

Ak sa na judskú krajinu pozeráme ako na posvätnú pôdu, pretože tam prebýval Ježiš; ak sa apoštoli považujú za vzor svätosti, pretože boli vyvolenými spoločníkmi a žiakmi nášho Pána v jeho posledných rokoch, aká neporovnateľná musela byť svätosť Márie, ktorá ho porodila, ktorej prsia boli jeho vankúšom, ktorá ho dojčila a obliekala v detstve, ktorá viedla jeho prvé kroky, ktorá ho sprevádzala v jeho vyhnanstve do Egypta a späť, ktorá s ním prebývala od detstva až po chlapčenské roky, od chlapčenských rokov až po mužské, ktorá počas celého tohto času počúvala slová múdrosti, ktoré vychádzali z jeho úst, ktorá ho prvá objala pri jeho narodení a posledná prijala jeho umierajúci výdych na Kalvárii. Tento cit je taký prirodzený, že ho nájdeme spontánne vyvierat' z úst ženy z evanjelia, ktorá, keď počula Ježišove slová plné múdrosti a svätosti, pozdvihla hlas a povedala mu: „*Blahoslavený život, ktorý t'a nosil, a prsia, ktoré t'a dojčili.*“

V súlade s úmyslom Božej prozreteľnosti je, že vždy, keď Boh určí nejakému človeku na dôležitú prácu, obdaruje ho milosťami a schopnosťami potrebnými na vykonávanie tejto úlohy.

Keď bol Mojžiš povoláný nehom, aby sa stal vodcom hebrejského ľudu, váhal prevziať tento ťažký úrad pod zámienkou, že má „*neschopný a pomalý jazyk*“. Pán ho však upokojil príslubom, že ho uschopní pre vznešené úlohy, ktoré mu boli zverené: „*Ja budem v tvojich ústach a naučím t'a, čo máš hovoriť.*“²¹²

Prorok Jeremiáš bol posvätený už od svojho narodenia, pretože bol určený na to, aby Izraelitom ohlasoval Boží zákon: „*Skôr než som t'a utvoril v útrobach tvojej matky, poznal som t'a a skôr než si vyšiel z lona, posvätil som t'a.*“²¹³ „*Alžbeta bola naplnená*

²¹⁰ Lk 6, 19

²¹¹ Mt 9, 20

²¹² Ex 4, 12

²¹³ Jer 1, 5

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

Duchom Svätým,²¹⁴ aby bola hodná byť hostiteľkou nášho Pána počas troch mesiacov, keď Mária bývala pod jej strechou.

Ján Krstiteľ bol „*naplnený Duchom Svätým už od života svojej matky*“.²¹⁵ „*Bol lampa, ktorá horí a svieti*“²¹⁶, pretože bol vyvolený, aby pripravil cestu Pánovi. Apoštoli dostali plnosť milosti; boli obdarení darom jazykov a inými výsadami²¹⁷ skôr, ako začali vykonávať svoje dielo služby. Preto svätý Pavol hovorí: „*Naša schopnosť je z Boha. On nás urobil súcich za služobníkov Novej zmluvy*“.²¹⁸

Zo všetkých ľudí, ktorí sa podieľali na službe vykúpenia, nikto nezastával takú vznešenú, takú posvätnú úlohu, akou bola úloha Ježišovej Matky, a preto nikto nepotreboval taký vysoký stupeň svätosti ako ona. Ak totiž Boh tak posvätil svojich prorokov a apoštolov ako povolaných byť nositeľmi Slova života, o čo posvätejšia musela byť Mária, ktorá mala porodiť Pána a „*pôvodcu života*“.²¹⁹ Ak bol Ján taký svätý, lebo bol vyvolený, aby pripravil cestu Pánovi, o čo svätejšia bola tá, ktorá ho uviedla na svet. Ak Jánova matka získala svätosť, určite ešte väčšia svätosť dostala matka Jánovho Majstra. Ak Boh povedal svojim dávnym kňazom: „*Buďte čisti, vy, ktorí nosíte Pánove nádoby*“²²⁰; ba ak sú samotné nádoby používané pri bohoslužbe a kostoly označené osobitným svätením, nemôžeme si vôbec pomyslieť, že by Mária, ktorá bola tou vyvolenou nádobou, dokonca Matkou Božou, že by bola niekedy poškrvrnená hriechom.

Keď Pannu Máriu nazývame Matkou Božou, potvrdzujeme tým svoju vieru v dve veci: 1. že jej Syn, Ježiš Kristus, je pravý človek, inak by nebola matkou. 2. že je pravý Boh, inak by nebola Matkou Božou.

Inými slovami, tvrdíme, že druhá osoba Najsvätejšej Trojice, Božie Slovo, ktoré je svojou božskou prirodzenosťou od večnosti splodené z Otca a je s ním spojené, bolo v plnosti času znovu splodené tým, že sa narodilo z Panny a z jej materského lona prijalo ľudskú prirodzenosť tej istej podstaty ako ona.

Mohlo by sa však povedať, že: Panna Mária nie je matkou Božstva. Nemala a ani nemohla mať nijakú účasť na zrodení Božieho Slova, pretože toto zrodenie je večné ale jej materstvo je časné. On je jej Stvoriteľ, ona je jeho stvorenie. Ak chcete, označte ju za matku človeka Ježiša alebo dokonca za matku ľudskej prirodzenosti Božieho Syna, ale nie za matku Boha.

Na túto námietku odpoviem položením otázky. Mala matka, ktorá nás porodila, nejaký podiel na vzniku našej duše? Nebola táto vznešenejšia časť našej bytosti dielom

²¹⁴ Lk 1, 41.

²¹⁵ Lk 1, 15

²¹⁶ Jn 5, 35

²¹⁷ Sk 2,

²¹⁸ 2 Kor 3, 6

²¹⁹ Sk 3, 15

²²⁰ Iz 52, 11

samotného Boha? A predsa, koho by napadlo povedať „matka môjho tela“, a nie „moja matka“?

Prirovnanie nás učí, že výrazy rodič a dieťa, matka a syn sa vzťahujú na osoby a nie na časti alebo prvky, z ktorých sa osoby skladajú. Preto nikto nehovorí: „Matka môjho tela“, „matka mojej duše“, ale vo všetkej správnomosti „moja matka“, matka mňa, ktorý žijem a dýcham, myslím a konám, jednotný vo svojej osobnosti, hoci sa v nej spája duša priamo stvorená Bohom a hmotné telo priamo pochádzajúce z materského lona. Podobne, ako by sa vznešené tajomstvo Vtelenia mohlo odrážať v prirodzenom poriadku, blahoslavená Panna zatienená Duchom Svätým odovzdáva druhej osobe Najsvätejšej Trojice, pravú ľudskú prirodzenosť, tej istej podstaty ako je jej vlastná, tak ako to matky robia, a tým sa Mária skutočne stáva jeho matkou.

Jej titul matky Božej, ktorý popieral Nestórius, potvrdil práve v tomto zmysle všeobecný koncil v Efeze v roku 431; v tomto a v žiadnom inom zmysle ju Cirkev týmto titulom nazýva.

Z toho bezprostredne a nevyhnutne vyplýva jej vysoká dôstojnosť a výnimočnosť a jej osobitný vzťah a spätosť nielen s jej božským Synom, ale aj s Otcom a Duchom Svätým.

Mária, ako to krásne vyjadril Wordsworth, zjednotila vo svojej osobe „materinskú lásku s dievčenskou čistotou“. Cirkev nás učí, že bola vždy pannou - pannou pred zasnúbením, počas manželského života i po manželovej smrti. „Anjel Gabriel bol poslaný od Boha ... k panne zasnúbenej mužovi, ktorého meno bolo Jozef, ... a meno panny bolo Mária.“²²¹

To, že zostala pannou až do Ježišovho narodenia, sa výslovne uvádza v evanjeliu.²²² Nie je o nič menej isté, že v tom istom stave zostala aj po zvyšok svojich dní, pretože v Apoštolskom a Nicejskom vyznaní viery sa nazýva pannou a tento prívlastok nemožno obmedziť na čas narodenia nášho Spasiteľa. Musí sa vzťahovať na celý jej život, keďže obe vyznania viery boli zostavené dlho po jej smrti.

Omšový kánon, ktorý veľmi pravdepodobne pochádza z apoštolského obdobia, o nej hovorí ako o „slávnej večnej panne“ a tento názor sa zhoduje s celou katolíckou tradíciou.

Každému kresťanovi sa zdá byť správne, že Mária zostala pannou aj po Ježišovom narodení, pretože, ako poznamenáva biskup Bull z protestantskej biskupskej cirkvi v Anglicku: „Nemožno si slušne predstaviť, že by najsvätejšia nádoba, ktorá bola raz zasvätená ako schránka Božstva, mala byť neskôr poškrvnená a

²²¹ Lk 1, 26-27

²²² Mt 1, 25

znesvätená ľudským používaním.“ Učený Grotius, Kalvín a ďalší významní protestantskí spisovatelia zastávajú rovnaký názor.

Proti učeniu o večnom panenstve Panny Márie v súčasnosti bojujú protestanti, tak ako proti nemu v počiatkoch Cirkvi bojovali Helvidius a Jovinián, a to z nasledujúcich dôvodov:

Po prvé: evanjelista hovorí, že „*Jozef si vzal svoju manželku a nepoznal ju, kým neporodila svojho prvorodeného syna.*“²²³ Táto veta naznačuje nespokojencom, že Márii sa okrem Ježiša narodili aj iné deti. Ale upresňujúce slovo v žiadnom prípade neznamená, že čistý zväzok, ktorý trval medzi Máriou a Jozefom až do narodenia nášho Pána, sa neskôr zmenil. Protestant Hooker sa oprávnene sťažuje na prvých heretikov, že „*veľmi zneužívali tieto Matúšove slová, keď proti úcte Panny Márie tvrdili, že vec popretá osobitnou okolnosťou znamená opačné tvrdenie, keď táto okolnosť raz pominie.*“²²⁴ Aby sme Hookerovu myšlienku vyjadrili jednoduchšími slovami: keď sa o nejakej veci povie, že sa nestala, kým nenastala iná udalosť, nevyplýva z toho nevyhnutne, že sa stala po tom, ako táto udalosť nastala.

Písmo sv. hovorí, že z archy vyletel *havran „a nevrátil sa, kým nevyschli vody na zemi“*²²⁵- to znamená, že sa nikdy nevrátil. „*Samuel už viac nevidel Saula až do dňa jeho smrti.*“²²⁶ Po smrti ho, samozrejme, nevidel. „*Pán povedal môjmu Pánovi: Sadni si po mojej pravici, kým ti nepoložím nepriateľov za podnož tvojich nôh.*“²²⁷ Tieto slová sa vzťahujú na nášho Spasiteľa, ktorý neprestal sedieť po Božej pravici ani potom, čo si podmanil svojich nepriateľov.

Po druhé: ale Ježiš je nazvaný Máriiným prvorodeným synom, a či prvorodený syn neznamená vždy následné narodenie ďalších detí tej istej matke? V žiadnom prípade; veď meno prvorodený sa dávalo prvému synovi každej židovskej matky bez ohľadu na to, či po ňom nasledovali ďalšie deti, alebo nie. Tento prívlastok nachádzame napríklad pri Machirovi, ktorý bol jediným synom Manassesu.²²⁸

Po tretie: ale či sa často nespomínajú Ježišovi bratia²²⁹? Našťastie nám samotné evanjeliá umožnia vystopovať materstvo tých, ktorí sa nazývajú jeho bratmi, nie po Panne Márii, ale po inej Márii. Svätý Matúš spomína medzi Ježišovými bratmi menovite Jakuba a Jozefa²³⁰; ten istý evanjelista a tiež svätý Marek nám hovoria, že medzi tými, ktorí boli prítomní pri ukrižovaní, boli Mária Magdaléna a Mária, matka Jakuba a Jozefa²³¹. A svätý Ján, ktorý podrobnejšie rozpráva o okolnostiach ukrižovania, nás

²²³ Mt 1, 25

²²⁴ Kniha V., Hl. XLV.

²²⁵ Gn 8, 7

²²⁶ 1 Sam 15, 34

²²⁷ Ž 110, 1

²²⁸ Joz 17, 1

²²⁹ Mt 12, 46; 13, 55-56

²³⁰ Mt 13, 55

²³¹ Mt 27, 56; Mk 15, 40

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

informuje, kto bola táto druhá Mária, lebo hovorí, že pri Ježišovom kríži stáli jeho matka a sestra jeho matky, Mária Kleofášova a Mária Magdaléna²³². Niet pochyb, že Mária Kleofášova je totožná s Máriou, ktorú Matúš a Marek nazývajú matkou Jakuba a Jozefa. A keďže Mária Kleofášova bola príbuznou Panny Márie, Jakub a Jozef sú nazvaní Ježišovými bratmi v súlade s hebrejskou praxou dávať toto pomenovanie bratrancom alebo blízkym príbuzným. Abrahám bol napríklad Lotovým strýkom, a predsa ho nazýva bratom²³³.

Mária je vyvýšená nad všetky ostatné ženy nielen preto, že sa v nej spájala „materinská láska s panenskou čistotou“, ale aj preto, že bola počatá bez dedičného hriechu. Cirkev vyjadruje dogmu o Nepoškvrnenom počatí takto: „*Stanovujeme, že blahoslavená Panna Mária bola v okamihu svojho počatia vďaka výnimočnej milosti a privilegiu všemohúceho Boha, na základe zásluh Ježiša Krista, Spasiteľa ľudského pokolenia, uchránená od každej škvrny dedičného hriechu.*“²³⁴

Na rozdiel od ostatných Adamových detí Máriina duša nikdy nepodľahla hriechu, a to ani v prvom okamihu svojho vtelenia. Ona jediná bola oslobodená od dedičnej poškrvny. Táto Máriina imunita voči dedičnému hriechu je výlučne spôsobená Kristovými zásluhami, ako to Cirkev jednoznačne vyhlasuje. Potrebovala Vykupiteľa rovnako ako zvyšok ľudského rodu, a preto bola „*vykúpená, ale vznešenejším spôsobom.*“²³⁵ Mária vďačí za svoje ochránenie pred dedičným hriechom drahocennej Ježišovej krvi, podobne ako my vďačíme Ježišovej krvi, že sme boli očistení od dedičného hriechu. Hoci dogma o Nepoškvrnenom počatí bola sformulovaná až v roku 1854, v Písme sv. je prinajmenšom to učenie viery naznačené. Je v súlade s miestom, ktoré Mária zaujíma v dejinách vykúpenia a prakticky od prvých dní Cirkvi sa tento názor tešil zbožnému súhlasu veriacich.

V knihe Genezis čítame: „*Položím nepriateľstvo medzi tebou a ženou a tvojím semenom a jej semenom; ona ti rozdrví hlavu.*“²³⁶ Všetci katolícki teológovia, starovekí i moderní, uznávajú v semene, v žene a v hadovi predobraz nášho Spasiteľa, Márie a diabla. Boh tu vyhlasuje, že nepriateľstvo semena a nepriateľstvo ženy voči pokašiteľovi mali byť totožné. Nepriateľstvo Krista, teda semena, voči zlému bolo absolútne a večné. Preto aj nepriateľstvo Márie, teda ženy, voči diablu nikdy nepripúšťalo nijaké dočasné zmierenie, ktoré by existovalo, keby bola niekedy vystavená dedičnému hriechu.

Stojí za povšimnutie, že tak ako sa na scéne nášho pádu objavujú tri postavy: Adam, Eva a vzbúrený anjel, tak v našom vykúpení vystupujú tiež tri primerané

²³² Jn 19, 25

²³³ Gn 13, 8

²³⁴ Bulla Dogmat. Pii Papæ IX.

²³⁵ Bulla Dogmat. Pii Papæ IX.

²³⁶ Gn 3, 15. V novom preklade Písma sv. je: ... medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom ...

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

postavy: Ježiš Kristus, ktorý je druhým Adamom²³⁷; Mária ako druhá Eva a archanjel Gabriel. Ježiš bol nesmierne vyššie nadradený ako prvý Adam, Gabriel bol nesmierne vyšší ako padlý anjel, a preto analogicky sme oprávnení dospieť k záveru, že Mária bola nesmierne vyššie postavená ako Eva. Keby však Mária bola stvorená s dedičným hriechom, nebola by nadradená, ale bola by nižšie postavená ako Eva, ktorá bola určite stvorená ako nepoškvrnená. Nemôžeme si predstaviť, že by Kainova matka bola stvorená ako nadradená Ježišovej matke. Bolo by nehodné Boha nekonečnej čistoty, aby sa narodil zo ženy, ktorá by bola čo i len na okamih pod nadvládou satana.

Liturgie Cirkvi, ktoré sú ustálenými formulármi jej verejného uctievania, patria medzi najautoritatívnejšie dokumenty, ktoré možno uviesť v prospech akejkoľvek náboženskej praxe. V liturgii pripisovanej svätému Jakubovi sa Mária spomína ako „*naša najsvätejšia, nepoškvrnená a najslávnejšia Pani, Matka Božia a vždy Panna Mária.*“²³⁸

*V maronitskom obrade sa vzýva ako „naša svätá, chvályhodná a nepoškvrnená Pani.“*²³⁹

*V alexandrijskej liturgii svätého Bazila je oslovovaná ako „presvätá, preslávná, nepoškvrnená.“*²⁴⁰

Sviatok Máriinho počatia sa začal sláviť na Východe v piatom a na Západe v siedmom storočí. V Ríme bol zavedený pravdepodobne až koncom štrnásteho storočia. Hoci Rím je vždy prvý povolaný, aby schválil nový sviatok, často sa na ňom zúčastňuje ako posledný. Je prvý, od ktorého sa očakáva, že vydá dôležitý tón, ale často je posledný, kto sa pripojí k slávnostnej piesni. Kým mlčí, tóny sú slabé a neisté; keď sa jeho hlas pridá k spevu, pieseň chvály sa stáva trvalou a všeobecnou.

Mysli, že nie je potrebné, aby som dodal, že zavedenie sviatku Nepoškvrneného počatia Panny Márie, po uplynutí toľkých storočiach od založenia kresťanstva, neznamená žiadnu novotu v učení. Rovnako ako postavenie pomníka v roku 1875 nemeckému hrdinovi Arminiovi, ktorý sa preslávil v prvom storočí, nie dôkazom jeho nedávnych činov. Sviatok Najsvätejšej Trojice bol zavedený až v piatom storočí, hoci pripomína základné tajomstvo kresťanského náboženstva.

Je pre nás zaujímavé vedieť, že Nepoškvrnené počatie Panny Márie sa prelína už s najstaršími dejinami našej krajiny. Loď, ktorá ako prvá dopravila Kolumba do Ameriky, sa volala Mária Počatia. Kolumbus - tento slávny moreplavec dal rovnaké meno aj druhému ostrovu, ktorý objavil. Prvá kaplnka postavená v Quebecu pri

²³⁷ 1 Kor 15, 45

²³⁸ Bibliotheca Max. Patrum, t. 2, p. 3.

²³⁹ De sac. ordinat., str. 313.

²⁴⁰ Renaudot. Lit. Orient.

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

založení tohto mesta na začiatku 17. storočia bola zasvätená Bohu pod prívlastkom Mária Nepoškvrnená.

Vzhľadom na tieto tri veľké výsady Panny Márie - jej božské materstvo, večné panenstvo a nepoškvrnené počatie - nachádzame poukázanie na jej blahoslavenstvo často a výslovne vo svätom Písme.

Archanjel Gabriel je k nej poslaný z neba, aby jej oznámil radostnú zvesť, že je predurčená stať sa matkou Vykupiteľa sveta. Žiadna väčšia milosť nebola nikdy predtým ani potom udelená žene, či už berieme do úvahy dôstojnosť posla, významný charakter posolstva, alebo výrazy úcty, ktorými sa odovzdáva. *„Anjel Gabriel bol poslaný od Boha do galilejského mesta, ktoré sa volá Nazaret, k panne... a meno tej panny bolo Mária. Keď anjel vošiel, povedal jej: Zdravas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami. Ktorá, keď to počula, znepokojila sa jeho slovami a premýšľala o tom, aký spôsob pozdravu to má byť. A anjel jej povedal: Mária, neboj sa, lebo si našla milosť u Boha. Hľa, počneš vo svojom živote a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš... Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni, a preto aj to Sväté, ktoré sa z teba narodí, sa bude volať Syn Boží.“*²⁴¹ Všemohúci neposiela k Márii ani proroka, ani kňaza, ani iného pozemského vyslanca, ba ani jedného z nižších anjelských zborov, ale poveruje archanjela, aby s ňou hovoril.

„Zdravas milosti plná!“ Gabriel jej negratuluje k jej osobnému pôvabu, hoci je najkrajšou dcérou Izraela. Nechváli ju za jej vznešený pôvod, hoci pochádza z judských kráľov. Ale chváli ju preto, lebo je vyvoleným požehnaným dieťaťom. Obdivuje skryté cnosti jej duše, jasnejšie ako slnko, spravodlivejšie ako mesiac, čistejšie ako anjeli, vidí pred sebou osamelú chválu našej poškrvnenej prirodzenosti, ktorá jediná unikla skaze Adamovej neposlušnosti.

Ako drahocenný diamant odráža rôzne farby podľa toho, ako je vystavený slnečným lúčom, tak aj Máriina duša od okamihu, keď ju ožiarilo *„Slnko spravodlivosti“*, prejavovala všetky milosti, keď sa k tomu vyskytla príležitosť.

Aj o svätom Štefanovi a apoštoloch sa hovorilo, že sú plní Božieho Ducha. Tým však nemáme rozumieť, že im bola udelená rovnaká miera milosti, aká bola udelená Márii. Každému z nich bola udelená podľa jeho zásluh a potrieb. *„Jedna je sláva slnka, iná sláva mesiaca a iná sláva hviezd, lebo hviezda sa od hviezdy líši slávou.“*²⁴² A keďže Máriin úrad Božej Matky svojou dôstojnosťou nesmierne prevyšoval úrad prvého mučeníka a apoštolov, tak aj jej milosť prevyšovala ich milosti.

„Pán s tebou.“ *„Boh existuje vo svojich stvoreniach rôznym spôsobom; v tých, ktoré sú obdarené rozumom, jedným spôsobom, v nerozumných stvoreniach iným spôsobom. Jeho iracionálne stvorenia nemajú prostriedky na to, aby ho mohli chápať*

²⁴¹ Lk 1, 26-35

²⁴² 1 Kor 15, 41

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

alebo vlastniť. Všetky rozumné stvorenia ho síce môžu uchopiť poznaním, ale iba dobré stvorenia láskou. Iba v dobrom človeku existuje tak, že je s ním, ako aj v ňom; v dobrom človeku je s ním na základe určitej harmónie a zhody vôle a týmto spôsobom je Boh spojený so všetkými svojimi svätými. Ale s Máriou je spojený s ešte zvláštnejším spôsobom, lebo v nej bola taká veľká zhoda a jednota s Bohom, že nielen jej vôľa, ale aj jej telo malo byť s ním spojené.²⁴³

„Požehnaná si medzi ženami.“ Ten istý výraz sa vo svätom Písme vzťahuje na ďalšie dve ženy - totiž na Jahel a Juditu. Prvá z nich bola nazvaná blahoslavenou po tom, čo zabila Sisara²⁴⁴ a druhá po tom, čo zabila Holoferna²⁴⁵, pričom obaja boli nepriateľmi Božieho ľudu. V tomto ohľade sú tieto dve ženy skutočnými predobrazmi Márie, ktorú si Boh vyvolil, aby rozdrvila hlavu hada, pekelného nepriateľa ľudstva. Ak si tamtie dve ženy zaslúžili titul blahoslavených za to, že boli Božími nástrojmi pri záchrane Izraela pred časnými pohromami, o čo viac si tento prívlastok zaslúži Mária, ktorá sa tak aktívne podieľala na spáse ľudského pokolenia!

Evanjelista pokračuje: „Mária vstala v tých dňoch, odišla... do judského mesta, vošla do Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu. A stalo sa, že keď Alžbeta počula Máriin pozdrav, dieťa v jej lone poskočilo. Alžbetu naplnil Duch Svätý a zvolala veľkým hlasom a povedala: Mária! Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho. A odkiaľ sa mi to stalo, že matka môjho Pána prišla ku mne? Lebo hľa, len čo mi v ušiach zaznel hlas tvojho pozdravu, dieťa v mojom lone poskočilo od radosti. A blahoslavená si ty, ktorá si uverila, lebo sa splnia tie veci, ktoré ti povedal Pán.“²⁴⁶ V Máriinom srdci je radosť z toho, že bola vyvolená stať sa matkou Vykupiteľa sveta. Svojou návštevou chce túto radosť sprostredkovať svojej sesternici. Žiari v nej Slnko spravodlivosti. Túži rozptýliť jeho lúče v Alžbetinej domácnosti. Je obdarená duchovnými pokladmi. Musí sa o ne podeliť so svojou príbuznou, najmä preto, že nie je o nič chudobnejšia, keď obohacuje iných.

Obvyklé poradie pozdravov je tu obrátené. Starší vzdáva úctu mladšiemu. Pani, ktorú si ctí celé spoločenstvo, si ctí pokornú pannu. Bohom povzbudená matka vyjadruje úžas, že jej mladá príbuzná ju poctila svojou návštevou. Chváli Mariinu vieru a nazýva ju požehnanou. Spája chválu Márie s chválou Máriinho Syna a dokonca aj nemluvňa Ján v matkinom lone vyjadruje svoju úctu tým, že poskočilo v jej lone. Písmo sv. nás informuje, že počas tejto návštevy Alžbetu naplnil Duch Svätý, aby nám pripomenul, že úcta, ktorú prejavovala svojej príbuznej, nevychádzala z jej vlastných pocitov, ale bola diktovaná Božím Duchom.

²⁴³ Sv. Bernard

²⁴⁴ Sdc 5, 24

²⁴⁵ Jdt 13, 18

²⁴⁶ Lk 1, 39-45

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

Potom Mária prednesie vznešený chválospev Magnificat: „*Moja duša velebí Pána, a môj duch plesá v Bohu, mojom Spasiteľovi, lebo vzhliadol na pokoru svojej služobnice. Hľa, od tejto chvíle ma budú blahoslaviť všetky národy.*“²⁴⁷

Pri týchto slovách sa zastavím, aby som urobil jednu úvahu. Duch Svätý, cez Máriine čisté pery, prorokuje, že všetky generácie ju budú nazývať blahoslavenou, a tak jasne súhlasí s chválou, ktorej by sa jej malo dostávať.

Aké odvážne je toto proroctvo! Medzi úžasnými predpoveďami, ktoré sú zaznamenané v Písme sv., si nespomínam na žiadnu, ktorá by získala môj väčší obdiv. Tu máme skromnú pannu, žijúcu v nevýraznej dedine na odl'ahlom konci civilizovaného sveta, verejne oznamujúcu, že každá doba až do konca čias ju bude vyhlasovať za blahoslavenú. Nemáme dôvod pochybovať o tomto proroctve, pretože je zaznamenané v Bohom inšpirovaných textoch evanjelia. A bez akejkoľvek pochybnosti tiež vieme, že toto proroctvo sa doslova splnilo. Pretože v každej dobe a v každej kresťanskej krajine od východu po západ slnka každodenne znie jej Magnifikát.

Katolícka Cirkev je dnes jediným spoločenstvom, ktorého deti, generáciu za generáciou, od prvého až po súčasné storočie, ju vyhlasujú za požehnanú. Zo všetkých kresťanov v tejto zemi, jedine oni prispievajú k naplneniu proroctva. Preto len katolíci si zaslúžia súhlas neba tým, že splnia predpoveď Ducha Svätého. Protestanti nielenže nedopúšťajú, aby sa zvelebovalo meno Panny Márie, ale dokonca nám vyčítajú, že sme príliš štedrý vo svojich chválach na jej adresu. Na druhej strane si však dávajú pozor, aby sa nezaradili medzi „*generácie*“, ktoré boli predurčené, aby ju nazývali blahoslavenou. Keď hovoria o nej, takmer vždy jej odopierajú titul blahoslavenej, radšej ju nazývajú Pannou, alebo Máriou Pannou, alebo Ježišovou Matkou. A zatiaľ čo protestantské kostoly budú rezonovať chválami na Sárú, Rebekú a Rachel, Miriam a Ruth, Ester a Juditu zo Starého zákona, ako aj Alžbetu a Annu, Máriu Magdalénu a Martu z Nového zákona, meno Márie Matky Ježiša sa vyslovuje potichu, aby zvuk jej mena nevystavil kňaza obvineniu z povery.

Zbožnosť matky zvyčajne vrhá dodatočný lesk na syna, a svätožiara, ktorá obklopuje jej hlavu, sa odráža na ňom. Čím viac je matka vychvaľovaná, tým väčšia česť sa odráža na synovi. A ak to platí pre všetkých ľudí, ktorí si nevyberajú svoje matky, o čo viac to môžeme tvrdiť o tom, ktorý si vyvolil svoju vlastnú matku a sám ju učinil takou, akú ju chcel mať, aby všetka sláva jeho matky bola vo svojej podstate jeho vlastná. A predsa dnes vidíme protestantských služobníkov evanjelia, ktorí ignorujú Máriine vznešené cnosti a neobyčajné výsady a uvádzajú jej údajné nedokonalosti, ba hriechy, akoby jej Syn mal byť zneuctený zbožnosťou a tešil sa z hanobenia svojej Matky. Takíto ohovárači by sa mohli poučiť od človeka, ktorý sa len málo hlásil ku kresťanstvu.

²⁴⁷ Lk 1, 46-48

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

*„Krásne dievča, je Mária meno tvoje?
Týmto tónom by zniet' malo najsladšie meno smrteľníka,
aby tebe prislúchalo.
Tá, ktorá sa raz takto zvala,
bola na pol zo zeme a na pol z neba.“²⁴⁸*

Ešte raz je Márii udelený titul blahoslavená. Pri jednej príležitosti istá žena pozdvihnúc svoj hlas povedala Ježišovi: „*Blahoslavený život, ktorý ťa nosil, a prsia, ktoré si požíval.*“²⁴⁹ Je pravda, že náš Pán odpovedal: „*Áno, ale skôr sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho.*“ Bolo by neospravedlniteľným prekrútením posvätného textu vyvodit' z tejto odpovede, že Ježiš mal v úmysle odvieť pozornosť od chvály udelenej jeho Matke. Jeho slová možno správne vyjadriť takto: Je skutočne blahoslavená preto, že bola vyvolená za nástroj môjho vtelenia, ale je ešte blahoslavenejšia preto, že zachováva moje slovo. Ostatní veriaci nech sú potešení vedomím, že hoci nemôžu mať účasť s mojou matkou na výsade jej materstva, môžu mať s ňou účasť na požehnannej odmene tých, ktorí počúvajú moje slovo a zachovávajú ho.

V predchádzajúcich úryvkoch sme videli Máriu vyhlásenú za blahoslavenú pri štyroch rôznych príležitostiach, a preto keď ohlasujeme jej blahoslavenstvo, sme d'aleko od toho, aby sme jej vzdávali nezaslúženú úctu, my len opakujeme slová z evanjelia, ktoré povedal svätý, anjel a samotný Duch Boží. Anglický básnik Wordsworth, hoci nebol živený v lone katolíckej Cirkvi, opisuje pravé ocenenie Máriinej neporovnateľnej svätosti v nasledujúcich krásnych veršoch:

*"Matka, ktorej panenské vnútro
nebolo porušené ani najmenším tieňom myšlienky na hriech,
žena nad všetky ženy slávnejšia,
lod' našej poškvrnenej duše,
čistejšia ako pena uprostred oceánu.
Jasnejšia ako východná obloha za úsvitu, ktorá ružami plápolá,
skôr než sa luny svit na nočnej oblohe rozsvieti.
Tvoj obraz sa k zemi skláňa,
Vidím, ako sa pred tvojou mocou koleno k prosbe zohýňa,
v tebe sa všetko v kráse spája,
ty žiariš blaženým pokojom materinskej lásky
i vznešenej dievčenskej čistoty,
ktorá sa s nebeskými darmi snúbi."*

²⁴⁸ Oliver W. Holmes.

²⁴⁹ Lk 11, 27

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

Ctiť si osobu, ktorá bola predmetom chvály Božej, anjelskej a svätcov, je výsadou a táto výsada sa stáva posvätnou povinnosťou, keď si uvedomíme, že prorocký duch predpovedal, že bude neustále témou kresťanských chvál, dokiaľ bude existovať samotné kresťanstvo.

„*Ctihodný je ten, koho si kráľ chce uctiť.*“²⁵⁰ Kráľ kráľov si uctil Máriu; jeho božský Syn nepohrdol byť jej podriadený, preto by sme si ju mali ctiť aj my, a to najmä preto, že pocta ktorú jej vzdávame, sa obracia k Bohu, zdroju všetkej slávy. Kráľovský prorok, nad ktorého nikto Boha velebnejšie neoslavoval, pokladal Božích priateľov za hodných všetkej úcty: „*U mňa však veľmi uctievaní sú priatelia tvoji, Bože.*“²⁵¹ Najdrahšími Božími priateľmi sú teraz tí, ktorí najvernejšie zachovávajú jeho prikázania: „*Vy ste moji priatelia, ak robíte, čo vám prikazujem.*“²⁵² Kto plnil Božie prikázania lepšie ako Mária, ktorá zachovávala všetky slová svojho Syna, rozjímajúc o nich vo svojom srdci? Náš Spasiteľ hovorí: „*Kto bude mne slúžiť, toho poctí Otec.*“²⁵³ Kto slúžil vytrvalejšie Ježišovi než Mária, ktorá voči nemu plnila všetky úlohy nežnej matky?

Hrdinovia a štátnici môžu prijímať najvyššie vojenské a štátne vyznamenania, bez toho aby boli podozrievaní z toho, že to zasahuje do oblasti slávy, ktorá patrí Bohu. Nie je však hrdinská svätosť hodná väčšieho obdivu ako štátna služba a vojenské činy? Ved' náboženstvo je vznešenejšie ako vlastenectvo a statočnosť. A predsa obdivovatelia vznešených Máriiných cností ju často nemôžu oslavovať bez toho, aby ich v istých kruhoch neobvinili z mariolatrie (Marianskej modloslužby).

Keď chce nejaký národ osláviť pamiatku svojich významných ľudí, jeho úcta sa neobmedzuje len na slová, ale prejavuje sa mnohých podobách. Pozrite sa, koľkými spôsobmi si uctieваме pamiatku prvého prezidenta Georga Washingtona. Na jeho počesť sa stavajú pomníky, na ktorých sú zaznamenané jeho záslužné činy. O pozemok na brehu rieky Potomac, kde spočívajú jeho pozostatky, sa stará skupina dobrovoľníčok, ktoré ho zdobia kvetmi. Toto pietne miesto každoročne navštevujú tisíce pútnikov z najodľahlejších častí krajiny. Návštevníci sa dychtivo snažia odtrhnúť si aspoň kvet alebo list z kríka rastúceho v blízkosti Washingtonovho hrobu, alebo sa dokonca snažia odstrihnúť malý kúsok z jeho šiat uchovávaných v jeho starom sídle, aby si ho odniesli domov ako vzácnu relikviu.

Na svojich cestách po Potomacu, som si vždy všimol, že keď parník priplával na miesto oproti Mount Vernonu, zazvonil zvon a pohľady cestujúcich sa obrátili k Washingtonovmu hrobu. Dvadsiaty druhý február, deň Washingtonových narodenín, sa aspoň v niektorých častiach krajiny slávi ako štátny sviatok. Dobre si pamätám, že

²⁵⁰ Est 6, 11

²⁵¹ Žalm 139, 17. V novom preklade je: „Bože, aké vzácne sú pre mňa tvoje myšlienky.“

²⁵² Jn 15, 14

²⁵³ Jn 12, 26

kedysi v uliciach defilovali vojenské a hasičské zbory, prednášali sa vlastenecké prejavy, v ktorých sa spomínali hrdinské činy prvého prezidenta a oslavy tohto dňa sa končili spoločenským banketom.

Tak ako občania Spojených štátov rôznym spôsobom prejavujú svoju úctu k Washingtonovi, tak aj „občania republiky“ Cirkvi radi prejavujú náležitými formami svoju úctu k Ježišovej matke. Stavajú sa jej pomníky a sochy. Každý deň sa trikrát - ráno, na poludnie a večer - rozozvučia zvony pri modlitbe Anjel Pána, aby nám pripomenuli vtelenie nášho Pána a účasť Panny Márie na tomto veľkom tajomstve lásky. Jej svätyne sú zbožnými rukami vzorne vyzdobené a navštevujú ich jej oddané deti, ktoré nosia a vážia si jej pamiatku v podobe akéhoľvek predmetu alebo podoby spojenej s jej menom.

Deň jej narodenia a ďalšie dni v roku, ktoré sú zasvätené jej pamiatke, sa vhodným spôsobom pripomínajú procesiami, účasťou na eucharistickej slávnosti a kázňami o jej cnostiach a výsadač. Tak ako nikdy nebol nikto podozrievaný z toho, že by menej miloval svoju krajinu a jej inštitúcie, keď si ctil G. Washingtona, tak sa nikto nemôže oprávnene domnievať, že naša úcta k Bohu sa znižuje tým, že prechováme úctu k Panne Márii. Tak ako naším cieľom pri oslave G. Washingtona nie je ani tak uctiť si tohto človeka, ako skôr obhajovať zásady, ktorých bol zástancom a predstaviteľom a vyjadriť Bohu vďačnosť za požehnania, ktoré boli prostredníctvom neho udelené našej krajine, tak aj naším motívom pri pripomínaní Máriinho mena nie je len jej chvála, ale ešte viac to, aby sme si neustále pripomínali Vtelenie nášho Pána a prejavovali mu svoju vďačnosť za požehnania, ktoré sa uskutočnili prostredníctvom tohto veľkého tajomstva, v ktorom bola ona takou významnou postavou. Neexistuje zrnko kadidla obetovaného Márii, ktoré by nevystúpilo k trónu samotného Boha. Skúsenosť nám dostatočne dokazuje, že čím lepšie chápeme úlohu, ktorú Mária zohrala v diele vykúpenia, tým jasnejšie je naše poznanie samotného Vykupiteľa a že čím väčšia je naša láska k nej, tým hlbšia a širšia je naša oddanosť k nemu. Skúsenosť nás však tiež učí o tom, že činy nášho Spasiteľa sa v mysliach ľudí stávajú nejasnejšími a deformovanejšími úmerne tomu, ako ignorujú Máriin vzťah k nemu.

Obranca obliehanej pevnosti sústreďuje svoje sily na vonkajšie opevnenia a veže, pretože dobre vie, že dobytie týchto vonkajších objektov by ohrozilo samotnú pevnosť a že ich bezpečnosť zahŕňa aj bezpečnosť pevnosti. Ježiš Kristus je pevnosťou našej viery, pevnosťou citov našej duše. Mária sa nazýva „Veža Dávidova“ a bránou Siona, ktorú Pán miluje viac ako všetky Jakubove stánky²⁵⁴, a do ktorej vstúpil pri svojom vtelení.

Táto živá brána Siona je tak úzko spojená s Ježišom, chrámom našej viery, že nikto nikdy nenapadol tú prvú bez toho, aby nenapadol tú druhú. Nestorián chcel, aby

²⁵⁴ Ž 87, 2

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

Mária bola len obyčajnou matkou, pretože chcel, aby Kristus bol len obyčajným človekom. Preto ak sa ponáhľame brániť bránu Siona, je to preto, že horlivejšie chránime Božie mesto. Ak stojíme ako strážcovia okolo Veže Dávidovej, je to preto, že horlivejšie chránime Jeruzalem pred jeho napadnutím. Ak sa zakazuje, aby sa poškrvnené ruky dotýkali archy zmluvy, je to preto, že sa usilujeme chrániť pred poškrvnením Pána archy. Ak sa tak úzkostlivo staráme o Máriinu česť, je to preto, že nás k tomu pobáda „*láska Kristova*“. Ak nedovolíme, aby sa z jej krásneho čela strhol čo i len jediný veniec, je to preto, že nechceme, aby sa zatemnil čo i len jediný rys Kristovho posvätného človečenstva, a želáme si, aby vždy žiaril v celej nádhere svojej slávy a odetý do celého plášťa svojich dokonalostí.

Ale ty sa možno opýtaš: Prečo tak často spájaš uctievanie Boha a úctu k Panne Márii? Načo sú také zvolania ako: „*Bud' pochválený Ježiš a Mária*“? Prečo tak často opakujete po sebe modlitbu Pána a anjelský pozdrav? Nie je táto skutočnosť namierená k tomu, aby zotrela všetky rozdiely medzi Stvoriteľom a jeho stvorením a vzbudila nevôľu Boha, ktorý vždy žiaril na svoju slávu?

Tí, ktorí vznášajú takéto námietky, by si mali uvedomiť, že oslava Pána a jeho svätých sa v samotnom Písme sv. často spája. Svedčí o tom napr. Judita. Keď sa vracala zo stanu Holofernesa, spievala: „*Chváľte Pána, nášho Boha, ktorý neopustil tých, čo v neho dúfajú, a skrze mňa, svoju služobnicu, naplnil svoje milosrdenstvo, ktoré prisľúbil domu Izraela ... A Oziáš, knieža izraelského ľudu, jej povedal: Požehnaná si dcéra u Pána, Boha najvyššieho, nad všetky ženy na zemi, Požehnaný Pán, ktorý stvoril nebo a zem... lebo dnes tak zveládil tvoje meno, že tvoja chvála nevymizne z úst ľudí.*“²⁵⁵ Svedčí aj kniha Ekleziastikus. Po chvále Boha za jeho veľké skutky hneď zaznieva chvála na Henocha a Noema, Abraháma, Izáka a Jakuba, Mojžiša a Árona, Samuela a Nátana, Dávida a Joziáša, Izaiáša a Jeremiáša a ďalších kráľov a prorokov Izraela.²⁵⁶

Alžbeta jedným dychom zvolá: „*Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho.*“²⁵⁷ A samotná Mária vnuknutím z neba zvolá: „*Velebí moja duša Pána a môj duch jasá v Bohu, mojom Spasiteľovi lebo ... hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia.*“²⁵⁸ Tu sú mená Stvoriteľa a stvorenia prepletené ako zlaté a strieborné nite v tom istom tkanive, bez toho, aby vyvolali Božiu žiarlivosť.

Žiarli Boh na poctu vzdávanú Márii? Bude otec žiarliť na poctu vzdávanú svojmu dieťaťu, najmä dieťaťu, ktoré odráža jeho vlastný obraz a prejavuje tie cnosti, ktoré on vstúpil jej nežnej mysli? A nie je Mária Božím dieťaťom, ktoré si Boh obľúbil? Bude architekt závidieť chválu, vzdávanú veľkolepému chrámu, ktorý tento génius naplánoval a postavil? Nie je živý chrám Máriinho srdca dielom Najvyššieho

²⁵⁵ Jdt 13, 14, 18

²⁵⁶ Sir 44, a ďalej

²⁵⁷ Lk 1, 42

²⁵⁸ Lk 1, 48

architekta? Nemusí povedať spolu so všetkými Božími stvoreniami: „*Tvoje ruky (Pane) ma stvorili a sformovali.*“ Či to nie je On, kto ozdobil tento živý chrám tou vzácnou krásou, ktorú tak veľmi obdivujeme? Či nevyhlásila Panna Mária, že: „Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný, a sväté je jeho meno.“²⁵⁹

Boh nežiarli na úctu vzdávanú Panne Márii! Rovnako dobre by sme si mohli predstaviť, že slnko, ak by bolo obdarené inteligenciou, by nežiarlilo na jemný zlatý oblak, ktorý ho obklopuje, ktorý odráža jeho jas a v jasnejšom svetle predstavuje jeho nedostupnú nádheru. Preto pri spájaní Máriinej chvály s Ježišovou chválou striktne napodobňujeme posvätný text. Napodobňujeme veľkňaza Joachima a Boží ľud v Betúlii, ktorý spája chválu Judity s chválou Pána.

Napodobňujeme svätého spisovateľa Kazateľa, ktorý po tom, čo vychválil Boha za jeho veľké skutky, chváli Henocha a Noema, Abraháma, Izáka a Jakuba, Dávida a Joziáša, Izaiáša a Jeremiáša a ďalších izraelských kráľov a prorokov. Napodobňujeme Alžbetu, ktorá jedným dychom zvolala: „*Požehnaná si (Mária) medzi ženami a požehnaný je (Ježiš) plod života tvojho.*“

A tak ako nikto nikdy nepodozrieval, že chvály vyslovené na adresu Judity a cnostných kráľov a prorokov Izraela uberajú Bohu na cti, tak ani my neznižujeme jeho slávu tým, že si uctieваме blahoslavenú Pannu. Ježiša a Máriu nachádzame spolu pri jasličkách, spolu v Egypte, spolu v Nazarete, spolu v chráme, spolu pri kríži. Ich mená nachádzam vedľa seba v Apoštolskom a Nicejskom vyznaní viery. Je vhodné, aby si obaja našli miesto v mojom srdci a aby obe mená často vychádzali z mojich pier jedno za druhým. Sú neoddeliteľní v živote a v smrti, preto by sa nemali rozdeľovať ani v mojich modlitbách. „*Čo Boh spojil, človek nech nerozdeľuje.*“

14.2. Je dovolené vzývať ju?

Cirkev nabáda svoje deti, aby si nielen uctievali Pannu Máriu, ale aby sa aj dovolávali jej príhovoru. Z Písma sv. je zrejmé, že anjeli a svätí v nebi môžu vypočúť naše modlitby a že majú moc a vôľu nám pomôcť²⁶⁰.

Ak teda anjeli poznajú, čo sa deje na zemi; ak proroci, aj keď boli ešte v tele, mali jasnú predstavu o veciach, ktoré sa odohrávali vo veľkej vzdialenosti od nich, ak mohli preniknúť do budúcnosti a predpovedať udalosti, ktoré boli vtedy skryté v lone času, máme si snáď myslieť, že Boh utajuje poznanie našich modlitieb pred Máriou, ktorá je právom nazvaná Kráľovnou anjelov a svätých? Keďže Máriina svätosť prevyšuje

²⁵⁹ Lk 1, 49

²⁶⁰ Gn 48, 16; Tob 12, 12; Lk 15, 10; Zach 1, 12-13

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

svätosť všetkých ostatných smrteľníkov, jej poznanie musí byť úmerne väčšie ako ich, pretože poznanie predstavuje jeden zo zdrojov nebeskej blaženosti.

Ak Štefan, ktorého duša bola ešte uväznená v tele, „*videl Božiu slávu a Ježiša stojaceho po Božej pravici*“²⁶¹, ak Pavol „*počul tajomné slová*“²⁶² vyslovené v raji; môže nás snáď prekvapiť, že Mária, ktorá je teraz vyzdvihnutá do neba a stojí „*tvárou v tvár*“ pred Bohom, že počuje a vidí všetko v dokonalom zrkadle poznania? Pre Boha je rovnako ľahké umožniť svojim svätým vidieť z neba pozemské veci ako vidieť nebeské veci zo zeme.

Účinok Máriinho príhovoru prevyšuje príhovor anjelov, patriarchov a prorokov do tej istej miere, do akej jej svätosť prevyšuje ich svätosť. Ak náš nebeský Otec tak ochotne počúva hlas svojich služobníkov, čo odmietne tej, ktorá je jeho vyvolenou dcérou, vyvolenou spomedzi tisícov, aby sa stala matkou jeho milovaného Syna? Ak si my sami, hoci sme hriešnici, môžeme pomáhať svojimi modlitbami, aký neodolateľný musí byť príhovor Márie, ktorá všemohúceho Boha nikdy nezarmútila hriechom, ktorá si nikdy nepoškvrnila svoje biele rúcho nevinnosti ani najmenším poškvernením, a to od prvého okamihu svojej existencie až do chvíle, keď bola víťazoslávnymi anjelmi vzatá do neba.

Keď hovoríme o úcte k presvätej Bohorodičke, nikdy nesmieme stratiť zo zreteľa jej titul matky nášho Vykupiteľa ani veľké výsady, ktoré z tejto výsady vyplývajú. Mária bola Ježišovou matkou. Pôsobila na neho celým svojim vplyvom, aký má rozumná matka na láskavé dieťa. Evanjelium hovorí, že: „*Ježiš im bol podriadený*“²⁶³, to znamená Márii a Jozefovi. Túto poslušnosť nášho Pána voči jeho matke nachádzame názorne ukázanú na svadobnej hostine v Káne Galilejskej. Jej želanie je jemne vyjadrené týmito slovami: „*Nemajú víno.*“ Ježiš ju hneď poslúchne tým, že zmení vodu na víno, hoci ešte nenastal čas vykonávať jeho verejnú službu a konať zázraky.

Mária v nebi nikdy nestratila titul Ježišovej matky. Ona je stále jeho matkou a aj keď ho uctieva ako svojho Boha, stále si zachováva materinský vzťah a on voči nej prejavuje takú láskyplnú ochotu splniť jej prosbu, akú majú najlepší synovia voči najlepším matkám.

Ježiš sa nám nikdy nezdá taký milý a láskavý, ako keď ho vidíme schúleného v náručí jeho matky. Radi o ňom rozjímame a umelci ho radi predstavujú v tejto situácii. Zdá sa mi, že keby sme v jeho časoch žili v Jeruzaleme a spoznali by sme, podobne ako Simeon, majestátu Pána v podobe dieťaťa a mali by sme ho o nejakú láskavosť požiadať, predložili by sme mu ju prostredníctvom Máriiných rúk, zatiaľ čo by Božské

²⁶¹ Sk 7, 55

²⁶² 2 Kor 12, 4

²⁶³ Lk 2, 51

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

oči dieťaťa hľadeli na jej nežnú tvár. A tak je to aj teraz. Nikdy nenájdu naše modlitby ochotnejšie prijatie, ako keď ich ponúkame skrze ňu.

Pri vzývaní Panny Márie nás pobádajú tri pohnútky: pocit Božieho majestátu, pocit našej vlastnej nehodnosti a uvedomenie si Máriinho neporovnateľného vplyvu u nebeského Otca. Keď si uvedomíme svoju prirodzenú nízku úroveň a hriechy, často sa utiekame k jej príhovoru v istej nádeji, že budeme ochotnejšie vypočutí.

*„A ako deti, keď láskavého otca veľmi urazia,
príliš veľkú hanbu majú a svoj čin ľutujú,
predsa sa hneď k nemu neodvážia
a príhovorcovi si hľadajú.
Svoju sestru poprosia a kým ona dnu nevstúpi,
na jej príhovor pri bráne čakajú.
Tak aj ľudia, svoje zlé skutky ľutujúci,
so svojimi prosbami neodvážia sa hneď
k uchu rozhnevaného Otca priblížiť.
Jej ponúkajú svoje modlitby a prosby,
aby ich ona mohla za nich v nebi predložiť.“²⁶⁴*

Pýtate sa ma, či je Mária ochotná vám pomôcť? Má naozaj záujem o vaše dobro? Alebo je natol'ko ponorená do Božej prítomnosti, že sú jej naše trápenia ľahostajné? „Či zabudne žena na svoje nemluvňa a nemá zľutovania nad plodom svojho lona?“²⁶⁵ Tak ani Mária na nás nezabudne.

Lásku, ktorú prechováva k nám, svojim adoptívnym deťom, možno odhadnúť len podľa jej lásky k svojmu prirodzenému Synovi. Bola to Mária, ktorá dojčila dieťa - Spasiteľa. Boli to jej ruky, ktoré ho obliekali. Bola to jej hrud', ktorá ho chránila pred krutou búrkou a pred Herodesovým prenasledovaním. To ona mu utrela rany na čele, keď ho sňali z kríža. Teraz sme Ježišovými bratmi. Apoštol hovorí, že on sa nehanbí, nazývať nás svojimi bratmi²⁶⁶. Ani Mária sa nehanbí nazývať nás svojimi adoptívnymi deťmi. Pod krížom nás adoptovala v osobe svätého Jána. Ona túži slúžiť našim dušiam tak, ako slúžila telesným potrebám svojho Syna. Chce byť Božím nástrojom, aby nás živila Božia milosť, aby nás obliekla do rúcha nevinnosti, aby nás chránila pred búrkami pokušení a aby z našej duše boli zotreté škvrny hriechu.

Ak anjeli, hoci majú inú prirodzenosť ako my, majú s nami taký súcit, že sa tešia z nášho obrátenia²⁶⁷, aký veľký záujem musí mať o nás Mária, ktorá má s nami spoločnú prirodzenosť, pochádza z tých istých prarodičov, je kosťou z našich kostí a

²⁶⁴ Longfellow. "Golden Legend."

²⁶⁵ Iz 49, 15

²⁶⁶ Heb 2, 11.

²⁶⁷ Lk 15, 7

14. *Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?*

telom z nášho tela a kedysi šliapala po trnistej ceste života, po ktorej teraz kráčame my!

Hoci Alan Edgar Poe nepatrí do spoločenstva veriacich, neváhal sa dovolávať príhovoru Panny Márie a uznávať vplyv jej nebeskej ochrany.

*„Za rána, na poludnie i za súmraku,
Mária, môj chválospev počúvaj.
V radosti i v žiali, v dobrom i v zlom,
Matka Božia, stále so mnou zostávaj!
Keď hodiny jasne leteli a oblohu ani mráčik nezakryl,
Tvoja milosť dušu moju viedla za tebou.
Teraz, keď búrky osudu zasiahli
moju prítomnosť i minulosť temnotou,
nech moja budúcnosť žiari v tebe sladkou nádejou.“*

Niektorí ľudia nielenže namietajú proti vzývaniu Panny Márie, že je neúčinné, ale dokonca sa pohoršujú nad dôverou, ktorú vkladáme do jej príhovoru, na základe neopodstatneného predpokladu, že modlitbou k nej ignorujeme a zneuctujeme Boha a že staviame stvorenie na úroveň Stvoriteľa.

Každé katolícke dieťa totiž z katechizmu vie, že vzdávať akémukol'vek stvoreniu najvyššiu česť, ktorá prináleží jedine Bohu, je modloslužba. Ako je možné o nás povedať, že vzývaním Panny Márie zneuctujeme Boha alebo ho znižujeme na úroveň jeho stvorenia, keď ju uznávame za čisté stvorenie, ktoré mu rovnako ako my vďačí za každý dar a pôsobenie, ktoré má? Vyplýva to zo samotného obsahu našich prosieb.

Keď jej adresujeme svoje modlitby, hovoríme: *„...pros za nás hriešnych ...“* Týmito slovami naznačujeme, že ona sama je prosebníčkou pri tróne Božieho milosrdenstva. Bohu hovoríme: *„Chlieb náš každodenný daj nám dnes“*, čím ho uznávame za zdroj všetkej štedrosti.

Ak máme na zreteli túto zásadu, ako nás možno obviniť z toho, že znevažujeme Boží majestát, keď sa dovolávame príhovoru jeho služobnice? Ak žobrák žiada a prostredníctvom mojej služobnice dostáva moju almužnu, mal by som sa snád pohoršovať nad požehnaním, ktoré jej žobrák vyprosuje? Ani zďaleka. Prijímam ho ako určené pre mňa, pretože ona udelila to, čo bolo moje a s mojím súhlasom.

Náš Pán hovorí svojim apoštolom: *„Ja vám dám kráľovstvo, aby ste jedli a pili pri mojom stole v mojom kráľovstve, sedeli na trónoch a súdili dvanásť kmeňov Izraela.“*²⁶⁸ A svätý Pavol hovorí: *„Či neviete, že budeme súdiť anjelov, o čo viac vecí tohto sveta?“*²⁶⁹

²⁶⁸ Lk 22, 29-30

²⁶⁹ 1 Kor 6, 3

Ak apoštoli môžu sedieť v nebi za Pánovým stolom bez toho, aby sa to dotklo jeho majestátu, Panna Mária sa určite môže postaviť pred neho ako obhajkyňa bez toho, aby porušila jeho práva. Ak oni môžu vykonávať hroznú výsadu sudcov anjelov a ľudí bez toho, aby narušili Ježišovu božskú sudcovskú moc, Mária iste môže plniť skromnejšiu funkciu orodovníčky u svojho Syna bez toho, aby narušila jeho najvyššiu moc, pretože úrad sudcu je vyšší ako úrad obhajcu. A predsa, hoci nikto nikdy nepopieral moc danú apoštolom, mnohí sú poburujú nad oveľa menším privilegiom daným Márii.

14.3. Je dovolené napodobňovať ju ako vzor?

No zatiaľ čo vznešené výsady Márie ju robia hodnou našej úcty, zatiaľ čo jej svätý vplyv ju robí hodnou nášho vzývania, jej osobný život je nám neustále predkladaný ako vzor hodný nášho napodobňovania. Ak teda zaujíma také dôležité miesto v našich kázňach na kazateľniciach, tak toto miesto si zasluhuje nielen pre jej výsady ako matky alebo pre jej príhovor ako našej ochrankyne, ale hlavne kvôli jej príkladu ako svätice.

Po našom Pánovi Ježišovi Kristovi nemal nikto nikdy taký spásonosný a dominantný vplyv na spoločnosť, rodinu a jednotlivca ako práve Panna Mária. Ježišova Matka má v celom kresťanskom spoločenstve taký posvätný vplyv, ako má dobrá matka na kresťanskú rodinu.

Ktorý chrám alebo kaplnka, nech je akokoľvek skromná, nie je ozdobená obrazom alebo sochou Madony? Ktorý dom nie je ozdobený obrazom Panny Márie? Ktorému katolíckemu dieťaťu je cudzia jej tvár? Kňaz i laik, učenec i analfabet, knieža i roľník, matka i slúžka uznávajú jej láskavú osobnosť.

A ak kresťanstvo v porovnaní s pohanstvom prinieslo také nasledoviahodné hodnoty ako je manželská vernosť, ženská čistota a úcta k žene, tak tieto požehnania sú v nemalej miere dôsledkom pôsobenia všadeprítomného Máriinho odkazu a príkladu. Odkedy si Boží Syn vybral ženu za svoju matku, človek vzhlíada k tejto žene s najvyššou úctou.

Básnik Longfellow vzdáva Máriinmu posväcujúcemu vplyvu nasledujúci hold:

*„Toto je naozaj kraj blahoslavenej Márie,
Panny a matky nášho drahého Vykupiteľa!
Všetky srdcia sú dojaté a obmäkčené pri jej mene,
či srdce zbojníka s rukou krvavou,
či srdce kňaza, kniežaťa, učenca, roľníka alebo muža činu,
či vizionár alebo rojko vzdávajú jej úctu ako stále prítomnej!
A keby nám naša viera nedala nič viac ako tento príklad ženskosti,
taký mierny, taký milosrdný, taký statočný,*

14. Je dovolené uctievať blahoslavenú Pannu Máriu ako svätú, vzývať ju ako orodovníčku a napodobňovať ju ako vzor?

*taký dobrý, tak trpezlivý, mierumilovný, verný, milujúci a čistý, tak by to stačilo, aby sa ukázalo, že je vyššia a pravdivejšia ako všetky viery, svetom kedykoľvek predtým poznané.*²⁷⁰

Svätý Ambróz nám podáva nasledujúci krásny obraz Máriinho života pred jej zasnúbením: „*Nech je pred vami vždy prítomný život blahoslavenej Márie, v ktorom ako v zrkadle žiari krása čistoty a podoba cnosti. Bola pannou nielen telom, ale aj mysl'ou, ktorá nikdy nepoškvrnila čistú náklonnosť svojho srdca nehodnými citmi. Bola pokorná srdcom, vážna v rozprávaní, radšej čítala ako hovorila. Svoju dôveru vkladala skôr do modlitby chudobných než do neistého bohatstva tohto sveta. Vždy sa sústredila na svoje zamestnanie, ... a bola zvyknutá robiť svedkom svojich myšlienok skôr Boha než človeka. Nikomu neubližovala, všetkým priala dobro, ctíla si vek, nepodliehala závidi, vyhýbala sa všetkému vychvaľovaniu, riadila sa zásadami rozumu a milovala cnosť. Kedy zarmútila svojich rodičov čo i len pohľadom?... V jej vzhľade nebolo nič prehnané, v jej slovách nič smelé a v jej činoch nič nevhodné. Jej správanie nebolo prísne, jej chôdza nebola lenivá, jej hlas nebol namyslený, takže samotný jej zjav bol obrazom jej rozumu a prejavom zbožnosti.*“

Jej život ako manželky a matky bol obdobou jej predchádzajúceho života. Evanjelium rozpráva o jednej malej udalosti, ktorá bohato postačuje na to, aby ukázala Máriinu výsostnú svätosť života a aby ju predstavila ako krásny vzor pre tých, ktorí sú povolání riadiť domácnosť. Evanjelista nám hovorí, že Ježiš „im bol poslušný“²⁷¹ - teda Márii a Jozefovi. Poslúchal všetky jej príkazy, plnil jej želania, dodržiaval jej najmenšie príkazy; slovom, plnil voči nej všetky synovské povinnosti, ktoré poslušný syn plní voči múdrej matke. Tento vzťah pretrvával od jeho detstva až po jeho verejný život a neprestal ani potom.

Keďže Ježiš bol Syn Boha „*odlesk jeho slávy a obraz jeho podstaty*“²⁷², nemohol zhrešiť. Nebol spôsobilý plniť nespravodlivé prikázania. Z týchto skutočností vyplýva zrejmy záver, že Mária nikdy nezahrešila tým, že by niečo nesprávne prikázala, tak ako Ježiš nemohol zhrešiť tým, že by to poslúchol. Všetky jej príkazy a rady boli poznačené pečaťou Božieho súhlasu a Syn nikdy nesplnil žiadny príkaz svojej pozemskej Matky, ktorý by nebol potvrdený jeho večným Otcom v nebi.

Takýto nádherný portrét predkladá Cirkev na rozjímanie svojim deťom, aby pozerajúc naň obdivovali tú, ktorú predstavuje, aby ju milovali, aby ju milujúc napodobňovali a stávali sa Bohu milšími tým, že sa stanú „*podobnými obrazu jeho Syna*“²⁷³, ktorého najdokonalejším zrkadlom je Mária.

²⁷⁰ Longfellow. "Golden Legend."

²⁷¹ Lk 2, 51

²⁷² Heb 1, 3

²⁷³ Rim 8, 29

15. POSVÄTNÉ OBRAZY

Uctievanie obrazov Krista a jeho svätých je v katolíckej Cirkvi zaužívanou zbožnosťou a táto prax bude v nasledujúcich riadkoch vysvetlená.

Je síce pravda, že zhotovovanie svätých obrazov nebolo medzi Židmi také rozšírené ako u nás, pretože samotní Hebreji mali sklon k modloslužbe a boli obklopení modloslužobníkmi, ktorí si mohli nesprávne vysvetliť účel, na ktorý boli obrazy určené. Z tých istých obozretných dôvodov boli prví kresťania veľmi opatrní pri zhotovovaní obrazov a veľmi obozretní pri ich vystavovaní pohľadom pohanov, medzi ktorými žili, aby si kresťanské obrazy nemýlili s pohanskými modlami.

Rímske katakomby, do ktorých mali prístup len veriaci, však oplývali posvätnými symbolmi a nábožnými vyobrazeniami, ktoré sa zachovali dodnes a svedčia o praxi ranokresťanskej Cirkvi. Na stenách alebo na sklenených nádobách tam vidíme namalovanú holubicu, symbol Ducha Svätého, Krista nesúceho svoj kríž alebo nesúceho na pleciach stratenú ovcu. Stretávame sa aj s Baránkom, kotvou a loďou ako vhodnými predobrazmi nášho Pána Ježiša, nádeje a Cirkvi.

Prvú vojnu proti obrazom viedol konštantinopolský cisár Lev Isaurský v ôsmom storočí. Zo stien kostolov prikázal strhnúť a spáliť obrazy nášho Pána a jeho svätých. Vnikal dokonca aj do svätých domácností, odkiaľ vytrhával posvätné symboly, ktoré zdobili súkromné príbytky. Nechal roztaviť bronzové, strieborné a zlaté sochy a tie potom pretavil na mince, na ktoré dal vyraziť svoju podobizeň. Podobne ako Henrich VIII. a Cromwell, aj tento kráľovský obrazoborec sa tváril, že ho poháňa horlivosť za čistotu kultu, zatiaľ čo skutočným motívom jeho konania bola chamtivosť.

Cisár prikázal vzdelaným knihovníkom svojej cisárskej knižnice, aby verejne schválili jeho nariadenia proti obrazom, a keď títo čestní muži odmietli podporiť jeho príkaz, všetkých ich zatvoril do cisárskej knižnice, budovu nechal zapáliť a tridsaťtisíc zväzkov spolu s nádhernou bazilikou, v ktorej sa nachádzali, nespočetné obrazy a samotní knihovníci sa stali súčasťou jednej spoločnej skazy.

Konštantín Kopronymus pokračoval vo vandalizme svojho predchodcu Leva. Neohrozený mních Štefan daroval cisárovi mincu s podobizňou tohto tyrana a povedal: „*Pane, či je to obraz?*“ „*Je môj,*“ odpovedal cisár. Mních potom hodil peniaz na zem a pošliapal ho. Okamžite ho chytili cisárovi strážne a krátko potom ho odvedli na mučivú smrť. Svätý muž vtedy zvolal na cisára: „*Ach, ak som ja potrestaný za zneuctenie obrazu smrteľného panovníka, aký trest si zaslúžia tí, čo pália obrazy Ježiša Krista?*“

Ničenie obrazov oživilo reformátori v šestnástom storočí. Obrazy a sochy boli bezohľadne ničené najmä na Britských ostrovoch, v Nemecku a Holandsku pod zámienkou, že ich zhotovovanie je modloslužba. Ale tak ako sa obrazoborci v ôsmom storočí neštítali privlastniť si pre vlastnú potrebu zlato a striebro z roztavených sôch,

tak ani obrazoborci v šestnástom storočí neváhali konfiškovať kostoly, ktorých sochy a obrazy rozbili a znetvorili, a konať v nich svoje bohoslužby.

Cudzinec, ktorý navštívi niektoré zo znesvätených katolíckych kostolov vo Veľkej Británii a na kontinente a ktoré sa teraz používajú ako protestantské chrámy, si nemôže nevšimnúť znetvorené sochy svätých, ktoré stále stoja vo svojich výklenkoch.

Táto barbarská vojna proti náboženským pamiatkam bola nielen ťažkou svätokrádežou, ale aj urážkou výtvarného umenia a keby títo anjeli zloby rozšírili svoje pustošenie na celú Európu, tak by sme nesmrteľné diela Michelangela a Rafaela už dnes už nemali.

Učenie katolíckej Cirkvi o užívaní posvätných obrazov jasne a úplne vyjadril všeobecný Tridentský koncil týmito slovami: *„Obrazy Krista, jeho panenskej matky a iných svätých treba mať a uchovávať, najmä v kostoloch, a vzdávať im náležitú úctu a poklonu; nie však tak, že by sa verilo, že je v nich nejaké božstvo alebo cnosť, pre ktorú ich treba uctievať, alebo že by sa k nim malo modliť, alebo že by sa do nich vkladala nejaká dôvera, ako to kedysi robili pohania, ktorí vkladali svoje nádeje do modiel; ale preto, že úcta ktorá sa im vzdáva, sa vzťahuje na predlohy, ktoré predstavujú, takže obrazmi, ktoré bozkávame a pred ktorými odhaľujeme hlavy alebo pred ktorými kľáčime, uctieваме Krista a ctíme si jeho svätých, ktorých podobu predstavujú.“*²⁷⁴

Každé katolícke dieťa jasne chápe podstatný rozdiel, ktorý existuje medzi pohanskou modlou a kresťanským obrazom. Pohania sa na modlu pozerali ako na boha obdareného inteligenciou a ostatnými vlastnosťami božstva. Boli to teda modloslužobníci alebo uctievači obrazov. Katolícki kresťania vedia, že svätý obraz nemá inteligenciu ani moc počúvať a pomáhať im. Vzdávajú mu vzťahnutú (relatívnu) úctu - to znamená, že ich úcta k obrazu je úmerná úcte, ktorú prechovávajú k nebeskej osobe, ku ktorej sa vzťahuje.

Kvôli svojim protestantským čitateľom tu môžem citovať slová ich vlastného veľkého Leibniza o úcte vzdávanej posvätným obrazom. Vo svojom diele *Systema Theologicum*, na str. 142, hovorí: *„Podľa učenia Tridentského koncilu, keď hovoríme o úcte vzdávanej obrazom, tak je to len spôsob vyjadrovania, ktorý v skutočnosti znamená, že nectíme nezmyselnú vec, ktorá nie je schopná takúto úctu pochopiť, ale predobraz, ktorému sa dostáva úcty prostredníctvom jeho zobrazenia. Domnievam sa, že práve v tomto zmysle scholastici hovorili o tom, že obrazom Krista sa vzdáva rovnaká úcta ako samotnému Kristovi, nášmu Pánovi; lebo úkon, ktorý sa nazýva uctievaním obrazu, je v skutočnosti uctievaním samotného Krista, a to prostredníctvom obrazu, v jeho prítomnosti a pri tejto príležitosti; skláňaním tela k nemu ako k samotnému Kristovi, pretože ho robí zjavnejšie prítomným a aktívnejšie povzbudzuje myseľ na rozjímanie o ňom. Samozrejme, že žiadny rozumný človek si za*

²⁷⁴ Session XXV.

takýchto okolností nemyslí, že by sa modlil takto: „Obraz, daj mi, o čo ťa prosím. Tebe, mramor alebo drevo, vzdávam vd'aky.“ Ale: „Tebe, Pane, sa klaniam; tebe vzdávam vd'aky a spievam chválospevy. Ak teda vezmeme do úvahy, že neexistuje iná úcta k obrazom ako tá, ktorá znamená úctu k ich predlohe, určite v nej nie je viac modloslužby ako v úcte, ktorá sa prejavuje pri vyslovovaní najsvätejších mien Boha a Krista; ved' mená sú predsa len znaky alebo symboly, a ako také sú menejcennejšie ako obrazy, pretože vyjadrujú oveľa menej živo. Takže keď sa hovorí o uctievaní obrazov, treba to chápať rovnako, ako keď sa hovorí, že pred Ježišovým menom sa skloní každé koleno, alebo že Pánovo meno je požehnané, alebo že sa vzdáva sláva jeho menu. Preto klaňanie sa pred obrazom, ktorý je pred nami, nemožno odsudzovať o nič viac ako klaňanie sa pred vonkajším obrazom v našej myslí; pretože vonkajší obraz slúži len na to, aby viditeľne vyjadril to, čo je vnútorné.“

V knihe Exodus čítame: *„Neurobíš si rytinu ani podobu ničoho, čo je na nebi hore alebo na zemi dole, ani toho, čo je vo vodách pod zemou. Nebudeš sa im klaňať ani im slúžiť.“*²⁷⁵ Protestanti tvrdia, že tieto slová obsahujú absolútny zákaz vytvárania obrazov, zatiaľ čo katolícka Cirkev trvá na tom, že spomínané prikázanie nám len zakazuje uctievať ich ako bohov.

Text nemôže znamenať absolútny zákaz vytvárania obrazov, lebo v tom prípade by si Boh protirečil, keď v jednej časti Písma sv. prikazuje to, čo v inej odsudzuje. Napríklad v knihe Exodus (25, 18) prikazuje zhotoviť dvoch cherubínov z tepaného zlata a umiestniť ich po oboch stranách svätyne; a v knihe Numeri (21, 8) Mojžišovi prikazuje zhotoviť medeného hada a postaviť ho na znamenie, aby *„každý, kto bude zasiahnutý jedovatými hadmi, naň pozrel a zostane nažive.“* Či nie sú cherubíni a hadi podobenstvami tvorov hore na nebi, na zemi pod zemou a vo vodách pod zemou? Ved' cherubíni bývajú na nebi a hady sa nachádzajú na zemi a na mori.

Ak by sme toto prikázanie chápali v protestantskom zmysle, všetci bez výnimky by sme ho porušili. Nemáte doma portréty žijúcich a zosnulých príbuzných? A nie sú to podobizne osôb na hore nebi a dole na zemi?

Westminsterské opátstvo, hoci bolo kedysi katolíckou katedrálou, je dnes protestantskou modlitebňou. Je plné sôch významných mužov, ale nikto predsa neobviní anglickú cirkev z modloslužby, keď dovolila, aby tam tieto sochy zostali. Vy však poviete: Veriaci vo Westminsteri nemajú v úmysle uctievať tieto sochy. Ani my nemáme v úmysle uctievať sochy svätých. Jeden anglický pastor raz poznamenal svojmu katolíckemu priateľovi: *„Tom, modlíš k obrazom?“* *„Modlíme sa pred nimi,“* odpovedal Tom, *„ale nemáme v úmysle modliť sa k nim.“* *„Koho ale zaujíma váš úmysel,“* odvetil pastor. *„Ty sa večer nemodlíš?“* poznamenal Tom. *„Áno,“* povedal pastor, *„modlím sa pri svojej posteli.“* *„Potom sa ale modlíš k stĺpu postele,“* hovorí

²⁷⁵ Ex 20, 4

Tom. „Ale nie!“ povedal ctihodný pán, „to nemám v úmysle.“ „Koho ale zaujíma váš úmysel“, odpovedal Tom.

Morálnu správnosť alebo skazenosť našich činov nemožno určiť bez zohľadnenia úmyslu. Je veľa ľudí, ktorí sa v detských rozprávkach učili, že katolíci uctieajú modly. Ak títo ľudia navštívia Európu a uvidia starca modliaceho sa pred obrazom nášho Pána alebo Madony, ktorý je umiestnený pri ceste, hneď sa utvrdia vo svojich predsudkoch. Ich horlivosť proti modlám sa rozhorí a píšú domov, pričom pridávajú ďalší dôkaz modloslužby blahosklonných katolíkov. Keby títo povrchní cestovatelia mali len tolko trpezlivosti, aby sa starca opýtali, tak by im s jednoduchosťou svojej viery, že socha nemá život, aby ho vypočula alebo mu pomohla, ale že rozjímanie pri nej, v ňom vzbudzuje väčšiu úctu k jej predlohe.

Keďže píšem pre informáciu protestantov, s potešením citujem nasledujúcu pasáž, ktorú napísal jeden z ich vlastných teológov v Encyklopédii (Edit. d'Yverdun, tom. 1, art. Adorer): „*Keď sa Lot skloní pred dvoma anjelmi, je to akt zdvorilosti voči váženým hosťom; keď sa Jakub skloní pred Ezauom, je to akt úcty mladšieho k staršiemu bratovi; keď sa Šalamún skloní pred Betsabeou, je to pocta, ktorú syn vzdáva svojej matke; keď sa Nátan, prichádzajúc pred Dávida poklonil „skloniac sa k zemi“, je to úcta poddaného voči jeho kniežatú. Ale keď sa človek skláňa v modlitbe k Bohu, je to stvorenie, ktoré sa klania Stvoriteľovi. A ak sa tieto rôzne úkony vyjadrujú niekedy slovom klaňanie, inokedy uctievanie alebo poklona, nie je to iba jednoduchý význam slova, ktorým sa vykladači riadili pri jeho interpretácii, ale povaha toho čo sa práve dialo. Keď sa Izraelita klaňal pred kráľom, nikomu nenapadlo obviňovať ho z modloslužby. Keby to isté urobil v prítomnosti modly, ten istý telesný úkon by sa nazval modloslužbou. A prečo? Pretože všetci ľudia by z jeho konania usúdili, že modlu považuje za skutočné božstvo a že voči nej vyjadril pocity, ktoré sa prejavujú klaňaním v obmedzenom zmysle, ktorý tomuto slovu dávame. Čo si teda máme myslieť o tom, čo robia katolíci, aby prejavili úctu svätým, relikviám, drevu kríža? Nepopierajú, že ich prejavy úcty sú v takýchto prípadoch veľmi podobné tým, ktorými vzdávajú vonkajšiu úctu Bohu. Majú však o svätých, relikviách a kríži rovnaké predstavy ako o Bohu? Myslím si, že z toho ich nemôžeme oprávnene obviňovať.“*

Istý pán, ktorý bol prítomný na odhalení Clayovej sochy v meste Richmond, ma informoval, že len čo sa zdvihla opona a vznešená postava kentuckého štátnika sa objavila v plnej kráse, obrovský zástup divákov si inštinktívne odhalil hlavy. „Prečo si dávaš dole klobúk?“ vtipne poznamenal môj priateľ k známemu, ktorý stál vedľa. „Samozrejme, na počesť Henryho Clayu,“ odpovedal. „Ale Henry tam nie je osobne. Nevidíš nič, len hlinu.“ „Ale mojím zámerom, pane,“ pokračoval, „je vzdať česť originálu.“ Odpovedal správne. A predsa, koľkí z tých istých ľudí by boli šokovaní, keby videli človeka, ktorý si v prítomnosti sochy svätého Petra sníma klobúk! V Desatore sa teda neodsudzuje zhotovovanie obrazu, ale jeho uctievanie.

Keď sme sa presvedčili o tom, že posvätné obrazy sú dovolené, zamyslime sa teraz nad výhodami, ktoré vyplývajú z ich používania.

Po prvé: náboženské obrazy skrášľujú Boží dom. Čo je dôstojnejšie ako zdobiť kostol, ktorý je tieňom nebeského Jeruzalema, tak krásne opísaného svätým Jánom²⁷⁶? Šalamún vyzdobil Boží chrám obrazmi cherubínov a inými zobrazeniami. „*A cherubínov pokrýl zlatom. A všetky steny chrámu dookola vyrezával rozličnými obrazcami a rezbami.*“²⁷⁷ Ak bolo slušné a vhodné zdobiť Šalamúnov chrám, v ktorom bola len Pánova archa, o čo vhodnejšie je zdobiť naše chrámy, v ktorých je Pán archy? Keď vidím pekne vyzdobený kostol, je to neklamné znamenie, že je Pán doma a jeho verní poddaní mu vzdávajú hold v jeho sídle.

Aká krása, aká rozmanitosť, aké očarujúce obrazy sa nám ponúkajú v tom chráme prírody, ktorý obývame! Pozrite sa na nebeský baldachýn. Pozrite sa na nádherné obrazy, ktoré namalovala ruka Božského umelca na tejto zemi. „*Pozrite sa na pol'né l'alie.... Hovorím vám, že ani Šalamún v celej svojej sláve nebol odetý ako jedna z nich.*“ Ak je chrám prírody tak bohato vyzdobený, nemali by sa mu naše chrámy, zhotovené našimi rukami, aspoň trochu podobat'?

Koľkí veriaci kresťania si musia podobne ako Dávid vyčítať, že „*bývajú v dome z cédru, zatiaľ čo Božia archa je uložená na kožiach.*“²⁷⁸ Koľkí sú takí, ktorých súkromné byty sú vyzdobené nádhernými obrazmi a ktorí sa pohoršujú pri pohľade na jediný zbožný symbol v ich bohoslužobnom dome? Pri príležitosti oslavy striebornej svadby Henryho W. Beechera niekoľko bohatých členov jeho zboru vyzdobil steny plymouthského kostola svojimi súkromnými obrazmi. Ich cieľom, samozrejme, nebolo uctiť si Boha, ale svojho pastora. Ale ak portréty ľudí neboli znesvätením toho kostola, ako môžu portréty svätých znesvätiť ten náš?²⁷⁹ A čo môže byť vhodnejšie ako obklopiť svätýňu Ježiša Krista portrétmi svätých, najmä Márie a apoštolov, ktorí za svojho života slúžili jeho presvätej osobe? A či nie je prirodzené, aby si deti zdobili svoje domovy podobizňami svojich otcov vo viere?

Po druhé: náboženské obrazy sú katechézou nevedomých. Napriek všetkému úsiliu Cirkvi a štátu v prospech vzdelanosti sa nájde veľká časť ľudstva, ktorá je negramotná. Názorné obrazy poučia negramotných tak, ako knihy poučia ľudí vzdelaných.

Koľko tisíc ľudí by zomrelo v nevedomosti o kresťanskej viere, keby ich neosvietili obrazy! Keď sv. Augustín, apoštol Anglicka, prvýkrát predstúpil pred kráľa Ethelberta, aby mu ohlasoval evanjelium, pred kazateľom niesli strieborný kríž a obraz

²⁷⁶ Zjv 21,

²⁷⁷ 1 Kr 6, 28-29

²⁷⁸ 2 Sam 7, 2

²⁷⁹ Na Univerzite Washingtona a Leeho v Lexingtone v štáte Virginia je vo svätyni kaplnky na viditeľnom mieste portrét bohatého mecenáša.

nášho Spasiteľa a tieto obrazy hovorili k očiam láskavejšie ako jeho slová k ušiam poslucháčov.

Pomocou náboženských symbolov svätý dosiahol František Xaverský v Indii mnohé obrátenia a rovnakým spôsobom otec De Smet ohlasoval evanjelium domorodcom v Skalnatých horách.

Po tretie: vystavením si náboženských obrazov v našich izbách vyjadrujeme tiché, ale výrečné vyznanie našej viery. Raz, niekedy počas našej poslednej vojny medzi Severom a Juhom, som navštívil istého pána vo vzdialenom meste, a keď som vstúpil do jeho knižnice, všimol som si dva portréty, jeden významného generála a druhý arcibiskupa. Tieto portréty mi hneď prezradili náboženské a vlastenecké cítenie majiteľa domu. „*Pozrite!*“ povedal mi, ukazujúc na obrazy, „*moje náboženské a politické vyznanie.*“ Ak v izbe nejakého človeka vidím kríž, hneď som presvedčený, že nie je neveriaci.

Po štvrté: pomocou posvätných obrazov sa posilňuje naša oddanosť a láska k predlohe, pretože svoje myšlienky môžeme sústrediť na predmet svojich citov. Všimnite si, ako sa leskne oko nežného dieťaťa pri pohľade na obraz láskavej matky. Ktorý kresťan môže zostať nepohnutý pri rozjímaní nad obrazom Matky bolestnej? Koľko zbožnosti vzbudila krížová cesta? Všimnite si hlboký súcit na tvári pokornej kresťanky, ktorá mlčky prechádza od jedného zastavenia k druhému. Nasleduje svojho Spasiteľa krok za krokom od záhrady až po horu Kalváriu. Celá scéna sa ako panoramatický pohľad vryje do jej mysle, pamäti a citov. Nikdy, ani tá najpatetickejšia kázeň o umučení, nezapálila takú úprimnú lásku a nevyvolala také spásonosné predsavzatia, aké vyvolal tichý pohľad na nášho Spasiteľa visiaceho na kríži.

Po piate: portréty svätých nás podnecujú k napodobňovaniu ich cností; a to je hlavný cieľ, ktorý má Cirkev na zreteli, keď podporuje používanie náboženských vyobrazení. Jedným cieľom je, pravda, uctiť si svätých; ďalším je ich vzývanie; ale hlavným cieľom je podnietiť nás k napodobňovaniu ich svätého života. Sme nabádaní, aby sme „*hľadali a konali podľa príkladu, ktorý nám bol ukázaný na vrchu.*“²⁸⁰ Ani ja nepoznám lepší prostriedok na podporu zbožnosti ako je príklad.

Ak máte doma podobizne Georgea Washingtona, Patricka Henryho, predsedu Najvyššieho súdu Taneyho alebo iných významných mužov, obrazy týchto významných ľudí budú mať zaiste blahodarný, aj keď len tichý vplyv na myseľ a srdce vášho dieťaťa. Váš syn sa vás bude pýtať: „*Kto sú títo muži?*“ A keď mu poviete: „*Toto je George Washington, otec vlasti; toto je Patrick Henry, horlivý milovník občianskej slobody; a toto je Taney, neúplatný sudca,*“ váš chlapec si nenápadne osvojí nielen úctu k týmto mužom, ale aj záľubu v občianskych cnostiach, ktorými sa oni vyznačovali. A podobne, keď budú mať naše deti neustále pred očami najčistejšie a najvznešenejšie

²⁸⁰ Ex 25, 40

vzory svätosti, tak z rozjímania pred nimi, načerpajú chuť po cnostiach, ktorými sa vyznačoval život týchto ľudí.

Nie je snád' naša krajina zaplavená obscénnymi obrazmi a ohyzdnými zobrazeniami, ktoré kazia našu mládež? Ak satanovi služobníci používajú na dosiahnutie zlého cieľa také odporné prostriedky; ak sú dostatočne ľstiví na to, aby prostredníctvom zmyslov vlievali do srdc neopatrných ľudí zákerný jed hriechu tým, že im predkladajú oplzlé výjavy, prečo by sme nemali posväcovať duše našich detí prostredníctvom zbožných obrazov? Prečo by sme nemali urobiť z očí nástroj ich výchovy, ako z nich nepriateľ robí nástroj záhuby? Má byť pero umelca, štetec maliara a dláto sochára vydané k tým najnižším cieľom? Chráň Boh! Umenie má slúžiť ako služobnica náboženstva.

Takmer v každom okamihu dňa oko prijíma dojmy z vonkajších predmetov a okamžite tieto dojmy odovzdáva duši. Takto dostáva duša každý deň tisíce dojmov, dobrých alebo zlých, podľa povahy predmetov, ktoré sa jej predkladajú. Nemôžeme preto dostatočne oceniť blahodarný účinok, ktorým na nás pôsobí kostol alebo miestnosť ozdobená posvätnými obrazmi. V ich prítomnosti cítime, že sme v spoločnosti spravodlivých. Uvažovanie nad týmito zbožnými obrazmi očisťuje naše city, povznáša naše myšlienky, krotí našu ľahkovážnosť a šíri okolo nás zdravú atmosféru.

Som rád, že krik ktorý bol v minulosti vyvolaný proti obrazom, v poslednom čase takmer utíchol. Dnes nás už zriedka označujú za modloslužobníkov. Dokonca aj niektorí z našich odlúčených bratov si začínajú uvedomovať užitočnosť náboženských symbolov a ľutujú, že v dôsledku silného zanietenia reformátorov sme len my mali možnosť ich užívať. Dnes sú už aj na niektorých protestantských kostoloch vztýčené kríže a nahrádzajú veterných kohútov.

Jeden pán z Richmondu ma nedávno informoval, že počas predchádzajúceho Veľkého týždňa ozdobil dvanástimi krížmi episkopálny kostol, v ktorom ešte nedávno pastora naplňoval hrôzou pohľad čo i len na jeden jediný kríž.

Nech čoskoro príde deň, keď sa všetci kresťania spoja s nami nielen v úcte k posvätnému symbolu spásy, ale v klaňaní sa pri tom istom oltári.

16. OČISTEC A MODLITBY ZA MŔTVYCH

Katolícka Cirkev učí, že okrem miesta večných múk pre zlých a večného odpočinku pre spravodlivých existuje v budúcom živote aj prostredný stav dočasného trestu, ktorý je určený pre tých, ktorí zomreli vo všednom hriechu, alebo ktorí neučinili zadosť Božej spravodlivosti za už odpustené hriechy. Učí nás tiež, že hoci si duše, ktoré sa dostanú do tohto prechodného stavu, ktorý sa bežne nazýva očistec, nemôžu pomôcť samy, môžu im pomôcť veriaci svojimi prosbami na zemi. Z existencie očistca prirodzene vyplýva súvisiaca dogma o užitočnosti modlitby za mŕtvych, pretože duše odsúdené do tohto prostredného stavu, ešte nedosiahli koniec svojej cesty. Ešte sú vyhnancami z neba a sú schopní dosiahnuť Božie milosrdenstvo.

Učenie o tomto prostrednom stave potvrdzuje Tridentský koncil slovami: *„Existuje očistec a dušiam, ktoré sú v ňom zadržované, pomáhajú modlitby veriacich a najmä prijateľná obeta oltára.“*²⁸¹ Treba poznamenať, že koncil sa úzkostlivo vyhýba špecifikácie povahy utrpenia, ktoré v ňom duše znášajú.

Nie je potom zvláštne, že túto Cirkvou uznávanú doktrínu, spochybňujú ničiví reformátori šestnásteho storočia, keď si uvedomíme, že sa o nej jasne učí v Starom zákone, že je prinajmenšom naznačená v Novom zákone, že ju jednomyselne hlásajú cirkevní Otcovia, že je obsiahnutá vo všetkých starobyklých liturgiách východnej a západnej Cirkvi a že je to učenie, ktoré je v súlade s naším rozumom a je pre ľudské srdce veľmi potešujúce?

Po prvé: je to učenie jasne obsiahnuté v Starom zákone a zbožne praktizované hebrejským ľudom. Júda Machabejský, po bitke s nepriateľom, prikázal prinášať modlitby a obety za svojich zabitých druhov. *„Potom urobili medzi mužstvom zbierku, ktorá vyniesla dvetisíc drachiem striebra. Tieto poslal do Jeruzalema, aby bola prinesená obeta za hriechy. Bol to veľmi krásny a šľachetný skutok, lebo myslel na vzkriesenie. Ved' keby sa nebol nádejal, že padlí raz budú vzkriesení, bolo by bývalo zbytočné a nerozumné modliť sa za mŕtvych Je to svätá a nábožná myšlienka! Preto nariadil túto zmiernu obeť za mŕtvych, aby boli zbavení hriechu.“*²⁸²

Tieto slová sú také presvedčivé, že ich žiadny môj komentár nemôže urobiť jasnejšími. Táto pasáž sa ukázala byť pre reformátorov veľkým kameňom úrazu. Keď zistili, že nemôžu žiadnym úskokom oslabiť silu textu, predstierali, že obe knihy Machabejské sú apokryfné a tieto knihy bezbožne hodili cez palubu ako človek, ktorý zavraždí nepríjemného svedka, alebo ako Židia, ktorí sa snažili zabiť Lazára, aby jeho vzkriesenie nebolo svedectvom v prospech Krista.

²⁸¹ Session XXV.

²⁸² 2 Mach 12, 43-46

A pritom majú presne takú istú autoritu ako Matúšovo evanjelium alebo ktorákoľvek iná časť Biblie, pretože kánonickosť Písma sv. spočíva výlučne na autorite katolíckej Cirkvi, ktorá ho vyhlásila za Bohom inšpirované.

Ale aj keby sme kvôli nejakým argumentom pripustili, že knihy Machabejcov nemajú právo byť zaradené medzi kanonické knihy Svätého písma, nikto prinajmenšom nikdy nepoprel, že sú pravdivými historickými pamiatkami a že ako také slúžia na preukázanie toho, že medzi hebrejským ľudom, tak ako je to u nás, prevládal zvyk modliť sa a prinášať obety za mŕtvych.

Po druhé: Keď sa náš Spasiteľ, zakladateľ Nového zákona, zjavil na zemi, prišiel, aby odstránil tie výhonky, ktoré vyrástli na tele židovského cirkevného zákona, a aby očistil židovskú cirkev od ľudských tradícií, ktoré sa časom stali kúkoľom primiešaným do pšenice zdravého učenia. Odsudzuje napríklad farizejov za to, že zakazovali vykonávať v sobotu skutky lásky, a v 23. kapitole svätého Matúša uvádza proti nim dlhý zoznam zmien v učení a morálke.

Ale pokarhal náš Pán niekedy Židov za ich vieru v ten prostredný stav alebo za modlitby za mŕtvych, keď vedel, že medzi ľuďmi prevládali? Nikdy. Naopak, viackrát on aj Apoštol pohanov učenie o očistci naznačujú. Náš Spasiteľ hovorí: *„Ktokoľvek povie slovo proti Synovi človeka, bude mu odpustené. Ale kto by povedal proti Duchu Svätému, tomu sa neodpustí ani v tomto svete, ani v budúcom živote.“*²⁸³ Keď náš Spasiteľ vyhlasuje, že hriech proti Duchu Svätému nebude odpustený v budúcom živote, zjavne nám dáva najavo, že existujú hriechy, ktoré v budúcom živote odpustené budú. V budúcom živote sa nemôžu odpustiť hriechy v nebi, pretože tam nemôže vstúpiť nič poškrvené; nemôžu sa odpustiť ani v pekle, pretože z pekla niet vykúpenia. Preto musia byť odpustené v prechodnom stave očistca.

Svätý Pavol nám hovorí, že: *„dielo každého vyjde najavo. Ten deň to ukáže, lebo sa zjaví v ohni a oheň preskúša dielo každého, aké je. Čie dielo, ktoré naň postavil, zostane (to znamená, ak sú jeho skutky sväté), ten dostane odmenu. Čie dielo zhorí, to znamená, (t. j. ak sú jeho skutky zlé a nedokonalé) ten utrpí škodu, on sa však zachráni, ale tak ako cez oheň.“*²⁸⁴ Jeho duša bude nakoniec zachránená, ale bude istý čas trpieť v očistných plameňoch očistca.

Tento výklad nie je môj. Je to jednomysel'ný hlas kresťanských Otcov. A kto sú tí, ktorí odmietnutím učenia o očistci odstránili časom overené míľniky kresťanskej viery? Sú to nespokojní duchovní, ktorí nechceli znášať náboženské jarmo, muži, ktorí sa objavili na scéne 1600 rokov po založení kresťanstva.

Posúď sám, čitateľ, koho by si mal nasledovať. Ak chceš poznať skutočný význam dôležitej otázky napr. z ústavy, či by si sa neriadil rozhodnutím Storyho, Jeffersona,

²⁸³ Mt 12, 32

²⁸⁴ 1 Kor 3, 13-15

Marshalla, Taneyho, právnikov a štátnikov, ktorí boli uznávanými vykladačmi ústavy? Nedal by si prednosť ich názoru pred názorom politických demagógov, ktorí sa neopierajú ani o vzdelanie, ani o autoritu, ani o históriu, ale o nejaké sebecké ciele? Ten istý motív, ktorý nás núti odmietnuť názor neznaleho politika a prijať názor významných právnikov v ústavnej otázke, nás núti zavrhnúť novoty náboženských reformátorov a nasledovať jednomyselné názory Otcov, čo sa týka očistca.

Po tretie: rád by som vám predložil rozsiahlejšie výňatky zo spisov prvých cirkevných Otcov, ktoré sa týkajú tejto témy, ale musím sa uspokojiť s citovaním len niekoľkých najvýznamnejších predstaviteľov ranného kresťanstva.

Tertulián, ktorý žil v druhom storočí, hovorí, že *„verná manželka sa bude modliť za dušu svojho zosnulého manžela, najmä vo výročný deň jeho smrti. A ak to neurobí, zavrhla svojho manžela z vlastného rozhodnutia.“*²⁸⁵

Historik Eusébius (4. storočie) pri opise pohrebu Konštantína Veľkého hovorí, že telo blahoslaveného kniežata bolo položené na vyvýšenú lôžku a služobníci Boží a zástup ľudu so slzami a s veľkým nárekom prinášali modlitby a obety za spásu jeho duše. Dodáva, že sa tak stalo v súlade s prianím tohto nábožného panovníka, ktorý dal v Konštantínopole postaviť veľký chrám na počesť apoštolov, aby si ho tam po jeho smrti mohli veriaci pripomínať²⁸⁶.

Svätý Cyril Jeruzalemský zo štvrtého storočia píše: *„Spomíname na svätých Otcov, biskupov a všetkých, ktorí spomedzi nás zosnuli, veriac, že prosby, ktoré prednášame počas svätej a vznešenej obete, budú veľkou pomocou pre ich duše.“* Tým, ktorí by mohli pochybovať o účinnosti modlitieb za mŕtvych, odpovedá príkladom: *„Keby kráľ vyhnal isté osoby, ktoré ho urazili, a ich príbuzní by mu zhotovili korunu a obetovali by mu ju za tých, na ktorých sa kráľ hnevá, či by im neskrátil ich trest? Tak aj my, keď obetujeme korunu modlitieb za tých, čo zosnuli, dosiahneme pre nich odpustenie vďaka Kristovým zásluhám.“*²⁸⁷

Svätý Efrém v tom istom storočí hovorí: *„V mene Boha, ktorý mi prikazuje, aby som vás opustil, vás vyzývam, bratia a priatelia, aby ste na mňa pamätali, keď sa zhromaždíte na modlitbu. Nepochovávajúte ma s voňavkami. Nedávajte ich mne, ale Bohu. Mňa, počatého v bolestiach, pochovajte s nárekmi a namiesto voňaviek mi pomáhajte svojimi modlitbami, lebo mŕtvym prospievajú modlitby živých svätých.“*²⁸⁸

Svätý Ambróz (to isté storočie) pri smrti cisárov Graciána a Valentiniána hovorí: *„Blahoslavení budete obaja (Gracián a Valentinián), ak moje modlitby zavážia. Neprejde deň, aby som si na vás nespomenul. Žiadna moja modlitba vás neopomenie*

²⁸⁵ De Monogam., n. x.

²⁸⁶ Euseb., B. iv., c. 71.

²⁸⁷ Catech., n. 9, 10, str. 328.

²⁸⁸ Vybrané z knihy: Faith of Catholics, Vol. III., str. 162 a ďalej.

si vás uctiť. Žiadna noc neprejde bez toho, aby som sa o vás nezmiemil vo svojich modlitbách. Pri každej obete si na vás spomeniem.“ Pri smrti cisára Teodózia predniesol nasledujúcu modlitbu: „Daj dokonalý odpočinok svojmu služobníkovi Teodóziovi, ten odpočinok, ktorý si pripravil pre svojich svätých. Nech sa jeho duša vráti tam, odkiaľ zostúpila, kde nepocíti osteň smrti.... Miloval som ho, a preto ho budem nasledovať až do krajiny živých. A neopustím ho so slzami a modlitbami, kým ho neprivediem ... na svätý Pánov vrch, kde život neumiera, kde niet skazy, ani vzdychu, ani smútku.“²⁸⁹

Svätý Hieronym v tom istom storočí v sústrastnom liste Pammachiovi pri úmrtí jeho manželky Paulíny píše: „Iní manželia pokrývajú hroby svojich žien fialkami a ružami. Náš Pammachius zasypáva posvätný prach Paulíny balzomom almužny.“²⁹⁰

Svätý Chryzostom píše: „Nie bezdôvodne nariadili apoštoli, aby sa pri nesmiernych tajomstvách spomínali mŕtvi, lebo dobre vedeli, že z toho budú mať veľký úžitok.“²⁹¹

Sv. Augustín, ktorý žil na začiatku piateho storočia, rozpráva, že keď bola jeho matka na pokraji smrti, vyslovila túto poslednú prosbu: „Polož toto moje telo kamkoľvek, nech ťa starostlivosť oň nijako neznepokojuje. Len o toto ťa prosím, aby si na mňa pamätal pri Pánovom oltári, nech by si bol kdekoľvek.“ A tento zbožný syn sa modlí za dušu svojej matky tým najhorlivejším spôsobom, keď hovorí: „Preto, ťa teraz, Bože môjho srdca, prosím za hriechy mojej matky. Vyslyš ma prostredníctvom lieku našich rán, ktorý visel na dreve ... Nech je teda v pokoji so svojím manželom ... A vnukni, môj Pane, ... svojim služobníkom, mojim bratom, ktorým slúžim hlasom, srdcom a perom, aby keď budú čítať tieto slová, spomínali pri tvojom oltári na Moniku, tvoju služobníčku ...“²⁹²

Toto je len niekoľko príkladov jednomyselného hlasu Otcov, pokiaľ ide o spásanosnú prax modlitby za mŕtvych. Teraz už chápete, že táto oddanosť nie je výmyslom modernej doby, ale učením, ktoré sa všeobecne uplatňovalo v prvých a najčistejších storočiach Cirkvi. Vidíte, že modlitba za mŕtvych nebola zbožnosť, ktorú by opatrne odporúčal nejaký nejasný alebo vizionársky spisovateľ, ale náboženský úkon, ktorý hlásali a vŕšovali všetci veľkí lekári a Otcovia Cirkvi, ktorí sú uznávanými vykladačmi kresťanského náboženstva.

Vidíš tiež, že toto učenie nepresadzujú ako nejaký chladný a abstraktný princíp, ale ako nevyhnutný úkon každodennej pobožnosti a zahŕňajú ho do svojich bežných modlitieb. Za mŕtvych sa modlili pri ranných a večerných modlitbách. Modlili sa za nich v kňazských hodinkách aj pri obetovaní svätej omše. Pri nedeľných verejných

²⁸⁹ Faith of Catholics, Vol. III., str. 176.

²⁹⁰ Faith of Catholics, Vol. III., str. 177.

²⁹¹ Faith of Catholics, Vol. II.

²⁹² Vyznania. Kniha 9.

bohoslužbách prosili veriacich o modlitby za duše zosnulých. Na pomníkoch, ktoré boli postavené mŕtvym a z ktorých sa niektoré zachovali dodnes, boli napísané epitafy, ktoré úpenlivo žiadali živých o modlitby za ich duše. Aké potešujúce je pre naše katolícke srdcia, že pobožnosť, ktorá tak lahodí trpiacim dušiam, je zároveň tak pevne zakotvená v tradícii vekov!

Po štvrté: O tom, že modlitba za mŕtvych pochádza z apoštolských čias, svedčia aj rôzne liturgie Cirkvi. Liturgia je ustálený formulár verejnej bohoslužby, ktorý obsahuje schválené modlitby Cirkvi. Napríklad misál alebo omšová kniha, ktorú vidíte na našich oltároch, obsahuje časť liturgie katolíckej Cirkvi. Najdôležitejšími liturgiami sú liturgia svätého apoštola Jakuba, ktorý založil Cirkev v Jeruzaleme; liturgia svätého evanjelistu Marka, zakladateľa Cirkvi v Alexandrii a liturgia svätého Petra, ktorý založil Cirkev v Ríme. Tieto liturgie sa nazývajú podľa apoštolov, ktorí ich zostavili. Okrem toho existujú liturgie svätého Chryzostoma a svätého Bazila, ktoré sú zostavené najmä podľa vzoru liturgie svätého Jakuba.

Všetky tieto liturgie bez výnimky obsahujú modlitby za mŕtvych a to, že boli prozreteľnosťou zachované až dodnes, slúži ako ďalšie triumfálne potvrdenie úctyhodnej starobylosti tejto katolíckej náuky.

Východná a Západná Cirkev boli šťastne zjednotené až do štvrtého a piateho storočia, keď heretici Árius, Nestórius a Eutyches odtrhli milióny duší od centra jednoty. Stúpenci týchto siekt sa nazývali podľa svojich zakladateľov ariáni, nestoriáni a eutychiáni a od tých čias až dodnes tieto dve posledné menované skupiny tvoria samostatné spoločenstvá, pričom sú na Východe oddelené od katolíckej Cirkvi, podobne ako sú od nej oddelené protestantské cirkvi na Západe.

Grécka schizmatická cirkev, ktorej potomkom je súčasná ruská ortodoxná cirkev, prerušila svoje spojenie s Rímskou stolicou v 9. storočí.

Pri odchode z katolíckej Cirkvi si však tieto východné sekty ponechali staré liturgie, ktoré používajú dodnes, ako v krátkosti ukážem.

Počas svojho pobytu v Ríme na ekumenickom koncile som venoval veľa voľného času skúmaniu rôznych liturgií schizmatických cirkví Východu. Vo všetkých som našiel formulky modlitieb za mŕtvych takmer totožné s formulkami Rímskeho misála: *„Spomeň si, Pane, na svojich služobníkov, ktorí nás predišli so znamením viery, a spia v pokoji. Týmto, Pane, a všetkým, ktorí odpočívajú v Kristovi, daj, prosíme ťa, miesto občerstvenia, svetla a pokoja, skrze toho istého Ježiša Krista, nášho Pána.“*

So štúdiom ich kníh som sa neuspokojil, ale oslovil som východných patriarchov a biskupov, ktorí sú v spoločenstve s Rímskou stolicou a patria k arménskemu, chaldejskému, koptskému, maronitskému a sýrskemu obradu. Všetci ma ubezpečili, že schizmatickí kresťania Východu, medzi ktorými žijú, majú bez výnimky modlitby a obety za mŕtvych.

Pýtam sa, kedy mohli tieto východné sekty prijať katolícku prax modlitby za mŕtvych? Nemohli ju prijať po deviatom storočí, pretože grécka cirkev sa vtedy od nás oddelila a od tých čias s nami nemala žiadne spoločensťvo, iba na čas v dvanástom storočí. Túto prax nemohli prijať po štvrtom alebo piatom storočí, keďže ariáni, nestoriáni a eutychiáni s nami od tohto obdobia nekomunikujú. Preto je teda zrejmé, že toto učenie prijali spoločne s nami od apoštolov. Ak ľudia žijúci v rôznych krajinách pijú víno, ktoré má rovnakú vôňu, chuť a farbu, vyplýva z toho, že víno bolo vyrobené z toho istého druhu hrozna. Rovnako musíme usúdiť, že toto povzbudzujúce učenie o orodovaní za mŕtvych má svoje korene v apoštolskom strome poznania, ktorý zasadil náš Spasiteľ.

Po piate: už som hovoril o úcte starovekej židovskej cirkvi k dušiam zosnulých. Možno však neviete, že Židia si dodnes vo svojej liturgii zachovali zbožnú prax modlitby za zosnulých. Tak to skutočne je. Pri všetkých putovaniach a peripetiách života, hoci boli roztrúsení a rozohnaní ako ovce bez pastiera po celej zemi, synovia Izraela nikdy nezabudli ani nezanedbali posvätnú povinnosť modliť sa za svojich zosnulých bratov.

Keďže som toto tvrdenie nechcel vysloviť bez čo najpresvedčivejšieho dôkazu, získal som od jedného židovského konvertitu autorizovanú modlitebnú knižku hebrejskej cirkvi, z ktorej som vybral nasledujúci text modlitieb predpísaných pri pohreboch: *„Zosnulý brat, nech nájdeš otvorenú nebeskú bránu a uvidíš mesto pokoja a príbytky bezpečia a stretneš sa s posluhujúcimi anjelmí, radostne sa k tebe ponáhľajúcimi. A nech povstane veľkňaz, aby ťa prijal a došiel si do cieľa, kde si odpočynieš v pokoji a opäť povstaneš k životu. Nech odpočinok pripravený v nebeskom príbytku ... je údelom, príbytkom a miestom odpočinku duše nášho zosnulého brata (ktorého nech Duch Pánov vovedie do raja), ktorý odišiel z tohto sveta podľa vôle Boha, Pána neba a zeme. Nech ho najvyšší Kráľ kráľov svojím nekonečným milosrdenstvom ukryje pod tieň svojich krídel. Nech ho na konci dní vzkriesi a dá mu piť z prúdu svojich rozkoší.“*²⁹³

Medzi mnohými Shakespearovými zásluhami možno spomenúť jeho úžasnú schopnosť živo vykresliť mravy a zvyky a tiež tradičnú vieru doby, ktorú opisuje. O tom ako hlboko bola v kresťanských srdciach v predreformačných časoch zakorenená viera v očistec, možno usúdiť z úryvku z Hamleta, ktorý žil pravdepodobne na začiatku ôsmeho storočia. Hamletovi sa takto prihovára duch jeho zavraždeného otca:

*„Ja som duch otca tvojho,
odsúdený na istý čas, aby som kráčal nocou.
A na čas bol v ohni uzatvorený,*

²⁹³ Jewish Prayer-Book (židovská modlitebná kniha), vydaná Isaakom Leeserom; Slote a Mooney. Philadelphia.

*kým zločiny za mojich pozemských dní spáchané
nebudú spálené a očistené.*²⁹⁴

S radosťou konštatujem, že pokročilejší a osvietenější členovia episkopálnej cirkvi sa v súvislosti s modlitbami za mŕtvych postupne vracajú k viere svojich predkov. Môj známy, kedysi významný duchovný episkopálneho spoločenstva, teraz však konvertita, ma informoval, že stovky protestantských duchovných v tejto krajine, a najmä v Anglicku, pevne veria v účinnosť modlitieb za mŕtvych, ale zo známych dôvodov sú zdržanliví pri prejavovaní svojej viery. Lahko ma presvedčil o pravdivosti svojho tvrdenia, najmä pokiaľ ide o anglikánsku cirkev, keď mi poslal šesť rôznych diel vydaných v Londýne, ktoré sa všetky týkajú témy očistca. Tieto knihy boli vytlačené pod záštitou protestantskej episkopálnej cirkvi; všetky obsahujú modlitby za mŕtvych a na základe katolíckych argumentov dokazujú existenciu prostredného stavu po smrti a povinnosť modliť sa za našich zosnulých bratov.²⁹⁵

Ak to zhrnieme, vidíme, že prax modlitieb za mŕtvych sa uplatňovala v starovekej hebrejskej cirkvi aj v dnešnej židovskej synagóge. Vidíme, že ju vek za vekom hlásali všetci kresťanskí Otcovia. Vidíme, že je začlenená do každej starobylej liturgie Východu a Západu. Vidíme, že ju horlivo vyučuje dnešná ruská cirkev a obrovská rodina schizmatických kresťanov roztrúsených po celom Východe. Vidíme, že je obľúbenou pobožnosťou troch stoviek miliónov katolíkov, ako aj úctyhodnej časti episkopálnej cirkvi. Nebolo by, priateľ môj, vrcholom unáhlenosti a opovážlivosti, keby si uprednostnil svoj súkromný názor pred touto obrovskou váhou vzdelanosti, svätosti a autority? Nebolo by od teba bezbožnosťou stáť bokom so zatvorenými perami, kým kresťanský svet vysielala neprestajné *De profundis* za zosnulých bratov? Nebolo by od teba chladné a bezcitné nemodliť sa za svojich zosnulých blížnych kvôli predsudkom, ktoré nemajú oporu v Písme sv., v tradícii ani v samotnom rozume?

Ak ťa opustí brat, aby precestoval šíry Atlantik, nábožnosť a náklonnosť ťa nabádajú k tomu, aby si sa zaňho počas jeho neprítomnosti modlil. A ak ten istý brat prekročí úzke more smrti, aby prešiel k brehom večnosti, prečo by si sa zaňho nemodlil aj vtedy? Keď prekračuje Atlantik, jeho duša, uväznená v tele, je od teba vzdialená; keď prekračuje more smrti, jeho duša, oslobodená od tela, od teba odišla. Aký je v tom rozdiel, pokiaľ ide o povinnosť modliť sa zaňho? Ved' čo je smrť? Iba oddelenie tela a duše. Telo síce zomrie, ale duša „*žije, hýbe sa a má svoje bytie*“. Po smrti, tak ako pred ňou, myslí, spomína, miluje. A či sa Božia vláda a milosrdenstvo nevzťahujú na túto dušu aj za hrobom, ako to bolo pred ním? Kto určí hranice Božej moci a povie mu: „*Pôjdeš len takto ďaleko a ďalej už nie*“? Dvetisíc rokov po Abrahámovej smrti náš Pán

²⁹⁴ Act. 1.

²⁹⁵ Vid': Path of Holiness, Rivington's, London. Treasury of Devotion, Ibid. Catechism of Theology, Masten, London.

povedal: „Ja som Boh Abraháma, Izáka a Jakuba. On nie je Bohom mŕtvych, ale živých.“²⁹⁶

Ak je teda prospešné modliť sa za svojho brata žijúceho v tele, prečo by malo byť zbytočné modliť sa za neho keď je od tela oslobodený? Ved' kým žil, nemodlil si sa za jeho telo, ale za jeho dušu. Ak tento tvoj brat zomrie s nejakými menšími škvrnami na duši, napríklad že býval netrpezlivý alebo sa prehrešil zlým slovom, je hodný vojsť do neba s týmito škvrnami na duši? Nie. Božia svätosť to zakazuje, lebo „nič poškvrené do nebeského kráľovstva nevstúpi.“²⁹⁷ Odsúdiš ho pre tieto drobné previnenia a vydáš ho na večné muky s cudzoložníkmi a vrahmi? Nie. Božia spravodlivosť a milosrdenstvo to zakazujú. Preto si zdravý rozum vyžaduje prostredné miesto pokánia, aby sa duša očistila skôr, ako bude hodná tešiť sa zo spoločnosti Boha a jeho svätých.

Boh „odplatí každému podľa jeho skutkov.“ Čistým a nepoškvreným dá večnú blaženosť, odsúdeným večné zatratenie a dušiam poškvreným drobnými hriechmi dá miesto dočasného očistenia. Nevie si spomenúť na žiadne učenie kresťanského náboženstva, ktoré by bolo pre ľudské srdce utešujúcejšie ako článok viery, ktorý učí o účinnosti modlitieb za verných zosnulých. Tie modlitby zbavujú smrť jej ostňa. Obklopujú komnatu smútku dúhou nádeje. Upokojujú horkosť nášho smútku a zmierujú nás so stratou. Udržiavajú nás v kontakte so zosnulými, ako nás korešpondencia udržiava v kontakte s neprítomnými živými.

Modlitba za mŕtvych zachováva v našich srdciach sviežu a vždy zelenú pamiatku na nich. Poskytuje nám to veľké uspokojenie, ktoré pramení z vedomia, že môžeme pomôcť milovaným, ktorí nás predišli, že môžeme zmierniť ich bolesti, skrátiť ich vyhnanstvo a urýchliť ich vstup do ich pravej vlasti. Pripomína nám existenciu posmrtného života a nádej, že sa opäť stretneme s tými, ktorých sme si vážili tu na zemi, a že s nimi budeme žiť v tom domove, kde neexistuje odlúčenie, smútok ani smrť, ale len večná radosť, pokoj a odpočinok.

Videl som oddanú dcéru, ktorá s nežnou starostlivosťou slúžila pri lôžku svojho chorého rodiča. Pri jeho lôžku strávila mnoho úzkostných dní a bezsenných nocí. Zvlažovala jeho vyprahnuté pery, ochladzovala jeho rozhorúčené čelo a dvíhala jeho skleslú hlavu na vankúš. Každá zmena, ktorá sa u jej pacienta prebehla k lepšiemu alebo horšiemu, vniesla do jej srdca zodpovedajúci slnečný jas alebo sklúčenosť. Všetko to spôsobila rodičovská láska. Jej otec zomrel a ona kráčala za jeho ostatkami až k hrobu. Hoci nebola katolíčka, stojac pri rakve pretrhla reťaze, ktoré jej kruté náboženské predsudky uviazali okolo srdca, pozdvihla sa nad svoju sektu a zvolala: „Pane, zmiluj sa nad jeho dušou.“ Bol to prirodzený a zbožný hlas.

²⁹⁶ Mk 12, 26-27

²⁹⁷ Zjv 21, 27

Ó, nech je ďaleko od nás náboženstvo, ktoré by chcelo vyhlásiť večný rozchod medzi živými a mŕtvymi. Ako utešujúco pôsobí na katolíka myšlienka, že keď sa takto modlí za svojho zosnulého priateľa, jeho modlitby nie sú v rozpore, ale sú v súlade s hlasom Cirkvi; a že tak ako napr. sv. Augustín bdel pri lôžku svojej zomierajúcej matky, tak aj on môže pokračovať v tej istej službe lásky k duši mŕtveho priateľa tým, že sa za ňu modlí! Aká blažená je myšlienka na to, že zlaté puto modlitby ťa stále spája s tými, ktorí „zaspali v Pánovi“, že sa s nimi stále môžeme rozprávať a modliť sa za nich!

Tennyson vystihol katolícky cit, keď svojmu hrdinovi, ktorého beh sa skončil, dáva do úst slová, ktorými sa prihovára k jeho pozostalému priateľovi, sirovi Bediverovi:

*„Žil som svoj život, a to, čo som urobil nech Všemohúci očistí;
ale ty, priateľ môj ktorý už nikdy moju tvár neuvidíš,
modli sa za moju dušu. Modlitba dokáže viac ako si svet myslí.
Preto nech tvoj hlas dňom i nocou ako prameň pre mňa znie.
Lebo o čo sú ľudia, poznajúci Boha, lepší ako ovce alebo kozy,
ktoré len slepo žijú, ak nezdvihnú ruky k modlitbe za seba i za tých,
čo ich priateľmi nazývajú?
Ved' modlitbami je celá šíra zem zlatými reťazami
k Božím nohám pripútaná.“²⁹⁸*

A práve táto myšlienka zbavuje smrť jej ostňa a robí odlúčenie priateľov znesiteľným. A keď tvoj zosnulý priateľ nepotrebuje tvoje modlitby, tak isto nie sú stratené, ale podobne ako dážd' slnkom vysiaty zo zeme opäť padá ako úrodná vlaha na naše polia, tak budú aj tvoje modlitby zozbierané slnkom spravodlivosti a budú padať v osviežujúcich dažďoch milosti na tvoju hlavu: „Púšťaj svoj chlieb po vode a po mnohých dňoch ho (zasa) nájdeš.“²⁹⁹

²⁹⁸ Morte D'Arthur.

²⁹⁹ Kaz 11, 1

17. OBČIANSKA A NÁBOŽENSKÁ SLOBODA

Človek požíva náboženskú slobodu, keď má slobodné právo uctievať Boha podľa diktátu správneho svedomia a praktizovať takú formu náboženstva, ktorá je najviac v súlade s jeho povinnosťami voči Bohu. Každý čin, ktorý zasahuje do jeho slobody svedomia, sa právom označuje za náboženskú neznášanlivosť. Táto náboženská sloboda je skutočným právom každého človeka, pretože zodpovedá povinnosti, ktorú mu uložil Boh.

Človek požíva občiansku slobodu, keď je oslobodený od svojvôle iných a keď je spravovaný spravodlivými zákonmi ustanovenými pre všeobecné blaho spoločnosti. A pokiaľ spoločne so svojimi spoluobčanmi dodržiava zákony štátu, akékoľvek výnimočné obmedzenie, ktoré sa mu ukladá pri výkone jeho občianskych práv, je zásahom do jeho občianskej slobody.

Na tomto mieste uvádzam stanovisko, ktoré, ako dúfam, potvrdím historickými dôkazmi, že katolícka Cirkev bola vždy horlivou podporovateľkou náboženskej a občianskej slobody a že kedykoľvek sa vyznávači katolíckej viery dopustili nejakého zásahu do týchto posvätných práv človeka, tieto neprávosti, ktoré Cirkev rozhodne neschvaľovala, boli spáchané v zjavnom rozpore s jej autoritou.

Cirkev učí, že tak ako človek z vlastnej slobodnej vôle odpadol od Božej milosti, tak sa z vlastnej slobodnej vôle musí k tejto milosti vrátiť. Obrátenie a donútenie sú dva pojmy, ktoré sa nikdy nedajú zosúladiť. Hlavnou zásadou, ktorú pápeži a iní preláti vždy zdôrazňovali bolo, že kresťanské kniežatá a misionári nesmú vo svojom úsilí o obrátenie duší na vieru v Ježiša Krista uplatňovať žiadne násilie alebo neprimeraný vplyv.

Pápež Gregor I. v druhej polovici šiesteho storočia prinútil biskupa z Terraciny, aby vrátil Židom synagógu, ktorej sa tento biskup zmocnil, a vyhlásil, že ich nemožno nútiť, aby vstúpili do Cirkvi, ale treba s nimi zaobchádzať mierne a láskavo. Tento veľký pápež vydal rovnaké príkazy, v prospech prenasledovaných Židov, aj prelátom Sardínie a Sicílie.

Svätý Augustín a jeho spoločníci, ktorých pápež Gregor I. poslal do Anglicka, aby obrátili tento národ, mali to šťastie, že pokrstili na pravú vieru kráľa Etelberta a mnohých jeho poddaných. Tento panovník si v zápale svojej horlivosti veľmi želel, aby všetci jeho poddaní okamžite nasledovali jeho príklad; misionári ho však napomenuli, aby sa pri obracaní svojho ľudu úzkostlivo zdržiaval násilia, pretože kresťanské náboženstvo treba prijať dobrovoľne.

Aj pápež Mikuláš I. varoval bulharského kráľa Michala, aby pri obrátení modloslužobníkov nepoužíval silu ani nátlak.

Štvrtý toledský koncil, ktorý mal veľkú autoritu Cirkvi a konal sa v roku 633, nariadil, aby nikto nebol nútený proti svojej vôli vyznávať kresťanskú vieru. Pripomeňme si, že tento koncil sa skladal zo všetkých biskupov Španielska, že sa zišiel v krajine a v čase, keď Cirkev mala takmer neobmedzenú moc a medzi ľuďmi, ktorí boli predstavovaní ako najfanatickejší a najnetolerantnejší v celej Európe.

Azda nikoho nemožno považovať za spravodlivejšieho predstaviteľa doby, v ktorej žil, ako svätého Bernarda, slávneho opáta z Clairvaux. Bol stelesnením ducha stredoveku. Jeho život je kľúčom, ktorý nám odhaľuje, aký stupeň tolerancie v tých časoch prevládal. Keď sa svätý Bernard dopyčul, že istý fanatický kazateľ podnecuje ľudí k násilným činom voči Židom ako nepriateľom kresťanstva, pozdvihol proti nemu svoj výrečný hlas a zachránil týchto prenasledovaných ľudí pred nebezpečenstvom, ktorému boli vystavení.

Pápež Inocent III. v trinástom storočí vydal v prospech Židov nasledujúci dekrét: *„Žiadny Žid nech nie je nútený prijať krst, a kto nechce súhlasiť s krstom, nech nie je obťažovaný. Nech nikto nespravodlivo nezaberá ich majetok, neruší ich sviatky a nepustoší ich cintoríny.“* Podobné pokyny vydali aj ďalší nasledujúci pápeži, najmä Gregor IX. a Inocent IV.

Aby som neuvádzal príliš veľa príkladov, dovoľte, aby som vám citoval len krásny list, ktorý adresoval Fenelon, arcibiskup z Cambrey, synovi anglického kráľa Jakuba II. Tento list nielenže odráža pocity jeho vlastného srdca, ale v tejto súvislosti formuluje nariadenia Cirkvi, ktorej bol výnimočnou ozdobou. Píše: *„Predovšetkým nikdy nenúť svojich poddaných, aby zmenili svoje náboženstvo. Žiadna ľudská moc nedosiahne nepreniknuteľné zákutia slobodnej vôle srdca. Násilie nikdy nedokáže presvedčiť ľudí, slúži len na to, aby z nich urobilo pokrytcov. Doprajte všetkým občiansku slobodu, nie tak, že budete všetko schvaľovať akoby vám to bolo ľahostajné, ale tak, že budete trpezlivo znášať všetko, čo všemohúci Boh toleruje, a budete sa snažiť obracať ľudí miernym presvedčaním.“*³⁰⁰

Je naozaj pravda, že katolícka Cirkev nešetří námahou a nezastaví sa pred nijakou obeťou, aby prilákala ľudstvo k prijatiu jej viery. Inak by sa spreneverila svojmu posvätnému poslaniu. Ale vo svojom úsilí o obrátenie duší sa vyhýba akémukoľvek neprimeranému vplyvu. Jediným argumentom, ktorý používa, je argument rozumu a presvedčovania; jediným súdom, pred ktorý vás predvoláva, je súd svedomia; jedinou zbraňou, ktorou sa oháňa, je *„meč Ducha, ktorým je Božie slovo“*.

Je dobre známe, že mimoriadne úspechy našich dievčenských škôl v celej krajine vedú mnohých našich odlúčených bratov k tomu, aby do týchto inštitúcií posielali svoje dcéry. Je tiež dobre známe, že tieto mladé dámy prechovávajú k svojim rehoľným učiteľkám takú vrúcnu náklonnosť a že atmosféra, s ktorou sa na týchto miestach

³⁰⁰ Vie de Fenelon.

vzdelávania stretávajú, je taká posvätná, že si často žiadajú prijať náboženstvo, ktoré podporuje takúto zbožnosť a ktoré plodí také krásne a čisté ľalie. Využívajú sestry tento svoj vplyv v prospech prozelytizmu? V žiadnom prípade. Tak úzkostlivo dbajú na náboženské svedomie svojich žiačok, že len zriedkavo súhlasia s tým, aby tieto mladé dievčatá boli pokrstené, kým nebudú dôkladne poučené o všetkých náukách Cirkvi a nezískajú slobodný súhlas svojich rodičov alebo pestúnov.

Cirkev je skutočne netolerantná v tom zmysle, že nikdy nemôže zamieňať pravdu s omylom; nemôže ani pripustiť, že by niekto mohol na základe svojho svedomia slobodne odmietnuť pravdu, keď nároky na pravdu boli rozumu presvedčivo predložené. Zdá sa, že mnohí protestanti argumentujú takto: Katolíci sú teraz veľmi ochotní hlásať slobodu svedomia, pretože sú v menšine. Keď sa im raz podarí získať početnú a mocenskú prevahu, túto slobodu zničia, pretože ich viera ich učí netolerovať iné učenie ako katolícke. Je teda absolútne nevyhnutné, aby sme im nikdy nedovolili získať túto výhodu.

V tom je však veľké nedorozumenie, ktoré pramení z toho, že katolícku náuku nespoznali v jej úplnosti. Nebudem tu uvádzať moje dôvody, aby sa nezdalo, že som ich vybral tam, kde sa mi to hodí. Budem citovať veľkého teológa Becana (Martin Becanus, jezuita, 1561-1624), ktorý vyučoval katolícku teológiu v čase, keď bol boj medzi katolicizmom a protestantizmom najostrejší. Hovorí, že náboženskú slobodu má panovník tolerovať vtedy, keď by jej potlačenie spôsobilo štátu alebo spoločnosti väčšiu škodu. Vládca má dokonca uzavrieť zmluvu, aby zabezpečil svojim poddaným túto slobodu v náboženských veciach; a keď sa raz zmluva uzavrie, musí sa v každom bode dodržiavať, tak ako každá iná zákonná a spravodlivá zmluva³⁰¹. Toto je podľa Becana a všetkých katolíckych teológov pravé katolícke učenie v tejto otázke. Ak by teda katolíci získali väčšinu v spoločenstve, kde je sloboda svedomia už všetkým zabezpečená zákonom, samotné ich náboženstvo ich zaväzuje rešpektovať práva, ktoré takto získali ich spoluobčania. Aké nebezpečenstvo teda môže hroziť protestantom, ak by tu katolíci získali väčšinu? Ich obavy sú výsledkom márných obáv, ktoré by už žiadna úprimná myseľ nemala prechovávať.

Cirkev nielenže rešpektovala svedomie ľudí pri prijímaní náboženstva, ktoré si vybrali, ale bránila aj ich občianske práva a slobody proti zásahom svetských panovníkov. Jedným z rozšírených omylov, ktorý sa v našich časoch udomácnil v niektorých mysliach, je tvrdenie, že Cirkev sa v minulosti spojila s kniežatami, aby utláčala ľud. Je to podlé ohováranie, ktoré by aj zbežná znalosť cirkevných dejín rýchlo vyvrátila.

Pravdou je, že najnelítostnejšími nepriateľmi Cirkvi boli kniežatá tohto sveta, a to aj takzvané kresťanské kniežatá. Konflikt medzi Cirkvou a štátom nikdy nevyhasol,

³⁰¹ Becanus, de Virtutibus Theologicis, c. 16, quæst. 4, No. 2.

pretože Cirkev v každej dobe považovala za svoju povinnosť pozdvihnúť hlas proti despotickým a svojvoľným praktikám kniežat. Mnohí z nich sa trápili pod spásonosnou disciplínou Cirkvi. Chceli sa zbaviť jej jarma. Túžili sa riadiť len zákonom svojich zhýralých vášní a bezhraničných ambícií. A ako dobre, asi pred štyridsiatimi rokmi, povedal istý americký protestantský spisovateľ³⁰², bolo požehnaním Prozreteľnosti, že na zemi existovala duchovná moc, ktorá sa postavila ako kovová hradba proti tyranii pozemských panovníkov a povedala im: „*Môžeš zájsť len potiaľto, a nie ďalej, a tu sa zastavia rozbúrené vlny tvojich vášní*“; moc, ktorá im povedala to, čo povedal Ján Krstiteľ Herodesovi: „*Toto robiť nemôžeš*“; moc, ktorá pozdvihla karhajúci prst proti nim, aj keď sa nad duchovnými vznášal meč panovníka, a moc ktorá im povedala to, čo Nátan povedal Dávidovi: „*Ty si ten muž*.“ Táto moc povedala kniežatám, že ak má ľud svoje povinnosti, má aj svoje práva; že ak poddaný musí odovzdať cisárovi veci, ktoré patria cisárovi, cisár musí odovzdať Bohu veci, ktoré patria Bohu.

Áno, Cirkev, keď plnila svoje Božie poslanie viesť duše k Bohu, bola vždy obrankyňou práv ľudu. Svätý Ambróz, milánsky arcibiskup, nám poskytuje pozoruhodný príklad vytrvalého úsilia katolíckej Cirkvi pri obhajobe záujmov občanov proti útlaku vládcov. V tom čase sa časť obyvateľov Solúna dopustila urážky cisára Teodózia a vzoprela sa jeho zákonitej moci. Previnenie týchto občanov bolo skutočne nanajvýš odsúdeniahodné, ale cisár sa za urážku, ktorá sa mu dostala, odvdáčil šokujúcim a neprimeraným aktom odplaty, ktorý zanechal nezmazateľnú škvrnu na jeho inak vynikajúcom charaktere. Keď sa obyvatelia zhromaždili pri sledovaní pretekov vozov, tak na daný signál sa vojaci vrhli na ľudí a bez rozdielu zmasakrovali asi sedemtisíc mužov, žien a detí. O nejaký čas neskôr sa cisár dostavil do milánskej katedrály, ale nebojácny arcibiskup mu povedal, že má ruky pokropené krvou svojich poddaných a zakázal mu vstup do katedrály, kým neurobí všetko, čo je v jeho silách, aby odškodnil postihnutý solúnsky ľud.

Ľudia sú niekedy šokovaní trestom exkomunikácie, ktorý Cirkev občas previnilcom udeľuje. Tu je príklad tohto trestu. Kto by sa mohol sťažovať, že je príliš prísny? Bol to spásonosný trest a jediný, ktorý mohol priviesť panovníkov k zmyslu pre povinnosť. Najväčšou oporou občianskej slobody je slávna Magna Charta. Je základom nielen britskej, ale aj americkej ústavnej slobody. Okrem iných dobrodení obsiahnutých v tomto dokumente zavádza súdny proces pred porotou, právo *Habeas Corpus* (osobná sloboda) a stanovuje, že obyvateľom sa nesmú ukladať žiadne dane bez dovolenia ich zastupiteľov.

Kto boli tvorcovia tejto pamätnej charty? Arcibiskup Langton z Canterbury a katolícki baróni Anglicka. Kráľ Ján prinútili na runnymedských pláňach v roku 1215

³⁰² Dr. Brownson, ktorý bol vtedy protestant.

podpísať tento dokument, ktorý bol smrteľnou ranou pre jeho svojvoľnú moc a základným kameňom ústavnej vlády.

Keď sa vrátim k našej krajine, s nemalým uspokojením poukazujem na štát Maryland ako na kolísku občianskej a náboženskej slobody a „*krajinu svätyne*“. Z trinástich pôvodných amerických kolónií bol Maryland jedinou, ktorú osídlili katolíci. Bol tiež jediným štátom, ktorý nad svojou krásnou krajinou vztýčil zástavu slobody svedomia a ktorý pozval utláčaných z iných kolónií, aby hľadali útočisko v jej tieni.

Aby som nebol podozrievaný z prílišnej zaujatosti pri chvále marylandskej tolerancie, väčšinu historických faktov preberiem od Bancrofta, protestantského duchovného z Nového Anglicka.

Leonard Calvert, brat lorda Baltimora a vodca katolíckej kolónie, vyplával z Anglicka na lodi Archa a Holubica a v marci 1634 dorazil do cieľa na rieke Potomac. „*Katolíci sa pokojne ujali tohto malého miesta a náboženská sloboda tu získala domov, svoj jediný domov v širokom svete, v skromnej dedinke, ktorá dostala meno Svätá Mária.*“³⁰³

„*Základy kolónie Maryland boli položené pokojne a šťastne. V priebehu šiestich mesiacov pokročila ďalej, než Virgínia za mnoho rokov.... Oveľa pamätnejší bol však charakter marylandských inštitúcií. Každá iná krajina na svete mala perzekučné zákony; ale vďaka láskavej správe vlády tejto provincie nebolo dovolené, aby bol niekto, kto vyznáva vieru v Ježiša Krista, obťažovaný kvôli náboženstvu. Pod veľkorysťou a láskavým dohľadom lorda Baltimora sa bezútešná pustatina čoskoro naplnila pulzujúcim životom a činnosťou prosperujúcich osád; rímski katolíci, ktorých utláčali zákony v Anglicku, určite našli pokojný azyl v tichých prístavoch Chesapeake, kde boli chránení aj protestanti pred protestantskou neznášanlivosťou. Pod takouto krásnou záštitou sa Maryland začal rozvíjať.... Jeho dejiny sú dejinami dobročinnosti, vďačnosti a tolerancie.*“

„*Maryland bol sídlom šťastia a slobody. Svedomie nebolo obmedzované. Mierny a liberálny správca súhlasil so všetkými opatreniami, ktoré viedli k blahu kolónie; domácej jednote, súladu medzi všetkými zložkami vlády, k rastúcej imigrácii, alebo produktívnemu obchodu. Úrodná pôda, ktorú nebo bohato obdarilo riekami a hlbokými zálivmi, sa zjednotili, aby zdokonalili scénu koloniálneho blahobytu. Lord Baltimore, ktorý sa vždy usiloval o rozvoj záujmov svojej kolónie, vyzval puritánov z Massachusetts, aby sa vystáhovali do Marylandu, a ponúkol im pôdu, výsady a slobodu vierovyznania; ale Gibbons, ktorému toto poverenie odovzdal, bol tak poslušný disciplíne Nového Anglicka, že nechcel podporiť pranie Írskeho šľachtica, a pozvanie odmietol.*“³⁰⁴

³⁰³ Bancroft. "History of the United States," Vol. I., Ch. VII. 20th Edition, 1864.

³⁰⁴ Bancroft. "History of the United States," Vol. I., Ch. VII.

Druhého apríla 1649 prijalo valné zhromaždenie Marylandu nasledujúci zákon, ktorý bude navždy odrážať neutíchajúcu slávu tohto štátu, kým budú ľudské srdcia milovať slobodu. *„Keďže sa ukázalo, že nátlak na svedomie vo veci náboženstva často viedol k nebezpečným následkom v spoločenstvách, kde sa praktizoval, tak pre pokojnejšiu a mierumilovnejšiu vládu tejto provincie a pre lepšie zachovanie vzájomnej lásky a jednoty medzi obyvateľmi nesmie byť odteraz v tejto provincii žiadna osoba, ktorá vyznáva vieru v Ježiša Krista, nijako obmedzovaná alebo obtiažovaná pre svoje náboženstvo, ani v jeho slobodnom vyznávaní, ani nijakým spôsobom nútená k viere alebo vyznávaniu iného náboženstva proti svojmu presvedčeniu.“*³⁰⁵

K tomuto vznešenému zákonu Bancroft uvádza nasledujúci úprimný a rozumný komentár: *„Účelom marylandského zákona bolo chrániť slobodu svedomia a niekoľko rokov po jeho zavedení sa to potvrdilo, keď apológét lorda Baltimora tvrdil, že jeho vláda nikdy nikomu v Marylande nespôsobila ťažkosti v otázke náboženstva; že osadníci sa tešili slobode svedomia, nie menšej ako slobode osoby a majetku, v takej miere, ako nikdy predtým nemal žiaden národ na žiadnom mieste na svete. Slobody zbavení priatelia prelátov z Massachusetts a puritáni z Virgínie boli v rímskokatolíckej provincii Maryland privítaní s rovnakou slobodou svedomia a politickými právami.“*³⁰⁶

O päť rokov neskôr, keď puritáni získali v Marylande prevahu, previnili sa hanebnou nevďačnosťou, keď zbavili práv práve katolíckych osadníkov, ktorými boli tak pohostinne prijatí. *„Nemali ani vd'ačnosť rešpektovať práva vlády, ktorá ich prijala a podporovala, ani veľkodušnosť pokračovať v tolerancii, ktorej jedinej vd'ačili za svoj pobyt na tomto území. Zákon týkajúci sa náboženstva zakazoval rozšíriť slobodu svedomia na „pápežstvo“, „prelátov“ alebo „názorovú slobodu.“*³⁰⁷

Budem citovať aj z knihy *„Maryland, dejiny palatína“* od Williama Hand Browna.³⁰⁸ Pán Browne bol absolventom Marylandskej univerzity. Niekoľko rokov bol redaktorom Marylandského archívu a Marylandskej historickej spoločnosti. Neskôr sa stal profesorom anglickej literatúry na Univerzite Johna Hopkinsa. Svoj dlhý život zasvätil koloniálnym dejinám Marylandu a je právom uznávaný za vzorovú autoritu v tejto oblasti. Môžem dodať, že ho nemožno podozrievať z neprimeranej zaujatosti, keďže nebol členom katolíckej Cirkvi.

Keď hovorí o Calvertovi, správcovi marylandskej kolónie, poznamenáva, že *„zatiaľ čo v kresťanstve ešte nebolo miesta, kde by náboženské presvedčenie bolo slobodné, a keď sa dokonca aj anglická komunita otvorene vyslovila proti tolerancii, Calvert založil spoločenstvo, v ktorom nikto nesmel byť obtiažovaný pre svoju vieru. V*

³⁰⁵ Bancroft. "History of the United States," Vol. I., Ch. VII. Vide Bacon's Laws.

³⁰⁶ Tamtiež

³⁰⁷ Bancroft. "History of the United States," Vol. I., Ch. VII. Vide Bacon's Laws. Boston, Houghton, Mifflin & Co., 1884.

³⁰⁸ Tamtiež.

*čase, keď v Anglicku absolutizmus zničil zastupiteľskú vládu a bolo otázne, či sa ešte niekedy zide parlament zložený zo slobodných občanov, založil spoločenstvo, v ktorom sa nesmú prijímať zákony bez súhlasu občanov. Archa a holubica boli názvy šťastného znamenia. Jedna zachránila pred všeobecným stroskotáním zárodka politickej slobody a druhá niesla olivovú ratolesť náboženského mieru.*³⁰⁹

Keď bola zvrhnutá vláda katolíckeho propria a puritáni získali v provincii prevahu, noví zmocnenci vydali volebné listy do všeobecného zhromaždenia - listy, ktoré dovtedy v Marylande nepoznali. Nikto rímskokatolíckeho vierovyznania nemohol byť zvolený za mešťana, ba dokonca ani hlasovať. Zhromaždenie získané týmto výberovým konaním svoju voľbu ospravedlnilo. Okamžite zrušilo Tolerančný zákon z roku 1649 a vytvorilo nový, ktorý mu viac vyhovoval a ktorý niesol aj názov: „*Zákon o náboženstve*“, ale bola to iná tolerancia. Zákon stanovoval, že nikto, kto vyznáva pápežské náboženstvo, nemá byť v provincii chránený, ale má byť obmedzený v jeho vykonávaní. Pre protestantov stanovil, že nikto, kto vyznáva vieru v Krista, nesmie byť obmedzovaný v praktizovaní svojho náboženstva, „*pod podmienkou, že táto sloboda nebude rozšírená na pápežstvo alebo prelátov, ani na tých, ktorí pod vyznávaním Krista udržiavajú a praktizujú nemravnosť. To znamená, že s výnimkou rímskych katolíkov a rehoľníkov, spolu s brownistami, kvakermi, anabaptistami a inými rozličnými protestantskými sektami, všetci ostatní mohli vyznávať svoju vieru bez obmedzenia.*“³¹⁰

Po zvrhnutí puritánskej vlády a nástupe príslušníkov anglikánskej cirkvi k moci bolo druhým aktom zhromaždenia ustanovenie protestantskej episkopálnej cirkvi za etablovanú cirkev provincie. Zákon ukladal ročnú daň vo výške štyridsať libier tabaku všetkým daňovníkom na účely výstavby kostolov a vydržiavania duchovenstva. V roku 1702 bol znovu prijatý s tolerančnou doložkou: „*Protestanti a quakeri boli oslobodení od pokút a postihov a mohli mať samostatné domy na zhromažďovanie pod podmienkou, že zaplatia svojich štyridsať libier na podporu etablovanej cirkvi. Pokiaľ ide o „pápežencov“, nie je potrebné hovoriť, že pre nich neexistovala žiadna výnimka ani povolenie.*“³¹¹

Autor potom pred nás stavia tri druhy tolerancie ako tri portréty, aby sa ich charakteristické črty objavili v jasnom obraze. Hovorí: „*Teraz môžeme postaviť vedľa seba tri tolerancie Marylandu.*“

Toleranciu (katolíckych) správcov, ktorá trvala päťdesiat rokov a v rámci ktorej si boli všetci veriaci v Krista pred zákonom rovní a všetka podpora cirkvám alebo duchovným bola dobrovoľná.

³⁰⁹ Tamtiež, kap III.

³¹⁰ Tamtiež, kap V.

³¹¹ Tamtiež, kap XI.

Puritánsku toleranciu, ktorá trvala šesť rokov a zahŕňala všetkých okrem pápežencov, prelátov a tých, ktorí zastávali opozičné učenie.

Anglikánsku toleranciu, ktorá trvala osemdesiat rokov a pre establišment mala výhody a kostoly, pre disidentov konzekvencie, pre katolíkov trestné zákony a pre všetkých dane.

V skutočnosti sa v tomto roku pridali aj ďalšie obmedzujúce opatrenia; okrem prísahy vernosti sa vyžadovala aj prísaha „*opovrhnutia*“, čo bola urážlivejšia forma prísahy nadradenosti, a okrem iného v provincii nesmel vykonávať prax žiadny katolícky advokát³¹².

Keď členovia ústavodarného zhromaždenia v roku 1787 vyhlásili, že „*Kongres nesmie prijať žiadny zákon týkajúci sa riadenia náboženstva alebo zakazujúci jeho slobodné vyznávanie*“, stojí za povšimnutie, že opakovali názory, ba dokonca zopakovali formuláciu marylandského zhromaždenia z roku 1649, ktoré vyhlásilo, že „*žiadna osoba v tejto provincii, ktorá vyznáva vieru v Ježiša Krista, nesmie byť odteraz nijakým spôsobom obťažovaná pre svoje náboženstvo a obmedzovaná v jeho slobodnom vyznávaní*“.

Môžeme teda tvrdiť, že Tolerančný zákon lorda Baltimora z roku 1649 bol jasným úsvitom slobody vyhlásenej v roku 1787. A máme všetky dôvody domnievať sa, že listina občianskych slobôd s jej dodatočnými výhodami slúžila ako príklad, podnet a inšpirácia aspoň pre niektorých tvorcov ústavy, aby na novú republiku rozšírili vzácne dobrodenie občianskej a náboženskej slobody.

Je tiež vhodné poznamenať, že zákon z roku 1649 nebol novým vyhlásením náboženskej slobody zo strany administratívy lorda Baltimora, ale bol slávnostným potvrdením tolerancie, ktorú katolícki správcovia poskytovali od začiatku osídlenia v roku 1634.

Túto tému uzavriem slovami významného člena Marylandskej historickej spoločnosti: „*Viac ako všetky tituly a odznaky cti a vznešenejšie ako kráľovská šľachta je nezmazateľné vyznamenanie, ktoré pre Maryland a pre členov tohto nikdy nezabudnuteľného zhromaždenia, získalo prijatie tohto širokého a liberálneho zákona, a to že navždy bude posvätné miesto, ktoré ho zrodilo.*“³¹³

Čo mám povedať o dôležitej úlohe, ktorú zohrali významní predstavitelia katolíckej Cirkvi vo veci našej americkej nezávislosti? Čo mám povedať o Charlesovi Carrollovi z Carrolltonu, ktorý s rizikom obetovania svojich veľkých majetkov podpísal Deklaráciu nezávislosti; o pátrovi Johnovi Carrollovi, neskoršom prvom arcibiskupovi Baltimoru, ktorého spolu s jeho bratrancom Charlesom Carrollom a Benjaminom

³¹² Tamtiež, kap XI.

³¹³ James Walter Thomas.

Franklinom poslal Kongres do Kanady, aby zabezpečil spoluprácu obyvateľov tejto provincie v boji za slobodu; o Kosciuskovi, Lafayettovi, Pulaskom, Barrym a množstve ďalších katolíckych hrdinov, ktorí tak účinne pracovali v tej istej slávnej veci? Cirkev vychovala a opatrovala vo svojom lone bez počtu amerických vlastencov, zradcu, nikdy.

Otec tejto krajiny (G. Washington) na tieto služby nezabúdala. Krátko po svojom zvolení za prezidenta vo svojej odpovedi³¹⁴ na adresu svojich katolíckych spoluobčanov použil nasledujúce slová: „*Predpokladám, že vaši spoluobčania nezabudnú na vlasteneckú úlohu, ktorú ste zohrali pri ich boji a pri nastolení vlády, ani na dôležitú pomoc, ktorej sa jej dostalo od národa, v ktorom sa vyznáva rímskokatolícka viera.*“

A katolíci našej generácie šľachetne napodobňovali vlastenectvo a ducha tolerancie, ktoré prejavovali ich predkovia. Nemožno ich obviniť ani z nelojálnosti, ani z netolerancie voči svojim inak veriacim bratom. V nejednom prípade v dejinách nášho národa boli naše kostoly znesvätené a do základov vypálené; naše kláštory boli napadnuté a zničené; naši duchovní boli vystavení urážkam a násiliu. Tieto zranenia nám spôsobili rozvášnené davy podnecované nenávisťou voči katolicizmu. Napriek týmto provokáciám sa však naši katolícki občania, hoci mali v oblastiach, kde trpeli, značný početný vplyv, nikdy nepomstili. V duchu oprávnenej hrdosti môžeme vyhlásiť, že doteraz v Spojených štátoch nebola zničená žiadna protestantská modlitebňa alebo vzdelávacia inštitúcia, ani sa nevyskytlo násilie voči protestantskému duchovnému zo strany tých, ktorí vyznávali katolícku vieru. Daj Boh, aby to tak bolo vždy!

Práve preto, že Cirkev vždy odolávala tyranii kráľov, ktorí zasahovali do posvätných práv svedomia, bola zo strany kráľov vždy obeťou prenasledovania. V každom veku, povedané slovami žalmistu, „*povstali králi zeme a kniežatá sa zhromaždili proti Pánovi a proti jeho Pomazanému.*“³¹⁵ Najjasnejšie a najpohnotejšie stránky cirkevných dejín sú tie, ktoré zaznamenávajú utrpenie pápežov a prelátov zo strany svetských panovníkov kvôli ich svedomiu a spravodlivosti.

Vezmime si napríklad svätého Jána Zlatoústeho, veľkého konštantínopolského arcibiskupa v piatom storočí, a idol ľudu. Mal odvahu, podobne ako Ján Krstiteľ, pozdvihnúť svoj výrečný hlas proti zhýralosti dvora, a najmä proti cisárovnej Eudoxii, ktorá vládla ako ďalšia Jezabel. Bol vykázaný zo svojho stolca, vojaci s ním zaobchádzali nanajvyš nedôstojne a od úplného vyčerpania a zlého zaobchádzania zomrel vo vyhnanstve.

Pozrime na pápeža Gregora VII. neohrozeného, v jeho celoživotnom boji s nemeckým cisárom Henrichom IV. Gregor VII. nasmeroval všetku energiu svojej veľkej

³¹⁴ Originál Washingtonovej odpovede sa stále uchováva v archíve baltimorskej katedrály.

³¹⁵ Ž 2, 2

mysle na reformu zlozvykov, ktoré sa v jedenástom storočí vkradli do Cirkvi vo Francúzsku a Nemecku. V tých časoch si nemecký cisár prisvojil právo menovať alebo ustanovovať biskupov v celej svojej ríši. Tento posvätný úrad sa bežne udeľoval veľmi nehodným kandidátom a veľmi často sa ponúkal na dražbe, aby sa predal tomu, kto ponúkne najviac, ako je to teraz v prípade schizmatickej gréckej cirkvi v Turecku.

Títo biskupi sa svojmu cisárskemu dobrodincovi príliš často odvdáčovali ústupkami jeho vášňam a servilným lichotením. Neohrozenému pápežovi sa čiastočne podarilo vykoreniť zlo, hoci ho to stálo život. Cisár vtrhol do Ríma a vyhnal Gregora VII. z jeho stolca. Tento pápež pri svojej smrti povedal: „*Miloval som spravodlivosť a nenávidel nepravosť, a preto zomieram vo vyhnanstve.*“

Z toho istého dôvodu bol vrahmi najatými anglickým kráľom Henrichom II. pred oltárom zabitý Tomáš Becket, arcibiskup z Canterbury.

Všimnite si, ako na začiatku tohto storočia zaobchádzal Napoleon I. s Piom VII. Napoleonovým snom bolo stať sa pánom Európy a dosadiť na tróny kontinentu svojich bratov a priateľov, aby sa okolo jeho trónu vo Francúzsku točili ako satelity. Napoleon vzniesol voči ctihodnému pápežovi dve požiadavky: Po prvé, aby zrušil manželstvo, ktoré uzavrel cisárov brat Hieroným so slečnou Pattersonovou z Baltimoru. Jeho zdanlivým dôvodom na zrušenie manželstva bolo, že slečna Pattersonová bola protestantka, ale jeho skutočným motívom bolo zabezpečiť pre svojho brata kráľovskú nevestu namiesto americkej dámy. Po druhé, aby uzavrel svoje prístavy pred obchodom s Anglickom, s ktorým bol Napoleon v tom čase vo vojne a aby sa spojil s cisárom proti jeho nepriateľom.

Pápež obe požiadavky odmietol. Povedal cisárovi, že Cirkev považuje všetky manželstvá, ktoré uzavrela, za nerozlučiteľné, a to aj keď jedna zo strán nie je katolíkom, a že ako spoločný otec kresťanstva nemôže uzavrieť svoje prístavy pred žiadnou kresťanskou mocnosťou. Za odmietnutie splniť túto druhú požiadavku bol pápež zatknutý a poslaný do vyhnanstva, kde bol niekoľko rokov.

Práve v tejto chvíli v celej Európe zúrila starý konflikt medzi Cirkvou a despotickými vládami. Scéna, ktorú zohrali Ján a Herodes, sa dnes opakuje takmer v každom kráľovstve starého sveta. Je to starý boj medzi hrubou silou a Bohom danými právami svedomia.

Plockského biskupa v Rusku doživotne vyhostili zo svojho stolca na Sibír. Jeho jediným previnením bolo, že odmietol uznať, že ruský cisár Alexander je hlavou kresťanskej cirkvi.

Ak prejdeme do Talianska, uvidíme ako sú reholníci a reholníčky vyhánaní zo svojich domovov; ich domy a knižnice sú skonfiškované - knižnice, ktoré budovali a zbožní a vzdelaní ľudia z nich čerpali vedomosti po dlhé veky. Jediným zločinom týchto veriacich je, že nemajú silu vzdorovať hrubej sile.

Prejdite cez Alpy do Francúzska a uvidíte tam tú viachlavú obludu, Komúnu, ako vraždí parížskeho arcibiskupa a jeho duchovných len preto, že on a oni boli predstaviteľmi práva a poriadku.

Vo Švajčiarskej republike je biskup Mermillod vyhnaný zo Ženevy bez najmenšieho obvinenia voči jeho charakteru ako občana a kresťanského preláta. Verných duchovných vlada zbavuje ich farských práv a na ich miesto sa vtierajú kňazi renegáti. Pastier je vyhnaný a vlci pustošia ovčinec.

Chodte do Pruska; čo tam uvidíte? Ministerského predsedu oplývajúceho nedávnymi víťazstvami nad Francúzskom. Neuspokojuje ho, že jeho pán nosí cisársku korunu Nemecka; chce, aby nosil aj diadém pápeža. Bismarck, podobne ako Aman, minister kráľa Assuera, nie je spokojný s tým, že je druhý v kráľovstve, kým sa mu Mardochaj, teda Cirkev, odmieta klaňať a uctievať ho. Ctihodného arcibiskupa z Gnesen-Posenu a ďalších pruských prelátov znovu a znovu trestá, predáva ich inventár a napokon ich posielajú na dlhý čas do väzenia.

Svätý Ján Zlatoústý krásne poznamenáva, že svätý Pavol, vyzdvihnutý do tretieho neba, bol slávnym v rozjímaní; ale že oveľa slávnejší je Pavol pochovaný v rímskych žalároch. Podobne to môžem povedať aj o arcibiskupovi Ledochowskom z Posenu, že na vatikánskom koncile bol nápadný medzi svojimi rovesníkmi, ale ešte nápadnejší bol, keď sedel osamote vo svojom pruskom väzení.

Lojalita pruského duchovenstva je na výsosť dobrá. Biskupi sú uväznení, pretože trvajú na práve vychovávať študentov pre duchovnú službu, vysväcovať a menovať duchovných bez konzultácie s vládou. Je im upierané právo, ktoré majú slobodomurári a všetky ostatné humanitárne organizácie v tejto krajine.

Možno vám jednoduchá ilustrácia predstaví v jasnejšom svetle ohavný charakter trestných zákonov, na ktoré som narážal. Predpokladajme, že by vláda Spojených štátov vydala všeobecné nariadenie, podľa ktorého by sa duchovní rôznych kresťanských denominácií museli vzdelávať vo vládných zariadeniach, nútila by ich zložiť prísahu pred nástupom do služby a zakázala by cirkevným orgánom vymenovať alebo odvolať akéhokolvek duchovného bez povolenia civilnej moci vo Washingtone. Nepovstal by americký ľud svojou silou skôr, než by sa podvolil tomu, aby sa na jeho svedomí ukovali také hrôzostrašné okovy? A predsa je to presne tá odporná legislatíva, ktorú pruská vláda prijíma proti Cirkvi. A katolícka Cirkev tým, že sa bráni týmto zákonom, nebojuje len svoje vlastné bitky, ale bojuje aj za princíp slobody svedomia všade na svete. Vďaka Bohu však žijeme v krajine, kde sa rešpektuje sloboda svedomia a kde nad nami drží ochrannú ruku občianska ústava bez toho, aby sa miešala do cirkevných záležitostí. Zo srdca hovorím: Amerika, so všetkými tvojimi chybami, stále ťa milujem. V tejto chvíli azda niet na svete národa, kde by Cirkev bola menej deptaná a kde by mala viac slobody uskutočňovať svoju vznešenú úlohu ako v týchto Spojených štátoch.

Pokiaľ ide o mňa, mám oveľa radšej systém, ktorý prevláda v tejto krajine, kde sú dočasné potreby Cirkvi zabezpečované dobrovoľnými príspevkami veriacich, než systém, ktorý je v niektorých katolíckych krajinách Európy, kde je Cirkev podporovaná vládou, čím sa slabo odčičuje hrubá nespravodlivosť, ktorú spôsobila Cirkvi svojou predchádzajúcou plošnou konfiškáciou cirkevného majetku. A Cirkev za toto odškodnenie draho platí, pretože musí znášať neustále pokusy o zásahy a nepríjemné nariadenia občianskej moci, ktorej cieľom je urobiť ju úplne závislou od seba.

Pred niekoľkými rokmi som po návrate z Ríma v spoločnosti už zosnulého arcibiskupa Spaldinga navštívil biskupa z Annecy v Savojsku. Bol som ohromený nádherou jeho paláca a videl som pri dverách strážcu, ktorého tam umiestnila francúzska vláda ako čestnú stráž. Ale ctihodný biskup ma čoskoro vyviedol z omylu a mojich priaznivých dojmov. Povedal mi, že je v stave pozláteného otroctva. Povedal, že bez povolenia vlády nemôže postaviť ani sakristiu.

Nechcem sa dočkať dňa, keď sa Cirkev bude dovolávať alebo prijímať akúkoľvek vládnú pomoc na stavbu našich kostolov alebo na platenie mzdy našich duchovných, pretože potom nám vláda môže začať diktovať, aké učenie máme hlásať. Ak je veľkým zlom umlčať tlač, ešte väčším zlom je umlčať kazateľnicu. Žiadna štátna dotácia by nevykompenzovala zlo vyplývajúce z vládnej cenzúry evanjelia a potlačania apoštolskej slobody pri jeho ohlasovaní. Svätý Pavol sa raduje, že hoci on osobne je v reťaziach, Božie slovo nie je spútané³¹⁶.

A navyše, úmerne tomu, ako by sa zvyšovala štátna pomoc, znižovali by sa sympatie a pomoc veriacich. Kiež by vždy pretrvával šťastný stav vecí, ktorý teraz u nás existuje, v ktorom vzťahy medzi duchovenstvom a ľuďom budú priame a bezprostredné, v ktorom biskupi a kňazi budú obdarúvať svoje duchovné deti dobrovoľnou prácou, nežnou starostlivosťou, otcovskou náklonnosťou a v prípade potreby vylejú ako vodu krv svojho srdca; a v ktorom budú na oplátku prijímať dobrovoľné obety - oddanosť a vdácnosť synovského ľudu.

18. OBVINENIA Z NÁBOŽENSKÉHO PRENASLEDOVANIA

18.1. Španielska inkvizícia

Ale nevykonávala španielska inkvizícia obrovské krutosti voči heretikom a Židom? Nie som apologétom španielskej inkvizície a nemám v úmysle zľahčovať alebo ospravedlňovať excesy, do ktorých sa tento tribunál niekedy mohol dostať. Zo srdca sa mi hnusia a odsudzujem všetky druhy násilia, nespravodlivosti a prenasledovania, ktorých sa španielska inkvizícia mohla dopustiť. A tým, že kvôli svedomiu

³¹⁶ 2 Tim 2, 9

pozdvihujem svoj hlas proti nátlaku, vyjadrujem nielen svoje vlastné pocity, ale aj pocity každého katolíckeho kňaza a laika v krajine.

Naši katolícki predkovia za posledných tristo rokov toľko trpeli za slobodu svedomia, že by povstali na súde proti nám, keby sme sa stali zástancami a obhajcami náboženského prenasledovania. Boli by sme hanbou našich predkov, keby sme pošliapali princíp slobody, ktorý im bol drahší ako život.

Keď odsudzujem krutosti inkvizície, nestojím bokom od Cirkvi, ale kráčam v jej stopách. Krviprelievanie a prenasledovanie nie sú súčasťou viery katolíckej Cirkvi. Tak veľmi sa jej protiví prelievanie krvi, že duchovný ktorý svojím činom alebo radou dobrovoľne preleje krv iného, je diskvalifikovaný slúžiť ako služobník pri jej oltároch. Skôr ako budete môcť Cirkev usvedčiť z neznášanlivosti, musíte najprv predložiť nejaký autentický výnos jej pápežov alebo koncilov, ktoré schvaľujú politiku pomsty. Pri všetkom, čo som doteraz čítal som zatiaľ nenašiel ani jeden takýto dekrét, ktorý by obhajoval mučenie alebo smrť kvôli svedomiu. Cirkev je skutočne netolerantná voči omylom, ale jej jedinými zbraňami proti omylom sú tie, ktoré svätý Pavol naznačil Timotejovi: „*Hlásaj slovo, naliehaj vhod i nevhod, usvedčuj, karhaj a povzbudzuj so všetkou trpezlivosťou a múdrosťou.*“³¹⁷

Ale vy mi povie: Neboli autori inkvizície deťmi Cirkvi a nevykonávali svoje zverstvá v jej mene? Pripúšťam. Ale ja sa vás pýtam: Je spravodlivé alebo správne, aby Cirkev niesla zodpovednosť za činy svojich detí, ktorých sa zriekla? Slobodu predsa neodsudzujete ako podvod, pretože sa v jej mene páchajú mnohé zločiny, tak ako ani otcovi nekladiete za vinu hriechy jeho neposlušných detí.

Mali by sme mať na pamäti aj to, že Španieli neboli jediným národom, ktorý zakazoval ľuďom vykonávať ich náboženské presvedčenie. Ak si pokojne preštudujeme dejiny iných národov, naše nepriateľstvo voči Španielsku sa značne zmierni a budeme si musieť vyhradiť časť svojho rozhorčenia pre jej susedov. Žiadny nestranný študent histórie nepoprie, že vodcovia reformovaných náboženstiev, kedykoľvek získali prevahu, uplatňovali násilie voči tým, ktorí sa od nich líšili vo viere. Nespomínam to preto, aby som obviňoval, ani preto, aby som zmierňoval zákazy španielskej vlády, pretože jeden priestupok sa nedá ospravedlniť druhým. Mojm cieľom je len ukázať, že „*ten, kto má sklenený dom, by nemali hádzať kamene do suseda*“ a že nie je čestné robiť zo Španielska obetného baránka, ktorý sám nesie na svojich pleciach ťarchu náboženskej neznášanlivosti.

Nemalo by sa zabúdať, že Ján Kalvín upálil na hranici Michala Serveta za kacírstvo; že tento arcireformátor tento čin nielen priznal, ale aj ospravedlňoval vo svojich spisoch; a že v Ženeve zriadil inkvizíciu na trestanie nepoddajných kresťanov.

³¹⁷ 2 Tim 4, 2

Treba tiež pripomenúť, že Luther obhajoval najnemilosrdnejšie učenie voči Židom. Podľa jeho obhajovateľa Seckendorfa nemecký reformátor povedal, že židovské synagógy by mali byť zničené, ich domy zbúrané, ich modlitebné knihy, a dokonca aj knihy Starého zákona by im mali byť odobraté. Ich rabíni by mali mať zakázané vyučovať a mali by byť nútení získavať si živobytie ťažkou prácou.

Treba mať na pamäti aj to, že Henrich VIII. a jeho nástupcovia po mnoho generácií trestali pokutami, väzením a smrťou tisíce svojich poddaných za to, že popierali duchovnú nadradenosť svetského panovníka. Táto krutá inkvizícia trvala takmer tristo rokov a prísnosť jej nariadení sotva nájde paralelu v španielskej inkvizícii. Prescott vyhlasuje, že Alžbetina vláda nebola „*ani o chlp menej despotická a menej krvavá ako Izabelina*“³¹⁸. Írsky klérus dostal za Cromwella príkaz pod trestom smrti opustiť svoju krajinu a študenti teológie museli študovať v zahraničných seminároch. Každý kňaz, ktorý sa odvážil vrátiť do svojej vlasti, prišiel o život. Kto ukrýval kňaza, toho čakala smrť, a tým, ktorí poznali jeho úkryt a neprezradili ho inkvizítorom, odrezali obe uši.

V tejto dobe nielen v Anglicku, ale aj v Írsku, Škótsku a Holandsku sa konali protestantské služby Božie v niektorých kostoloch postavených vďaka zbožnosti našich katolíckych predkov, ktoré im boli násilne ulúpené.

Všimnite si tiež, že vo všetkých týchto prípadoch bolo prenasledovanie spôsobené výslovným príkazom zakladateľov a hláv protestantských cirkví.

Puritáni v Novom Anglicku vykonávali hromadnú pomstu na tých, ktorí sa od nich nábožensky odlišovali. V Massachusetts „*kvakerov bičovali, vpaľovali im znamenia, odrezávali im uši, jazyk im prevrtávali horúcim železom, pod trestom smrti ich vyhánali a v prípade návratu ich skutočne popravili na šibenici*“³¹⁹. Kto by nevedel, koľko nevinných obetí bolo v tomto štáte koncom sedemnásteho storočia usmrtených na základe smiešneho obvinenia z čarodejníctva? No a ich potomkovia obviňujú katolíkov z hrôz španielskej inkvizície!

Počas náboženských nepokojov vo Philadelphii v roku 1844 boli v mene protestantizmu vypálené katolícke kostoly a vyplienené súkromné domy. Jeden z očitých svedkov ma informoval, že majitelia domov aby zachránili svoj majetok pred rozzúrenými podpaľáčmi, museli na dvere napísať tieto slová: „*Tento dom patrí protestantom.*“ Nikdy som nepočul o žiadnej odvete za tieto činy zo strany katolíkov a dúfam, že sa jej nikdy nedočkám, nech by počet provokácií bol akokoľvek hrozivý a odplata akokoľvek lákavá.

Napriek vychvaľovanej tolerancii našich čias nemožno poprieť, že stále existuje duch inkvizície, ktorý sa síce neprejavuje fyzickým násilím, ale napriek tomu je pre

³¹⁸ “Ferdinand a Isabella,” Vol. III., str. 202.

³¹⁹ Blue Laws. (Modré zákony)

svoje obeť veľmi nepríjemný. Koľko ľudí som počas svojej služby stretol, ktorí boli vylúčení zo spoločnosti svojimi príbuznými a priateľmi, vyhnaní z domu, ba dokonca vydedení svojimi rodičmi, a to len za to, že sa riadili samotným protestantským heslom – riadiť sa svojim súkromným úsudkom - a poslúchli diktát svojho svedomia tým, že prijali katolícku vieru! Nie je to azda to najkrajšie mučenie, aké sa dá spôsobiť šľachetným ľudom?

Ach! existuje však aj väzenie, ktoré je osamelejšie ako žalár; je to uväznenie našich najcennejších myšlienok v našom vlastnom srdci bez možnosti zdieľať tieto myšlienky s členom rodiny.

Existuje meč ostrejší ako katova sekera; je to jedom napustený jazyk ohovárania a nadávok. Existuje vyhnanstvo, ktoré je neznesiteľnejšie ako vyhnanstvo z vlasti; je to vylúčenie spod rodičovskej strechy a z náklonnosti tých, ktorých milujeme.

Mám právo brať na zodpovednosť členov episkopálnej, luteránskej, presbyteriánskej a kongregacionalistickej cirkvi za tieto prohibičné opatrenia, o ktorých som hovoril a z ktorých väčšinu schválili ich zakladatelia a predstavitelia? Chráň Boh! Dobré viem, že tieto kruté činy nie sú súčasťou vierouky protestantských cirkví. Protestantov poznám od svojej mladosti. Patrili medzi mojich naj dôvernejších a najväženejších priateľov a na základe toho, že ich poznám, som presvedčený, že by odmietli akékoľvek fyzické násilie, ktoré by bolo páchané na ich spoluobčanoch kvôli ich náboženskému presvedčeniu. Oprávnené by mi povedali, že prenasledovanie v minulých rokoch, o ktorom som hovoril, by sa malo pripisovať skôr zvláštnemu a nešťastnému stavu spoločnosti, v ktorej žili ich predkovia, než prirodzeným zásadám ich náboženstva.

Presne z tých istých dôvodov a z dôvodov ešte presvedčivejších by protestanti nemali vyčítať katolíckej Cirkvi zverstvá španielskej inkvizície. Prenasledovania, o ktorých som sa zmienil, boli väčšinou spáchané zakladateľmi a hlavami protestantských cirkví, zatiaľ čo krutosť španielskeho tribunálu spôsobili laici a podriadení cirkevní predstavitelia, a to buď bez vedomia rímskych biskupov, alebo napriek ich protestom.

Predstavme si teraz inkvizíciu v jej pravom svetle. V prvom rade sa počet jej obetí veľmi zveľičuje, čo bol nútený pripustiť aj Prescott. Populárny historik inkvizície je Llorente, od ktorého naši americkí autori zvyčajne čerpajú informácie o tejto téme. Kto bol Llorente? Bol to kňaz vylúčený zo svojho úradu a z radov inkvizítorov, ktorej bol tajomníkom. Vedený svojim záujmom a pomstou napísal svoju históriu na žiadosť Jozefa Bonaparta, nového španielskeho kráľa. Aby sa zapáčil svojmu kráľovskému páňovi, urobil všetko, čo mohol, aby očiernil charakter tejto inštitúcie. Jeho svedectvo by sa preto malo prijímať s veľkou rezervou. Ako jeden z príkladov jeho nespoľahlivosti uvádzame, že ako autoritu cituje historika Mariana, ktorý tvrdí, že len v diecézach Sevilla a Cádiz bolo za jeden rok usmrtených dvetisíc osôb. Odvolávajú sa

na stránky Mariana zistíme, že tento autor hovorí, že dvetisíc ľudí bolo usmrtených v celom Španielsku počas celej Torquemadovej vlády, ktorá trvala pätnásť rokov.

Skôr než začneme skúmať charakter tohto tribunálu, musíme si jasne uvedomiť, že španielska inkvizícia nebola čisto cirkevnou inštitúciou, ale zmiešaným tribunálom. Ten bol vo všetkých svojich postupoch a rozsudkoch koncipovaný, systematizovaný, regulovaný a vybavený úradníkmi a právomocami tak, že popravy, pokuty a konfiškácie vykonávala výlučne kráľovská moc, a nie cirkev³²⁰.

Aby sme pochopili skutočný charakter španielskej inkvizície a pohnútky, ktoré viedli kráľa Ferdinanda k zriadeniu tohto tribunálu, musíme sa pozrieť na vnútorný stav Španielska na konci pätnásteho storočia. Po osemsto ročnom boji sa španielskemu národu podarilo zvrhnúť Maurov (arabov a berberov severnej Afriky) a nad celou krajinou vyvesiť národnú vlajku. Kristov kríž zvíťazil nad polmesiacom a kresťanstvo triumfovalo nad mohamedánstvom. Kráľovstvo sa upevnilo za spoločnej vlády Ferdinanda a Izabely.

V národe však stále pretrvávali nezhody. Obyvateľstvo sa skladalo z troch rozdielnych národov - zo Španielov, Maurov a Židov. Ťažkosti, ktoré trápia našu americkú vládu v jej snahe zladit' biele, indiánske a farebné obyvateľstvo, nám možno pomôžu získať predstavu o obrovských prekážkach, s ktorými musel španielsky dvor zápasit' v úsilí spojiť do jedného kompaktného národa víťazov a porazených ľudí odlišnej rasy a náboženstva. Židia a Maurovia boli so španielskou vládou nespokojní nielen z politických, ale aj z náboženských dôvodov. Boli podozrievaní, a nie neprávom, že chcú odmietnuť svoju vernosť španielskemu kráľovi a podriaďit' sa barbarskému kráľovi alebo tureckému sultánovi.

Kráľ Ferdinand preto zriadil španielsku inkvizíciu. Urobil to ani nie tak z pohnútok náboženskej horlivosti, ako skôr z pohnútok ľudskej politiky. Zriadil ju ani nie tak s cieľom zachovať katolícku vieru, ako skôr zachovať integritu svojho kráľovstva. Na Maurov a Židov sa nepozeralo len ako na nepriateľov oltára, ale najmä ako na nepriateľov trónu. Kráľ katolíkov nepodporoval len pre ich vieru, ale preto, že spájali vieru s lojalitou. Pokrstení Maurovia a Izraeliti boli utláčaní pre svoje kacírstvo, pretože ich kacírstvo bolo spojené so vzburou.

Treba si uvedomiť, že v tých časoch sa kacírstvo, najmä ak bolo otvorené, považovalo nielen za priestupok proti náboženstvu, ale aj za zločin proti štátu a podľa toho sa trestalo. Tento stav vecí sa neobmedzoval len na katolícke Španielsko, ale prevládal aj za morom v protestantskom Anglicku. Henrich VIII. a jeho nástupcovia uplatňovali vo Veľkej Británii rovnakú politiku voči katolíckym poddaným a trestali

³²⁰ Pre neustranný opis inkvizície odkazujeme čitateľa na "Listy o španielskej inkvizícii" od grófa de Maistre.

katolicizmus ako zločin proti štátu, podobne ako bol v Španielsku zakázaný islam a judaizmus.

Inkvizícia bola teda skôr kráľovskou a politickou inštitúciou ako cirkevnou. Inkvizítorov, ktorí boli zložení tak zo svetských ako aj duchovných úradníkov, menoval kráľ. Odvolával ich podľa vlastného uváženia. Inkviziční úradníci mali svoju jurisdikciu od kráľa, a nie od pápeža, a do kráľovskej pokladnice, a nie do pápežovej, išli všetky príjmy z pokút a konfiškácií. Jedným slovom, autorita inkvizície sa začínala a končila pri kráľovskej korune.

Na potvrdenie týchto tvrdení budem citovať Rankeho, nemeckého protestantského historika, ktorého nemožno podozrievať z náklonnosti ku katolíckej Cirkvi. Tento autor hovorí: *„V prvom rade boli inkvizítori kráľovskými úradníkmi. Králi mali právo ich menovať a prepúšťať.... Inkvizičné súdy podliehali, podobne ako iné magistráty, kráľovským vizitátorom. 'Či neviete,' povedal kráľ (Ximenesovi), 'že ak má tento tribunál jurisdikciu, tak ju odvodzuje od kráľa?'“*

„Po druhé, všetok zisk z konfiškácií tohto súdu pripadol kráľovi. Konfiškácie sa vykonávali veľmi nešetrným spôsobom. Hoci aragónske výsady zakazovali kráľovi konfiškovať majetok odsúdených poddaných, kráľ sa v otázkach týkajúcich sa tohto súdu považoval za povýšeného nad zákon.... Výnosy z týchto konfiškácií tvorili akýsi pravidelný príjem do kráľovskej pokladnice. Od začiatku sa dokonca verilo a tvrdilo, že kráľov viedla k zriadeniu a podpore tohto tribunálu skôr túžba po majetku, ktorý konfiškoval, než motívy zbožnosti.“

„Po tretie, bola to inkvizícia a iba inkvizícia, ktorá úplne vylúčila všetky cudzie zásahy do štátnych záležitostí. Panovník mal teraz k dispozícii tribunál, z ktorého sa nemohol stiahnuť žiadny veľmož, žiadny arcibiskup. Keďže Karol nepoznal iný spôsob, ako vyniesť istý trest nad biskupmi, ktorí sa zúčastnili na povstaní Comunidades (alebo komunit, ktoré bojovali za svoje práva a slobody), rozhodol sa, že ich bude súdiť inkvizícia.... Svojím duchom a tendenciou bola inkvizícia politickou inštitúciou. Pápež mal záujem na jej zrušení, a tak aj konal ale kráľ mal záujem na tom, aby pokračovala.“³²¹

To, že inkvizícia konala nezávisle od Svätej stolice a že aj katolícka hierarchia spadala pod vplyv tohto kráľovského tribunálu, vyplýva aj z nasledujúcej skutočnosti: Po zvolaní Tridentského koncilu bol Bartolomej Caranza, toledský arcibiskup, inkvizíciou zatknutý na základe obvinenia z kacírstva a jeho prepustenie z väzenia sa nepodarilo dosiahnuť ani zásahom Pia IV., ani protestom koncilu.

Je pravda, že pápež Sixtus IV. podľahol naliehaniu kráľovnej Izabely a súhlasil so zriadením inkvizície, pretože mu poradila, že je to potrebné na zachovanie poriadku

³²¹ Leopold Ranke. "Osmanská a španielska ríša".

v kráľovstve. Ale v roku 1481, rok po jej zavedení, keď sa mu Židia sťažovali na jej prísnosť, ten istý pápež vydal bulu proti inkvizítorom, ako nás o tom informuje Prescott. V tejto bulle „*pokarhal ich nesmiernu zanietenosť a dokonca im pohrozil odňatím slobody*“. Ferdinandovi a Izabele napísal, že „*milosrdenstvo voči vinníkom je Bohu milšie ako prísnosť, ktorú používajú.*“

Keď pápež nemohol zlo odstrániť, povzbudil trpiacich, aby utiekli do Ríma, kde našli azyl a kde vzal utečencov pod svoju ochranu. Za dva roky prijal zo Španielska štyristo päťdesiat utečencov. Poslal ich pápež naspäť, alebo sa im doma pomstil? Vôbec nie; boli im vrátené všetky občianske práva.

Ako si môžeme predstaviť, že by pápež podporoval v Španielsku legalizované vraždy ľudí, ktorých chránil pred násilím vo vlastnom meste, kde ich mohol beztriestne zlikvidovať? Nemôžem nájsť žiadny overený prípad, že by pápež na svojom vlastnom území usmrtil jediného človeka za jeho náboženské presvedčenie.

Navyše niekedy pápež, keď sa nemohol dostať k obetiam, inkvizítora odsúdil a exkomunikoval a ochraňoval deti tých, ktorých majetok bol skonfiškovaný v prospech koruny. Stálo ho veľkú námahu, zabrániť španielskej vláde, aby zriadila svoju inkvizíciu aj v Neapole alebo Miláne, ktoré vtedy patrili Španielsku. Tak veľmi sa pápežovi hnusili jej krutosti.

Zhrňme to: Snažil som sa ukázať, že Cirkev sa zrieka všetkej zodpovednosti za excesy španielskej inkvizície, pretože útlak netvorí súčasť jej vierouky; že tieto krutosti boli značne zveličené; že inkvizícia bola politickým tribunálom; že katolícki preláti podliehali rozsudku inkvizície rovnako ako Maurovia a Židia a že pápeži odsúdili a usilovne pracovali na zrušení jej krvavých prvkov. A predsa musí Rím znášať všetku ťarchu inkvizície!

Z celého srdca sa modlím, aby sa náboženská neznášanlivosť nikdy nezakorenila v našej milovanej krajine. Nech jediným kráľom, ktorý núti naše svedomie, je Kráľ kráľov; nech jediným väzením, ktoré je medzi nami postavené za hriech neviery alebo nesprávnej viery, je väzenie znepokojeného svedomia; a nech jediným motívom, ktorý nás vedie k prijatiu pravdy, nie je strach z človeka, ale láska k pravde a k Bohu.

18.2. A čo krviprelievanie počas bartolomejskej noci?

Nemám dost' silných slov, aby som vyjadril svoj odpor k tomuto neľudskému masakru. Je pravda, že počet jeho obetí bol zaujatými spisovateľmi značne zveličený, ale to nie je žiadnym zmiernením samotného zločinu. Čo najdôraznejšie tvrdím, že Cirkev sa na tomto krutom masakri nijakým spôsobom nepodielala, vyjadrila ľútosť nad touto udalosťou a plakala nad jej nešťastnými obeťami. Tu sú stručne uvedené fakty:

Po prvé: za vlády francúzskeho kráľa Karola IX. boli hugenoti v tejto krajine hroživou silou a vzbúreneckým živlom. Pod vedením admirála Colignyho pripravovali zvrhnutie vládnuceho panovníka. Francúzsky kráľ, podnecovaný svojou matkou Katarínou Medicejskou a obávajúci sa vplyvu Colignyho, ktorého považoval za ašpiranta na trón, zosnoval jeho vraždu, ako aj vraždu jeho stúpcov v Paríži 24. augusta 1572. Po tomto násilnom čine nasledoval v hlavnom meste Francúzska a v ďalších francúzskych mestách masaker, ktorý bol vedený rozhorčeným obyvateľstvom, ktoré sa ľahko vyburcuje, ale nie je ľahké ho upokojiť.

Po druhé: náboženstvo nemá s masakrom nič spoločné. Colignyho a jeho hugenotov nezabili pre ich vierovyznanie, ale výlučne pre ich údajné vlastizradné plány. Ak by ich kráľovi Karolovi vadilo len ich protestantské vierovyznanie, nikdy by neboli obťažovaní; Karol ani jeho matka totiž nikdy neprejavili osobitnú horlivosť za katolícku Cirkev ani osobitnú averziu voči protestantizmu, iba ak by ohrozoval trón.

Po tretie: bezprostredne po masakre Karol vyslal na všetky európske dvory mimoriadneho vyslanca, ktorý im oznámil prekvapujúcu správu, že kráľ a kráľovská rodina len o vlások unikli hroznému sprisahaniu a že jeho pôvodcovia boli odhalení a bezodkladne potrestaní. Vyslanci vo svojom rozprávaní starostlivo zamlčali akékoľvek náznaky o masakre ku ktorému došlo, ale túto udalosť opísali týmito slovami: *„V túto pamätnú noc bol kráľ zničením niekoľkých vzbúrencov zbavený bezprostredného nebezpečenstva smrti a kráľovstvo večného strachu z občianskej vojny.“*

Pápež Gregor XIII., ktorému to tiež oznámil vyslanec, konajúc na základe tejto skreslenej informácie, nariadil zaspievať „*Te Deum*“ a vyraziť pamätnú medailu na poďakovanie Bohu nie za masaker, o ktorom vôbec nevedel, ale za záchranu francúzskeho kráľa pred predčasnou a násilnou smrťou a francúzskeho národa pred hrôzami občianskej vojny.

Protestantský historik Sismondi hovorí, že pápežský nuncius v Paríži bol zámerne držaný v nevedomosti o Karolových zámeroch, a Ranke vo svojich Dejinách občianskych vojen nás informuje, že Karol a jeho matka náhle opustili Paríž, aby sa vyhli rozhovoru s pápežským legátom, ktorý prišiel krátko po masakre. Ich zlé svedomie sa nepochybne obávalo pokarhania od posla Kristovho vikára, pred ktorým sa skutočné udalosti dlho neutajili.

Po štvrté: je takmer zbytočné obhajovať nevinu francúzskych biskupov a duchovenstva v tejto udalosti, keďže podľa mojich vedomostí ich žiadny autor, akokoľvek nepriateľský voči Cirkvi, nikdy neobvinil zo spoluúčasti na ohavnom masakri. Naopak, vynaložili maximálne úsilie, aby zastavili postup útočníkov, zabránili ďalšiemu krviprelievaniu a ochránili životy utečencov. Viac ako tristo kalvínov sa pred atentátnikmi ukrylo v dome lyonského arcibiskupa. Biskupi z Lisieux, Bordeaux, Toulouse a ďalších miest poskytli podobnú ochranu tým, ktorí hľadali bezpečie vo svojich domoch.

Vidíme teda, že Cirkev spala v pokojnej nevedomosti o búrlivej udalosti, až kým ju náhly rozruch, nevyburcoval k spoznaniu búrky. Podobne ako jej božský Snúbenec na rozbúrených vodách im hovorí: „*Nech je pokoj.*“

18.3. Mária, anglická kráľovná.

Pýtajú sa ma: Musíte pripustiť, že Mária, anglická kráľovná, prenasledovala v britskom kráľovstve protestantov? Na to sa pýtam: Ako je možné, že katolíkom sa vytrvalo vyčíta prenasledovanie za vlády Márie, zatiaľ čo sa sotva ozve hlas odsudzujúci uzákonené tresty, konfiškácie a smrť, ktorým boli katolíci vo Veľkej Británii a Írsku vystavení počas tristo rokov - od založenia anglikánskej cirkvi v roku 1534 až po emancipáciu katolíkov? Ruky kráľovnej Alžbety boli namočené v krvi katolíkov, puritánov a anabaptistov. Prečo sa tieto krutosti zamlčujú alebo zahmlievajú, zatiaľ čo Máriine krutosti tvoria ťažisko každej detskej rozprávky? Je to preto, že prenasledovanie sa stáva spravodlivosťou, keď sa obeťami stanú katolíci, alebo preto, že sa od nich na základe dlhodobého zvyku očakáva, že budú voči mučeniu necitliví?

Ak na váhach nestrannej spravodlivosti zvážime vládu oboch sestier, budeme nútení vyniesť oveľa prísnejší verdikt nad Alžbetou. Prvá Mária vládla iba päť rokov a štyri mesiace. Alžbetina vláda trvala štyridsaťštyri rokov a štyri mesiace. Mladšia sestra teda vládla takmer deväťkrát dlhšie ako staršia; a možno pokojne povedať, že počet katolíkov, ktorí trpeli pre svoju vieru počas dlhej Alžbetinej vlády, prevyšuje v rovnakom pomere počet obetí Máriinej vlády. Hallam tvrdí, že „*po celú druhú polovicu Alžbetinej vlády škripec v Toweri stál zriedkakedy nečinne*“³²² a hneď prvý mesiac tejto vlády bol poznačený netolerantným nariadením.³²³

Po druhé: najneodpustiteľnejším činom Máriinho života bola podľa názoru jej kritikov poprava lady Jane Greyovej. Lady Jane sa však previnila vlastizradou, keď si uzurpovala anglický trón, ktorý obsadila na deväť dní.

Alžbeta následne po dlhom väznení usmrtila Máriu svoju sesternicu, škótsku kráľovnú, na základe nepodloženého obvinenia z ašpirácie na anglický trón.

Po tretie: Máriina horlivosť sa prejavovala v prospech náboženstva jej predkov a viery, ktorá bola v Anglicku etablovaná takmer tisíc rokov. Alžbetina horlivosť bola využitá na rozšírenie novej viery, ktorú zaviedol jej otec vo chvíli vášne a ktorú ona sama upravila. Je isté, že násilné presadzovanie novej viery je odpornejšie ako

³²² Constitutional History; Elizabeth, Kap. III.

³²³ Vid': Lingard, Vol. VII., pp. 244-5.

dôsledné udržiavanie časom overenej viery národa. Mária teda trvala na zachovaní zaužívaného poriadku, kým Alžbeta na jeho rozvrátení.

Po štvrté: staršia sestra propagovala to, čo považovala za nemenné a neomylné učenie Ježiša Krista; mladšia sestra propagovala svoje vlastné a otcove nové a viac menej neisté názory.

Po piate: zatiaľ čo Mária nemala žiadne súkromné alebo osobné motívy na utlačanie protestantov, Alžbetino nepriateľstvo voči katolíckej Cirkvi bolo umocnené, ak nie podnietené, jej nenávisťou voči pápežovi, ktorý ju vyhlásil za nelegitímnu. Jej legitimita pred svetom závisela od úspechu nového náboženstva, ktoré legalizovalo rozvod jej otca s Katarínou.

Po šieste: ako hovorí Macaulay, Mária bola vo svojom náboženstve úprimná, Alžbeta nie. *„Alžbeta sa bez škrupúl prispôsobila rímskej Cirkvi, keď to bolo nevyhnutné pre jej vlastnú bezpečnosť, a do poslednej chvíle svojho života si zachovala náklonnosť k veľkej časti učenia a k mnohým obradom tejto Cirkvi. Napriek tomu však vystavila túto Cirkev ešte odpornejšiemu prenasledovaniu, než akým jej sestra prenasledovala protestantov. Mária ... neurobila pre svoje náboženstvo nič, čo by nebola ochotná preň vytrpieť. Pevne sa ho držala aj počas prenasledovania. Bola plne presvedčená, že je nevyhnutné na spásu. Alžbeta bola podľa svojho názoru len o málo viac ako polovičná protestantka. Keď sa jej to hodilo, vyznávala, že je výhradne katolíčka.... Čo možno povedať na obranu panovníka, ktorý je zároveň ľahostajný a netolerantný?“³²⁴*

Istý inteligentný džentlmen v Severnej Karolíne mi raz posmešne povedal: *„Čo si myslíš o krvavej Márii?“* Odpovedal som: *„Počul si niekedy o krutostiach jej sestry voči katolíkom?“* Odpovedal, že nikdy nečítal o tom, že by táto mierna žena prenasledovala ľudí kvôli ich presvedčeniu. Bol som prekvapený jeho slovami, kým nepriznal, že jeho historická knižnica pozostáva z jedného diela - Aubignéových Dejín reformácie. Tento *„úprimný“* autor obozretne zamlčal alebo sa len jemne dotkol Alžbetiných výstrelkov, pretože nespádali do rámca jeho plánu. Koľko sa nájde takých, ako je náš gentleman zo Severnej Karolíny, ktorí od detstva poznajú meno Smithfield, ale nikdy nepočuli o Tyburne! (V Smithfiede boli popravovaní protestanti za kráľovnej Márie, v Tyburne katolíci za Alžbety).

³²⁴ Macaulayho eseje, "Recenzia Naresových spomienok na lorda Burleigha".

19. MILOSTĚ - SVIATOSTI – DEDIČNÝ HRIECH – KRST - JEHO NEVYHNUTNOSŤ- JEHO ÚČINKY - SPÔSOB KRSTU

Milosť Božia je nadprirodzená pomoc, ktorú nám Boh udeľuje skrze zásluhy Ježiša Krista pre našu spásu. Nazýva sa nadprirodzenou, pretože ju nikto nemôže získať vlastnými prirodzenými schopnosťami.

Bez milosti Božej nemôžeme nič vymyslieť ani vykonať pre posvätenie svojej duše. Apoštol hovorí: *„Nie že by sme boli schopní vymyslieť niečo sami od seba, akoby to bolo z nás, ale naša schopnosť je z Boha.“*³²⁵ *„Ved’ to Boh pôsobí vo vás, že aj chcete, aj konáte, čo sa jemu páči“*³²⁶, všetko, čo prispieva k vašej spáse. Náš Pán hovorí: *„Bezo mňa nemôžete nič urobiť.“*³²⁷ Aby nám však Božia milosť mohla účinne pomáhať, musíme s ňou spolupracovať, alebo sa jej aspoň nesmieme vzpierať.

Milosť Božiu získavame predovšetkým modlitbou a sviatosťami.

Sviatosť je viditeľný znak ustanovený Kristom, ktorým sa našej duši milosť odovzdáva. Na udelenie sviatosti sú potrebné tri veci, a to vonkajší viditeľný znak, neviditeľná milosť a ustanovenie naším Pánom Ježišom Kristom. Vo sviatosti krstu teda vonkajší znak spočíva v poliatí vodou a vo formule slov, ktoré sa pritom vyslovujú; vnútorná milosť alebo posvätenie sa odovzdáva duši na základe slov: *„Dajte sa pokrstiť... a dostanete dar Ducha Svätého“*³²⁸ a ustanovenie tejto sviatosti Ježišom Kristom je založené na jeho slovách: *„Učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“*³²⁹

Náš Spasiteľ ustanovil sedem sviatostí, a to krst, birmovanie, eucharistiu, pokánie, posledné pomazanie, kňazské svätenie a manželstvo, ktoré vysvetlím osobitne.

Podľa učenia Písma sv. bol človek stvorený v stave nevinnosti a svätosti a po tom, ako by strávil na tejto zemi svoj čas, bol určený k tomu, aby bez zakúsenia smrti bol prenesený do večnej spoločnosti s Bohom v nebi.³³⁰ V dôsledku svojej neposlušnosti však stratil svojho vznešený stav spravodlivosti; jeho duša bola poškvrnená hriechom; stal sa schopným smrti a rôznych chorôb tela a duše a stratil svoje nebeské dedičstvo.

Adamovo previnenie sa neobmedzilo len na neho samotného, ale s dlhým radom hrozných následkov sa prenieslo na celé jeho potomstvo. Nazýva sa dedičným hriechom, pretože pochádza od nášho pôvodného praotca. Svätý Pavol hovorí: *„Preto ako skrze jedného človeka vstúpil do tohto sveta hriech a skrze hriech smrť, tak aj smrť“*

³²⁵ 2 Kor 3, 5

³²⁶ Flp 2, 13

³²⁷ Jn 15, 5

³²⁸ Sk 2, 38

³²⁹ Mt 28, 19

³³⁰ Múd 2, 23-24

prešla na všetkých ľudí, lebo všetci zhrešili.³³¹ A na inom mieste nám hovorí, že: „A tak sme boli od prirodzenosti deťmi hnevu ako ostatní.“³³²

Jób hovorí: „Kto môže urobiť čistým telo, ktoré je počaté z nečistého semena“, alebo, ako to vyjadruje grécky preklad Septuaginty: „Nikto nie je bez poškvrný, ani keby jeho život bol iba jeden deň.“³³³ Keďže jednodňové dieťa nemôže spáchať žiaden hriech, škvrna musí pochádzať z prvotného Adamovho previnenia. Dávid hovorí: „Naozaj som sa v neprávosti narodil a hriešneho ma počala moja mat.“³³⁴ Písmo sv. nám tiež hovorí, že Jeremiáš a Ján Krstiteľ boli pred svojím narodením posvätení alebo očistení od hriechu a samozrejme v tomto období svojej existencie neboli schopní skutočného hriechu. Boli teda očistení od dedičnej poškvrný.

Tieto pasáže jasne ukazujú, že všetci sme zdedili hriech našich prvých rodičov a že sme sa narodili ako nepriatelia Boha. A rovnako je jasné, že tieto texty sa vzťahujú na každého člena ľudskej rodiny - na jednodňové dieťa, ako aj na dospelého človeka.

Skutočne, aj bez svetla Písma sv., sa stačí pozrieť do seba, aby sme sa presvedčili, že naša prirodzenosť prešla drsným šokom. Ako inak by sme si mohli vysvetliť útrapy a slabosti našich tiel, zaslepenie nášho rozumu, zvrátenosť našej vôle - vždy naklonenej skôr ku zlu ako k dobru - silu našich vášní, ktoré neustále bojujú v našich srdciach? Ako dobre vysvetľuje tento neprirodzený stav katolícke učenie. Preto Paschal hovorí, že človek bez dedičného hriechu je pre seba väčším tajomstvom, než je samotné tajomstvo.

Cirkev však vyhlasuje, že Panna Mária bola skrze zásluhu nášho Spasiteľa Ježiša Krista zbavená poškvrný dedičného hriechu, a preto ani na okamih nepodľahla satanovej nadvláde. To je to, čo sa rozumie pod učením o Nepoškvrnenom počatí.

Ale Boh, vynášajúc nad Adamom odsudzujúci rozsudok, ho utešil príslubom budúceho Vykupiteľa. Pán hadovi hovorí: „Položím nepriateľstvo medzi teba a ženu, medzi tvojim semenom a jej semenom a ona ti rozdrví hlavu.“³³⁵ Ježiš, Máriino semeno, je vyvolený, ktorý bol určený na to, aby rozdrvil hlavu pekelného hada. „Ale keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna, narodeného zo ženy, narodeného pod zákonom, aby vykúpil tých, čo boli pod zákonom, a aby sme dostali adoptívne synovstvo.“³³⁶

Ježiš Kristus, náš Vykupiteľ, prišiel, aby z našich duší zmyl poškvrný hriechu a navrátil nám Božie priateľstvo, ktoré sme Adamovým hriechom stratili. On je druhý Adam, ktorý prišiel napraviť nepravosť prvého. Privilégiom nášho Spasiteľa bolo stanoviť podmienky, za ktorých sa naše zmierenie s Bohom malo uskutočniť.

³³¹ Rim 5, 12

³³² Ef 2, 3. V novom preklade Písma sv. je: ... od prírody...

³³³ Jób 14, 4. V novom preklade Písma sv. je: Kto z nečistého stvorí čisté?

³³⁴ Ž 51, 7

³³⁵ Gn 3, 15

³³⁶ Gal 4, 4-5

V evanjeliu nám hovorí, že krst je základným prostriedkom ustanoveným na zmytie škvrny dedičného hriechu a dverami cez ktoré vstupujeme do jeho Cirkvi, ktorú možno nazvať aj druhým rajom. Všetci sa musíme podrobiť novému narodeniu alebo znovuzrozeniu, skôr než môžeme vstúpiť do nebeského kráľovstva. Voda je vhodným prostriedkom tohto znovuzrodenia, pretože naznačuje vnútorné očistenie duše a Duch Svätý, darca duchovného života, je jeho pôvodcom.

Cirkev učí, že krst je potrebný pre všetkých, pre deti i dospelých, a jej učenie sa opiera o tieto dôvody: Náš Pán hovorí Nikodémovi: *„Amen, amen, hovorím ti: Ak sa človek nenarodí znova z vody a Duchu Svätého, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva.“*³³⁷ Tieto slová zahŕňajú celú ľudskú rodinu bez ohľadu na vek alebo pohlavie, ako je zrejmé aj z pôvodného gréckeho textu, kde sa dotyčné slovo prekladá ako človek, čo v najširšom zmysle slova znamená každého človeka - ľudstvo.

Skutky apoštolov a listy svätého Pavla, hoci obsahujú len útržkovité správy o službe apoštolov, jasne naznačujú, že apoštoli krstili deti, ako aj dospelých ľudí. Napríklad sa dozvedáme, že svätý Pavol *„pokrstil Lýdiu a jej rodinu“*³³⁸ a že žalárnik *„sa dal pokrstiť i všetci jeho domáci.“*³³⁹ Ten istý apoštol pokrstil aj *„Štefanovu rodinu.“*³⁴⁰ Hoci sa výslovne neuvádza, že medzi týmito pokrstenými rodinami boli aj deti, predpokladá sa, že boli. Ak však existuje nejaká pochybnosť o apoštolskej praxi krstu detí, ľahko sa dá odstrániť odkazom na spisy prvých cirkevných Otcov, ktorí boli bezprostrednými nástupcami apoštolov, a preto by mali byť najlepšimi vykladačmi ich učenia a praxe.

Svätý Irenej, Polykarpov žiak, ktorý bol žiakom svätého Jána evanjelistu, hovorí: *„Kristus prišiel spasť všetkých skrze seba samého. Hovorím všetkým, ktorí sa skrze neho znova narodili (alebo boli pokrstení) - nemluvňatá a deti, chlapcov, dospelých aj starých.“*³⁴¹

Origenes, ktorý žil o niekoľko rokov neskôr, píše: *„Cirkev prijala od apoštolov tradíciu, aby krstila aj nemluvňatá.“*³⁴²

Prvotná cirkev v Afrike vydáva triumfálne svedectvo na obhájenie krstu detí. Svätý Cyprián a šesťdesiatšesť sufragánnych prelátov usporiadali v roku 253 v metropolitnom meste Kartágo koncil. Počas zasadania koncilu píše istý prelát menom Fidus Ocom a pýta sa ich, či sa majú deti krstiť pred ôsmym dňom po narodení, alebo na ôsmy deň v súlade s praxou obriezky. Biskupi jednomyselne schválili nasledujúcu odpoveď: *„Čo sa týka krstu dojčiat, ... všetci sme usúdili, že milosť a milosrdenstvo*

³³⁷ Jn 3, 5

³³⁸ Sk 16, 15

³³⁹ Sk 16, 33

³⁴⁰ 1 Kor 1, 16

³⁴¹ Lib. II. adr. Hær.

³⁴² In Ep. ad Rom.

*Božie by sa nemali odopriet žiadnej ľudskej bytosti, a to od okamihu jej narodenia. Ak sa aj najväčším previnilcom udeľuje odpustenie hriechov, o čo menej by sa malo odopriet nemluvňatú, ktoré sa nedávno narodilo podľa Adama a pri svojom prvom narodení sa nakazilo starodávnou smrťou.*³⁴³

Africký koncil tu tvrdí dve dôležité skutočnosti - všeobecnú nákazu ľudského rodu Adamovým pádom a všeobecnú nevyhnutnosť krstu bez rozdielu veku.

K tomuto rozhodnutiu uvediem dve poznámky: **Po prvé:** Fidus sa nepýtal na nevyhnutnosť krstu detí, ktorú už uznával, ale na správnosť udeľovania krstu na ôsmy deň podľa vzoru židovského zákona o obriezke. **Po druhé:** biskupov zhromaždených na tomto koncile bolo toľko ako je celý biskupský zbor Spojených štátov, ktorý riadi asi päťtisíc kňazov a viac ako šesť miliónov katolíkov. Môžeme teda odôvodnene súdiť, že rozsudok afrického koncilu reprezentoval vieru niekoľkých tisícok kňazov a niekoľkých miliónov katolíkov.

Sv. Augustín, komentujúc toto rozhodnutie, oprávnenne poznamenáva, že svätý Cyprián a jeho kolegovia nevydali žiadne nové nariadenie, ale čo najpevnejšie zachovali vieru Cirkvi. A toto je jednomyselný názor tradície od čias apoštolov až po naše časy.

Nie je smiešne a zároveň bezbožné, keď niekoľko nemeckých fanatikov v šestnástom storočí pozdvihne svoj slabý hlas proti hromovým tónom celého kresťanstva a odsudzuje prax, ktorá bola všeobecne považovaná za posvätnú a nevyhnutnú?

Pri posudzovaní medzi učením apoštolského staroveku na jednej strane a anabaptistami na strane druhej nie je ťažké zistiť, na ktorej strane je pravda. Ved' čo sa stane s katolíckou Cirkvou, ak sa počas celého obdobia svojej existencie mýlila v takom dôležitom bode, akým je krst?

Dedičný hriech, ako nám povedal svätý Pavol, je všeobecný. Každé dieťa je teda pri svojom narodení je poškrvené znakom Adamovej neposlušnosti. Písmo sv. však hovorí, že nič poškrvené nemôže vojsť do nebeského kráľovstva.³⁴⁴ Preto krst, ktorý dedičný hriech zmyje, je rovnako nevyhnutný pre dieťa ako pre dospelého človeka, aby človek mohol dosiahnuť nebeské kráľovstvo.

Povedal som, že znovuzrodenie je nevyhnutné pre všetkých. Je však dôležité poznamenať, že ak človek úprimne ľutuje svoje hriechy, ak miluje Boha celým svojím srdcom, ak chce dodržiavať všetky Božie ustanovenia vrátane krstu, ale nemá možnosť ho prijať alebo nie je dostatočne poučený o jeho nevyhnutnosti, Boh v takom prípade prijíma vôľu za skutok. Ak tento človek zomrie v takomto stave, je zachránený krstom

³⁴³ Epis. ad Fidum.

³⁴⁴ Zjv 21, 27

túžby, ako sa to stalo cisárovi Valentiniánovi, ktorý zomrel ako katechumen: „*Stratil som toho, ktorého som chcel obnoviť*“; hovorí svätý Ambróz, „*ale on nestratil tú milosť, o ktorú sa usiloval*.“ Alebo ak nepokrstený človek položí svoj život za Krista, jeho smrť sa prijíma viac ako len náhrada za krst; zomrie totiž nielen posvätený, ale bude nosiť aj mučenícku korunu. Je pokrstený vlastnou krvou.

Nie je to však kruté a bezcitné učenie, ktoré vylučuje z neba toľko neškodných nemlúvniat, ktoré sa nikdy nedopustili žiadnej skutočnej viny? Na to odpovedám: Nevyhlásil Boh, že krst je potrebný pre všetkých? A nie je Boh najvyššia Múdrost', Spravodlivosť a Milosrdenstvo? Som si teda istý, že v Božích nariadeniach nemôže byť nič kruté ani nespravodlivé. Úlohou rozumu je zistiť, či to povedal Boh. Keď vieme, že Boh takto prehovoril, prestáva naše skúmanie a začína sa viera a poslušnosť. Namiesto bezbožnej kritiky Božieho ustanovenia by sme mali zvolať spolu s apoštolom: „*Aké nepochopiteľné sú jeho súdy a nevyspytateľné jeho cesty! Ved' kto poznal Pánovo zmýšľanie? Alebo kto bol jeho radcom?*“³⁴⁵

Nezabúdajme, že nebo je miesto, na ktoré nikto z nás nemá prirodzené právo ani prirodzený nárok, ale že je nám prisľúbené z čistej Božej milosti. On môže odmietnuť a prijať koho chce a bez akejkoľvek nespravodlivosti môže stanoviť svoje vlastné podmienky pre prijatie ním ponúkaného dobrodenia. Ak je vaše dieťa zbavené neba tým, že je pozbavené krstu, Boh sa nedopustí ničoho zlého, pretože neporušuje žiadne právo, na ktoré by vaše dieťa malo neodňateľný nárok. Ak vaše dieťa získa milosť krstu, buďte za tento dar vd'ační.

Na tomto mieste je vhodné stručne uviesť, čo Cirkev skutočne učí o budúcom stave nepokrstených detí. Hoci Cirkev v poslušnosti Božiemu slovu vyhlasuje, že nepokrstené deti sú vylúčené z nebeského kráľovstva, nemalo by sa z toho vyvodzovať, že sú odsúdené na miesto zavrhnutých. Na muky zatratených nie je odsúdený nikto iný iba tí, ktorí si zaslúžia Božiu pomstu svojimi osobnými hriechmi.

Všetko, čo Cirkev v tomto bode tvrdí, je, že neobrodene deti sú zbavené blaženého videnia alebo vlastnenia Boha, ktoré predstavuje základné šťastie blahoslavených.

Medzi najvyššou blaženosťou v nebi a mukami zavrhnutých v pekle je veľmi široká priepasť. Vzdelaní teológovia pripúšťajú, že stav nepokrstených detí je lepší ako neexistencia. Niektorí významní katolícki autori dokonca tvrdia, že nepokrstené deti sa tešia istému stupňu prirodzenej blaženosti, teda šťastiu, ktoré sa zakladá na prirodzenom poznaní a láske k Bohu.

Z toho, čo bolo povedané, môžete dobre posúdiť, aké odsúdeniahodné je správanie katolíckych rodičov, ktorí zanedbávajú povinnosť dať pokrstiť svoje deti v

³⁴⁵ Rim 11, 33-34

čo najskoršom možnom čase, čím ohrozujú svoju vlastnú dušu, ako aj duše svojich nevinných potomkov.

Ako veľmi sa líšila prax prvých kresťanov, ktorí, ako svedčí svätý Augustín, sa ponáhľali so svojimi novorodencami ku krstiteľnici, aby neboli zbavení milosti znovuzrodenia.

Ak je dieťa choré, nešetrí sa na tom, aby sa jeho život zachránil. Zavolá sa lekár, podajú sa mu lieky a matka strávi bezsenné noci sledovaním každého pohybu dieťaťa; obetuje svoj odpočinok, svoje zdravie, ba dokonca vystaví aj svoj vlastný život, aby bol zachránený život jej potomka. A predsa je nadprirodzené šťastie dieťaťa príliš často bez akýchkoľvek výčitiek ohrozované trestuhodným odkladaním krstu.

Ak však treba odsúdiť tých, ktorí otáľajú s krstom svojich detí, čo si máme myslieť o veľkej skupine kresťanov, ktorí zásadne odopierajú krst svojim deťom, kým tieto nedosiahnu vek rozvážnosti? Čo si máme myslieť o tých, ktorí stavajú svoje súkromné názory nad Písmo sv., nad prvých cirkevných Otcov a nad všeobecnú prax kresťanstva?

Môžeme sa usmievať nad teologickým názorom, nech je akokoľvek nový alebo chybný, pokiaľ nemá nebezpečné dôsledky. Ale keď je takýto názor vyslovený v prípade života a smrti, aká hrozná je zodpovednosť tých, ktorí šíria také mylné učenie!

Protichodný postup katolíckej a baptistickej cirkvi pri zaobchádzaní s novorodencom možno dobre prirovnať k správaniu pravej a nepravkej matky, ktoré si obe robili nárok na dieťa pred Šalamúnovým súdom. Kráľ zvolal: „*Rozdeľte živé dieťa na dve polovice a polovicu dajte jednej a polovicu druhej.*“ *Falošná matka súhlasila a povedala: „Nech nie je ani moje, ani tvoje, ale nech sa rozdelí.“ Ale žena, ktorej dieťa bolo živé, povedala kráľovi (lebo sa jej pohlo srdce nad jej dieťaťom): "Prosím ťa, môj pane, daj jej to živé dieťa a nezabíjaj ho."* (1 Kr, 24-26) Kým baptistická cirkev chce, aby dieťa zomrelo duchovnou smrťou, pravá matka, katolícka Cirkev, volá: *Vezmi dieťa a staraj sa, aby sa zachránil jeho duchovný život, hoci aj z tvojich rúk. Nech ho oblečie do rúcha nevinnosti aj cudzí človek. Nech ho dojčí na prsiach aj nevlastná matka. Radšej nech žije bezo mňa, ako by malo zahynúť pred mojou tvárou. Stále budem jeho matkou, hoci ma nepozná.*

Ach, môj baptistický priateľ, ty si myslíš, že krst nie je potrebný pre spásu tvojho dieťaťa. Starobylá Cirkev učí opak. Pripúšťáš, že sa môžeš myliť a že je to otázka života a smrti. Postav sa na bezpečnú stranu. Daj svojmu dieťaťu výhodu v pochybnostiach. Nechaj ho pokrstiť.

Krst dospelého človeka zmyje z neho dedičný hriech a tiež aj ostatné hriechy, ktorý sa nimi mohol previniť. Očisťujúcu účinnosť krstu jasne predpovedal prorok

Ezechiel týmito slovami: „*Vylejem na vás čistú vodu a budete očistení od všetkej svojej nečistoty. A dám vám nové srdce a vložím do vás nového ducha.*“³⁴⁶

Keď sa Židia pýtali svätého Petra, čo majú robiť, aby boli spasení, apoštol im odpovedal: „*Robte pokánie a každý z vás nech sa dá pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov.*“³⁴⁷

Ananiáš povedal Šavlovi po jeho obrátení: „*Vstaň, daj sa pokrstiť a zmy svoje hriechy.*“³⁴⁸

Svätý Pavol hovorí, že od prirodzenosti sme boli deťmi hnevu, ale svojím znovuzrozením alebo novým narodením v krste sa stávame kresťanmi a Božími deťmi. „*Ved' skrze vieru v Ježišovi Kristovi ste všetci Božími synmi. Lebo všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli.*“³⁴⁹ Sme adoptovaní do tej istej rodiny s Ježišom Kristom. To, čím je on svojou prirodzenosťou, sme my z milosti Božej - Božími deťmi, a teda Kristovými bratmi. Áno, naše spojenie s Ježišom je ešte tesnejšie. Stávame sa skutočnými údmi jeho mystického tela, ktorým je jeho Cirkev, a jeho božský obraz je vtlačený do našej duše.

Krst nás tiež odieva rúchom svätosti, takže naša duša sa stáva vhodným príbytkom pre Ducha Svätého. Apoštol po tom, ako uviedol desivý zoznam pohanských nerestí, Korint'anom hovorí: „*Ale obmyli ste sa, boli ste posvätení, boli ste ospravedlnení v mene Pána Ježiša Krista a v Duchu nášho Boha.*“³⁵⁰

Krst z nás v podstate robí dedičov neba a spoludedičov Ježiša Krista. Svätý Pavol hovorí: „*Aj my sme kedysi boli nerozumní a neposlušní. Blúdili sme, slúžili všelijakým žiadostiam a rozkošiam, žili sme v zlobe a závidi. Ale keď sa zjavila dobrota Boha, nášho Spasiteľa ... spasil nás ... kúpeľom znovuzrodenia a obnovy v Duchu Svätom, ktorého na nás hojne vylial skrze Ježiša Krista, nášho Spasiteľa, aby sme, ospravedlnení jeho milosťou, boli podľa nádeje dedičmi večného života.*“³⁵¹

Tu jasne vidíme, že odpustenie hriechov, prijatie do Božej rodiny, posvätenie duše a prísľub večného života sa riadnemu prijatiu krstu pripisujú nie preto, že by voda alebo slová vysluhovateľa mali nejakú vnútornú schopnosť uzdravovať dušu, ale preto, že Ježiš Kristus, ktorého slovo má stvoriteľskú moc, ráčil udeliť tomuto obradu zázračnú účinnosť uzdravovať dušu, tak ako rybníku v Betsate udelil moc uzdravovať telo³⁵².

³⁴⁶ Ez 36, 25-26

³⁴⁷ Sk 2, 38

³⁴⁸ Sk 22, 16

³⁴⁹ Gal 3, 26-27

³⁵⁰ 1 Kor 6, 11

³⁵¹ Tít 3, 3-7

³⁵² Jn 5, 2-9

Na základe toho, čo bolo povedané, sa vás úprimne pýtam, čo si máte myslieť o rozhodnutí, ktoré v roku 1872 vydali biskupi protestantskej episkopálnej cirkvi, ktorí na svojom zhromaždení v Baltimore vyhlásili, že pod slovom obnova nemáme rozumieť morálnu zmenu. Ak sa krstom neuskutočňuje žiadna morálna zmena, potom sa neuskutočňuje vôbec žiadna zmena, pretože krst určite nespôsobuje žiadnu fyzickú zmenu v duši.

Či nie je zmenou prechod od hriechu k cnosti, od „dieťaťa hnevu“ k „Božiemu dieťaťu“; od skazy k posväteniu; od stavu dedičov smrti k dedičstvu neba? Ak toto všetko neznamená žiadnu morálnu zmenu, potom tieto slová stratili svoj význam.

Spôsoby krstu. Baptisti sa mýlia, keď tvrdia, že krst ponorením do vody je jediný platný spôsob krstenia. Krst možno platne udeliť jedným z troch spôsobov, a to: ponorením, čiže ponorením krstenca do vody; polievaním alebo poliatím vodou, a asperziou, čiže pokropením.

Keďže náš Pán nikde nepredpisuje žiadnu osobitnú formu udeľovania tejto sviatosti, Cirkev podľa vlastného uváženia volí najvhodnejší spôsob podľa okolností, času a miesta. Niekoľko storočí po vzniku kresťanstva sa krst zvyčajne udeľoval ponorením, ale od dvanásteho storočia v katolíckej Cirkvi prevláda prax krstiť polievaním, pretože tento spôsob je spojený s menšími nepríjemnosťami ako krst ponorením.

Na dôkaz toho, že krst polievaním alebo pokropením je rovnako legitímny ako ponorením, stačí poznamenať, že hoci v prvotnej Cirkvi bolo ponorenie bežnejšou praxou, sviatosť sa často aj vtedy udeľovala polievaním alebo pokropením.

Po prvej reči svätého Petra bolo pokrstených tritisíc ľudí.³⁵³ Je nepravdepodobné, že by sa ich toľko mohlo ponoriť za jeden deň, najmä ak vezmeme do úvahy čas, ktorý by zabralo poučovanie kandidátov.

Pri čítaní správy o krste svätého Pavla a žalárnika kontext zanecháva v mysli silný dojem, že obaja prijali sviatosť polievaním alebo pokropením.

Dejiny prvotnej Cirkvi zaznamenávajú mnoho prípadov, keď sa krst udeľoval chorým na lôžku, väzňom v celách a osobám na lodi. Cirkevní otcovia nikdy nespochybňovali platnosť alebo oprávnenosť takýchto krstov. Je takmer nemožné uveriť, že by kandidáti v takýchto situáciách mohli prijať obrad ponorením.

Okrem toho sme videli, že krst bol vždy vyhlásený za nevyhnutný pre spásu. Preto je rozumné veriť tomu, že náš Pán poskytol čo najväčšie uľahčenie na prijatie takej dôležitej sviatosti.

³⁵³ Sk 2, 41

Ak by však platil iba krst ponorením, koľko chorých a slabých osôb, koľko väzňov a námorníkov, koľko tisícok ľudí žijúcich v chladnom pásme, alebo dokonca v miernom pásme, ale v hlbokoj zime, hoci by túžili po milosti obnovy, by bolo zbavených Božej pečate, alebo by ju prijali s rizikom ohrozenia života! Boh nám určite bežne neukladá svoje nariadenia s takýmto ohrozením.

Okrem toho, ak je ponorenie jedinou platnou formou krstu, čo sa stalo s miliónmi duší, ktoré boli v každom veku a v každej krajine obnovené polievaním alebo pokropením vodou v kresťanskej Cirkvi?

20. SVIATOSŤ BIRMOVANIA

Birmovanie je sviatosť, v ktorej pokrstení prostredníctvom vloženia biskupových rúk, pomazania a modlitby prijímajú Ducha Svätého, aby mohli vytrvalo vyznávať svoju vieru a viedli bezúhonný život.

Táto sviatosť sa nazýva konfirmácia, pretože potvrdzuje alebo posilňuje dušu Božou milosťou. Niekedy sa nazýva vkladanie rúk, pretože biskup vkladá ruky na tých, ktorých potvrdzuje. Známa je aj pod názvom krizma, pretože čelo birmovanca je pomazané krizmou v tvare kríža.

Táto sviatosť sa často spomína v Písme sv. V Skutkoch apoštolov sa píše: *„Ked' sa apoštoli, ktorí boli v Jeruzaleme, dopočuli, že Samária prijala Božie slovo, vyslali k nim Petra a Jána. Oni ta zašli a modlili sa za nich, aby dostali Ducha Svätého, lebo na nikoho z nich ešte nezostúpil; boli iba pokrstení v mene Pána Ježiša. Potom na nich vložili ruky a dostali Ducha Svätého.“*³⁵⁴

Hovorí sa tiež, že učeníci v Efeze *„boli pokrstení v mene Pána Ježiša, a keď na nich Pavol vložil ruky, zostúpil na nich Duch Svätý a oni hovorili jazykmi a prorokovali.“*³⁵⁵

Svätý Pavol v liste Hebrejom uvádza birmovanie, čiže vkladanie rúk, spolu s krstom a pokáním medzi základnými pravdami kresťanstva.³⁵⁶ Korint'anom píše: *„Ten, ktorý nás spolu s vami potvrdzuje v Kristovi a ktorý nás pomazal, je Boh, ktorý nás aj poznačil pečaťou a dal nám do srdca prísľub Ducha.“*³⁵⁷ Boh nás utvrdzuje vo viere; pomazal nás duchovným pomazaním, ktoré je znázornené posvätnou krizmou, ktorou je poznačené naše čelo. On nás poznačil nezmazateľným znakom, ktorý nám vtlačil do duše a ktorý znázorňuje znamenie kríža vtlačené do nás. Dal nám do srdca závdavok Ducha Svätého, svedectvom dobrého svedomia, ako prísľub budúcej slávy. Biskup

³⁵⁴ Sk 8, 14-17

³⁵⁵ Sk 19, 5-6

³⁵⁶ Heb 6, 1-2

³⁵⁷ 2 Kor 1, 21-22. V novom preklade Písma sv. je: ... ktorý nás posilňuje...

vykonáva vonkajšie pomazanie, ale Boh, „*ktorý pôsobí všetko vo všetkých*“, posväcuje dušu svojím tajomným pôsobením.

Nemožno tvrdiť, že vkladanie rúk a z neho vyplývajúce milosti, ako sú zaznamenané v Skutkoch apoštolov, nemali pokračovať aj po skončení apoštolských čias, pretože na takýto predpoklad nie je nijaký dôvod. Táto úloha vkladania rúk tvorila rovnako pravidelnú a nevyhnutnú súčasť apoštolskej služby ako povinnosti, ktoré vykonávali pri kázaní, krste, svätení atď.

Tí, ktorí boli birmovaní apoštolmi, zvyčajne vydávali dôkazy o milosti, ktorú dostali, prostredníctvom prorociev, daru jazykov a prejavov iných zázračných schopností. Môžeme si položiť otázku: Prečo terazšie vkladanie rúk nesprevádzajú tieto dary? Odpovedám: Pretože už nie sú potrebné. Milosť, ktorú dostali učenici apoštolov, bola určená na ich osobné posvätenie. Dar jazykov, ktorý používali, bol určený všemohúcim Bohom na poučenie a osvietenie prítomných a na udelenie Božej autority apoštolskej služby. Teraz však, keď je Cirkev pevne zakotvená a keď sa jasne uznáva Božia autorita jej služby, tieto zázraky už nie sú potrebné.

Svätý Gregor to ilustruje vhodným porovnaním: stromček, keď je prvýkrát zasadený, je pravidelne polievaný záhradníkom, ktorý zmäkčuje zem okolo neho, aby slnko a vlaha mohli živiť jeho korene, až kým sa hlboko nezakorení a už nebude potrebovať osobitnú starostlivosť. Tak aj Cirkev v jej začiatkoch musela byť živená zázračnou Božou mocou, ale potom, čo sa zakorenila v srdciach ľudí a rozprestrela svoje ratolesti po celej zemi, bola ponechaná na pôsobenie Prozreteľnosti.

O tom istom píše aj svätý Augustín: „*V prvých dňoch (Cirkvi) zostúpil Duch Svätý na veriacich a tí hovorili jazykmi, ktoré sa neučili.... Boli to zázraky primerané dobe.... Očakáva sa snád' teraz, že tí na ktorých sa položia ruky, budú hovoriť jazykmi? Alebo keď sme na tieto deti vkladali ruky, čakali ste, že budú hovoriť jazykmi?... Ak teda teraz nie je svedectvo o prítomnosti Ducha Svätého prostredníctvom týchto zázrakov, čím sa dokáže, že prijali Ducha Svätého? Nech sa spýta svojho vlastného srdca; ak miluje svojho brata, Duch Boží v ňom prebýva.*“³⁵⁸

Po stopách apoštolov nachádzame otcov Cirkvi, ktorí od najstarších čias uznávajú birmovanie ako božskú a sviatosťnú inštitúciu a ohlasujú jej spásonosné účinky. Tertulián hovorí: „*Telo sa pomazáva, aby sa duša posvätila; telo sa poznáčuje, aby sa duša posilnila; telo sa zatieni vkladáním rúk, aby sa duša osvietila Duchom.*“³⁵⁹

Svätý Cyprián, keď hovorí o kresťanoch pokrstených v Samárii, hovorí: „*Keďže prijali legitímny krst, ... chýbalo to, čo urobili Peter a Ján, aby sa za nich pomodlili a vložili na nich ruky, aby sa vzýval a vylial na nich Duch Svätý. Čo sa aj teraz medzi nami*

³⁵⁸ Tract VI. in Ep. Joan.

³⁵⁹ De Resur. car.

*robí tak, že pokrstení v Cirkvi sa predstavujú biskupom Cirkvi a našou modlitbou a vkladáním rúk prijímajú Ducha Svätého a sú zdokonalení Pánovou pečaťou.*³⁶⁰

Svätý Cyril Jeruzalemský prirovnáva posvätnú krizmu používanú pri birmovaní k Eucharistii: *„Boli ste pomazaní olejom, stali ste sa Kristovými účastníkmi a spoločníkmi. A dobre sa pozrite, aby ste to nepovažovali za obyčajný olej; lebo tak ako chlieb Eucharistie po vzývaní Ducha Svätého už nie je obyčajným chlebom, ale Kristovým telom, tak aj tento posvätný olej po vzývaní už nie je obyčajným olejom, ale darom Krista a Ducha Svätého, keďže sa stal účinným vďaka jeho Božstvu. Boli ste pomazaní na čele, aby ste boli oslobodení od hanby, ktorú vždy zakúšal ten, kto sa previnil ako prvý, a aby ste s odhalenou tvárou uzreli Božiu slávu... Ako Kristus po krste a zostúpení Ducha Svätého na neho, vychádzajúc von, premohol protivníka, tak aj vy po svätom krste a tajomnom pomazaní, odetí do panciera Ducha Svätého, stojíte proti škodlivej moci a podmaňujete si ju slovami: Všetko môžem v Kristovi, ktorý ma posilňuje.*³⁶¹

Svätý Ambróz, komentujúc apoštolove slová: *„Boh ... nám dal prísľub Ducha“* (2 Kor 1, 22), výslovne vzťahuje tento text na znak birmovania. Hovorí: *„Pamätajte, že ste dostali duchovnú pečať, ducha múdrosti a rozumu, ducha rady a statočnosti, ducha poznania a zbožnosti, ducha svätej bázne. Boh Otec vás poznačil pečaťou, Kristus Pán vás potvrdil a dal prísľub Ducha do vašich srdc, ako ste sa dozvedeli z lekcie, ktorú ste čítali od apoštola.*³⁶²

Svätý Ambróz tu hovorí o sedemnasobných daroch Ducha Svätého, ktoré sa prijímajú pri birmovaní, a každý biskup v našich časoch zvoláva tie isté dary na tých, ktorých sa chystá konfirmovať.

Svätý Hieronym píše proti sekte luciferiánov v jeho dobe: *„Viete, že v cirkvách je zaužívané, aby sa nad pokrstenými osobami vykonávalo vkladanie rúk a takto sa vzýval Duch Svätý? Pýtate sa, kde je to napísané? V Skutkoch apoštolov; keby však nebola po ruke žiadna biblická autorita, súhlas celého sveta v tomto smere by mal silu zákona.*³⁶³

Sv. Augustín hovorí, že: *„Pod týmto pomazaním pochopíš sviatosť birmovania, ktorá je v skupine viditeľných znakov naozaj taká posvätná ako samotný krst.*³⁶⁴

Východné schizmatické cirkvi tiež uznávajú birmovanie ako sviatosť a udeľujú tento obrad tak ako my, vkladáním rúk a mazaním krizmom. Niektoré z týchto cirkví sú už od štvrtého a piateho storočia oddelené od katolíckej Cirkvi. Táto skutočnosť je

³⁶⁰ Epist. LXXIII.

³⁶¹ Cat. XXI. Mys. III. De S. Chrism.

³⁶² De Myst. cvii. n. 42.

³⁶³ Dial. adv. Lucifer.

³⁶⁴ L. II., contra lit. Petil.

dostatočne výrečným potvrdením apoštolskej tradície birmovania a je jasným argumentom proti tým, ktorí by jej chceli pripísať novší pôvod.

Protestantizmus, ktorý tak spustošil ostatné sviatosti, vo svojej rozsiahlej revolúcii nezabudol zrušiť aj birmovanie. Episkopálna cirkev si síce ponechala názov konfirmácia vo svojom obrade, a dokonca si požičala časť našich modlitieb a obradov. Ale v rozpore s jednotným učením katolíckej Cirkvi, ako aj všetkých východných cirkví, ortodoxných aj schizmatických, vyhlasuje konfirmáciu za obyčajný obrad, a nie za sviatosť.

V rozpore s praxou celého staroveku zmrzačuje obrad tým, že vynecháva posvätné pomazanie. Zachováva tieň bez podstaty. Nad kandidátmi obradu síce dvíha ruky, ale nie sú to pomazané ruky Petra alebo Jána, Cypriána alebo Augustína, ktorým bolo povedané: „Čokoľvek požehnáš, nech je požehnané; čokoľvek posvätiš, nech je posvätené.“³⁶⁵ Ich ruky boli pozdvihnuté s autoritou a odeté nadprirodzenou mocou; ruky episkopálnych biskupov sú však duchovne ochromené samovražedným činom reformátorov, ktorí sa výslovne zriekli akejkol'vek sviatostnej účinnosti obradu nimi udeľovaného.

21. NAJSVÄTEJŠIA SVIATOSŤ OLTÁRNA (EUCCHARISTIA)

Medzi rôznymi dogmami katolíckej Cirkvi nie je žiadna, ktorá by sa opierala o silnejšiu biblickú autoritu ako učenie o skutočnej prítomnosti Ježiša Krista v Najsvätejšej Eucharistii. Pasáže Nového zákona, ktoré pojednávajú o tejto téme, sú skutočne také početné a jasné, že som v rozpakoch, ktoré z nich vybrať a považujem za ťažké vtesnať ich všetky do rozsahu tejto krátkej kapitoly.

Evanjelisti sa nevenujú vždy tým istým náboženským tajomstvám. Ich prax je skôr taká, že sa navzájom dopĺňajú, takže jeden z nich spomenie to, čo ostatní vynechali alebo sa toho dotkli len okrajovo. V súvislosti s Najsvätejšou sviatosťou oltárnou však svätí spisovatelia sa výrazne odchyľujú od tohto pravidla. Vidíme, že štyria evanjelisti spolu so svätým Pavlom píšú o tejto téme tak jednoznačne a často, že na dokázanie príslušnej dogmy by bohato stačil jeden z nich bez toho, aby sme sa odvolávali na všetkých ostatných.

Týchto päť Bohom inšpirovaných autorov pridalo váhu svojho individuálneho svedectva učeniu o Eucharistii, pretože predvídali, alebo skôr Duch Svätý, ktorý hovoril ich prostredníctvom predvídal, že toto veľké tajomstvo, ktoré si vyžaduje také veľké úsilie našej viery a ktoré nás vyzýva, aby sme pokorili svoju „mysel“, aby bola

³⁶⁵ Rímsky pontifikal

*poslušná Kristovi*³⁶⁶, sa časom stretne s odporom tých, ktorí by chceli neomylné Božie slovo posudzovať podľa chybných kritérií ich vlastného úsudku.

Vyberiem tri skupiny argumentov z Nového zákona, ktoré uspokojivo dokazujú skutočnú prítomnosť Krista v Najsvätejšej sviatosťi. Prvý z týchto textov hovorí o **prisľúbení** Eucharistie, druhý o jej **ustanovení** a tretí o jej **používaní** medzi veriacimi.

Začnime slovami **prisľúbenia**. Keď raz Ježiš kázal pri brehu Galilejského jazera, nasledoval ho ako zvyčajne obrovský zástup ľudí, ktorých k nemu priťahovali zázraky, ktoré Kristus robil a slová spásy, ktoré hovoril. Keď videl, že ľudia nemajú čo jesť, rozmnožil päť chlebov a dve ryby do takej miery, že okrem žien a detí nasýtil aj päťtisíc mužov. Náš Pán považoval túto chvíľu za vhodnú príležitosť hovoriť o sviatosťi svojho tela a krvi, ktorá sa mala rozdávať nie niekoľkým tisícom, ale miliónom duší; nie na jednom mieste, ale všade; nie v jednom čase, ale po všetky dni až do konca sveta. Svojim poslucháčom hovorí: *„Ja som chlieb života. Vaši otcovia jedli na púšti mannu a pomreli. Toto je ten chlieb, ktorý zostupuje z neba, aby nezomrel nik, kto bude z neho jesť. Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.“* Židia sa hádali medzi sebou a hovorili: *„Ako nám tento môže dať jesť svoje telo?!”* Ježiš im povedal: *„Veru, veru, hovorím vám: Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život. Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň. Lebo moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj.“*³⁶⁷

Keby ste tieto slová počuli prvýkrát a keby ste mali tú možnosť, že by ste patrili medzi poslucháčov nášho Spasiteľa, či by vás vznešená jednoduchosť jeho slov neodolateľne nevedla k tomu, aby ste pochopili, že hovorí skutočne o svojom tele a krvi? Jeho reč sa totiž nedá vyložiť inak.

Keď náš Spasiteľ hovorí Židom: *„Vaši otcovia jedli mannu a zomreli, ... z tohto (eucharistického) chleba, bude žiť naveky,“* zjavne chce potvrdiť nadradenosť pokrmu, ktorý bude dávať, nad mannou, ktorou sa živili Izraeliti. Keby však Eucharistia bola len spomienkovým chlebom a vínom, nebola by dokonalejšia, ale v skutočnosti by bola horšia ako manna; manna totiž bola nadprirodzeným nebeským zázračným pokrmom, kým chlieb a víno sú prirodzeným, pozemským pokrmom.

Najlepšími a najspoľahlivejšími vykladačmi slov nášho Spasiteľa sú však určite zástupy a učeníci, ktorí ho počujú. Všetci pochopili význam jeho reči presne tak, ako ju vysvetľuje katolícka Cirkev. Verili, že náš Pán hovoril doslova o svojom tele a krvi. Evanjelista nám hovorí, že Židia *„sa medzi sebou hádali a hovorili: Ako nám tento môže dať jesť svoje telo?“* Dokonca aj jeho učeníci, hoci sa vyhýbali neúctivému vyjadrovaniu davu, vyjadrili svoje pochybnosti miernejšou formou: *„Tvrdá je to reč! Kto to môže*

³⁶⁶ 2 Kor 10, 5

³⁶⁷ Jn 6, 48-55

počúvať?“³⁶⁸ Boli tak veľmi šokovaní prísľubom nášho Spasiteľa, že: „*vtedy ho mnohí z jeho učeníkov opustili a viac s ním nechodili.*“³⁶⁹

Svojimi slovami a správaním zjavne naznačovali, že Ježiša chápu tak, že hovoril doslova o svojom tele, keby si totiž jeho slová vykladali v prenesenom zmysle, nebolo by to tvrdé slovo a nevedlo by ich k tomu, že opustia svojho Majstra.

Ale možno mi povie, že učeníci a Židia, ktorí počúvali nášho Spasiteľa, si mohli nesprávne vysvetliť jeho myšlienku, keď jeho slová chápali v doslovnom význame, zatiaľ čo on mohol hovoriť v prenesenom zmysle. Táto námietka sa dá ľahko vyvrátiť. Niekedy sa naozaj stalo, že náš Spasiteľ bol svojimi poslucháčmi nesprávne pochopený. Pri takýchto príležitostiach sa vždy postaral o to, aby z ich mysle vyvrátil nesprávny dojem tým, že vyjadril svoje myšlienky jednoduchším jazykom. Tak napríklad, keď Nikodémovi povedal, že ak sa človek nenarodí znova, nemôže vojsť do nebeského kráľovstva a keď si všimol, že tento učeník nepochopil význam slov správne, náš Spasiteľ dodal: „*Ak sa človek nenarodí znova z vody a Duchu Svätého, nemôže vojsť do nebeského kráľovstva.*“³⁷⁰ A keď opäť varoval svojich učeníkov pred kvasom farizejov a zistil, že si jeho slová nesprávne pochopili, hneď dodal, aby sa vystríhali učenia farizejov.³⁷¹

Mení snád' náš Spasiteľ svoje vyjadrovanie v tomto prípade, keď zistí, že jeho slová boli pochopené v doslovnom zmysle? Povedal svojim poslucháčom, že hovoril obrazne? Zmierňuje tón svojho vyjadrovania? Ani zd'aleka neoslabuje silu svojich slov, ale opakuje to, čo povedal predtým, a to ešte dôraznejším jazykom: „*Veru, veru, hovorím vám: Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život.*“

Keď náš Spasiteľ videl, že ho Židia a mnohí z jeho učeníkov opúšťajú, obrátil sa k vyvoleným dvanástim a s citom im povedal: „*Či aj vy odídete? A Šimon Peter mu odpovedal: Pane, ku komu by sme mali ísť? Ty máš slová večného života.*“³⁷² Aj ty, môj drahý čitateľ, si musíš vybrať. Či odpovieš ako Židia, alebo ako učeníci malej viery, alebo ako Peter? Ach! Niektorí si povedia s neveriacimi Židmi: „*Ako nám tento môže dať jesť svoje telo?*“ Iní si povedia s neveriacimi učeníkmi: „*Tvrdá je to reč! Kto to môže počúvať?*“ Ty však povedz spolu s Petrom: „*Pane, ku komu by sme mali ísť? Ty máš slová večného života.*“

Doteraz som sa venoval slovám prísľúbenia. Teraz ale prejdem k slovám **ustanovenia**, ktoré takmer v rovnakom znení uvádzajú svätý Matúš, svätý Marek a svätý Lukáš.

³⁶⁸ Jn 6, 60

³⁶⁹ Jn 6, 66

³⁷⁰ Jn 3, 5

³⁷¹ Mt 16, 5

³⁷² Jn 6, 68-69

V Evanjeliu podľa svätého Matúša čítame toto svedectvo: „Pri večeri vzal Ježiš chlieb a dobrorečil, lámal ho a dával učeníkom, hovoriac: „*Vezmite a jedzte: toto je moje telo.*“ Potom vzal kalich, vzdával vd'aky a dal im ho, hovoriac: „*Pite z neho všetci: toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov.*“³⁷³

Prosím vás, aby ste si pripomenuli predchádzajúci text týkajúci sa prísľúbenia a porovnali ho s týmto. Ako obdivuhodne do seba zapadajú, ako dva články reťaze! Ako verne Ježiš splnil prísľub, ktorý dal! Mohla by byť nejaká myšlienka vyjadrená jasnejšími slovami ako tieto: Toto je moje telo, toto je moja krv?

Prečo protestanti odmietajú katolícky výklad týchto slov? Je to preto, že text je sám osebe nejasný a dvojzmyselný? V žiadnom prípade, ale jednoducho preto, že nechápu, ako mohol Boh urobiť taký ohromný zázrak, že dal svoje telo a krv za našu duchovnú potravu.

Má sa teda Božia moc alebo milosrdenstvo posudzovať podľa obmedzeného ľudského chápania? Nesmie všemohúci Boh urobiť nič iné, iba to čo môžeme pochopiť naším rozumom? Má sa nejaká skutočnosť vyhlásiť za nemožnú, keď nevidíme že je to možné? Nestvoril Boh nebesia a zem svojím slovom z ničoho? Aké je to veľké tajomstvo! Či nezachováva tento svet vo vesmíre? Či nepremenil drobné steblo na výživné zrno? Či nenakrmil päťtisíc ľudí piatimi chlebmi a dvoma rybami? Aké je to tajomstvo! Či nepadala manna z neba štyridsať rokov, aby sa Izraeliti nasýtili na púšti? Či nepremenil rieky na krv v Egypte a vodu na víno na svadbe v Káne? Či denne nerobí zo zbožných duší príbytky Ducha Svätého? A budeme azda takí tvrdohlaví, aby sme napriek jasnému vyhláseniu nášho Pána popierali, že Boh, ktorý robí tieto zázraky, dokáže premeniť chlieb a víno na svoje telo a krv, ktoré sú pokrmom našich duší?

Povieš mi, že je to tajomstvo nad naše chápanie. Skutočne je to tajomstvo. Náboženstvo, ktoré odmieta zjavenú pravdu, pretože je nepochopiteľná, obsahuje v sebe zárodok rozkladu a skončí v racionalizme. Nie je všetko okolo nás záhadou? Nie sme záhadou aj my sami pre seba? Vysvetlite mi ako duša oživuje a preniká celé telo, ako sa ruka pohybuje z vôle duše. Vysvetlite mi tajomstvo života a smrti. Či nie je Písmo sv. plné nepochopiteľných tajomstiev? Neveríš v Najsvätejšiu Trojicu - tajomstvo, ktoré nielenže prevyšuje náš rozum, ale dokonca zjavne mu odporuje? Neuznávaš vtelenie - že bezmocné dieťa v Betleheme bolo Bohom? Chápem, prečo racionalisti, ktorí neuznávajú nič, čo je pre nich nepochopiteľné, odmietajú skutočnú prítomnosť, ale to, že ju odmietajú biblickí kresťania, je pre mňa nepochopiteľné.

Ale či tí, ktorí odmietajú katolícky výklad, vysvetľujú text: „*Toto je moje telo ...*“ k vlastnej spokojnosti? Žiaľ tu sa začína ich bremeno. Len niekoľko rokov po tom, čo

³⁷³ Mt 26, 26-28. V novom preklade Písma sv. je: „... vylieva za mnohých...“

prví reformátori odmietli katolícku náuku o Eucharistii, sa slovám: „*Toto je moje telo*“ pripisovalo nie menej ako sto významov. Ničiť je oveľa ľahšie ako obnovovať.

Dovoľte mi teraz ponúknuť vám niekoľko ďalších dôvodov v prospech katolíckeho alebo doslovného významu. Podľa bežného pravidla, ktoré sa dodržiava pri výklade Písma sv., musíme slová vždy chápať v ich doslovnom význame, ak nemáme nejaký osobitný dôvod, ktorý nás zaväzuje prijať ich v prenesenom význame. V tomto prípade sme však ďaleko od toho, aby sme boli nútení používať vyššie citované slová v prenesenom význame, každá okolnosť spojená s ich podaním nás núti vykladať ich v ich jasnom a doslovnom význame.

Komu adresoval náš Spasiteľ tieto slová? V akom čase a za akých okolností to hovoril? Obracal sa na svojich niekoľkých vyvolených učeníkov, ktorým sľúbil, že v budúcnosti bude hovoriť nie v podobenstvách ani v nejasnom jazyku, ale slovami jednoduchej pravdy. Tieto slová vyslovil v noci pred svojím umučením. A kedy bude človek používať jednoduchšiu reč ako na prahu smrti?

Tieto slová: „*Toto je moje telo, toto je moja krv*“, obsahovali nový článok viery, ktorý boli všetci povinní veriť a nový príkaz, ktorý boli všetci povinní praktizovať. Boli poslednou vôľou a testamentom nášho požehnaného Spasiteľa. Aký jazyk by mal byť jasnejší ako ten, ktorý obsahuje článok viery? Aké slová by mali byť viac zbavené slovných zvrátov a obrazov ako tie, ktoré nariaďujú Boží príkaz? Ale predovšetkým, kde nájdete slová, ktoré by boli jasnejšie a bez príkras, ako tie, ktoré sú obsiahnuté v poslednej vôli?

Ak budeme tieto slová chápať v ich jednoduchom a zrejmom, teda katolíckom zmysle, žiadna reč nemôže byť jednoduchšia a zrozumiteľnejšia. Ak sa však odchýlime od katolíckeho výkladu, potom im nemožno priradiť nijaký rozumný význam.

Teraz sa dostávame k tretej skupine textov Písma sv., ktoré sa týkajú **používania** alebo prijímania sviatosti medzi veriacimi.

Keď Ježiš, ako si pamätáte, ustanovil sviatosť oltárnu pri svojej poslednej večeri, prikázal svojim učeníkom a ich nástupcom, aby až do konca čias na jeho pamiatku obnovovali obrad, ktorý vykonal. Čo som urobil ja, robte aj vy „*na moju pamiatku*.“³⁷⁴

Máme dosť uspokojivých prostriedkov na to, aby sme spoznali apoštolskú vieru učenia o Eucharistii, keď sledujeme, čo apoštoli robili na pamiatku nášho Pána. Či požehnali a rozdávali veriacim iba chlieb a víno, alebo či posvätili, ako verili, telo a krv Ježiša Krista? Ak vyznávali, že na pamiatku Pánovej Večere dávajú iba chlieb a víno, potom katolícky nemá oporu. Naopak, ak zistíme, že apoštoli a ich nástupcovia od prvého až do súčasného storočia vyznávali, že konsekrujú a rozdávali Kristovo telo a

³⁷⁴ Lk 22, 19

krv, a robili tak na základe príkazu svojho Spasiteľa, potom je prípustný iba katolícky výklad.

Nech je nám prvým svedkom svätý Pavol. Predstavte si seba ako člena prvotnej kresťanskej obce zhromaždenej v Korinte. Asi osemnásť rokov po tom, čo svätý Matúš napísal svoje evanjelium, sa číta list od apoštola Pavla, v ktorom sa vyskytujú tieto slová: *„Požehnaný kalich, ktorý požehnávame, či je nie zúčastnením sa na krvi Kristovej? A chlieb, ktorý lámeme, či je nie zúčastnením sa na tele Pánovom? Ved' ja som od Pána prijal, čo som vám aj odovzdal, že Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb, vzdával vd'aky, lámal ho a povedal: Vezmite a jedzte toto je moje telo, ktoré sa vydá za vás; toto robte na moju pamiatku.“ Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. Toto robte, kedykoľvek ho budete piť, na moju pamiatku.“ A tak vždy, keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde. Kto by teda jedol tento chlieb alebo pil Pánov kalich nehodne, previní sa proti Pánovmu telu a krvi. Nech teda človek skúma sám seba, a tak je z toho chleba a pije z kalicha. Lebo kto nehodne je a pije, sám seba odsudzuje, lebo nerozoznáva Pánovo telo.“³⁷⁵*

Mohol by svätý Pavol jasnejšie vyjadriť svoju vieru v reálnu prítomnosť, ako to urobil tu? Apoštol zreteľne potvrdzuje, že kalich a chlieb, ktoré on a jeho spolubratia apoštoli požehnali, je účasťou na Kristovom tele a krvi. A určite sa nedá povedať, že by niekto mal účasť na tomto božskom pokrme, keby jedol obyčajný chlieb. Zapamätajte si tieto apoštolove slová: Kto by prijal sviatosť nehodne, *„previní sa voči Pánovmu telu a krvi“*. Aký ohavný zločin! Ved' tieto slová znamenajú, že ten, kto prijme túto sviatosť nehodne, sa previní hriechom zrady a zbytočným vyliatím krvi svojho Pána. Ako by sa však mohol previniť takým obrovským zločinom, keby v Eucharistii prijal iba čiastočku chleba a vína. A bol by človek v dnešnej svetskej spoločnosti obvinený z vraždy, keby poškodil sochu alebo obraz panovníka? Určite nie. Podobne ani svätý Pavol by nebol taký nerozumný, aby vyhlásil človeka za vinného z pošliapania krvi svojho Spasiteľa tým, že sa nedôstojným spôsobom napil trochu vína na jeho pamiatku.

Preštudujte si aj tieto slová: *„Kto nehodne je a pije, sám seba odsudzuje, lebo nerozoznáva Pánovo telo.“* Nehodný prijímateľ je odsúdený za to, že v Eucharistii nepozná alebo nerozoznáva Pánovo telo. Ako by mohol byť obvinený z toho, že nerozoznáva Pánovo telo, ak by pred ním bol len chlieb a víno? Preto ak sa slová svätého Pavla chápu obrazne, sú to skreslené, vynútené a prehnané výrazy, bez významu a pravdy. Ak ich však chápeme doslovne, sú plné zmyslu a strašného významu a sú výrečným komentárom k slovám, ktoré som citoval u evanjelistu.

Otcovia Cirkvi bez výnimky opakujú slová apoštola pohanov, keď hlásajú reálnu prítomnosť nášho Pána v Eucharistii. Napočítal som mená šesťdesiatich troch Otcov a

³⁷⁵ 1 Kor 10, 16 a 11, 23-29. V novom preklade Písma sv. je: Nie je kalich dobrorečenia, ktorému dobrorečíme... ; Toto je moje telo, ktoré je pre vás...

významných cirkevných autorov, ktorí pôsobili medzi prvým a šiestym storočím a všetci ohlasujú skutočnú prítomnosť. Niektorí toto tajomstvo vysvetľujú, iní ďakujú Bohu za jeho neoceniteľný dar a ďalší povzbudzujú veriacich k jeho dôstojnému prijímaniu. Z takého množstva svedkov tu náhodne uvediem len niekoľko.

Svätý Ignác, žiak svätého Petra, hovoriac o sekte nazývanej gnosticci, hovorí: *„Vyhýbajú sa sviatosti oltárnej a modlitby, lebo neveria, že sviatosť oltárna a modlitba je telom nášho Spasiteľa Ježiša Krista.“*

Svätý Justín mučeník vo svojom obrannom spise (apológii) z druhého storočia píše cisárovi Antoniovi: *„Neprijímame ich ako obyčajný chlieb a nápoj, ale ako Ježiša Krista, nášho Spasiteľa, ktorý sa stal telom skrze Božie slovo. Tak sme boli naučení, že Eucharistia je telom i krvou toho istého vteleného Ježiša.“*

Origenes (3. storočie) píše: *„Ak pôjdeš s Kristom sláviť Veľkú noc, on ti dá ten chlieb požehnaní, svoje vlastné telo, a poskytne ti svoju vlastnú krv.“*

Svätý Cyril Jeruzalemský (4. storočie), poučujúc katechumenov, ako by polemizoval s modernou nevierou, keď poznamenáva: *„Sám Ježiš Kristus vyhlásil: Toto je moje telo, kto sa teraz odváži o tom pochybovať? A keď povedal: Toto je moja krv, kto bude niekedy pochybovať a hovoriť: To nie je jeho krv? V Káne Galilejskej premenil vodu na víno, ktoré je podobné krvi, a či si nezaslúži vieru, keď premenil víno na krv?“*

Svätý Ján Zlatoústý, ktorý zomrel začiatkom piateho storočia, kázuc o Eucharistii, hovorí: *„Keby si bol naozaj netelesný, bol by ti odovzdal tie isté netelesné dary bez obalu. Ale keďže naša duša je spojená s telom, on ti vo veciach vnímateľných zmyslami podáva to, čo je pochopiteľné rozumom. Kolíkí dnes hovoria: Kiež by sme sa mohli pozrieť na jeho (Ježišovu) podobu, na jeho postavu, na jeho odev, na jeho obuv. Hľa, ty ho vidíš, dotýkaš sa ho, ješ ho.“*

Sv. Augustín (5. storočie), keď sa obracia na novopokrstených, hovorí: *„Sľúbil som vám reč, v ktorej vám vysvetlím sviatosť Pánovho stola, na ktorú teraz hľadíte a ktorej ste sa včera večer stali účastnými. Mali by ste vedieť, čo ste prijali. Chlieb, ktorý vidíte na oltári po posvätení Božím slovom, je Kristovo telo. Ten kalich po posvätení Božím slovom je Kristova krv.“³⁷⁶*

Prečo však opakovať authority? V súčasnosti každé kresťanské spoločenstvo na celom svete, s výnimkou protestantov, hlása svoju vieru v reálnu prítomnosť Krista vo sviatosti oltárnej.

Nestoriáni a eutychiáni, ktorí sa v piatom storočí oddelili od katolíckej Cirkvi, pripúšťajú telesnú prítomnosť nášho Pána vo sviatosti oltárnej. Taká je aj viera gréckej cirkvi, ktorá sa od nás oddelila pred tisíc rokmi, aj viera súčasnej ruskej cirkvi, viera

³⁷⁶ Vid': "Faith of Catholics." Vol. II.

schizmatických Koptov, Sýrčanov, Chaldejcov, Arménov, skrátka všetkých východných siekt, ktoré už nie sú v spoločenstve s Rímskou stolicou.

22. PRIJÍMANIE POD JEDNÝM SPÔSOBOM

Náš Spasiteľ dal apoštolom pri poslednej večeri prijímanie pod oboma spôsobmi – pod spôsobom chleba a vína. Službukonajúci biskupi a kňazi sú vždy povinní, okrem Veľkého piatku, prijímať pod obidvoma spôsobmi. Ale aj duchovní všetkých hodností, vrátane pápeža, keď neslúžia svätú omšu, prijímajú len konsekrovaný chlieb.

Cirkev učí, že Kristus je obsiahnutý celý a neporušený pod každým spôsobom, takže ten, kto prijíma pod spôsobom chleba alebo vína, neprijíma ochudobnenú sviatosť alebo rozdeleného Spasiteľa, ale má takú plnú účasť na celej sviatosti, ako keby sa prijímal pod oboma spôsobmi. Preto laik, ktorý prijíma konsekrovaný chlieb, má rovnako hojnú účasť na Kristovom tele a krvi ako kňaz, ktorý prijíma obe konsekrované formy.

Náš Pán hovorí: *„Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Ak niekto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky; a chlieb, ktorý ja dám, je moje telo, pre život sveta... Kto ma je, ten bude aj žiť skrze mňa. Kto bude jesť tento chlieb, bude žiť naveky.“*³⁷⁷

Z tohto úryvku je zrejmé, že ten, kto má účasť na spôsobe chleba, má účasť na živom tele Ježiša Krista, ktoré je neoddeliteľné od jeho krvi a ktoré, keďže je teraz v oslávenom stave, nemožno rozdeliť, lebo *„Kristus vstal z mŕtvych, už nezomiera.“*³⁷⁸ Náš Pán sa v citovaných slovách nezmieňuje o sviatostnom kalichu, ale iba o eucharistickom chlebe, ktorému pripisuje všetku účinnosť, ktorá je spojená s prijímaním pod oboma spôsobmi, teda spojenie s ním, duchovný život, večnú spásu.

Svätý Pavol, keď píše Korint'anom, hovorí: *„Kto by jedol tento chlieb alebo pil Pánov kalich nehodne, previní sa voči Pánovmu telu a krvi.“*³⁷⁹ Apoštol tu jasne vyhlasuje, že nehodnou účasťou na Pánovej večeri, či už pod spôsobom chleba alebo vína, znesväcujeme Kristovo telo i krv. Ako by sa to mohlo stať, keby Kristus nebol celý obsiahnutý pod každým z týchto spôsobov? Apoštol skutočne tak dôrazne presadzoval katolícku náuku, že protestantskí prekladatelia text prekrútili a preložili ho takto: *„Ktokoľvek bude jesť tento chlieb a piť kalich“*, pričom nahradili spojku *alebo* za *a*, čo je v rozpore s gréckym originálom, ktorého presným prekladom je katolícka verzia.

Aj podľa prijatého učenia Otcov je Eucharistia v celej svojej celistvosti obsiahnutá buď v konsekrovanom chlebe, alebo v kalichu. Svätý Augustín, ktorého

³⁷⁷ Jn 6, 51. 58.

³⁷⁸ Rim 6, 9

³⁷⁹ 1 Kor 11, 27

možno brať za vzor ostatných, hovorí, že: *„každý prijíma Krista Pána celého pod každou čiastočkou.“*³⁸⁰

Sám Luther bol aj po svojej revolte tak jasne presvedčený o tejto pravde, že bol nekompromisným zástancom prijímania pod jedným spôsobom. Povedal: *„Ak by nejaký koncil ustanovil alebo povolil obidva spôsoby, v žiadnom prípade by sme s tým nesúhlasili, ale napriek koncilom a jeho ustanoveniu by sme používali buď jednu formu, alebo žiadnu, ale nikdy nie obidve.“*³⁸¹

Leibnitz, významný protestantský teológ, poznamenáva: *„Nemožno poprieť, že Kristus sa na základe spolupôsobenia prijíma celý pod každým spôsobom; jeho telo nie je oddelené od jeho krvi.“*³⁸²

Keďže tá istá moc je obsiahnutá vo sviatosti, či už sa podáva pod jedným alebo oboma spôsobmi, veriaci nič nezískajú, ak prijímajú pod oboma spôsobmi a nič nestratia, ak prijímajú pod jedným spôsobom. Preto nikde nenachádzame, že by náš Spasiteľ vyžadoval, aby sa prijímanie podávalo veriacim pod obidvoma spôsobmi, ale túto záležitosť ponechal na úpravu múdrosti a rozvážnosti Cirkvi, ako to urobil v súvislosti so spôsobom udeľovania krstu.

Náš Vykupiteľ, pravda, povedal: *„Pite z neho všetci.“* Treba si však uvedomiť, že tieto slová neboli adresované širokému ľudu, ale len apoštolom, ktorým jediným bolo pri tej istej príležitosti prikázané, aby na jeho pamiatku posväcovali jeho telo aj jeho krv. Dnes nemáme o nič väčšie právo z toho vyvodzovať, že veriaci sú povinní piť z kalicha, ako to bolo prikázané apoštolom, podobne ako nemáme právo predpokladať, že laici sú povinní alebo smú konsekrovať chlieb a víno, pretože právomoc toto konať bola pri poslednej večeri udelená apoštolom.

Je tiež pravda, že náš Pán povedal ľuďom: *„Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život.“* Tento príkaz však laici plnia doslova, keď prijímajú posvätený chlieb, ktorý, ako sme videli, obsahuje Krista Pána v celej jeho neporušenosti. Preto, keď náš Spasiteľ povedal: *„Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život“*, povedal tiež: *„Chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.“*

Zdá sa mi, že obvinenie zo zabraňovania prijímania z kalicha pochádza od protestantských učiteľov, ktorí ničia celú vnútornú moc sviatosti tým, že svojim nasledovníkom nedávajú nič iné ako chlieb a víno. Rozdiel medzi nimi a nami spočíva v tom, že my pod jedným spôsobom podávame podstatu, kým oni pod dvoma spôsobmi, ako verejne vyznávajú, podávajú len tieň.

³⁸⁰ Aug. De consec. dist.

³⁸¹ De formula Missæ.

³⁸² Systema Theol., str. 250.

Pri skúmaní dejín Cirkvi na túto tému, zistíme, že až do dvanásteho storočia sa prijímanie niekedy rozdávalo pod jedným, inokedy pod oboma spôsobmi.

Po prvé: svätý Lukáš nám hovorí, že konvertiti z Jeruzalema „*Vytrvalo sa zúčastňovali ... na lámaní chleba* (ako sa niekedy familiárne nazývala Eucharistia) *a na modlitbách.*“³⁸³ A opäť hovorí o kresťanských učeníkoch, ktorí sa v deň Pána zhromaždili v Troade, „*aby lámali chlieb.*“³⁸⁴ Keďže o kalichu sa tu nezmieňuje, tak z týchto pasáží môžeme usudzovať, že apoštoli niekedy rozdávali prijímanie len pod spôsobom chleba.

Určite bolo aj zvykom nosiť chorým len konsekrovanú hostiu. Ak existuje nejaké obdobie života, kedy by sa nemalo zanedbávať nič, čo prispieva k spásu, je to čas blížiacej sa smrti. Eusébius nám hovorí, že starý Serapion dostal z rúk kňaza iba posvätený chlieb. V životopise svätého Ambróza sa píše, že v jeho poslednej chorobe mu bola podávaná iba konsekrovaná hostia.

Kresťania v čase prenasledovania, vyznávači viery uväznení vo väzení, ľudia na cestách, vojaci pred zapojením sa do boja a pustovníci žijúci na púšti mali dovolené mať pri sebe a posilňovať sa posväteným chlebom, ako to dosvedčujú Tertulián, Cyprián, Bazil, Ambróz a ďalší cirkevní Otcovia.

Okrem toho pri sv. omši pred posvätenia chleba (missa praesantificatorum), ktorá sa v latinskej Cirkvi slávi iba na Veľký piatok a v gréckej cirkvi každý deň v pôstnom období okrem soboty a nedele, obetujúci kňaz prijíma iba posvätený chlieb.³⁸⁵

Vo všetkých týchto prípadoch prijímajúci nikdy nepochybovali o tom, že prijali Večeru Pánovu v jej celistvosti. Svedomití strážcovia viery by určite skôr úplne odopreli svojmu stádu Najsvätejšiu hostiu, ako by im dovolili prijímať pozmenenú sviatosť.

Po druhé: v prvotných časoch Cirkvi sa sväté prijímanie podávalo deťom, ale len pod spôsobom vína. Kňaz namočil prst do konsekrovaného kalicha a dal ho dojčaťu vysať. Tento zvyk dodnes prevláda medzi schizmatickými kresťanmi všetkých východných obradov. V niektorých prípadoch sa dieťaťu podáva svätá hostia namočená v kalichu.³⁸⁶

Po tretie: verejné prijímanie sa v prvých storočiach zvyčajne podávalo pod oboma spôsobmi. Veriaci však mali privilégium upustiť od kalicha a prijímať len chlieb až do čias pápeža Gelasia v piatom storočí, keď sa táto všeobecná, ale dovtedy nepovinná prax prijímania pod obidvoma spôsobmi presadila ako zákon z

³⁸³ Sk 2, 42

³⁸⁴ Sk 20, 7

³⁸⁵ Alzog's Hist., Vol. I., str. 721

³⁸⁶ Denziger, Rit. Orientales.

nasledujúceho dôvodu: Manichejská sekta sa zdržiavala kalicha na základe mylného predpokladu, že používanie vína je hriešne. Pápež Gelasius, aby odhalil a odsúdil omyl týchto sektárov, neponechal už veriacim možnosť prijímať pod jedným alebo oboma spôsobmi, ale nariadil, aby všetci prijímali pod oboma spôsobmi. Tento zákon platil niekoľko storočí, ale ku koncu trinásteho storočia sa z rôznych príčin postupne prestal používať, a to s tichým súhlasom Cirkvi. Koncil v Kostnici, ktorý sa zišiel v roku 1414, prijal nariadenie, podľa ktorého majú veriaci prijímať iba pod spôsobom chleba. Pri tomto kroku bol koncil vedený tak dôvodmi vhodnosti, ako aj náboženskými dôvodmi.

Rozšírenie kresťanstva po celom svete spôsobilo, že bolo veľmi ťažké zabezpečiť všetkým veriacim konsekrované víno. Takúto prekážku sotva pociťujú protestantskí prijímajúci, ktorých počet je obmedzený a ktorí zvyčajne prijímajú iba v niektoré nedele v mesiaci. Naopak, katolíkov na svete je niekoľko sto miliónov, a keďže vo väčšine našich kostolov a kaplniek sa prijímanie podáva niektorým veriacim takmer každý deň a keďže ročné prijímanie v každom farskom kostole je spravidla aspoň dvakrát početnejšie ako celkový počet jeho katolíckych obyvateľov, celkový počet ročných prijímaní na celom svete možno zaokrúhlene odhadnúť na mnoho miliónov. Aké úsilie by bolo potrebné vynaložiť na obstaranie omšového vína pre takýto počet ľudí?

Na svojich misijných cestách po Severnej Karolíne som častokrát zistil, že nie je ľahké zabezpečiť na slávenie sv. omše dostatok čistého vína, ktoré je nevyhnutné pre platnosť obety. Tieto rozpaky by sa ešte zväčšili, keby sa prijímanie z kalicha muselo rozšíriť aj na laikov a bolo by ešte komplikovanejšie napr. v uhoľných oblastiach, kde pestovanie hrozna nie je známe a kde sa používa výlučne dovezené víno.³⁸⁷

Okrem toho by pre mnohých prijímajúcich bolo veľmi nepríjemné, keby toľkí pili postupne z toho istého kalicha, čo by bolo nevyhnutné, keby sa sviatosť udeľovala pod oboma spôsobmi. V našich väčších kostoloch, kde sa každú nedeľu rozdáva prijímanie stovkám ľudí, by hrozilo nebezpečenstvo, že sa časť posväteného kalicha vyleje, a tak sa vystaví znesväteniu. Ale predovšetkým, tak ako Cirkev v piatom storočí prostredníctvom svojho hlavného pastiera Gelasia presadila používanie kalicha, aby odhalila a zavrhla bludy manichejcov, ktorí si predstavovali, že používanie vína je hriešne, tak v pätnástom storočí stiahla kalich pre prijímajúcich laikov, aby odsúdila novoty kalixtínov, ktorí učili, že konsekrované víno je potrebné pre platné prijímanie.

Ak by okolnosti niekedy ospravedlnili alebo si vyžiadali zmenu súčasnej disciplíny, Cirkev nebude váhať vrátiť kalich laikom.

³⁸⁷ Hoci protestanti považujú prijímanie z kalich za nevyhnutnú súčasť bohoslužby, zdá sa, že v mnohých prípadoch nie sú veľmi konkrétni, čo má kalich obsahovať. Denník New York Independent z 21. septembra 1876 uvádza nasledujúcu udalosť: "Istý anglický cestovateľ našiel v ďalekej Barme baptistickú misijnú cirkev, ktorá používala na prijímanie namiesto vína Bassovo svetlé pivo. Otvorenie fľaše s penou na prijímacom stole sa návštevníkovi zdalo nie celkom slušné, a tak pastorovi daroval pol tučta fliaš klaretu na sviatosťné použitie."

23. OBETA SVÄTEJ OMŠE

Obeta je venovanie alebo darovanie nejakej zmysluplnej veci Bohu, spojené so zničením alebo zmenením tejto veci, aby sa tým naznačilo, že Boh je pôvodcom života a smrti. Takto v Starom zákone, pred príchodom Krista Pána, keď chcel hebrejský ľud priniesť Bohu obeť, vzali baránka alebo iné zviera, ktoré zabili a jeho mäso spálili, pričom týmto aktom vyznávali, že Hospodin je najvyšším Pánom života a smrti. Bohu prinášali dva druhy obiet, a to živé tvory, ako napr. býky, jahňatá a vtáky, a neživé veci, ako pšenicu a jačmeň a všeobecne prvé plody zeme.

Všetky národy, či už Židia, modloslužobníci alebo kresťania, okrem mohamedánov a novodobých protestantov, považovali obeť za svoj najdôležitejší bohoslužobný úkon. Ak sa vrátíme späť až k samotnému úsvitu stvorenia, nájdeme tam Adamove deti, ktoré prinášali Bohu obety. Ábel obetoval Pánovi prvorodených zo svojho stáda a Kain obetoval z plodov zeme.³⁸⁸

Keď sa Noe so svojou rodinou zachránil pred potopou, ktorá sa rozšírila na celej zemi, jeho prvým činom pri výstupe z archy, keď opadli vody, bolo obetovanie zápalnej obety Pánovi na poďakovanie za záchranu.³⁸⁹ Abrahám, praotec židovského rodu, prinášal obety všemohúcemu Bohu na jeho výslovný príkaz.³⁹⁰ A tiež čítame, že Jób mal vo zvyku prinášať Pánovi zápalné obety, aby získal jeho náklonnosť pre svoje deti a dosiahol odpustenie hriechov, ktorých sa snád' dopustili.³⁹¹

Keď Pán odovzdal Mojžišovi na vrchu Sinaj písaný zákon, dal svojmu služobníkovi aj tie najmenšie podrobnosti o všetkých obradoch, ktoré sa mali pri dodržiavaní obetách, ktoré sa mu mali prinášať. Predpísal druhy obetí, ktoré sa mali obetovať, vlastnosti kňazov, ktorí mali slúžiť pri oltári a miesto a spôsob akým sa mali obety prinášať. Od tej doby židovskí kňazi každodenne zabíjali dvoch baránkov ako obeť Bohu³⁹², a tým predobrazovali veľkú obeť Nového zákona, v ktorej denne na oltári obetujeme „*Baránka Božieho, ktorý sníma hriechy sveta.*“

Slovom, pri všetkých nešťastiach, kedykoľvek ich ohrozovali nepriatelia, kedykoľvek sa chystali na vojnu, kedykoľvek boli postihnutí nejakou pohromou alebo morom, sa Židia utiekali k Bohu prostredníctvom slávnostných obiet. Podobne ako katolícka Cirkev v súčasnosti, aj oni prinášali obety nielen za živých, ale aj za mŕtvych. Vo Písme sv. totiž čítame, že Júda Machabejský nariadil obetovať za duše svojich mužov, ktorí boli zabití v boji.³⁹³

³⁸⁸ Gn 4, 3-4

³⁸⁹ Gn 8, 20

³⁹⁰ Gn 15, 9

³⁹¹ Jób 1, 5

³⁹² Num 28, 3

³⁹³ 2 Mach 12, 43-46

Obety nachádzame nielen u Židov, ktorí uctievali pravého Boha, ale aj u pohanských a modloslužobných národov. Bez ohľadu na to, aké zmätené, nedokonalé alebo chybné bolo ich poznanie Boha, predsa si pohanské národy zachovali dostatočné stopy prvotnej tradície, aby im pripomínali povinnosť zmierniť hnev a privolať požehnanie božstva obetami. Plutarchos, staroveký spisovateľ z druhého storočia, o týchto pohanoch hovorí: „*Môžeš nájsť mestá bez hradieb, bez písomníctva, bez vedy a umenia civilizovaného života, ale nenájdeš mesto bez kňazov a oltárov alebo mesto ktoré by neprinášalo obety bohom.*“ Aj indiáni v našej krajine (USA) zvykli obetovať Veľkému Duchu, ako nás o tom poučujú misionári.

Všetky tieto starobylé obety však boli len predobrazmi a podobenstvom veľkej obety Nového zákona, z ktorej pochádzala všetka jej účinnosť, práve tak ako bol Starý zákon len predobrazom Nového zákona milosti. Keďže staroveké obety boli len obrazmi a tieňmi, boli nedokonalé a nedostatočné, lebo „*nie je možné,*“ hovorí svätý Pavol, „*aby krv býkov a capov odstránila hriechy.*“ Preto, keď (Ježiš) prichádza na svet, hovorí: „*Nechcel si obetu ani dar, ale dal si mi telo. Nepáčili sa ti zápalné obety za hriech. Vtedy som povedal: Hľa, prichádzam.*“³⁹⁴ Akoby povedal: Krv volov a kozlov nestačí na uzmiernenie tvojho hnevu a na očistenie tvojho ľudu od hriechov; preto prichádzam, aby som priniesol seba samého ako príjemnú obetu za hriechy sveta.

Prorok Izaiáš vyhlásil, že židovské obety sa Bohu prestali páčiť a budú zrušené. Pán prostredníctvom svojho proroka hovorí: „*Načo mi je množstvo vašich obetí? Nasýtený som zápalnými obetami baranov ... a krvi teliat, baránkov a kozlov ... Neprinášajte viac zbytočné obety.*“³⁹⁵

Chcel však Boh odmietnutím židovských obetí úplne zrušiť obety? V žiadnom prípade. Naopak, ústami proroka Malachiáša jasne predpovedá, že židovské obety budú nahradené obetou čistou, ktorá sa bude prinášať nie na jedinom oltári, ako to bolo v Jeruzaleme, ale všade na svete.

Počúvajte dôležité slová, ktoré tento prorok adresoval Židom: „*Nemám vo vás zaľúbenie, hovorí Pán zástupov, a neprijmem dary z vašich rúk. Lebo od východu slnka až po západ je veľké moje meno medzi národmi a na každom mieste budú obetovať, budú prinášať môjmu menu čistú obetu, lebo je veľké moje meno medzi národmi, hovorí Pán zástupov.*“³⁹⁶ Prorok tu jasne predpovedá, že príjemnú obetu budú Bohu prinášať nie Židia, ale iné národy, a to nielen v Jeruzaleme, ale na každom mieste zeme od východu slnka až po jeho západ. Tieto prorocké slová sa museli naplniť. Kde nájdeme naplnenie proroctva?

Obyvateľov sveta môžeme rozdeliť do skupín ľudí, ktorí vyznávajú rôzne formy náboženstva: pohania, Židia, mohamedáni, protestanti a katolíci. Medzi ktorými z nich

³⁹⁴ Heb 10, 4-7

³⁹⁵ Iz 1, 13.

³⁹⁶ Mal 1, 11.

nájedme čistú obetu, o ktorej hovorí prorok? Medzi pohanskými národmi nie, pretože uctieajú falošných bohov, a preto nemôžu mať nijakú obetu, ktorá by bola všemohúcemu Bohu milá. Nenájedme ju ani medzi Židmi, tí totiž úplne prestali obetovať a slová proroka sa nevzťahujú na Židov, ale na ostatné národy. Nenájedme ju ani medzi mohamedánmi, lebo aj oni odmietajú obety. Nenájedme ju ani u žiadnej z protestantských siekt; všetky totiž obety výslovne odmietajú. Preto sa toto slávne proroctvo naplňa iba v katolíckej Cirkvi; lebo kamkoľvek zájdeš, nájdeš obetu čistú prinášanú na katolíckych oltároch. Ak budeš cestovať po Európe, Amerike, Afrike, Ázii alebo Oceánii, všade uvidíš naše oltáre a našich kňazov, ako denne naplňajú slová proroka tým, že prinášajú „*obetu čistú*“ telo a krv Ježiša Krista.

Táto obeta Nového zákona sa obyčajne nazýva sv. omša. Slovo omša niektorí odvodzujú od hebrejského slova *missach* (Dt 16, 10), ktoré vyjadruje dobrovoľnú obetu. Iní ho odvodzujú od slova *Missa*, ktoré používa kňaz, keď oznamuje zhromaždeniu, že bohoslužba sa skončila.

Obeta svätej omše je premenenie chleba a vína na telo a krv Ježiša Krista a venovanie tohto tela a krvi Bohu prostredníctvom kňaza na večnú pamiatku Kristovej obety na kríži. Obeta sv. omše je totožná s obetou na kríži, obe majú ten istý obetný dar a toho istého veľkňaza - Ježiša Krista.

Jediný rozdiel spočíva v spôsobe obetovania. Kristus sa na kríži obetoval krvavým spôsobom a vo svätej omši sa obetuje nekrvavým spôsobom. Na kríži zaplatil za nás výkupné a vo sviatostnej obete sa cena tohto výkupného privlastňuje našim dušiam. Preto je všetka účinnosť sv. omše je odvodená od obety na Kalvárii.

Bolo to v noci pred jeho utrpením kedy náš Pán Ježiš Kristus ustanovil novozákonnú obetu. Svätý Pavol hovorí: „*Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb, vzdal vďaky, lámal a povedal: Vezmite a jedzte, to je moje telo, ktoré sa za vás vydá. Toto robte na moju pamiatku. Podobne aj kalich, keď sa navečeral, povedal: Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. To robte, kedykoľvek ho budete piť, na moju pamiatku, lebo kedykoľvek budete jesť tento chlieb a piť kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde.*“³⁹⁷

Z týchto slov sa dozvedáme, že hlavným motívom, ktorý mal náš Spasiteľ na mysli, keď ustanovil oltárnu obetu, bolo, aby sme si neustále pripomínali jeho utrpenie a smrť. Prial si, aby sa nám scéna Kalvárie stále zjavovala pred očami v panoramatickom pohľade a aby naše srdce, pamäť a intelekt boli naplnené myšlienkami na jeho umučenie. Dobre vedel, že to bude najlepší prostriedok na získanie našej lásky a vzbudenie si ľútosti nad hriechom v našej duši. Preto navrhol, aby sa v každom kostole na celom svete postavil oltár, ktorý by slúžil ako pamätník jeho milosrdenstva k jeho ľudu, tak ako si Izraeliti pri prechode cez Jordán postavili

³⁹⁷ 1 Kor 11, 23-26

pamätník na pamiatku Božieho milosrdenstva k vyvolenému ľudu. Svätá omša je skutočne pamätnou bohoslužbou Kristovho umučenia.

V súlade s príkazom nášho Pána sa v Cirkvi od smrti nášho Spasiteľa až po súčasnosť denne obnovuje obdivuhodná oltárna obeta a bude sa zachovávať, kým nepominie čas.

V Skutkoch apoštolov sa hovorí, že keď Šavol a ostatní slúžili (alebo, ako to vyjadruje grécky text, obetovali) Pánovi a postili sa, Duch Svätý im povedal: „Oddel'te mi Barnabáša a Šavla.“ Svätý Pavol vo svojom liste Hebrejom často naráža na obetu svätej omše. Hovorí: „Máme oltár z ktorého nemôžu jesť tí, čo slúžia svätostánku.“³⁹⁸

Apoštol tu jasne vyhlasuje, že kresťanská Cirkev má svoje oltáre rovnako ako židovská synagóga. Oltár nevyhnutne predpokladá obetu, bez ktorej nemá význam. Apoštol tiež poznamenáva, že kňazstvo Starého zákona bolo nahradené kňazstvom Nového zákona.³⁹⁹ Hlavnou úlohou kňazov teda vždy bolo prinášať obetu. Kňaz a obeta sú rovnako úzko spojené ako sudca a súd.

Svätý Pavol nazýva Ježiša podľa Dávida: „*kňazom naveky podľa rádu Melchizedechovho*.“⁴⁰⁰ Nazýva sa kňazom, lebo prináša obetu; kňazom naveky, lebo jeho obeta je večná; podľa rádu Melchizedechovho, lebo prináša posvätený chlieb a víno, ktoré boli predobrazom chleba a vína, ktoré prinášal „*Melchizedech, kňaz Najvyššieho Boha*.“⁴⁰¹

Tradícia so svojimi stovkami jazykov hlása ustavičnú obetu svätej omše od čias apoštolov až po naše dni. Ak sa opýtame cirkevných Otcov, ktorí stáli ako verní strážcovia na strážnych vežiach Izraela a žiarlivým okom strážili poklad viery, ktorí boli vernými svedkami svojich čias a opisovateľmi minulosti; ak sa opýtame všeobecných koncilov, na ktorých sa zišla ctihodná kresťanská hierarchia, tak nám všetci jednohlasne odpovedia, že obeta svätej omše je stredobodom ich náboženstva a uznávanou inštitúciou Ježiša Krista.

Ďalší pozoruhodný dôkaz v prospech Božieho ustanovenia sv. omše poskytujú nestoriáni a eutychiáni, ktorí sa v piatom storočí oddelili od katolíckej Cirkvi a ktorí stále existujú v Perzii a v iných častiach Východu, ako aj grécki schizmatici, ktorí v deviatom storočí prerušili svoje spojenie s Cirkvou. Všetky tieto sekty, ako aj mnohé ďalšie, roztrúsené po celom Východe, si dodnes zachovávajú obetu sv. omše pri každodennej bohoslužbe. Keďže tieto kresťanské spoločenstvá nemali od obdobia svojho oddelenia od katolíckej Cirkvi s ňou žiadne kontakty, samozrejme nemohli od

³⁹⁸ Heb 13, 10

³⁹⁹ Heb 7, 12

⁴⁰⁰ Ž 110, 4; Heb 5, 6

⁴⁰¹ Gn 14, 18

nej prevziať učenie o eucharistickej obete; museli ho teda prijať z toho istého zdroja, z ktorého ho získala Cirkev, teda od samotných apoštolov.

Zo všetkých dôkazov v prospech apoštolského pôvodu obety svätej omše však najvýraznejší a najpresvedčivejší sa nachádza v liturgiách Cirkvi. Liturgia je ustáleným obradom Cirkvi. Je to zbierka povolených modlitieb bohoslužby. Tieto modlitby sú pevné a nemenné. Medzi inými máme jeruzalemskú liturgiu, ktorá sa pripisuje svätému apoštolovi Jakubovi; alexandrijskú liturgiu, ktorá sa pripisuje svätému evanjelistovi Markovi a rímsku liturgiu, ktorá sa vzťahuje ku svätému Petrovi.

Existujú rôzne ďalšie liturgie pripisované apoštolom alebo ich bezprostredným nástupcom. Teraz by som vás chcel upozorniť na tú pozoruhodnú skutočnosť, že všetky tieto liturgie, hoci ich zostavili rôzne osoby, v rôznom čase, na rôznych miestach a v rôznych jazykoch, bez výnimky obsahujú v jasnej a presnej reči modlitby prednášané pri slávení sv. omše, ktoré sú v podstate rovnaké ako tie, ktoré sa nachádzajú v našich modlitebných knihách v kánone sv. omše.

Túto obdivuhodnú jednotu si nevieme vysvetliť inak, ako že učenie o sv. omši apoštoli prevzali zo spoločného prameňa kresťanstva - od samotného Ježiša Krista.

Práve takéto skutočnosti otvorili oči tým významným anglickým bohoslovcem, ktorí sa v tomto storočí vzdali herézy, schizmy a bohatých príjmov a prijali katolícku vieru, hoci týmto krokom museli obetovať všetko, čo im bolo na zemi drahé.

Nasledujúce úryvky z listu svätého Pavla Hebrejom sa niekedy uvádzajú ako argument proti omšovej obete: „*Kristus raz navždy vošiel do Svätyne, a to nie s krvou capov a teliat, ale so svojou vlastnou krvou, a tak získal večné vykúpenie.*“⁴⁰² A ďalej hovorí: „*Hľa, prichádzam, aby som plnil tvoju vôľu. V tejto vôli sme posvätení obetou tela Krista Ježiša raz navždy. Každý kňaz koná denne bohoslužbu a veľa rás prináša tie isté obety, ktoré nikdy nemôžu odstrániť hriechy. No tento priniesol jedinú obetu za hriechy a navždy zasadol po pravici Boha.*“⁴⁰³

Svätý Pavol hovorí, že Ježiš bol obetovaný raz. Ako ho teda môžeme obetovať každý deň? Odpovedám, že Ježiš bol obetovaný raz krvavým spôsobom, a práve o tejto obeti hovorí apoštol. V omšovej obete sa však obetuje nekrvavým spôsobom. A hoci sa denne obetuje na desaťtisícich oltároch, táto obeta je rovnaká ako tá na Golgote, má toho istého veľkňaza a tú istú obeť - Ježiša Krista. Cieľom svätého Pavla je porovnať obeť Nového zákona, ktorá má len jednu obeť, s obetami Starého zákona, kde bolo obetí veľa; a ukázať nedostatočnosť starodávnych obetí a všestrannú dostatočnosť novej obety.

⁴⁰² Heb 9, 12

⁴⁰³ Heb 10, 9-12

Poviete si: „Ale ak je obeta kríža úplne dostačujúca, načo je potom potrebná spomienková obeta omše svätej? Protestanta by som sa na oplátku spýtal: Prečo sa modlíte a chodíte do kostola, prečo ste boli pokrstení, prečo ste prijali sväté prijímanie a obrad konfirmácie? Načo sú všetky tieto cvičenia, ak obeta kríža je úplne dostačujúca? Poviete mi, že pri všetkých týchto úkonoch na seba vzťahujeme zásluhy Kristovho umučenia. Odpoviem vám podobne, že v obete svätej omše na seba vzťahujeme zásluhy obety kríža, z ktorej svätá omša čerpá všetku svoju účinnosť. Kristus síce svojou smrťou úplne vykúpil naše hriechy, ale nezbažil nás povinnosti spolupracovať s ním privlastňujúc si jeho zásluhy svojej duši. Akým lepším alebo účinnejším spôsobom sa môžeme podieľať na jeho zásluhách než účasťou na oltárnej obete, kde si živo pripomíname jeho utrpenie, kde sa pred nami predstavuje Kalvária, kde *„zvestujeme smrť Pána, kým nepríde“* a kde hojne čerpáme do svojich duší ovocie jeho umučenia pitím tej istej krvi, ktorú preliat na kríži?

V Starom zákone existovali rôzne druhy obiet, ktoré sa prinášali na rôzne účely. Boli to obety chvály a vd'aky Bohu za jeho dobrodenia, obety zmiernenia, ktorými sa prosilo o odpustenie za hriechy ľudí a prosebné obety, ktorými sa žiadalo o Božie požehnanie a ochranu. Obeta sv. omše spĺňa všetky tieto ciele. Je to obeta **chvály a vd'aky, obeta zmierná a obeta prosebná**; preto sa vo vzácnej knihe *„Nasledovanie Krista“* píše: *„Keď kňaz slávi sv. omšu, vzdáva česť Bohu, teší anjelov, buduje Cirkev, pomáha živým, získava odpočinok pre mŕtvych a sám sa stáva účastným na všetkom dobrom.“* Aby sme si vytvorili primeranú predstavu o účinnosti Božskej obety sv. omše, stačí mať na pamäti obeť, ktorá sa prináša - Ježiša Krista, Syna živého Boha.

Po prvé: omša je obetou **chvály a vd'aky**. Keby sa všetky ľudské bytosti na tomto svete, všetky živé tvory a všetky neživé predmety zhromaždili a spálili ako zápalná obeta pre Pána, neposkytli by všemohúcemu Bohu toľko chvály ako jediná eucharistická obeta. Tieto pozemské stvorenia, akokoľvek početné a vynikajúce, sú konečné a nedokonalé; zatiaľ čo obeta prinášaná vo svätej omši má nekonečnú hodnotu, pretože je to náš Pán Ježiš, milostivý Baránok bez poškvvrny, milovaný Syn, v ktorom má Otec zalúbenie a ktorý *„je vždy vypočutý pre svoju vznešenosť.“*

S akou úctou a vd'ačnou láskou by sme sa mali zúčastňovať na tejto obete! Na Kalvárii boli prítomní anjeli. Anjeli sú prítomní aj pri svätej omši. Ak sa nedokážeme klaňať so serafínskou láskou a nadšenou pozornosťou anjelských duchov, klaňajme sa aspoň s jednoduchou oddanosťou betlehemských pastierov a neochvejnou vierou mudrcov. Obetujme nášmu Bohu zlatý dar srdca plného lásky a kadidlo našej chvály a adorácie, pričom počas svätej obety často opakujme slová žalmistu: *„Milosrdenstvo Pánovo budem ospevovať naveky.“*

Po druhé: svätá omša je tiež obetou **zmiernou**. Ježiš sa v tejto božskej obete denne prihovára za naše záležitosti pred naším nebeským Otcom. Svätý Ján hovorí: *„Ale keby niekto zhrešil, máme u Otca zástancu: Ježiša Krista, spravodlivého. On je*

*zmiernou obetou za naše hriechy; a nielen za naše, ale aj za hriechy celého sveta.*⁴⁰⁴ Preto kňaz vždy, keď prináša svätú obetu, prednáša túto modlitbu pri obetovaní: *„Prijmi, svätý Otče, všemohúci, večný Bože, túto nepoškvrnenú obetu, ktorú ja, tvoj nehodný služobník, obetujem tebe, svojmu živému a pravému Bohu, za svoje nespočetné hriechy, previnenia a nedbalosti, za všetkých tu prítomných a za všetkých verných živých i mŕtvych, aby mne i im priniesla úžitok pre večný život.“*

Preto vždy, keď máme účasť na svätej omši, spojme sa s Ježišom Kristom v prosbe o Božie milosrdenstvo za naše hriechy. Predstavme si sv. omšu ako ďalšiu Kalváriu, ktorou v skutočnosti aj je. Stojme v duchu pod krížom, tak ako tam stála Mária a nechajme svoju dušu preniknúť zármutkom nad našimi previneniami. Uznajme, že naše hriechy boli príčinou tohto utrpenia a vyliatia tejto drahocennej krvi. V mysli a srdci nasledujme ten zástup plačúcich kajúcnikov, ktorí sprevádzali nášho Spasiteľa na Kalváriu a bijúc sa do prs hovorme: *„Ušetri, Pane, ušetri svoj ľud.“* Alebo opakujme s mýtnikom túto úprimnú modlitbu: *„Bože, buď milosrdný ku mne hriešnemu.“* Pri Ježišovej smrti sa zatmelo slnko, zem sa zachvela, skaly sa roztrhli, akoby chceli ukázať, že aj neživá príroda súcitila s utrpením svojho Boha. A nemali by sme sa triasť aj my pre svoje hriechy? Nemali by naše srdcia, hoci sú chladné a tvrdé ako skaly, zmäknúť pri pohľade na nášho Boha, ktorý trpí z lásky k nám a na odčinenie našich previnení?

Po tretie: obeta sv. omše je v podstate prosebnou obetou: *„Lebo ak už krv capov a býkov a popol z jalovice pokropením poškvrnených posväcuje, aby boli telesne čistí, o čo viac krv Krista, ktorý skrze večného Ducha sám seba priniesol Bohu na obetu bez poškvrny; očistí nám svedomie od mŕtvych skutkov, aby sme mohli slúžiť živému Bohu?“*⁴⁰⁵ Ak boli modlitby Mojžiša, Dávida a patriarchov také mocné pre Božích služobníkov, aký vplyv musí mať Ježišov príhovor? Ak za nás tak výrečne prosia rany mučeníkov, o čo výrečnejšia je Ježišova krv, denne vylievaná na našich oltároch? Jeho krv volá po milosrdenstve hlasnejšie, ako Ábelova krv volala po pomste. Ak Boh nakloní svoje ucho k nám, úbohým hriešnikom, ako môže odoláť prosbám, ktoré v náš prospech prednáša *„Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta.“*

*„Pristupujme teda s dôverou k trónu milosti, aby sme dosiahli milosrdenstvo a našli milosť a pomoc v pravom čase.“*⁴⁰⁶

⁴⁰⁴ 1 Jn 2, 1-2

⁴⁰⁵ Heb 9, 13-14

⁴⁰⁶ Heb 4, 16

24. POUŽÍVANIE NÁBOŽENSKÝCH OBRADOV SA RIADI ZDRAVÝM ROZUMOM

Pod náboženskými obradmi rozumieme určité výrazné znaky a úkony, ktoré Cirkev ustanovila na dôstojné slávenie bohoslužby.

Pravá zbožnosť musí byť vnútorná a vychádzať zo srdca, lebo *„praví ctitelia sa budú klaňať Otcovi v duchu a v pravde. Lebo sám Otec hľadá takých ktorí by sa mu klaňali. Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v duchu a v pravde.“*⁴⁰⁷ Z toho, že vnútorné uctievanie je prikázané ako nevyhnutné však nemáme vyvodzovať, že vonkajšie uctievanie treba zavrhnúť. Naopak, obrady a ceremónie predpísané pri uctievaní Boha a udeľovaní sviatostí sú diktované zdravým rozumom, sú schválené všemohúcim Bohom v Starom zákone a Kristom a jeho apoštolmi v Novom zákone.

Anjeli, ktorí sú čistými duchmi bez tela, vzdávajú Bohu čisto duchovnú úctu. Slnko, mesiac a hviezdy na oblohe mu vzdávajú akúsi vonkajšiu úctu. V knihe proroka Daniela čítame: *„Slnko a mesiac dobrorečia Pánovi, ... hviezdy nebies dobrorečia Pánovi, chvália ho a vyvyšujú nad všetkých naveky.“*⁴⁰⁸ *„Nebesía zjavujú Božiu slávu, nebeská obloha ohlasuje dielo jeho rúk.“*⁴⁰⁹ Človek tým, že má dušu duchovnej podstaty, má účasť na prirodzenosti anjelov a tým, že má telo má účasť na prirodzenosti nebeských telies. Preto je jeho výsadou a zároveň povinnosťou vzdávať Bohu dvojitú poctu telom a dušou, inými slovami, vzdávať mu česť vnútorným a vonkajším uctievaním.

Skutočná zbožnosť nemôže byť dlho ukrytá v srdci bez toho, aby sa neprejavila vonkajšími náboženskými praktikami; preto, hoci vnútorné a vonkajšie uctievanie sú odlišné, nemožno ich v našom živote oddeliť. Oheň nemôže horieť bez toho, aby nevysielal plameň a teplo. Ani oheň zbožnosti nemôže v duši horieť bez toho, aby sa neodrážal na tvári a v reči. Pre človeka je prirodzené vyjadrovať svoje pocity znakmi a obradmi, lebo *„z plnosti srdca hovoria ústa“* (Mt 12, 34); a ako je potrebné palivo na udržanie ohňa pri živote, tak vonkajšími formami nábožnosti je živý plameň nábožnosti.

Oddané dieťa sa neuspokojí s láskou k otcovi iba v srdci, ale túto lásku prejaví láskavým jazykom a v prípade potreby aj službou tela. Tak aj Božie dieťa bude prejavovať svoju náklonnosť k nebeskému Otcovi nielen vnútornou oddanosťou, ale aj úctou svojho tela. Apoštol hovorí: *„Bratia, pre Božie milosrdenstvo vás prosím, aby ste svoje telá prinášali ako živú, svätú, Bohu milú obeť, ako svoju duchovnú bohoslužbu.“*⁴¹⁰

⁴⁰⁷ Jn 4, 23-24

⁴⁰⁸ Dan 3, 62-63. Hoci je táto pasáž v protestantskej Biblii vynechaná, v Spoločnej knihe modlitieb sa zachovala.

⁴⁰⁹ Ž 19, 2

⁴¹⁰ Rim 12, 1

Ovocie stromu nie je v jeho kôre, listoch a konároch. Napriek tomu ste nikdy nevideli strom, ktorý by prinášal ovocie a nebol by odetý kôrou, ozdobený vetvami a pokrytý listami. Tie sú potrebné na ochranu plodov. Podobne aj ovocie zbožnosti, hoci nespočíva vo vonkajších formách, musí byť podporované niektorými vonkajšími úkonmi, inak čoskoro zhnije. Medzi zbožnosťou a obradmi je rovnako úzky vzťah ako medzi kôrou a plodmi stromu.

Človek, ktorý denne skláňa koleno pred Stvoriteľom, ktorý recituje alebo spieva jeho chvály, ktorý zbožne robí znamenie kríža, ktorý bez nátlaku asistuje pri verejných bohoslužbách Cirkvi, ktorý zachováva navonok slušnosť v Božom dome, ktorý podľa svojich možností dáva núdznym a primerane sa venuje ostatným náboženským praktikám a obradom, bude vo všeobecnosti človekom, ktorého srdce je spojené s Bohom, ktorému preukazuje dobrovoľnú poslušnosť. Ukážte mi naopak človeka, ktorý zanedbáva tieto vonkajšie náboženské a charitatívne úkony a ja vám ukážem človeka, v ktorého duši oheň nábožnosti, ak nevyhasol úplne, tak horí len veľmi slabo.

Cirkevné obrady nielenže robia bohoslužbu slávnostnejšou, ale aj priťahujú našu pozornosť a pozdvihujú ju k Bohu.

Naša myseľ je taká aktívna, nestála, plná rozptýlení, naša predstavivosť taká premenlivá, že potrebujeme nejaké vonkajšie objekty, na ktoré by sme mohli upnúť svoje myšlienky. Všemohúci Boh považoval obrady za také nevyhnutné pre konanie vnútornej úcty, že v Starom zákone do najmenších podrobností predpísal rôzne obrady, ceremónie a rituály, ktoré mali židovskí kňazi a ľud dodržiavať pri verejnej bohoslužbe. Čo iné je celá kniha Levitikus ako premyslený rituál židovskej cirkvi. Nie je to preto, že by sa vonkajšie obrady mali porovnávať svojou zásluhou s vnútornou úctou, ale preto, že sú rovnako potrebné na živenie vnútornej oddanosti, ako je potrava potrebná pre náš telesný život.

Náš Spasiteľ, hoci prišiel ustanoviť duchovnejšie náboženstvo, ako bolo náboženstvo židovského ľudu, nezavrhol vonkajšie formy uctievania Boha. Svoje náboženské úkony zvykol sprevádzať vhodnými obradmi.

V Getsemanskej záhrade „*padol na tvár*“⁴¹¹ v pokornej prosbe.

Do Jeruzalema išiel v sprievode, doprevádzaný veľkým zástupom, ktorý spieval Hosanna Synovi Dávidovmu.⁴¹² Pri Poslednej večeri vzdal vďaky a požehnal chlieb a víno a potom zaspieval so svojimi učeníkmi chválospev.⁴¹³ Keď k nemu priviedli hluchonemého, skôr než ho uzdravil, vložil mu prsty do uší a dotkol sa jeho jazyka slinami, „*potom pozdvihol oči k nebu, vzdychol a povedal mu: „Effeta,“ čo znamená:*

⁴¹¹ Mt 26, 39

⁴¹² Mt 21, 9

⁴¹³ Mt 26, 30

„Otvor sa!“⁴¹⁴ Keď odovzdal Ducha Svätého svojim učeníkom, dýchol na nich⁴¹⁵ a tí istí apoštoli potom odovzdávali Ducha Svätého ostatným tak, že vkladali na nich ruky.⁴¹⁶ Apoštol svätý Jakub nariaďuje, že ak je niekto chorý, má si zavolať kňaza, ktorý ho pomaže olejom.⁴¹⁷

Nie sú snád' všetky tieto úkony, ktoré som práve uviedol - poklona a procesia, modlitbové vzývanie, spievanie chválospevu, dotýkanie sa uší, pozdvihovanie očí k nebu, dýchnutie na apoštolov, vkladanie rúk a pomazanie chorých – takými úkonmi a takými obradmi, ktoré slúžia ako vzor obradom, ktoré katolícka Cirkev používa pri svojom verejnom uctievaní a pri udeľovaní svojich sviatostí?

Obrady, ktoré v súčasnosti sprevádzajú našu verejnú bohoslužbu, bývajú zvyčajne pôsobivejšie a prepracovanejšie ako tie, ktoré konal náš Spasiteľ; je však celkom prirodzené, že vznešenosť obradov musí držať krok s rastom a rozvojom kresťanstva.

Kde však nájdeme taký nádherný obrad, aký nám predstavuje kniha Zjavenia, ktorá opisuje uctievanie Boha v nebeskom Jeruzaleme? Anjeli so zlatými kadidelnicami stoja pred trónom, zatiaľ čo starci skladajú svoje zlaté koruny pred kedysi zabitým Baránkom. Potom je tu ten nespočetný zástup všetkých národov, jazykov a ľudí, odetých v bielych rúchach, nesúcich palmy víťazstva. Aj panny s harfami a piesňami idú v blízkosti Baránka a spievajú novú pieseň, ktorú môžu spievať iba ony.⁴¹⁸

Aké slávnostné je toto predstavenie! Aké je do detailov prepracované!

Medzi verejnou bohoslužbou, ktorá sa Bohu vzdáva Cirkvou bojujúcej na zemi a bohoslužbou, ktorá sa mu vzdáva Cirkvou triumfujúcou v nebi, by určite mala existovať istá analógia a podobnosť, istá proporcia a harmónia.

Bolo by zvláštne, keby Boh ktorého vidíme v minulej a budúcej dobe, a má záľubu vo vonkajšom uctievaní, zbavil kresťanskú Cirkev (živé spojivo medzi minulosťou a budúcnosťou) všetkej vonkajšej slávy. „Lebo“, ako hovorí svätý Pavol, „ak bola služba odsúdenia slávna, služba ospravedlnenia je oveľa slávnejšia.“⁴¹⁹

Je pravda, že Boh vyslovil túto sťažnosť proti synom Izraela: „*Tento ľud sa ku mne približuje svojimi ústami a ctí ma svojimi perami, ale ich srdce je odo mňa vzdialené.*“⁴²⁰ Je tiež pravda, že sa mu nepáčili ich obety a náboženské slávnosti.⁴²¹ Ale nevyčítal im, že ho svojim jazykom chválili, ale že ich srdce necítilo to, čo vyslovovali

⁴¹⁴ Mk 7, 34

⁴¹⁵ Jn 20

⁴¹⁶ Sk 8, 17

⁴¹⁷ Jk 5, 14

⁴¹⁸ Zjavenie apoštola Jána (celé).

⁴¹⁹ 2 Kor 3, 9

⁴²⁰ Iz 29, 13

⁴²¹ Iz 1, 13

ich pery. Odmietal ich obety, pretože ich nesprevádzala vzácnejšia obeta – obeta kajúceho ducha.

Ten istý Pán, ktorý vyhlasuje, že pravý ctiteľ sa bude Otcovi klaňať v duchu, nariaduje aj to, aby sa mu vzdávala verejná chvála v jeho svätom chráme, hovorí: „*Chváľte Pána v jeho svätyni, ... Chváľte ho zvukom polnice, chváľte ho harfou a gitarou. Chváľte ho bubnom a tancom, chváľte ho lýrou a flautou.*“⁴²²

Ak na jednom mieste hovorí: „*Roztrhnite si srdcia, a nie šaty*“⁴²³, hneď potom dodáva: „*Zatrúbte trúbou na Sione, zasväcujte pôst, zvolajte slávnostné zhromaždenie, zvolajte ľud, posväťte zástup ... Medzi predsieňou a oltárom nech plačú kňazi, Pánovi sluhovia, a nech hovoria: „Ušetri, Pane, svoj ľud.*“⁴²⁴ Prorok najprv poukazuje na absolútnu nevyhnutnosť vnútorného zármutku a na kajúcnosť srdca a potom trvá na povinnosti vykonať nejaké skutky zadostučenia, pokánia a poníženia, ako sa to robí, keď si na Popolcovú stredu necháte označiť čelo popolom a keď dodržiavate pôst a zdržanlivosť v pôstnom období.

Keď svätý Pavol hovorí, že aj keby hovoril jazykmi anjelov a ľudí, rozdal všetok svoj majetok na nasýtenie chudobných a vydal svoje telo na spálenie, a nemal by lásku k Bohu, nič by mu to nepomohlo⁴²⁵ a poukazuje na nevyhnutnosť vnútorného uctievania. A keď na inom mieste hovorí, že „*na meno Ježiš sa má skloniť každé koleno z tých, čo sú na nebi, na zemi i v podsvetí*“⁴²⁶, ukazuje nám povinnosť vonkajšieho alebo obradného uctievania.

Keď chcú politickí vodcovia ovplyvniť masy vo svoj prospech, neuspokojujú sa iba s oslovením ich rozumu. Obracajú sa aj na ich city a predstavivosť. Usporadúvajú sprievody, pochody, doprevádzané hudbou, zástavami a transparentami, aby to všetko malo vplyv na srdcia ľudí. Organizujú verejné zhromaždenia, na ktorých prednášajú vlastenecké prejavy, aby vzbudili nadšenie ľudí.

To, čo títo ľudia robia z politických dôvodov, Cirkev vykonáva z vyšších náboženských pohnútok. Preto má svoje slávnostné procesie. Má svoju nebeskú hudbu, aby obmäkčila srdcia a pozdvihla ich k Bohu. Posväcuje svoje posvätné symboly, najmä kríž, vlajku spásy. Božie slovo káže stovkami jazykov a hovorí nielen k našej hlave a srdcu, ale svojimi veľkolepými a impozantnými obradmi hovorí aj k našim citom a predstavivosti.

⁴²² Ž 150, 1

⁴²³ Joel 2, 13

⁴²⁴ Joel 2, 15-17

⁴²⁵ 1 Kor 13, 3

⁴²⁶ Flp 2, 10

25. OMŠOVÉ OBRADY

Podme teraz, milý čitateľ, spoločne do katolíckeho kostola v čase, keď sa tu slávi svätá omša, ktorá je najslávnostnejšou službou katolíckej liturgie. Pokúsim sa vám vysvetliť hlavné predmety, ktoré priťahujú vašu pozornosť.

Keď vchádzam, ponorím si prsty do nádoby umiestnenej pri dverách kostola, v ktorej je svätená voda a urobím znamenie kríža, pričom sa zároveň modlím, aby som sa očistil od všetkého poškrvnenia, aby som sa s čistým srdcom mohol klaňať vo svätom Božom chráme.

Cirkev prostredníctvom svojich služobníkov požehnáva všetko, čo sa používa pri jej bohoslužbe; ved' svätý Pavol hovorí, že „*všetko, čo Boh stvoril, je dobré a nemá sa zavrhovat' nič, čo sa prijíma so vzdávaním vd'aky, lebo sa to posväcuje Božím slovom a modlitbou.*“⁴²⁷

Pred začiatkom sv. omše kňaz **pokropí** zhromaždené spoločenstvo svätenou vodou a zároveň prednesie tieto slová z päťdesiateho žalmu: „*Pokropíš ma yzopom a budem očistený, umyješ ma a budem belší ako sneh.*“

Prax používania posvätenej vody siaha do veľmi dávneho staroveku a zmieňujú sa o nej viacerí otcovia prvotnej Cirkvi.

Keď predchádzame uličkou, môžete si všimnúť, že na oltári leží otvorená veľká kniha, ktorá sa nazýva **misál** alebo omšová kniha, pretože obsahuje modlitby prednášané pri sv. omši. Omšové modlitby pozostáva z výberu zo Starého a Nového zákona, z kánonu a ďalších vhodných modlitieb. Omšový kánon sa počas roka nikdy nemení a pochádza z prvého obdobia Cirkvi, pričom sa doň nepridalo takmer žiadne slovo.

Takmer všetky **kolekty** sú tiež veľmi staré, mnohé z nich pochádzajú z obdobia pred siedmym storočím. Nepoznám žiadnu modlitbu, ktorá by sa svojou dôležitosťou, výraznosťou jazyka, stručnosťou štýlu a nefalšovanou zbožnosťou mohla porovnávať s kolektami misála. Je zrejmé, že ich autormi boli ľudia, ktorí hovorili to čo cítili a boli naplnení Božím duchom, pohrdajúc „*presvedčivými slovami ľudskej múdrosti*“, na rozdiel od mnohých moderných zostavovateľov modlitieb, ktorých modlitby sú zamerané skôr na šteklenie ľudských uší než aby prenikli cez oblaky.

Pravdepodobne poznáte protestantskú episkopálnu knihu Common Prayer a nepochybne ste obdivovali jej krásnu jednoduchosť dikcie. Možno vás však prekvapí, keď vám poviem, že táto modlitebná kniha je z väčšej časti prekladom z nášho misála.

Podme teraz s úctou sledovať slúžiaceho kňaza počas bohoslužby svätej omše.

⁴²⁷ 1 Tim 4, 4

Vidíte, ako postupuje zo sakristie a stojí pod oltárom, kde sa pokorne vyznáva Bohu a jeho svätým zo svojich hriechov. Potom vystúpi k oltáru a deväťkrát vzýva Božie milosrdenstvo v **Kyrie Eleison, Christe Eleison**. Zaspieva vznešený chválospev **Gloria in Excelsis Deo**, spieva kolekty dňa, číta **lekciu** alebo epištolu a spieva **evanjelium**, po ktorom zvyčajne prednesie **kázeň**. Potom prednáša **Nicejské vyznanie viery**, ktoré v kresťanských kostoloch znie už pätnásť storočí.

Potom ho vidíte, ako **obetuje** chlieb a víno. Umyje si končeky prstov a odrieka slová žalmistu: „*Umývam si ruky s nevinnými a som stále pri oltári tvojom Pane.*“ Týmto obradom je napomenutý, aby sa s ohľadom na posvätný úkon, ktorý sa chystá vykonať, očistil od najmenej poškvrny hriechu. Nasleduje **prefácia** a **kánon** vrátane slávnostných slov **konsekrácie**, počas ktorých sa chlieb a víno mocou Ježiša Krista premieňajú na jeho telo a krv. Pokračuje ďalšími modlitbami, vrátane najlepšej zo všetkých, **Otčenáš**, až k **prijímaniu**, keď prijíma konsekrovaný chlieb a víno, pričom potom podáva sväté prijímanie tým, ktorí sú pripravení ho prijať. Ďalej pokračuje vo sv. omši, dáva **požehnanie** kľáčiacim veriacim a končí ju úvodnými slovami vznešeného evanjelia sv. Jána.

Tu ste svedkami nielen niekoľkých modlitieb zoradených za sebou, ale sledujete aj scénu, ktorá strháva zbožnú pozornosť a rozohrieva srdce k vrúcnej zbožnosti. Zúčastňujete sa na úkone uctievania hodnom Boha, ktorému sa obetuje.

Vy však túžite, aby som vám vysvetlil dôvod, prečo sa sv. omša slúži v latinčine. Keď vzniklo kresťanstvo, Rímska ríša riadila osudy celého sveta. Pohanský Rím ovládal takmer celú Európu a veľké časti Ázie a Afriky. Jazykom ríše bola latinčina. Všade, kde sa presadila rímska zástava, rozšíril sa aj latinský jazyk; podobne ako sa v súčasnosti hovorí anglicky všade, kde je ustanovená autorita Veľkej Británie alebo Spojených štátov.

Cirkev prirodzene prijala do svojej liturgie alebo verejnej bohoslužby jazyk, ktorý vtedy medzi ľuďmi prevládal. Otcovia prvotnej Cirkvi písali spravidla v latinčine, ktorá sa tak stala úschovňou pokladov posvätnéj literatúry v Cirkvi.

V piatom storočí došlo k rozpadu Rímskej ríše. Na troskách starého impéria začali v Európe vznikať nové kráľovstvá. Latinčina postupne prestala byť živým jazykom medzi ľuďmi a z materského kmeňa začali vyrastať nové jazyky ako mnohé výhonky. Cirkev si však vo svojej liturgii a pri udeľovaní sviatostí zachovala latinčinu z veľmi rozumných dôvodov, z ktorých niektoré tu stručne spomeniem:

Po prvé: katolícka Cirkev má vždy jednu a tú istú vieru, tú istú formu verejného uctievania, tú istú duchovnú správu.

Keďže jej učenie a liturgia sú nemenné, Cirkev chce, aby jazyk jej liturgie bol stály a jednotný. Vieru možno nazvať drahokamom a jazyk je schránkou, ktorá tento drahokam obsahuje. Cirkev tak starostlivo dbá o zachovanie neporušeného klenotu, že

nenaruší ani schránku, v ktorej je uložený. Živé jazyky, na rozdiel od mŕtveho jazyka, neustále menia slová a význam. Anglický jazyk, ako sa písal pred štyrmi storočiami, by bol dnes pre anglického čitateľa takmer rovnako nezrozumiteľný ako latinčina. V starej Biblii vydanej v štrnástom storočí sa svätý Pavol nazýva darebákom Ježiša Krista. Slovo darebák v tých časoch znamenalo sluhu, ale tento výraz by bol dnes nelichotivý aj pre niekoho, kto je ešte menej svätý ako apoštol Pavol. Toto je len jeden príklad z mnohých, ktoré by som mohol uviesť, aby som ukázal, akými zmenami prešiel náš jazyk. Ale latinčina ako mŕtvy jazyk týmto zmenám nepodlieha.

Po druhé: katolícka Cirkev je rozšírená po celom svete a zahŕňa vo svojom lone deti všetkých krajín, národov a jazykov pod slnkom. Pýtam sa, ako by mohli biskupi týchto rôznych krajín komunikovať medzi sebou na koncile, keby nemali jeden jazyk, ktorý by im slúžil ako spoločný komunikačný prostriedok? Bolo by to prakticky nemožné. Cirkev, ktorá je univerzálna, musí mať univerzálny jazyk; zatiaľ čo národná cirkev alebo cirkev, ktorej členovia hovoria jedným a tým istým jazykom a ktorej učenie sa pohodlne mení podľa doby, môže pokojne vo svojej liturgii prijať aj ľudový jazyk.

Pred niekoľkými rokmi sa v Anglicku konalo zhromaždenie britských a amerických biskupov. Nemali žiadne ťažkosti pri vzájomnej komunikácii, pretože všetci hovorili svojím materinským jazykom. Predpokladajme však, že by medzi nimi boli zástupcovia zo Španielska, Francúzska a Nemecka. Ústa týchto kontinentálnych biskupov by boli uzavreté, pretože by nemohli bez najmenších obmedzení hovoriť so svojimi anglickými bratmi; ich uši by boli tiež uzavreté, pretože by nemohli presne rozumieť všetkému, čo im bolo povedané.

V roku 1869 sa na ekumenickom koncile vo Vatikáne zišli biskupi zo všetkých častí sveta, ktorí hovorili všetkými civilizovanými jazykmi kresťanstva. Keby títo biskupi nemali jednotný jazyk na vyjadrenie svojich myšlienok, verejné debaty a dôverný rozhovor medzi nimi by boli prakticky neuskutočniteľné. Koncilová sieň by bola zmäteným Babylonom jazykov. Ale vďaka latinčine, ktorou všetci hovorili (okrem niekoľkých orientálnych biskupov), bolo ich prejavom rozumieť tak jasne, ako keby každý hovoril svojím rodným jazykom.

Po tretie: biskupi a klérus katolíckej Cirkvi si navyše často dopisujú so Svätou stolicou. To si vyžaduje, aby komunikovali v jednom spoločnom jazyku, inak by bol pápež nútený zamestnávať sekretárov hovoriacich všetkými jazykmi kresťanstva.

Mohli by ste sa ale opýtať: ak kňaz slúži sv. omšu v neznámom jazyku, nie sú tým ľudia udržiavaní v nevedomosti o tom, čo hovorí, a nie je ich prítomnosť v kostole zbytočná? Sme nútení pousmievat' sa nad takýmito obvineniami, ktoré sa z roka na rok ľahkovážne opakujú.

Tieto tvrdenia vyplývajú z úplnej neznalosti sv. omše. Mnohí protestanti si predstavujú, že podstata verejnej bohoslužby spočíva v kázni. Preto je podľa nich hlavnou povinnosťou zhromaždenia počúvať reč z kazateľnice. Naopak, podľa katolíckeho učenia je najpodstatnejšou povinnosťou veriacich modlitba, hoci sú pravidelne poučovaní aj kázňami. Čo je to teda sv. omša? Nie je to kázanie, ale je to modlitba obety, ktorú kňaz ponúka Bohu za seba a za ľud. Keď kňaz pri sv. omši hovorí, tak nehovorí k ľudu, ale k Bohu, pre ktorého sú všetky jazyky rovnako zrozumiteľné.

Od veriacich sa totiž nedá očakávať, že budú kňaza počuť, aj keby hovoril po slovensky, pretože jeho tvár je od nich odvrátená a väčšinu toho, čo hovorí, vyslovuje potichu. A práve takýto spôsob bohoslužby ustanovil Boh v dávnej spoločnosti, ako sa o tom dozvedáme zo Starého zákona a z prvej kapitoly svätého Lukáša. Kňaz prinášal obeť a modlil sa vo svätyni za ľud, zatiaľ čo oni sa modlili opodiaľ na nádvorí. Vo všetkých schizmatických cirkvách na Východe sa kňaz pri verejnej bohoslužbe nemodlí v ľudovom, ale v mŕtvom jazyku. Takáto je aj prax v židovských synagógach v súčasnosti. Rabín číta modlitby v hebrejčine, v jazyku, ktorý mnohí zo zhromaždenia nepoznajú.

Je ale pravda, že ľudia nerozumejú tomu, čo hovorí kňaz pri sv. omši? Vôbec nie. Pomocou preloženého misála alebo akejkoľvek inej modlitebnej knižky sú totiž schopní sledovať slúžiaceho duchovného od začiatku až do konca bohoslužby.

Počas sv. omše tiež vidíte rozsvietené sviečky na oltári a túžite vedieť, na aký účel sa používajú.

V Starom zákone sám Všemohúci nariadil, aby svätostánok zdobili rozsvietené svietniky.⁴²⁸ Je isté, že to čo Boh nariadil v Starom zákone, nemôže byť nevhodné v Novom zákone.

Svetlá na našich oltároch majú historický aj symbolický význam. V prvotných časoch Cirkvi pohanský svet kresťanstvo netoleroval. Kresťania sa preto museli na verejných bohoslužbách zhromažďovať v rímskych katakombách a na iných tajných miestach. Tieto katakomby alebo podzemné priestory stále existujú a sú predmetom hlbokého záujmu zbožných turistov, ktorí navštívia Večné mesto. Keďže do týchto skrytých priestorov neprenikalo slnečné svetlo, veriaci museli zapalovať svetlo aj počas dňa. Na pamiatku tejto udalosti si Cirkev zachovala používanie svetiel na svojich oltároch.

Zapálené sviečky majú aj symbolický význam. Predstavujú nášho Spasiteľa, ktorý je „svetlom sveta“, „ktorý osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet“, bez ktorého by sme blúdili v tme a v tieni smrti.

⁴²⁸ Ex 25, 31 a ďalej

Svetlá svieč nám tiež slúžia na pripomenutie si toho, aby „*naše svetlo tak svietilo pred ľuďmi* (naším dobrým príkladom), *aby videli naše dobré skutky a oslavovali nášho Otca, ktorý je na nebesiach.*“

Svetlá sa používajú aj ako znak duchovnej radosti. Sv. Hieroným, ktorý žil vo štvrtom storočí, poznamenáva: „*Vo všetkých východných cirkvách sa pred čítaním evanjelia zapalujú sviece nie preto, aby rozptýlili tmu, ale na znak radosti.*“

Všimli ste si tiež, že kňaz okiadza oltár. Kadidlo je zjavným symbolom modlitby, ktorá by zo srdca horiacich láskou mala stúpať k nebu, tak ako voňavý dym stúpa z kadidla. Kráľovský prorok hovorí: „*Moja modlitba nech sa vznáša k tebe ako kadidlo.*“⁴²⁹ Boh v Starom zákone prikázal používanie kadidla: „*Áron bude ráno páliť na oltári voňavé kadidlo.*“⁴³⁰ Preto vidíme, že kňaz Zachariáš „*vošiel do Pánovho chrámu a priniesol kadidlovú obetu. V čase kadidlovej obety sa vonku modlilo množstvo ľudu.*“⁴³¹

Vidíte, že oltár je dnes ozdobený vázami a kvetmi, pretože je to sviatok Cirkvi. Existuje jedno miesto na zemi, ktoré nikdy nemôže byť príliš bohato vyzdobené, a to je svätyňa, v ktorej sa náš Pán zaručil, že bude prebývať medzi nami.

Pre Boha nie je nič príliš dobré, nič príliš krásne, nič príliš vzácne. On nám dáva všetko, čo máme, a to najmenej, čo môžeme na oplátku urobiť, je ozdobiť miesto, ktoré si vybral za svoj príbytok na zemi. Je pravda, že Všemohúci nepotrebuje naše dary. Je bohatý aj bez nich. „*Pánova je zem a jej plnosť.*“ Napriek tomu rád prijíma naše dary, keď mu ich dávame na znak našej náklonnosti, podobne ako otec s radosťou prijíma od svojho dieťaťa darček kúpený za jeho vlastné peniaze. Náš Spasiteľ vďačne prijal poklady mudrcov, hoci sa mohol zaobísť aj bez takýchto darov.

Niektorí ľudia, keď vidia naše honosne vyzdobené svätyne, povedia: Nebolo by lepšie peniaze vynaložené na kúpu týchto vecí dať chudobným? Takto sa sťažoval Judáš (hoci mu nešlo o chudobných⁴³²), keď Mária vyliala z alabastrovej vázy vzácny olej na nohy milujúceho Spasiteľa. Prečo by sme nemali napodobniť Máriu a položiť k jeho nohám, okolo jeho svätyne, naše vázy s čistými a voňavými kvetmi, aby sa Cirkev naplnila ich vôňou, ako sa Šimonov dom naplnil vôňou masti?

Či Všemohúci v určitých obdobiach nezdobí ľaliami a kvetmi všetkých farieb túto zem, ktorá je veľkým chrámom prírody? A čo je vhodnejšie, než aby sme pri osobitných príležitostiach skrášľovali našu svätyňu, miesto, ktoré si on vyvolil za svoj príbytok medzi nami? Je milé zbierať z poľa jeho najkrajšie poklady, ktorými sa dá skrášliť chrám vytvorený rukami.

⁴²⁹ Ž 141, 2

⁴³⁰ Ex 30, 7

⁴³¹ Lk 1, 9-10

⁴³² Jn 12, 6

Posvätné rúcho, ktoré si videl nosiť slúžiaceho kňaza, ti muselo pripadať veľmi starodávne a nemoderné. Nie je to nič prekvapujúce, veď keby ste dnes videli vstúpiť do kostola dámu s pokrývkou hlavy, akú nosili za čias kráľovnej Alžbety, jej vzhľad by vám pripadal veľmi zvláštny. Naše kňazské rúcha sú oveľa staršie ako čas kráľovnej Alžbety, dokonca oveľa staršie ako britské impérium. Eusébius a ďalší autori zo štvrtého storočia o nich hovoria, že tieto rúcha existovali už v ich časoch. Niet preto divu, že tieto pre neznaleho človeka vyzerajú zvláštne.

V Starom zákone Boh predpísal kňazom rúcha, ktoré mali nosiť, keď vykonávali svoj posvätný úrad: *„Takéto rúcha urobia (pre kňaza): náprsník, efód (náramenník), plášťik, tuniku z tkanej priadze, mitru a pás. Tieto posvätné rúcha urobia tvojmu bratovi Áronovi a jeho synom, aby mi posluhovali ako kňazi.“*⁴³³

Cirkev, vedená nehom, predpisuje pre svojich kňazov posvätné rúcha; je totiž nanajvýš vhodné a slušné, aby Boží služobník, keď sa venuje posvätným tajomstvám, bol odetý do rúcha, ktoré by neustále dávalo najavo jeho posvätný charakter a pripomínalo jemu, ako aj veriacim, vznešené funkcie, ktoré vykonáva.

Kňaz pri slúžení sv. omše nosí nasledovné oblečenie: amiktus alebo bielu látku okolo krku, albu alebo biele rúcho siahajúce po členky, ktoré má okolo pása previazané cingulom, manipul, ktorý má zavesený na ľavej ruke, štólu, ktorú má položenú cez plecia a prekríženú na prsiach a ornát alebo veľké vrchné rúcho.

Ornát, štóla a manipul sa majú farbu v závislosti od konkrétnej okolnosti. Biele rúcho sa používa na Vianoce, Veľkú noc a iné sviatky radosti, ale aj na sviatky vyznávačov a panien; červené sa používa na Zelený štvrtok a na sviatky apoštolov a mučeníkov; zelené od Trojičnej nedele do adventu a v dňoch, ktoré nemajú osobitný sviatok; fialové počas pôstu a adventu a čierne pri omšiach za zosnulých.

Ešte jedno slovo k tejto téme. Pred niekoľkými rokmi celý protestantský svet svorne odsudzoval používanie kvetinovej výzdoby na našich oltároch, kadidla, posvätných rúch a dokonca aj samotného oltára ako ohavnosti pápežstva. V poslednom čase sa však slušnej časti protestantskej episkopálnej cirkvi zmocnil lepší duch. Po tom, čo vyčerpali svoj hnev voči našim rúcham a očiernili ich ako handry zlej babylonskej ženy, členovia ritualistickej cirkvi s pozoruhodnou obratnosťou prešli z jedného extrému do druhého. Obliekajú si naše rúcha, oháňajú sa našou kadidelnicou, stavajú vo svojich kostoloch oltáre a zobia ich kvetmi a sviecami. Týchto ritualistov však od pravého kňaza ľahko rozoznáme. Keby sa niekedy niektorý z nich objavil pred Otcom veriacich v týchto zle padnúcich rúchach, ctihodný pápež by zvolal spolu s dávny patriarchom: „Hlas je síce hlasom Jakubovým, ale ruky sú rukami Ezauovými.“ Cítim kňazské rúcho, ale počujem hlas pastora.

⁴³³ Ex 28, 4

Daj Boh, aby tak ako si naši pomýlení bratia osvojili náš kňazský odev, prijali aj našu vieru, aby ich reč zodpovedala ich odevu. Potom, keď odložia svoje pozemské rúcha, aby si zaslúžili, podobne ako všetci verní kňazi, „stáť pred trónom a pred Baránkom, oblečení do bieleho rúcha, v rukách mali palmy a mohutným hlasom volať: „Spása nášmu Bohu, ktorý sedí na tróne, a Baránkovi!“⁴³⁴

26. SVIATOSŤ POKÁNIA

26.1. Božské ustanovenie sviatosti pokánia.

Celé pôsobenie Ježiša Krista je poznačené milosrdenstvom a súcitom s trpiacim ľudstvom. Od chvíle jeho vtelenia až do hodiny jeho smrti bola každá myšlienka, slovo a čin jeho božského života zameraná na zmiernenie chorôb a utrpenia padlého človeka.

Len čo vstúpil na svoju verejnú dráhu, ide konať dobro všetkým ľudom. Slepým dáva zrak, hluchým sluch, ochrnutým oživuje údy; na krvácajúce srdce nanáša balzam útechy a mŕtvych kriesi k životu.

Ale hoci sa Ježiš staral o to, aby prinášal úľavu telesným neuhom, hlavným cieľom jeho poslania bolo oslobodiť dušu človeka z pút hriechu. Samotné Ježišovo meno naznačuje túto dôležitú pravdu. Anjel hovorí: „*Dáš mu meno Ježiš; lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov.*“⁴³⁵

Keby sa totiž Ježiš uspokojil s liečením neuhov nášho tela bez toho, aby sa venoval neuhom našej duše, zaslúžil by si síce pomenovanie náš Lekár, ale nezaslúžil by si láskavejšie tituly Spasiteľ a Vykupiteľ. Ale keďže hriech bol najväčším ľudským zlom a Ježiš prišiel, aby z nás odstránil naše najväčšie zlo, prišiel na svet predovšetkým ako veľký Vykupiteľ z hriechu.

Zdá sa, že Magdaléna si toho bola vedomá. Vrhá sa mu k nohám, ktoré omýva svojimi slzami a utiera svojimi vlasmi, zatiaľ čo Ježiš nad ňou vyslovuje spasiteľné slová rozhrášenia. Samotní démoni spoznali Ježiša ako nepriateľa hriechu, pretože sa báli jeho príchodu a vedeli, že ich vyženie z ľudských tiel.

Náš Pán robí uzdravenie tela druhoradým v porovnaní s uzdravením duše. Keď zbavuje telo jeho trápenia, jeho cieľom je získať si dôveru prítomných tým, že ich núti uznať ho hlavne za lekára duše. Ochrnutému človeku napríklad hovorí: „*Odpúšťajú sa ti tvoje hriechy.*“⁴³⁶

⁴³⁴ Zjv 7, 9-10

⁴³⁵ Mt 1, 21

⁴³⁶ Mt 9, 2

Zákonníci sa pohoršujú nad našim Spasiteľom, že sa odvažuje odpúšťať hriechy. On odpovedá vecne: Ak neveríte mojim slovám, verte mojim skutkom. Keď uzdravil muža, ktorý tridsaťosem rokov chradol, pošepkal mu toto jemné napomenutie: „*Už nehreš, aby sa ti nestalo niečo horšie.*“⁴³⁷

O čo viac naša duchovná podstata prevyšuje telo, ktoré ju obklopuje, o to viac si náš Spasiteľ cenil vzkriesenie duše z hrobu hriechu ako vzkriesenie tela z hrobu smrti. Preto svätý Augustín dôrazne poznamenáva, že zatiaľ čo evanjelium rozpráva len o troch vzkrieseniach tela, náš Pán počas svojho smrteľného života vzkriesil tisíce duší k životu v milosti.

Keďže Ježiš Kristus založil Cirkev, aby pokračovala v diele, ktoré on začal, tak z toho vyplýva, že zmierenie hriešnikov s Bohom, má byť hlavnou úlohou Cirkvi.

Dôležitá je však otázka: Ako mal človek po nanebovstúpení nášho Pána dosiahnuť v Cirkvi odpustenie hriechov? Mal sa Ježiš Kristus osobne zjaviť každej hriešnej duši a povedať každému kajúcnikovi, ako to povedal Magdaléne: „*Odpúšťajú sa ti hriechy,*“ alebo mal v úmysle delegovať túto moc odpúšťania hriechov na služobníkov ustanovených na tento účel?

Dobre vieme, že náš Spasiteľ nikdy nesľúbil, že sa viditeľne predstaví každému hriešnikovi a ani to neurobil. Jeho úmyslom preto muselo byť ustanovenie duchovných služobníkov zmierenia, ktorí by konali v jeho mene. V Starom i Novom zákone bolo totiž vždy zvykom všemohúceho Boha splnomocniť ľudských zástupcov, aby uskutočňovali jeho milosrdné zámery.

Keď sa Boh rozhodol vyslobodiť Izraelitov z egyptského zajatia, ustanovil za ich vysloboditeľa Mojžiša. Keď Boh chcel, aby unikli pred prenasledovaním faraóna cez Červené more, zasiahol priamo? Nie, ale podľa jeho pokynov Mojžiš zdvihol ruku nad vody a tie sa okamžite rozdelili.

Keď ľud umieral od smädu na púšti, prišiel im Boh viditeľne na pomoc? Nie, ale Mojžiš udrel do skaly, z ktorej okamžite vytryskla voda. Keď sa Pavol, dýchajúci pomstou voči kresťanom, chystal do Damasku, vrátil mu náš Spasiteľ zrak osobne, obrátil ho a pokrstil? Nie, Pavla poslal k svojmu služobníkovi Ananiášovi, ktorý mu zrak vrátil a pokrstil ho. Ten istý apoštol nám v jednej vete svojho listu Korint'anom nádherne opisuje konanie Božej prozreteľnosti pri zmiernení hriešnikov, hovorí: „*Boh nás skrze Krista zmieril so sebou a zveril nám službu zmierenia ... My sme teda Kristovými vyslancami a akoby Boh napomínal skrze nás.*“⁴³⁸ To znamená, že Boh posielal Krista, aby zmieril hriešnikov, Kristus posielal nás. My sme jeho vyslanci, ktorí v jeho mene zmierujú hriešnikov.

⁴³⁷ Jn 5, 14

⁴³⁸ 2 Kor 5, 18-20

Keď si pomyslím na túto obrovskú moc, ktorú máme, blahorečím údom Cirkvi, v prospech ktorých nám je udelená; chvejem sa za seba a svojich spolubratov, lebo strašná je naša zodpovednosť, pričom sami sa nemáme čím chváliť. Kristus je živým prameňom milosti: my sme len kanálmi, ktorými sa dostáva do vašich duší. Kristus je poklad, my sme len koníky, ktoré ho nesú. „*Tento poklad nosíme v hlinených nádobách.*“ Kristus je pastier, my sme píšťaľky, ktorými volá svoje ovce. Naše slová znejúce v spovednici sú len slabou ozvenou hlasu Božieho Ducha, ktorý očistil apoštolov v jeruzalemskej svätyni.

Ale máme nejaký dôkaz z evanjelia, aby sme mohli tvrdiť, že náš Spasiteľ naozaj udelil apoštolom a ich nástupcom moc odpúšťať hriechy?

Máme o tom najpresvedčivejšie svedectvo a slová nášho Spasiteľa, ktorými udeľuje túto moc, sú vyjadrené tým najjednoduchším jazykom, ktorý nepripúšťa žiadne nedorozumenie. V evanjeliu svätého Matúša sa náš Spasiteľ takto obracia na Petra: „*Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi.*“⁴³⁹

A všetkým zhromaždeným apoštolom pri inej príležitosti hovorí tým istým dôrazným jazykom: „*Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi.*“⁴⁴⁰ Duša je spútaná hriechom. Dávam vám moc, hovorí náš Pán, aby ste oslobodili kajúcnu dušu z jej ťaživých pút a vrátili jej slobodu Božieho dieťaťa.

V evanjeliu svätého Jána máme ešte výraznejšie vyhlásenie o rozhršujúcej moci, ktorú dal náš Spasiteľ svojim apoštolom. Ježiš sa po svojom zmŕtvychvstaní takto obracia na svojich učeníkov: „*Pokoj vám. Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás... Prijmite Ducha Svätého; komu odpustíte hriechy, tomu sú odpustené, a komu ich zadržíte, tomu sú zadržané.*“⁴⁴¹

Tento pokoj, ktorý vám dávam, budete odovzdávať kajúcim dušiam ako prísl'ub ich zmierenia s Bohom. Odpúšťajúcu moc, ktorú mám od svojho Otca, tú istú odovzdávam aj vám. Prijmite Ducha Svätého, aby ste ho odovzdali dušiam posadnutým duchom zla. „*A ak budú vaše hriechy s'ť šarlát, budú obielené ako sneh, ak sa budú červenat' s'ť purpur, budú ako vlna (biele).*“⁴⁴² Ak ich je veľa ako piesku na morskom brehu, budú vymazané za podmienky, že k vám prídu so skrúšeným srdcom. Rozsudok milosrdenstva, ktorý vynesieš na zemi, potvrdím v nebi.

Z týchto slov svätého Jána vyvodzujem tri dôležité závery:

⁴³⁹ Mt 16, 18-19

⁴⁴⁰ Mt 18, 18

⁴⁴¹ Jn 20, 21-23

⁴⁴² Iz 1, 18

Po prvé: vyplýva z nich, že moc odpúšťať nebola obmedzená na apoštolov, ale rozšírila sa na ich nástupcov v službe na všetky časy a miesta. Odpustenie hriechov malo trvať, kým bude hriech na svete; a keďže hriech, žiaľ, bude na svete vždy, tak aj liek na hriech bude v Cirkvi navždy.

Liek bude existovať súčasne s chorobou. Moc, ktorú náš Pán dal apoštolom kázať, krstiť, birmovať, vysväcovať atď. oni odovzdali svojim nástupcom. Prečo by neodovzdali aj moc, ktorú dostali na odpúšťanie hriechov? Ved' najväčšou potrebou človeka je jeho zmierenie s Bohom, čo sa deje prostredníctvom odpustenia hriechov.

Po druhé: z toho vyplýva, že odpustenie hriechov sa malo bežne získavať len prostredníctvom služby apoštolov a ich nástupcov, rovnako ako len od nich mali ľudia prijímať Božie slovo a milosť krstu. Moc udeľovať milosť bola veľkou výsadou udelenou apoštolom. Ale čo by to bolo za výsadu, keby ľudia mohli vždy získať odpustenie tým, že sa tajne Bohu vyspovedajú vo svojich domoch?

Ako málo ľudí by sa utiekalo k apoštolom, keby mohli získať odpustenie za jednoduchších podmienok! Boh hovorí svojim vyvoleným služobníkom: Dávam vám kľúče od svojho kráľovstva, aby ste rozdávali poklady milosrdenstva kajúcim hriešnikom. Ale na čo by bolo apoštolom dávať kľúče od Božích pokladov na vykúpenie hriešnikov, keby každý hriešnik mohol získať svoje vykúpenie bez toho, aby sa obrátil na apoštolov a ich nástupcov? Keby som ti, milý čitateľ, dal kľúče od svojho domu a oprávnil ťa vpustiť doň, koho chceš, aby mal účasť na dobrách, ktoré sa v dome nachádzajú, usúdil by si, že som ti preukázal malú láskavosť, keby si zistil, že každý človek vlastní súkromný kľúč a môže vstúpiť, kedy sa mu zachce, bez toho, aby sa s tebou poradil.

Povedal som, že odpustenie hriechov sa má riadne dosiahnuť prostredníctvom služby apoštolov a ich nástupcov, pretože niekedy sa môže stať, že služby Božieho služobníka nemožno získať. Milosrdný Pán nebude v takejto situácii vyžadovať viac ako úprimnú lútosť nad hriechom spojenú s túžbou čo najskôr pristúpiť k spovedi, lebo Božie nariadenia zaväzujú len tých, ktorí sú schopní ich plniť.

Po tretie: z toho vyplýva, že moc odpúšťať hriechy zo strany Božieho služobníka zahŕňa povinnosť vyznávať ich zo strany hriešnika. Kňaz nie je oprávnený udeliť rozhrešenie každému bez rozdielu. Túto moc musí vykonávať s úsudkom a rozvahou. Musí odmietnuť nekajúceho a udeliť rozhrešenie kajúcnikovi. Ale ako bude posudzovať dispozíciu hriešnika, ak nepozná jeho hriechy, a ako bude kňaz poznať jeho hriechy, ak mu nebudú vyznané? Preto nás neprekvapuje, keď v Skutkoch apoštolov čítame, že „*mnohí z tých, čo uverili, prišli vyznávať a oznamovať svoje skutky*“⁴⁴³ k apoštolom. Prečo vyznávali svoje hriechy, ak k tomu neboli zaviazaní?

⁴⁴³ Sk 19, 18

Preto tiež chápeme, prečo svätý Ján hovorí: „*Ak vyznávame svoje hriechy, on je verný a spravodlivý: odpustí nám hriechy a očistí nás od každej neprávosti.*“⁴⁴⁴

Sila týchto textov Svätého písma sa vám bude zdať oveľa presvedčivejšia, keď vám poviem, že všetci Otcovia Cirkvi, od prvého po posledného, trvajú na nevyhnutnosti sviatosťnej spovede ako Božej inštitúcie. Tí, ktorí sú málo oboznámení s učením a dejinami Cirkvi, nám nezriedka hovoria, že sviatosťná spoveď bola v Cirkvi zavedená až 1200 rokov po smrti nášho Spasiteľa. Na obhájenie svojho odvážneho tvrdenia dokonca uvádzajú citáty zo Sv. Bazila, Ambróza, Augustína, Hieronýma a Chryzostoma. Tieto citáty sú úplne irelevantné, ale ak sa na ne pozrieme v kontexte, budú skôr dokazovať, než vyvracať katolícku náuku o spovedi. Kvôli stručnosti uvediem len niekoľko pasáží z uvedených Otcov. Tieto citáty som takmer náhodne vybral z početných spisov týchto Otcov o spovedi. Z týchto úryvkov môžete posúdiť názory všetkých Otcov na tému spovede. „*Ab uno disce omnes.*“ (Od jedného sa naučte všetko.)

Svätý Bazil píše: „*Pri vyznávaní hriechov treba dodržiavať tú istú metódu ako pri odhaľovaní telesných neduhov; lebo tak ako sa tieto neduhy neoznamujú unáhľene každému, ale len tým, ktorí rozumejú tomu, akým spôsobom ich možno vyliečiť, tak aj vyznanie hriechov sa musí vykonať takým osobám, ktoré majú moc použiť liek.*“⁴⁴⁵ Neskôr nám hovorí, kto sú tieto osoby. „*Nevyhnutne sa naše hriechy musia vyznávať tým, ktorým bolo zverené udeľovanie Božích tajomstiev. Takto sa majú správať aj tí, ktorí kedysi robili pokánie voči svätým lebo v Skutkoch apoštolov sa píše: vyznávali sa apoštolom, ktorými boli aj pokrstení.*“⁴⁴⁶

Z týchto pasáží svätého Bazila zjavne vyplývajú dva závery: Po prvé, nevyhnutnosť spovede. Po druhé, povinnosť vyznávať svoje hriechy kňazovi, ktorému je v Novom zákone zverené „*vysluhovanie Božích tajomstiev.*“

Svätý Ambróz milánsky píše: „*Jedom je hriech, liekom obviňovanie z vlastného zločinu: jedom je nepravosť, liekom na nápravu je spoveď. A preto je naozaj liekom proti jedu, ak vyznávaš svoje neprávosti, aby si bol ospravedlnený. Či sa hanbíš? Táto hanba ti bude na Božom súde málo platná.*“⁴⁴⁷

Nasledujúci úryvok jasne ukazuje, že „*veľké svetlo milánskej Cirkvi*“ (sv. Ambróz) hovorí o spovedi kňazovi: „*Sú niektorí, ktorí žiadajú o pokánie, aby mohli byť hneď pripustení k sv. prijímaniu. Títo netúžia ani tak po tom, aby boli rozviazaní, ako po tom, aby zaviazali kňaza, lebo nerozväzujú svoje svedomie, ale zaťažujú jeho, ktorý*

⁴⁴⁴ 1 Jn 1, 9

⁴⁴⁵ In Reg. Brev., quæst, CCXXIX., T. II., str. 492.

⁴⁴⁶ In Reg. Brev., quæst CCLXXXVIII., str. 516.

⁴⁴⁷ Faith of Catholics, Vol. III., str. 74 and seq.

*má prikázané nedávať sväté veci psom – t. j. aby nepripúšťal nečisté duše k svätému prijímaniu.*⁴⁴⁸

Paulín, sekretár svätého Ambróza, vo svojom životopise tohto veľkého biskupa rozpráva, že nad kajúcnikmi, ktorých spovede počúval zvykol plakať.

Svätý Augustín píše: „*Náš milosrdný Boh chce, aby sme sa vyznávali na tomto svete, aby sme neboli zahanbení na druhom svete.*“⁴⁴⁹ A opäť: „*Vyznávajme sa z hriechov a nech si nikto nehovorí: robím Bohu pokánie v súkromí, robím ho pred Bohom. Je snád' márne, keď Kristus povedal: 'Čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi? Je márne, že kľúče boli dané Cirkvi? Či robíme neplatným evanjelium, neplatnými Kristove slová?'*“⁴⁵⁰ V tomto úryvku veľký doktor Cirkvi naráža na myslenie tých, ktorí v našich časoch hovoria, že stačí spovedať sa jedine Bohu!

Svätý Chryzostom vo svojej tridsiatej homílii hovorí: „*Hľa, teraz sme konečne dosiahli koniec svätého pôstu; teraz musíme najmä napredovať v pôstnej ceste, ... a preukázať úplné a jasné vyznanie svojich hriechov, ... aby sme s týmito dobrými skutkami, keď sme prišli do dňa Veľkej noci, mohli požívať štedrosť Pána.... A keďže nepriateľ vie, že keď sme vyznali svoje hriechy a ukázali svoje rany lekárovi, že dosiahneme hojné uzdravenie, tak nám v tom osobitným spôsobom odporuje.*“

Taktiež hovorí: „*Nevyznávaj sa mi len zo smilstva ani z tých vecí, ktoré sú zjavné medzi všetkými ľuďmi, ale spomeň si aj na svoje tajné urážky a zlé reči, ... a na všetky podobné veci.*“⁴⁵¹ Veľký Doktor tu jasne nariaďuje podrobné a konkrétne vyznanie našich hriechov nie Bohu, ale jeho služobníkovi, ako to zjavne vyplýva z celého kontextu. Ten istý Otec Cirkvi vo výstižnom pojednaní o moci posvätnéj služby používa nasledujúce slová: „*Kňazom je daná moc, ktorú by Boh neudelil ani anjelom, ani archanjelom, pretože to, čo kňazi konajú dole na zemi, Boh potvrdzuje hore na nebi a Pán potvrdzuje výrok svojho služobníka. On totiž hovorí: 'Komu hriechy zadržíte, tomu budú zadržané.'* Pýtam sa, aká moc môže byť väčšia ako táto? Otec dal všetku moc Synovi; a ja vidím, že celú tú istú moc im odovzdal Boh Syn. Očistiť telo od malomocenstva, či skôr vyhlásiť ho za očistené, bolo dané iba židovským kňazom. Naším kňazom však nie je daná moc vyhlasovať za uzdravené malomocenstvo tela, ale očisťovať poškrvnené duše.“⁴⁵²

A ešte raz: „*Keby hriešnik, ako sa sluší; využil pomoc svojho svedomia a ponáhl'al sa vyznať svoje hriechy a odhaliť svoje rany lekárovi, ktorý môže liečiť a použiť na to predpísané prostriedky; keby s ním hovoril sám, bez vedomia kohokoľvek a opatrne*

⁴⁴⁸ Wiseman's Doctrines of the Church.

⁴⁴⁹ Hom. XX.

⁴⁵⁰ Sermo CCCXCII.

⁴⁵¹ Tom. VII. Comm. in Matt.

⁴⁵² Lib. III., De Sacerdotio.

*by mu všetko predložil, ľahko by napravil svoje nedostatky, lebo vyznaním hriechov sa hriechy zahladzujú.*⁴⁵³

Svätý Hieronym píše: „*Ak had, diabol, tajne uhryzne človeka a tak ho nakazí jedom hriechu, a tento človek bude mlčať a nebude robiť pokánie, ani nebude chcieť oznámiť svoje zranenie svojmu bratovi a pánovi; pán, ktorý má možnosti na liečenie, mu nemôže ľahko poslúžiť. Lebo ak sa chorý hanbí otvoriť svoj prípad lekárovi, nemôže očakávať, že sa vylieči; ved' lekár nelieči to, o čom nič nevie.*“⁴⁵⁴

Na inom mieste hovorí: „*U nás biskup alebo kňaz zväzuje alebo rozväzuje - nielen tých, ktorí sú nevinní alebo vinní - ale ako to vyžaduje jeho povinnosť, po vypočutí si rozličných okolností hriechu chápe, kto má byť zviazaný a kto rozviazaný.*“⁴⁵⁵

Mohla by byť katolícka náuka o moci kňazov a povinnosti spovede vyjadrená silnejším jazykom ako týmto?

A predsa sú to práve títo Otcovia, ktorí sú predstavovaní ako odporcovia sviatostnej spovede! S bezohľadným ignorovaním jednomyselného hlasu staroveku majú naši protivníci tú drzosť tvrdiť, že súkromná alebo sviatostná spoveď bola zavedená v období po 12. storočí. Neodvážia sa nás však informovať, ktorý pápež, biskup alebo cirkevný otec, ktorý koncil alebo v ktorej krajine túto novinku kresťanskej spoločnosti vnútil. Inštitúcia, ktorá podľa ich názoru priniesla kresťanstvu takú strašnú pohromu, by mala mať svoj pôvod označený presnejšie. Niekedy je však rozumné nebyť pri určovaní dátumov príliš konkrétny.

Teraz ako dúfam, dostatočne ukážem čitateľovi: Po prvé, že sviatostná spoveď nebola vymyslená. Po druhé, že nemohla byť zavedená v Cirkvi inokedy iba v čase apoštolov, a teda že je apoštolského pôvodu.

To, že spoveď nebola vymyslená po apoštolskej dobe, vyjde najavo akonáhle sa pokúsime určiť dobu od kedy bola zavedená.

Vráťme sa spätne krok za krokom od devätnásteho do prvého storočia.

Iste každý uzná, že nevznikla v tomto súčasnom storočí.

Nevznikla ani v šestnástom storočí, pretože všeobecný Tridentský koncil, ktorý sa v tomto čase konal, o nej hovorí ako o zavedenom a úctyhodnom ustanovení. Dokonca aj Luther hovorí, že „*ušná spoveď, ako je aj teraz v móde, je užitočná, ba priam nevyhnutná; ani ja by som ju, nechcel zrušiť, pretože je liekom na utrúpené svedomie.*“⁴⁵⁶ Navyše aj Henrich VIII. predtým, ako založil svoju novú sektu, napísal traktát na obranu sviatostí, vrátane sviatosti pokánia a spovede.

⁴⁵³ Lib. III., De Sacerdotio., Hom. xx.

⁴⁵⁴ Comment in Eccles.

⁴⁵⁵ Comm. in Matt.

⁴⁵⁶ Lib. de Capt. Babyl. cap de Poenit.

Spoved' nebola zavedená ani v trinástom storočí, pretože štvrtý lateránsky koncil prijal v roku 1215 dekrét, ktorý zaväzoval veriacich vyznávať sa zo svojich hriechov aspoň raz do roka. Tento dekrét, samozrejme, predpokladá, že spoved' je už zavedenou skutočnosťou.

Niektorí protestantskí autori sa pri výklade dekrétu Lateránskeho koncilu dopúšťajú bežného omylu, keď tvrdia, že „sviatostná spoved' sa v rímskej Cirkvi až do trinásteho storočia nikdy nevyžadovala“. Koncil tu však jednoducho predpísal hranicu, za ktorú by veriaci nemali spoved' odkladať.

Zdá sa, že títo autori nie sú schopní rozlišovať medzi príkazom, ktorý nás zaväzuje k určitej povinnosti, a príkazom, ktorý stanovuje čas na jej splnenie. Mohli by sa rovnako dobre domnievať, že daňový úradník vytvára príkaz týkajúci sa platenia daní, keď vydá oznámenie, v ktorom požaduje zaplatenie dane v stanovenej lehote.

Ak prejdeme do deviateho storočia, zistíme, že vtedy nemohlo dôjsť k vzniku spovede. Práve v tomto období sa totiž pod vedením Fótia rozšírila grécka schizma. Grécka schizmatická cirkev odvtedy zostala spoločnosťou oddeleným od katolíckej Cirkvi a nemala s nami žiadne duchovné vzťahy. V súčasnosti je grécka cirkev rovnako húževnato pripútaná k súkromnej spovedi ako my.

Z tých istých dôvodov nemohla spoved' datovať svoj vznik ani do piateho alebo štvrtého storočia. Ariáni sa od Cirkvi oddelili vo štvrtom storočí a nestoriáni a eutychiáni v piatom storočí. Posledné dve menované sekty stále vo veľkom počte existujú v Perzii, Habeši a na pobreží Malabaru a zachovávajú si spoved' ako jednu zo svojich najsvätejších a najcennejších praktík.

V období medzi prvým a štvrtým storočím sa žiadnemu ľudskému činiteľovi nepodarilo zaviesť spoved', pretože učenie nášho božského Vykupiteľa a jeho učeníkov zapôsobilo na kresťanské spoločstvo príliš silným dojmom, aby sa dalo ľahko vymazať a aj najväčší nepriatelia Cirkvi uznávajú, že v tomto zlatom veku jej existencie ešte žiadna škvrna ani vráska nezdeformovala jej krásnu tvár.

Tieto poznámky stačia na to, aby nás presvedčili o tom, že sviatosťná spoved' nebola zavedená po období času apoštolov. Teraz sa pokúsím pre vaše upokojenie dokázať, že jej zavedenie do Cirkvi po období veku apoštolov bolo absolútne nemožné.

Môžeme predpokladať, že do Cirkvi sa môže dostať omyl dvoma spôsobmi: náhle alebo pomalým procesom. Zavedenie spovede jedným z týchto spôsobov bolo jednoducho nemožné.

Po prvé: nie je nič absurdnejšie ako predpokladať, že spoved' bola kresťanskému svetu nanútená okamžite. Skúsenosť totiž ukazuje, s akou pomalosťou a ťažkosťami sa ľudia zbavujú svojich náboženských predstáv, či už pravdivých alebo falošných. Ak je to tak v prípade jednotlivcov, aké smiešne by bolo, keby celé národy v jeden deň

prijali nejaký článok viery, ktorý predtým nikdy neuznávali. Preto si bez násilia voči nášmu zdravému rozumu nedokážeme predstaviť, že by všetci dobrí kresťania išli jedného večera odpočívať, nevediac o sviatosti pokánia, a na druhý deň ráno vstali ako pevní veriaci v katolícku náuku o spovedi. Rovnako dobre by sme mohli predpokladať, že občania Spojených štátov odídu odpočívať v presvedčení, že žijú v republike, a zobudia sa s presvedčením, že sú pod vládou kráľovnej Viktórie.

Nemenej absurdné je predpokladať, že spovedná prax sa zaviedla postupne. Ako by sme si mohli predstaviť, že otcovia Cirkvi - Klement, Lev, Gregor, Chryzostom, Hieronym, Bazil a Augustín, títo neohrození veľkňazi Pána, ktorí v každom veku, riskujúc prenasledovanie, vyhnanstvo a smrť stáli ako verní strážcovia na strážnych vežiach Izraela a bezsennými očami bránili predmestie Božieho mesta pred sebemenším útokom - ako by sme si mohli predstaviť, hovorím, ako by mohli dopustiť, aby nepriateľ pravdy vtrhol do samotnej svätyne Božieho chrámu? Ak boli takí ostrážiti pri odrezávaní najmenej uschnutej vetvičky bludu, ako by sa mohli ochotne zmieriť s tým, že na plodnom strome Cirkvi je vštepený taký obludný výtvor?

Dodatočnú váhu týmto poznámkam dáva úvaha, že spoveď nie je špekulatívna doktrína, ale doktrína praktická, ovplyvňujúca naše každodenné konanie, slová a myšlienky - sviatosť, ku ktorej sa neustále utiekajú tisíce kresťanov v každej časti sveta. Okrem toho je to učenie, ktoré je pre telo a krv ťažké a ktoré žiadna ľudská moc, aj keby mala vôľu, nedokáže vnútiť ľudskému pokoleniu. V takom prípade by si náš súhlas mohol vynútiť iba Boh.

Nech už sa teda na túto otázku pozeráme z akéhokolvek hľadiska - či už berieme do úvahy okolnosti času, miesta, spôsobu jej zavedenia - pred očami máme ten istý nevyhnutný záver: sviatosťná spoveď nie je výmyslom človeka, ale bola ustanovená Ježišom Kristom.

Učenie o kňazskom rozhrešení a súkromnom vyznaní hriechov sa však neobmedzuje len na rímskokatolícku a východnú schizmatickú cirkev. Rovnaké učenie vyznáva aj veľká a vplyvná časť protestantskej biskupskej cirkvi v Anglicku.

Reverend C. S. Grueber, duchovný anglikánskej cirkvi, nedávno vydal katechizmus, v ktorom jasne vysvetľuje rozhrešujúcu moc Božieho služobníka a nevyhnutnosť a výhodu spovede. Z knihy pátra gentlemana odcitujem jeho slová:

Otázka: Čo máte na mysli pod pojmom rozhrešenie?

Odpoveď: Odpustenie alebo odpustenie hriechu.

Otázka: Akým osobitným Kristovým nariadením sa odpúšťajú hriechy spáchané po krste?

Odpoveď: Sviatosťou rozhrešenia.

Otázka: Kto je vysluhovateľom rozhrešenia?

Odpoveď: Kňaz.

Otázka: Chcete povedať, že kňaz môže skutočne udeliť rozhrešenie?

Odpoveď: Áno.

Otázka: Na ktorom mieste Svätého písma je zaznamenané, že Kristus dal túto moc kňazom?

Odpoveď: V Jánovi 20, 23; pozri tiež Mt 18, 18.

Otázka: Čo sa píše v modlitebnej knihe (alebo v Knihe spoločných modlitieb)?

Odpoveď: V obrade vysvätenie kňazov má biskup povedať: „*Prijmite Ducha Svätého pre úrad a dielo kňaza v Božej cirkvi. Komu odpustíš hriechy, tomu sú odpustené.*“ V obrade pre vizitáciu chorých sa hovorí: „*Náš Pán Ježiš Kristus zanechal vo svojej Cirkvi moc rozhrešovať všetkých hriešnikov, ktorí sa úprimne kajajú a veria v neho.*“ V ordináriu pre rannú a večernú modlitbu zase hovoríme: „*Všemohúci Boh dal svojim služobníkom moc a príkaz, aby jeho ľudu, ktorý sa kaja, ohlasovali a vyslovovali rozhrešenie a odpustenie ich hriechov.*“

Otázka: Prečo dal Kristus túto moc kňazom, aby v jeho mene udeľovali rozhrešenie?

Odpoveď: Na útechu kajúcnika, na upokojenie jeho svedomia.

Otázka: Čo musí predchádzať rozhrešeniu kajúcnika?

Odpoveď: Spoveď.... Keď sa má udeliť súkromné rozhrešenie, musí sa v súkromí vykonať spoveď kňazovi.

Otázka: V akom prípade anglikánska cirkev nariaduje svojim služobníkom, aby viedli ľudí k súkromnej alebo, ako sa to nazýva, k ušnej spovedi?

Odpoveď: Keď cítia, že ich svedomie trápí nejaká závažná záležitosť.

Otázka: Čo je to závažná záležitosť?

Odpoveď: Smrteľný hriech je určite závažnou záležitosťou, ale aj hriechy z opomenutia alebo spáchania akéhokolvek druhu, ktoré doliehajú na myseľ. Závažné môže byť čokoľvek, čo vyvoláva pochybnosti alebo obavy.

Otázka: V akom období Cirkev toto osobitne nariaduje?

Odpoveď: V čase choroby a pred pristúpením k svätému prijímaniu.

Otázka: Existuje ešte nejaká skupina osôb, ktorým je spoveď prospešná?

Odpoveď: Áno, pre tých, ktorí chcú viesť svätý život. Títo ľudia sa k nej v skutočnosti uchylujú najčastejšie.

Otázka: Má spoveď ešte nejaký iný cieľ okrem toho, že sa ňou hľadá rozhrešenie od minulých hriechov a upokojuje sa kajúcnikovo svedomie?

Odpoveď: Áno; prax vyznania každého jednotlivého hriechu je veľkou brzdou páchania hriechu a ochranou čistoty života.⁴⁵⁷

Tu máme Božiu inštitúciu kňazského rozhrešenia a nevyhnutnosť a výhodu sviatosťnej spovede jasne vyučovanú, nie v špekulatívnom traktáte, ale v praktickej katechéze, významným kazateľom anglikánskej cirkvi; vyučovanú kazateľom, ktorý poberá plat z prostriedkov protestantskej episkopálnej cirkvi; ktorý káže a spravuje v cirkevnej budove uznanej za protestantskú episkopálnu cirkev a ktorý je v prísnom spoločenstve s biskupom protestantskej episkopálnej cirkvi Anglicka.

A toto učenie nezastáva len jeden významný bohoslovec, ale stovky duchovných, ako aj tisíce protestantských episkopálov v Anglicku.

Aké zvláštne je vidieť cirkev, ktorá učí diametrálne odlišné doktríny! Čo je pravoverné v diecéze Bath and Wells, je rozhodne bludárske v diecéze Severná Karolína. Nariadenie, ktoré páter Grueber vyhlasuje za božskú vieru, charakterizuje Rev. biskup Atkinson⁴⁵⁸ ako výmysel ľudí. To, čo páter Grueber vstępuje ako najspasiteľnejšiu prax, páter Atkinson anathemizuje ako škodlivé pre náboženstvo. Spoveď, ktorá je podľa úsudku prvého z nich veľkou „ochranou pred páchaním hriechu“, druhý stigmatizuje ako podnet k hriechu. „Aké je dobré a milé, keď bratia žijú pospolu v jednote.“⁴⁵⁹

Predpokladajme, že by ctihodný protestantský biskup Severnej Karolíny pri svojej ceste po Anglicku bol pozvaný pátrom pánom Grueberom, aby ráno kázal v jeho kostole, a že by si ctihodný prelát vybral za tému kázanie o spovedi; a predpokladajme, že by si páter Grueber vybral večer za tému svojej prednášky učenie, ktoré rozvinul vo svojom katechizme. Predstavme si, že nejaký blahosklonný inoverec navštívil kostol pána Gruebera na rannej a večernej bohoslužbe s cieľom poučiť sa o učení protestantskej cirkvi. Nebol by náš inoverec po večernom návrate domov veľmi zmätený, čo vlastne protestantská episkopálna cirkev učí?

Niektorí episkopáli ochotne pripúšťajú, že k spovedi sa možno s duchovným úžitkom uchýliť v určitých mimoriadnych prípadoch - napríklad v čase choroby. Takže podľa ich úsudku je náboženská povinnosť, ktorá je pre chorého človeka spásonosná,

⁴⁵⁷ A Catechism on the Church." Rev. C. S. Grueber, Hambridge, Diocese of Bath and Wells. London. Palmer, 1870.

⁴⁵⁸ Protestantský episkopálny biskup v Severnej Karolíne.

⁴⁵⁹ Ž 133, 1

pre zdravého človeka škodlivá. Ani za svet nechápem, ako môžu okolnosti telesného zdravia ovplyvniť morálny charakter náboženského úkonu.

To, že kazateľ baptistickej alebo metodistickej cirkvi odmieta právomoc kňazského rozhrešenia, ľahko pochopím, keďže tieto cirkvi sa vo svojich vyznaniach viery zriekli takejto výsady pre svojich duchovných. Nevieť si však dobre predstaviť, prečo by mal protestantský episkopál odmietnuť moc odpúšťať, ktorá je jasne potvrdená v jeho modlitebnej knihe. Vždy, keď episkopálny biskup vkladá ruky na kandidátov duchovnej služby, používa nasledujúce slová, ktoré sa nachádzajú v Knihe spoločných modlitieb: *„Prijmi Ducha Svätého pre úrad a dielo kňaza v Božej cirkvi, ktoré ti teraz zverujem vkladáním mojich rúk. Komu odpustíš hriechy, tomu sú odpustené, komu ich zadržíš, tomu sú zadržané.“*⁴⁶⁰

Ak tieto slová neznamenujú, že kňaz dostáva vkladáním biskupových rúk moc odpúšťať hriechy, neznamenujú vôbec nič. Keď biskup vysloví túto vetu, buď má v úmysle odovzdať túto moc rozhrešovať od hriechov, alebo ju nemá. Ak mal v úmysle udeliť túto moc, nemohol použiť jasnejší a presnejší jazyk na vyjadrenie svojej myšlienky; ak nemal v úmysle udeliť túto moc, potom je jeho jazyk zavádzajúci.

Len si predstavte, že by sa tento prelát ráno obrátil na kandidáta na vysvätenie so slovami: *„Komu odpustíš hriechy, tomu sú odpustené.“* A po bohoslužbe by mladému duchovnému povedal: *„Pamätajte si, pane, že nemáte moc odpúšťať hriechy. Slová vysviacky sú len obrazným vyjadrením.“*

Keď katolícky biskup vysväcuje kňazov, používa presne tie slová, ktoré som citoval, pretože Kniha spoločných modlitieb ich preberá z nášho pontifikálu. Myslí tým však presne to, čo hovorí, t.j. že kňaz dostáva skrze službu biskupa moc odpúšťať hriechy.

Aby som to zhrnul: Videli sme, že o sviatosti pokánia a rozhrešenia kňazom učí Sväté písmo, hlásajú ju Otcovia, podporujú ju nielen rímski katolíci na celom svete, ale aj všetci schizmatickí kresťania Východu.

Je zakotvená v tých starých a pravých vydaniach Spoločnej knihy modlitieb, ktoré v tejto krajine neboli poškodené zmenami a rovnakú prax podporuje aj vplyvná časť protestantskej episkopálnej cirkvi v Anglicku a dodám, že aj v Spojených štátoch.

Niektorí namietajú proti kňazskému rozhrešeniu na základe tvrdenia, že vykonávanie takejto funkcie by bolo uzurpáciou si nesprostredkovateľnej Božej výsady, ktorý jediný môže odpúšťať hriechy.

Presne takúto formuláciu adresovali zákonníci nášmu Spasiteľovi. Kričali: *„Rúha sa. Kto môže okrem Boha odpúšťať hriechy?“*⁴⁶¹ Moja odpoveď sa preto bude rovnako

⁴⁶⁰ Svätenie kňazov.

⁴⁶¹ Mk 2, 7

vzťahovať na starých i moderných odporcov. Nie je rúhaním, ak si kňaz nárokuje moc odpúšťať hriechy, keďže koná ako splnomocnenec Najvyššieho. Bolo by totiž rúhaním, keby kňaz predstieral, že rozhrešuje vo vlastnom mene a na základe vlastnej právomoci. Keď však kňaz rozhrešuje kajúceho hriešnika, koná v mene a na základe výslovnej autority Ježiša Krista, lebo hovorí: „Rozhrešujem ťa v mene Otca i Syna i Duchu Svätého.“ Nech je raz navždy jasné, že kňaz si neprivlastňuje žiadnu božskú moc. Je len slabým hlasom. Je to Duch Svätý, ktorý pôsobí svätosť v duši kajúcnika.

Myslím, že nemálo protestantských episkopálov stále uznáva, že dedičný hriech sa zmýva vo sviatosti krstu. Ak sa duchovný nedopustí rúhania, keď je nástrojom Božieho milosrdenstva, keď odpúšťa hriechy krstom, ako sa môže rúhať kňaz, keď je nástrojom Božieho milosrdenstva a rozhrešuje hriešnikov vo sviatosti pokánia? Ten istý Pán, ktorý ustanovil krst na odpustenie dedičného hriechu, ustanovil pokánie na odpustenie hriechov spáchaných po krste. Či apoštoli nevykonávali Božiu moc pri oživovaní mŕtvych tiel a pri oživovaní mŕtvych duší pre život v milosti? A predsa ich nikto okrem zákonníkov a farizejov neobvinil, že si privlastňujú Božiu moc. Či nemôže Všemohúci bez toho, aby uberal zo svojej vlastnej slávy, dať ľuďom v tomto storočí výsady, ktoré im udelil v prvotnom období Cirkvi?

Zďaleka teda nezneuctujeme, ale ctíme si Boha tým, že sa utiekame k pozemskému lekárovi, ktorého nám Boh určil a podobne ako zástupy v evanjeliu „oslavujeme Boha, ktorý dal ľuďom takú moc.“⁴⁶²

Iní oponujú takto: Prečo sa spovedať kňazovi, keď sa môžeš spovedať Bohu v skrytosti. Odpoviem otázkou: Prečo staviate pekné chrámy, keď sa môžete klaňať Bohu vo veľkom chráme prírody? Prečo sa modlíte v kostole, keď sa môžete modliť vo svojej izbe?

Prečo by ste mali počúvať kňaza, ktorý vám vysvetľuje Božie slovo, keď si evanjelium môžete prečítať doma vo svojom voľnom čase. Odpovedáte, že Pán tieto veci povoluje. Rovnako povoluje aj kňazské rozhrešenie. Táto námietka nie je nová. Je veľmi stará.

Svätý Augustín, tento slávny doktor ktorý žil pred 1400 rokmi, mi na túto námietku odpovie takto: „Nech si nikto nehovorí: robím Bohu pokánie v súkromí; robím ho pred Bohom. Je teda márne, že Kristus povedal: 'Čokoľvek rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi'? Je márne, že kľúče boli dané Cirkvi?“ Otázkou pre nás nie je, čo je Boh schopný urobiť, ale čo chcel urobiť. Boh mohol prijať iné prostriedky na ospravedlnenie hriešnika, tak ako mohol stvoriť iný svet, než je ten súčasný. Našou úlohou však je vziať Otca za slovo a s vd'ačnosťou sa uchýliť k poriadku, ktorý skutočne ustanovil na naše ospravedlnenie. Teraz sme jeho neomylným slovom uistení, že práve

⁴⁶² Mt 9, 8

tým, že sa obrátíme na jeho posvätených služobníkov, nám budú naše hriechy odpustené.⁴⁶³

V Knihe kráľov sa rozpráva, že Sýrčan Naamán bol postihnutý ťažkým malomocenstvom, ktoré prekonávalo schopnosti lekárov jeho krajiny. Vo svojej domácnosti mal židovskú slúžku. Tá povedala svojmu pánovi o veľkom prorokovi Elizeovi, ktorý žil v jej rodnej krajine a ktorému Pán dal moc robiť zázraky. Prosila svojho pána, aby sa poradil s prorokom. Naamán sa teda vydal do izraelskej krajiny a prosil Elizea, aby ho uzdravil. Prorok mu povedal, aby išiel a sedemkrát sa umyl v Jordáne, ale Naamán namiesto toho, aby urobil, čo mu prikázal, sa veľmi nahneval a povedal: „*Myslel som si, že vyjde ku mne... a dotkne sa rukou miesta malomocenstva a uzdraví ma. Či nie sú rieky Abana a Farfar v Damasku lepšie ako všetky vody Izraela, aby som sa v nich umyl a bol čistý?*“⁴⁶⁴

Naamánovi sluhovia však s ním polemizovali a prosili ho, aby splnil prorokovo nariadenie, a hovorili mu, že podmienky sú ľahké a Jordán je na dosah. Naamán sa išiel umyť a bol očistený. Naši protivníci podobne ako Naamán kričia: „*Prečo by si mal ísť ku kňazovi, hriešnikovi, ako si ty, keď sa môžeš potajomky vo svojej izbe priblížiť k Bohu, čistému prameňu milosti, aby si sa očistil od svojich hriechov?*“ Odpovedám: Pretože vám to prikázal Ježiš Kristus, prorok, a viac ako prorok.

Posledné obvinenie voči nám, ktoré uvediem, je najväčšie a najurážajúcejšie. Hovorí sa nám, že súkromná spoveď je nezákonná; že svedomie sa ňou čoskoro „*ochudobní, spúta a vyhladovie*“, a čo je ešte horšie, že hriechy sa páchajú ľahšie, ak nasleduje rozhrešenie, ktoré prináša odpustenie - inými slovami, že čím viac sú katolíci pripútaní k praktizovaniu svojho svätého náboženstva, tým sú skazenejší a skazenejší. Alebo ak zostávajú verní Bohu, nie je to vďaka ich náboženským praktikám, ale napriek nim.

Určite to tak necítil zosnulý Dr. Ives, niekdajší protestantský biskup Severnej Karolíny, a mnohí ďalší významní konvertiti, ktorí odo dňa svojho obrátenia až do hodiny smrti nikdy neprestali prijímať útechu a silu z posvätných spovední.

Nie je to ani pocit pátra Lymana, katolíckeho kňaza z Baltimoru a brata pomocného protestantského biskupa Severnej Karolíny, ani súčasných arcibiskupov z Baltimoru a Philadelphie, biskupov z Wilmingtonu, Clevelandu, Columbusu a Ogdensburgu a množstva ďalších protestantských duchovných i laikov, ktorí za posledných päťdesiat rokov vstúpili do katolíckej Cirkvi.

Ak porovnáme protestantský a katolícky spôsob odpúšťania hriechov, katolícky spôsob týmto porovnaním neutrpí. Podľa protestantského systému je pokánie nevyhnutné a postačujúce na ospravedlnenie. Katolícky systém tiež vyžaduje pokánie

⁴⁶³ Jn 20, 23

⁴⁶⁴ 2 Kr 5, 10-12

zo strany hriešnika ako nevyhnutný predpoklad odpustenia hriechov. Vyžaduje však oveľa viac. Skôr ako kajúcnik dostane rozhrešenie, musí dôkladne spytovať svoje svedomie a vyznať svoje hriechy podľa ich počtu a druhu. Je povinný mať pevný úmysel napraviť sa, sľúbiť nápravu, ak oklamal svojho blížneho, napraviť akúkoľvek škodu spôsobenú jeho osobe, zmieriť sa so svojimi nepriateľmi a vyhýbať sa príležitostiam na hriech. Neposkytujú tieto záväzky lepšiu ochranu pred opätovným upadnutím do hriechu ako jednoduchý vnútorný akt ľútosti?

Mnohí významní protestantskí, ba aj neveriaci spisovatelia, ktorí poznali praktické pôsobenie spovede v krajinách, kde žili, vydávajú svedectvo o morálnej náprave, ktorú spoveď spôsobila. Slávny nemecký filozof Leibnitz pripúšťa, že je veľkým dobrodením, ktoré Boh udelil ľuďom, keď vo svojej Cirkvi zanechal moc odpúšťať hriechy.⁴⁶⁵

Voltaire, ktorý rozhodne nie je priateľom kresťanstva, vyhlasuje, „že azda niet užitočnejšej inštitúcie ako spoveď.“⁴⁶⁶

Rousseau, nemenej nepriateľsky naladený voči Cirkvi, zvoláva: „Kotľko reštitúcií a odškodnení spôsobila spoveď medzi katolíkmi!“⁴⁶⁷ Protestantské autority v nemeckom Norimbergu boli krátko po zavedení reformovaného učenia v tomto meste natoľko znepokojené uvoľnenosťou mravov, ktorá nastala po zrušení spovede, že požiadali svojho cisára Karola V., aby ju obnovil.

Odporcovia katolíckej Cirkvi majú vo zvyku poukazovať na údajnú uvoľnenú morálku vo Francúzsku a v iných katolíckych krajinách ako na dôkaz nižšej úrovne katolíckej morálky. Je to bezpečný a zároveň nie najčestnejší spôsob útoku, pretože obyvatelia týchto krajín sú príliš ďaleko na to, aby sa mohli brániť. Pokiaľ ide o mňa, strávil som značný čas v rôznych častiach Francúzska a nikdy som nebol svedkom vzdelanejších kresťanov, ako sú tí, ktorých som stretol v tejto krajine. Šesť rokov som mal za profesorov francúzskych kňazov, ktorých príkladný život bol každodenným kázaním pre všetkých okolo. Tvrdím, že kozmopolitné mesto Paríž (pričom sa zatiaľ vzdávam zverstiev, z ktorých je obviňované) nemožno považovať za objektívne kritérium francúzskej morálky.

Zostaňme doma a posudzujme katolícku morálku podľa príkladov, ktoré máme pred očami. Vplyv spovede bol v tejto krajine od založenia nášho štátu dostatočne preverený. Majú praktizujúci katolíci oslabené svedomie? Je ich svedomie spútané a vyhladované? Podnietilo rozhrešenie, ktoré dostali, ich chuť k ďalšiemu hriechu? Sú to netvory nemorálnosti? Myslím si, že osvietená protestantská verejnosť vynesie opačný verdikt.

⁴⁶⁵ Systema Theol.

⁴⁶⁶ Remarques sur l'Olympe.

⁴⁶⁷ Emile

Mám pocit, že môžem pravdivo povedať, že katolíci, ktorí sa často spovedajú, sú vo všeobecnosti cnostní vo svojom súkromnom živote, spravodliví a čestní vo svojich vzťahoch k iným a že prechovávajú lásku a dobrú vôľu voči svojim spoluobčanom.

Nebude stačiť odpovedať, že sa útočí na systém, a nie na jednotlivca. Ako môžeme posudzovať systém, ak nie podľa jeho praktického pôsobenia na jednotlivca? „*Po ich ovocí ich spoznáte*,“ hovorí náš Vykupiteľ.

V niektorých skupinách nášho ľudu musíme skutočne odsúdiť neresti, ktoré sú často spôsobené ich migrantskými zvyklosťami a neusporiadaným spôsobom života. Sú to však obyčajne hriechy zo slabosti a nie sú to osoby, ktoré zvyknú pristupovať k spovedi. Keby to robili, ich život by bol úplne iný ako je.

Ani tí najlepší z nás, žiaľ, nie sú takí, akí by mali byť, vzhľadom na milosti, ktoré dostávajú. Ak však hľadáte krikl'avých pokrytco, kolosálnych nepoctivcov alebo páchatel'ov dobre pripravených plánov falšovania, systematickej záhalčivosti či premysleného násilia, márne ich budete hľadať medzi tými, ktorí často prichádzajú do spovednice.

Je tu ešte jedna námietka, ktorú je ťažké zničiť. Zaháňa sa ťažko a ako Banquov duch sa nechce vzdať. Ak ho vyženiete z mesta, priletí do predmestia. Ak ho vyženiete z predmestia, uchýli sa do dediny. Ak ho vyženiete z dediny, ukryje sa ako nejaké nebezpečné zviera na nejakom púštnom mieste, kým sa opäť nevydá na obchôdzku.

Narážam tu na obvinenie, že za odpustenie hriechov treba zaplatiť cenu. „*Stačí (hovoria títo ohovárači) zaplatiť isté mýto pri bráne spovednice a môžete prejsť aj s najväčším nákladom hriechov.*“

Je ťažké brať tieto námietky vážne. Spovedám už päťdesiat rokov a zo všetkých ľudí, ktorí ku mne prišli, ani jeden nemal pocit povinnosti ponúknuť mi nejakú odmenu za rozhrešenie a to platí o každom kňazovi, s ktorým som sa poznal. Pravdou je, že kňaz, ktorý by chcel žiadať poplatok za rozhrešenie vie, že by sa dopustil simónie a hrozilo by mu suspendovanie.

Hovorí sa nám tiež, že spoveď je neznesiteľné bremeno a že robí zo svojich veriacich otrokov kňazov.

Skôr než odpoviem na túto námietku, dovoľte mi upozorniť na nedôslednosť našich protivníkov, ktorí jedným dychom fúkajú horúce aj studené. Odsudzujú spoveď ako príliš tvrdý liek na hriech a zároveň ju odsudzujú ako hladkú cestu do neba. V jednej vete ju označujú za záhon ruží, v ďalšej za záhon trnia.

V predchádzajúcej námietke sa vyčítalo, že zástancovia spovede nemajú vôbec žiadne morálne zábrany. Teraz sa hovorí, že ich svedomie je spútané reťazami otroctva. Ale spoveď nemôže byť ťažká a zároveň ľahká zároveň. Verím, že predchádzajúce obvinenie som už vyvrátil.

Teraz odpoviem na druhú otázku. Neviem, v akom zmysle sú naši ľudia menej nezávislí ako ľudia z iných vrstiev spoločnosti. Pokiaľ viem, jediným obmedzením, ktoré katolíkom uvažujú ich kňazi, je bremeno evanjelia a proti tomuto obmedzeniu by nemal namietat' žiadny kresťan. Podľa môjho názoru sa žiadna skupina kresťanov neteší väčšej apoštolskej slobode ako tí, ktorí patria ku katolíckemu spoločenstvu, pretože sa vo svojom správaní neriadia neustále sa meniacimi výroky nejakého kňaza, ale nemenným učením Cirkvi Ježiša Krista.

Ale ak majú milovať svojho kňaza, ctíť si jeho posvätný charakter, počúvať jeho hlas ako hlas Boží; ak majú byť ochotní priniesť akúkoľvek obeť za svojho duchovného otca; ak, hovorím, toto nazývate otroctvom, potom sú naši katolíci naozaj otrokmi, a čo viac, sú spokojní so svojimi reťazami.

Dokonca ani naše náboženské knihy sa nevyhli bičovaniu nezmyselnou kritikou. Vzbudzujú nábožnú hrôzu niektorých moderných farizejov, pretože obsahujú zoznam hriechov, ktorý slúži tým, čo sa pripravujú na spoveď. Ten istý kvet, ktorý poskytuje med včelám, poskytuje jed osám; a podobne aj tá istá kniha, ktorá zbožnému čitateľovi poskytuje len med útechy, má pre tých, ktorí na jej stránkach nehládajú nič iné, len morálny jed.

Ako môže niekto namietat' proti zoznamu hriechov v našich modlitebných knižkách a dôsledne obhajovať šírenie Biblie, ktorá obsahuje neporovnateľne jasnejšie a hmatateľnejšie narážky na ťažké hriechy, než aké sa nachádzajú v našich náboženských knihách? Nezabúdajme na príslovie: „*Honi soit qui mal y pense.*“ (Hanba tomu, kto o tom zle premýšľa.)

Na záver tejto témy si dovoľím pripojiť svedectvo z vlastnej skúsenosti o blahodarnom vplyve spovede, pretože podobne ako moji bratia v duchovnej službe som, povedané Drydenovým jazykom: „*človek vychovaný mimo svetského hluku, aby skúmal duše a liečil ich choroby.*“

Od svojho vysvätenia až do dnešnej hodiny som si zvykol takmer každý deň počúvať spovede. Mal som preto dostatok príležitostí presvedčiť sa o hodnote tejto „*inštitúcie.*“ Dojmy, ktoré sa vtisli do mojej mysle, zďaleka nie sú vlastné len mne, ale zdieľa ich každý katolícky kňaz na celom svete poverený starostlivosťou o duše. Svedectvo desiatich skúsených spovedníkov by podľa môjho názoru malo mať väčšiu váhu, aby ľudia mohli posúdiť morálnu povahu spovede, než bezdôvodné tvrdenia tisícky jednotlivcov, ktorí s ňou osobnú skúsenosť nemajú, ale ktorí pri svojich tvrdeniach čerpajú zo svojich rozhorčených predstáv alebo zo stránok senzácie chlivej tlače.

Moja skúsenosť je taká, že spovednica je najmocnejšou zbraňou, akú kedy milosrdný Boh vytvoril na to, aby ľudí vytiahol z bahna hriechu. Má väčšiu moc pri odpútavaní ľudí od neresti ako kazateľnica. Vo verejných kázňach rozsievame semeno

Božieho slova, v spovednici žneme úrodu. V kázňach, ak použijeme vojenskú terminológiu, sa náhodne strieľa, ale pri spovedi je to smrtiaci výstrel. Kňazove slová sa dostanú až do srdca kajúcnika. Vo verejnej reči sa kňaz obracia všeobecne na všetkých a jeho slová napomenutia sa môžu týkať len veľmi malého počtu poslucháčov. Ale jeho slová vyslovené v spovednici sú určené výlučne kajúcnikovi, ktorého srdce je otvorené na prijatie Božieho slova. Spovedník napomína kajúcnika podľa jeho duchovných potrieb. Varuje ho pred častým navštevovaním nebezpečnej spoločnosti a inými príležitosťami na hriech, alebo mu odporúča osobitné úkony zbožnosti, ktoré sú prispôbené potrebám kajúcnika.

Preto misionári zvyknú hodnotiť ovocie misie skôr podľa počtu kajúcnikov, ktorí sa obrátili k posvätnnej spovedi, než podľa počtu osôb, ktoré si vypočuli ich kázne.

Zo všetkých úloh, ktoré nám naša posvätná služba ukladá, nie je žiadna z nich namáhavejšia a nepríjemnejšia ako počúvanie spovedí. Ak môžem urobiť odhalenie z vlastného života, prijatie svätenia som odkladal dva roky z dôvodu pocitu strašnej zodpovednosti spojennej so spovedaním.

Sedieť šesť alebo osem hodín za sebou v horúcom letnom dni a počúvať príbehy o hriechu, smútku a nešťastí nie je žiadna maličkosť. Spovedníka pri posvätnom tribunáli udržiava len vedomie nesmierneho dobra, ktoré koná. Je tým, kto *„má súcit s nevedomými a blúdiacimi, pretože aj sám podlieha slabosti.“*⁴⁶⁸

Videl som človeka, ktorého svedomie zaťažovali hriechy nahromadené za dvadsať rokov. Jeho tvár bola poznačená vinou a hanbou, výčtkami svedomia a zmätkom. Stál tam pri spovednici so skleslou tvárou, hanbil sa ako mýtnik pozrieť k nebu. Vklzol do úzkej lavice milosrdenstva. Žiadne ľudské ucho sa nikdy nedozvie, čo sa tam odohralo. Odhalenie v spovednici je zapečatená kniha. Ale počas krátkeho času stráveného v spovednici došlo k vzkrieseniu, ktoré bolo zázračnejšie ako vzkriesenie Lazára z hrobu - bolo to vzkriesenie duše z hrobu hriechu, duše ktorá dlho ležala prežratá červami. Počas týchto vzácných chvíľ lúč z neba rozptýlil temnotu a pochmúrnosť z mysle toho sebaobviňovateľa. Žiarivé teplo Ducha Svätého roztopilo jeho zamrznuté srdce a očisťujúci vplyv toho istého Ducha, ktorý zostúpil na apoštolov *„ako mocný vietor z neba“*, rozptýlil jedovatú atmosféru, v ktorej žil a naplnil jeho dušu Božou milosťou. Keď vyšiel von, jeho krok bol rýchly, na tvári mal radosť a v očiach nové svetlo. Keby ste sa ho spýtali prečo, odpovedal by vám: *„Pretože som bol stratený a našiel som sa. Bol som mŕtvy, a teraz som opäť ožil.“*⁴⁶⁹

⁴⁶⁸ Heb 5, 2

⁴⁶⁹ Lk 15, 32

26.2. O relatívnej morálke katolíckych a protestantských krajín.

Skutočne sa tvrdí, že vyznávanie hriechov a učenie o rozhrešení smeruje k šíreniu zločinu a nemorálnosti. Uvádzajú sa štatistiky, ktoré dokazujú, že v krajinách pod katolíckym vplyvom sú vo veľkej miere rozšírené vraždy a pôrody mimo manželstva a že toto rozšírenie bezbožnosti je dôsledkom spovede a ľahko získaného rozhrešenia.

Ak náš spôsob získavania rozhrešenia tých, ktorí sa kajú a spovedajú, vedie k mravnej uvoľnenosti, o čo viac musí k tomu viesť protestantský systém, ktorý vynecháva to, čo je najviac ponižujúce a pripúšťa hriešnika k zmiereniu s Bohom len na základe jeho vnútorného zmýšľania? Ako učia všetky naše katechizmy a ako vie každý katolík, bez ľútosti srdca a úmyslu napraviť sa nie je možné hriech odpustiť. Je veľkým omylom domnievať sa, že aj ten najnevedomejší katolík verí, že si môže zabezpečiť odpustenie svojich hriechov jednoduchým vyznaním bez toho, aby ich skutočne oľutoval. Hodnotu, ktorú toľko protestantov prisudzuje cnosti rímskokatolíkov dokonca aj z nižšej vrstvy spoločnosti, dostatočne jasne dokazuje prax pri zamestnávaní a uprednostňovaní katolíkov, ktorí chodia na spoveď.

Preto tvrdím, že spoveď, ktorá zd'aleka nie je podnetom k hriechu, ako to tvrdia naši protivníci, je najsilnejšou brzdou skazenosti ľudí a najúčinnnejšou prevenciou ich zločinného správania.

Je ale pravda, že zločiny, najmä vraždy a rôzne nezákonnosti, sú rozšírenejšie v katolíckych krajinách ako v protestantských? Toto tvrdenie absolútne popieram a na podporu toho sa odvolávam aj na štatistiky. Odkiaľ naši oponenti čerpajú svoje informácie?

No predsa z knihy pátra M. Hobarta Seymoura „*Nights among Romanists*“ (Noci medzi katolíkmi) a z podobných absolútne nespoľahlivých zdrojov, ktorých nepravdivé tvrdenia boli opakovane vyvrátené. Páter Seymour uvádza nasledujúci zoznam počtu vražd v Anglicku, Francúzsku a Írsku:

Írsko: 19 vražd na milión obyvateľov

Francúzsko: 31

Anglicko: 4

Čitateľ vyššie uvedených údajov by mohol s údivom ustúpiť a zvolat': „*Aké skutočne morálne je Anglicko!*“ Ako je však tieto tvrdenia možné porovnať s úradnými záznamami, ktoré predkladám nezaujatému čitateľovi? Nedávne údaje z „*Hand-Book*“ pre Francúzsko a „*Thom's Official Directory for England and Ireland, 1869*“ sú nasledovné:

	Odsúdenia na trest smrti	Popravy
Francúzsko 1864	9	5
Anglicko a Wales 1867	27	10
Írsko	3	0

Tieto údaje, ktoré pochádzajú z overených zdrojov, nepotvrdzujú tvrdenie našich ohováračov, že v katolíckych krajinách je viac vražd ako v protestantských. Štatistiky o tejto trestnej činnosti sú obmedzené, alebo nie sú ľahko dostupné.

Máme však rozsiahlejšie informácie o inom veľkom zločine, ktorý ako sa tvrdí, prevláda v oveľa znepokojujúcejšej miere v krajinách pod katolíckym vplyvom, a to o pôrodoch mimo manželstva.

Aj tu sa stretieme so štatistikou a „protištatistikou“, aby sme vyvrátili nespravodlivé výroky. Nechcem aby sme boli chápaní ako obhajcovia nemanželských pôrodov v katolíckych spoločnostiach. Úprimne priznávame a z celého srdca ľutujeme neporiadky, ktorých sa katolíci dopúšťajú, ale popierame, že sú páchané vo väčšej miere ako u ich protestantských susedov; a ešte dôraznejšie popieram, že za tieto neporiadky je zodpovedná Cirkev.

V časopise Londýnskej štatistickej spoločnosti z rokov 1860; 1862; 1865; a 1867 sa uvádza počet nemanželských pôrodov v Anglicku a Walese 6,5 na sto pôrodov, zatiaľ čo v katolíckom Sardínskome kráľovstve je to niečo vyše dvoch prípadov na sto a v Írsku tri na sto. Ak je test počtu nemanželských pôrodov správnym ukazovateľom morálky krajiny, aké osviežujúce je prejsť z protestantského Anglicka do katolíckeho Írska alebo na kontinent a navštíviť Sardíniu! Morálna atmosféra týchto krajín musí byť v porovnaní s Anglickom ako zdravý vánok v morovej bažine.

Aby sme mohli na prvý pohľad vidieť skutočný stav európskych krajín v súvislosti s týmto druhom neprávosti, vložím sem čo najpresnejšiu tabuľku, akú možno z posledných správ zostaviť. (*Catholic World, Vol. XI., str. 112.*)

Percento pôrodov mimo manželstva v protestantských a katolíckych krajinách Európy.

Protestantské krajiny	Percento
Holandsko	4,0
Švajčiarsko	5,5
Anglicko a Wales	6,5
Švédsko a Nórsko	9,6
Prusko (protestantská časť)	10,0
Škótsko	10,1
Dánsko	11,0
Nemecké štáty	14,8
Wurtemberg	16,4

Katolícke krajiny	Percento
Írsko	3,0
Taliansko	5,1
Španielsko	5,5
Prusko (katolícka časť)	6,5
Francúzsko	7,2
Belgicko	7,2
Rakúsko	11,1

Prusko sme rozdelili na protestantské a katolícke, pretože štatistiky sa vedú podľa náboženského vyznania obyvateľstva, a zistili sme, že kým v katolíckej časti ríše je len šesť a pol percenta nemanželských pôrodov, medzi protestantmi je to až desať percent. Rovnaká poznámka sa vzťahuje aj na Írsko.

The Scotman, ktorého tvrdenia vychádzajú zo správy britského generálneho matrikára, uverejňuje nasledujúce štatistiky:

„Podiel nemanželsky narodených detí na celkovom počte narodených detí je v Írsku 3,8 percenta, v Anglicku je tento podiel 6,4 a v Škótsku 9,9; inými slovami, Anglicko je na tom takmer dvakrát a Škótsko takmer trikrát horšie ako Írsko. Treba dodať ešte niečo horšie, z čoho nemožno vyvodit' žiadnu útechu. Podiel nemanželských pôrodov je v Írsku veľmi nerovnomerne rozložený a táto nerovnomernosť nás ako protestantov, a ešte viac ako presbyteriánov a Škótov, skôr ponizuje. Ak vezmeme Írsko podľa registračných obvodov, podiel nemanželsky narodených detí sa pohybuje od 1,3 % do 6,2 %. Najnižšie číslo vykazuje západná časť, ktorá je v podstate provinciou Connaught, kde žije približne 95 % obyvateľov keltského a rímskokatolíckeho vierovyznania.

Najvyšší podiel nemanželských detí vykazuje severovýchodná časť, ktorá zahŕňa hlavne provinciu Ulster, kde je obyvateľstvo takmer rovnako rozdelené medzi protestantov a rímskych katolíkov a kde je veľká väčšina protestantov škótskej národnosti patriacej ku presbyteriánskej cirkvi. Celá vec sa dá zhrnúť tak, že polopresbyteriánsky a pološkótsky Ulster je trikrát nemorálnejší ako úplne pápežský a úplne írsky Connaught, čo s úžasnou presnosťou zodpovedá všeobecnejšej skutočnosti, že Škótsko ako celok je trikrát nemorálnejšie ako celé Írsko.“

Za povšimnutie stojí aj to, že vo vyššie uvedenom tabuľkovom prehľade je percento nemanželských detí narodených v Holandsku a Švajčiarsku, kde žijú veľké katolícke menšiny, nižšie ako v ktorejkoľvek inej protestantskej krajine.

K dispozícii máme aj iné dôkazy protestantských autorov o tejto ohavnej nemorálnosti vyskytujúcej sa u niektorých európskych národov, ktoré sú ešte viac sprotestantizované ako samotné Anglicko. Pán Laing píše takto: „Z 2714 detí

narodených v Štokholme bolo 1577 legitímnych a 1137 nelegitímnych.“ (A Tour in Sweden in 1838).

Nemám v úmysle uvádzať tieto obludné neresti, nech ich spáchal ktokoľvek. Rozhodne nechcem ospravedlňovať ani zľahčovať zlé skutky katolíkov, ktorí by mali byť so všetkými posvätnými prostriedkami, ktoré im ich náboženstvo poskytuje, oveľa lepší, než sú. Napriek tomu dodám, citujúc slová časopisu Catholic World: *„Ak nie sme oveľa lepší ako naši susedia, nie sme o nič horší; a nemáme sa dať strhnúť krikom o nerestiach a nemorálnosti skupinou farizejov, ktorí neustále vychvaľujú svoju vlastnú nadradenosť a ďakujú Bohu, že sú oveľa lepší ako my, úbohí katolíci.“*

27. ODPUSTKY

Je len málo pojmov katolíckej Cirkvi, ktoré by boli tak málo pochopené alebo tak hrubo prekrútené jej protivníkmi, ako je jej učenie o odpustkoch.

Jednu z príčin nesprávneho chápania odpustkov možno pripísať zmene, ktorou postupne prešiel význam tohto pojmu. Slovo *odpustky* pôvodne znamenalo milosť, prepáčenie alebo zhovievavosť. Teraz sa slovo zhovievavosť bežne používa vo význame nezákonného udelenia milosti alebo ponechania voľného priechodu vášňam. Preto keď niektorí neznalí alebo zaujatí ľudia počujú o tom, že Cirkev udeľuje odpustky, v ich mysliach sa hneď vynorí predstava povolenia ku hriechu.

Odpustky sú úplným alebo čiastočným odpustením časného Božieho trestu, ktorý si hriešnik po odpustení viny a večného trestu za svoje hriechy zasluhuje, a to vďaka prevelkým zásluhám Ježiša Krista a jeho svätých.

Treba mať na pamäti, že aj po odpustení našej viny za hriech, nám často zostáva ešte nejaký časný trest, ktorý treba buď v tomto, alebo v budúcom živote podstúpiť ako zadosťučinenie, aby sme uzmierili Božiu svätosť a spravodlivosť. Sväté písmo nám poskytuje mnoho príkladov tejto pravdy. Márii, Mojžišovej sestre, bol odpustený hriech, ktorého sa dopustila reptaním proti svojmu bratovi. Napriek tomu na ňu Boh uvalil trest malomocenstva a sedemdnového odlúčenia od ľudu.⁴⁷⁰

Prorok Nátan oznámil Dávidovi, že jeho zločiny sú odpustené, ale že ho čaká mnoho trestov z Božej ruky.⁴⁷¹

To, že náš Pán dal Cirkvi moc udeľovať odpustky, jasne vyplýva z posvätného textu. Kniežaťu apoštolov povedal: *„Čokoľvek zviažeš na zemi, bude zviazané aj v nebi, a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané aj v nebi.“*⁴⁷² A pred všetkými

⁴⁷⁰ Nm 12, 14

⁴⁷¹ 2 Sam 12, 13-14

⁴⁷² Mt 16, 19

zhromaždenými apoštolmi slávnostne vyhlásil to isté.⁴⁷³ Týmito slovami náš Spasiteľ splnomocnil svoju Cirkev, aby zbavila svoje deti (ak sú správne disponované) každej prekážky, ktorá by im mohla brániť vo vstupe do nebeského kráľovstva.

Existujú dve prekážky, ktoré človeku bránia vstúpiť do nebeského kráľovstva: hriech a časný trest, ktorý z neho vyplýva. A Cirkev, ktorá má moc zbaviť sa väčšej prekážky, ktorou je hriech, má moc odstrániť aj menšiu prekážku, ktorou je časný trest, ktorý sa kvôli hriechu ukladá.

Právo udeľovania odpustkov uplatňovali predstavení Cirkvi od začiatku jej existencie. Svätý Pavol ho uplatnil v prospech smilného Korint'ana, ktorého odsúdil na prísne pokánie primerané jeho vine, „*aby bol jeho duch zachránený v Pánov deň.*“⁴⁷⁴ Keď sa potom dozvedel o úpenlivej ľúlosti Korint'ana, apoštol ho oslobodil od pokánia, ktoré mu uložil: „*Takému stačí pokarhanie, ktorého sa mu dostalo od mnohých. Takže radšej odpustíte a potešte ho, aby azda takého človeka prílišný zármutok nepohltil ... Komu vy niečo odpustíte, tomu odpustím aj ja. Lebo čo som aj ja odpustil, ak som niečo odpustil, potom kvôli vám v zastúpení Krista.*“⁴⁷⁵

Tu máme uvedené všetky časti, ktoré súvisia s odpustkami.

Po prvé: previnilcovi sa ukladá pokánie alebo časný trest primeraný závažnosti previnenia.

Po druhé: kajúcnik je skutočne skrúšený zo svojho hriechu.

Po tretie: to rozhodlo o tom, že apoštol mu trest odpustí.

Po štvrté: apoštol považuje odpustenie trestu za schválené Ježišom Kristom, v mene ktorého sa udeľuje.

Po apoštolovi nachádzame biskupov Cirkvi, ktorí disponujú tou istou mocou. Nikto nespochybňuje ich právo, ktoré si od prvých storočí nárokovali, udeľovať kanonické tresty ťažkým zločincovi, ktorým boli ukladané dlhé pôsty, prísna zdržanlivosť a iné umŕtvovania na obdobie od niekoľkých dní až po päť či desať rokov, a dokonca aj na celý život, podľa závažnosti previnenia. Cirkev tieto tresty vo viacerých prípadoch zmierňovala alebo rušila podľa vlastného uváženia, pretože spoločnosť, ktorá môže uložiť trest, ho môže aj odpustiť.

Náš Pán dal svojej Cirkvi moc nielen zväzovať, ale aj rozväzovať. Túto právomoc odpúšťať Cirkev často uplatňovala na príhovor tých, ktorí boli odsúdení na mučenícku smrť, keď samotní kajúcnici dávali najavo silnú úpenlivú ľútosť, ako sa dozvedáme zo spisov Tertuliána a Cypriána.

⁴⁷³ Mt 18, 18

⁴⁷⁴ 1 Kor 5, 5

⁴⁷⁵ 2 Kor 6-10

Všeobecný Nicejský koncil a iné synody povoľujú biskupom zmierniť alebo dokonca úplne odpustiť verejné pokánie, keď podľa ich úsudku kajúcnik prejavil silnú ľútosť. Keď biskupi zmierňovali kanonické tresty alebo ich nahrádzali miernejším zadostučinením, udeľovali to, čo nazývame odpustky. Tento rozsudok o odpustení zo strany biskupov bol platný nielen v očiach Cirkvi, ale aj v očiach Božích. Hoci Cirkev už neukladá kanonické tresty, Boh nikdy neprestal ukladať časné tresty za hriech. Preto sú odpustky potrebné aj v súčasnosti, ak nie ako náhrada za kanonické tresty, tak aspoň ako mierna a milosrdná splátka časného dlhu voči Bohu.

Odpustky sú plnomocné alebo čiastočné podľa toho, či sa odpúšťa celý alebo len časť časného trestu za hriech. Napríklad odpustky štyridsať dní odpúšťajú pred Bohom takú časť časného trestu, aká by bola v prvotnej Cirkvi odpustená kanonickým pokáním po štyridsať dní.

Hoci samotný názov odpustky je v súčasnosti pre našich odlúčených bratov taký odporný, boli časy, keď ich protestantská cirkev udeľovala. V kánonoch Anglikánskej cirkvi sa spomínajú odpustky a nakladanie s peniazmi, ktoré sa za ne zaplatia.⁴⁷⁶

Z toho, čo som povedal, môžete sami posúdiť, čo si máte myslieť o tých, ktorí tvrdia, že odpustky sú odpustením minulých hriechov alebo povolením na páchanie hriechu, ktoré udeľuje pápež ako duchovnú náhradu veriacim za peňažné obety, ktoré mu prinášajú.

Nemusím vás informovať, že odpustky nie sú ani jedno, ani druhé. Nie sú odpustením hriechu, pretože nikto nemôže získať odpustky, kým už nie je oslobodený od hriechu. Ešte menej sú povolením na páchanie hriechu, pretože každé katolícke dieťa vie, že ani kňaz, ani biskup, ani pápež, ba ani sám Boh, pri všetkej úcte, nemôže dať povolenie na spáchanie čo i len najmenšieho previnenia.

Nie sú však odpustky v rozpore s duchom evanjelia, keďže sa zdajú byť miernou a slabou náhradou za almužnu, pôst, zdržanlivosť a iné skutky kajúcnosti, ktoré Ježiš Kristus ľuďom vstěpoval a sám praktizoval a ktoré tiež presadzovala prvotná Cirkev?

Cirkev nikdy neoslobodzuje svoje deti od povinnosti konať skutky pokánia ako to vie každý, kto pozná jej dejiny. Nikto nemôže poprieť, že praktiky umŕtšovania sú medzi katolíkmi častejšie ako medzi protestantmi. Kde inde sa hlása evanjeliová povinnosť pôstu, ak nie z katolíckej kazateľnice? Je dobre známe, že členovia katolíckej Cirkvi, ktorí využívajú dobrodenie odpustkov, sú zvyčajne jej najhorlivejšími, najúprimnejšími a najvzornejšími deťmi. Ich duchovný rast zd'aleka nie je spomalený,

⁴⁷⁶ Articuli pro Clero, A.D. 1584. Sparrow, 194. Uznávam, že protestantské kánony majú len pomínutelnú a prchavú autoritu aj medzi sebou a že kánony sa musia podriaďovať duchu doby, nie doba kánonom. Trúfam si povedať, že aj málo protestantských teológov pozná kánony, o ktorých som hovoril. Niektorí ľudia majú príjemnú schopnosť zabúdať na nepríjemné tradície.

ale je urýchlený pomocou odpustkov, ktoré sú zvyčajne sprevádzané skutkami ľútosti, zbožnosti, sebazaprenia a prijímaním sviatostí.

Ale nech robíme, čo chceme, našim odporcom vyhovieť nedokážeme. Ak sa postíme a dávame almužnu; ak križujeme svoje telo, konáme púte a iné skutky pokánia, obviňujú nás, že lipneme na mŕtvych skutkoch, namiesto toho, aby sme sa vierou „držali Ježiša“. Na druhej strane, ak obohacujeme svoje duše pokladmi odpustkov, obviňujú nás, že sa spoliehame na zástupné zásluhy iných a príliš si uľahčujeme spasiteľné bremeno kríža. Ako však môžu protestanti neustále hľadať vinu na Cirkvi, že zmierňuje prísnosť pokánia, keď ich vlastný základný princíp spočíva len na viere bez dobrých skutkov?

Ale neboli odpustky v rôznych obdobiach, najmä v šesťnástom storočí, príčinou ich častého zneužívania?

Nepopieram, že odpustky boli zneužívané, ale či sa nedajú zneužiť ku zlému aj tie najposvätejšie veci? Toto je vhodné miesto na krátku zmienku o bule pápeža Leva X., ktorou sa vyhlasujú odpustky a ktorá poskytla Lutherovi zámienu na jeho apostázu. Lev X. sa rozhodol dokončiť veľkolepý chrám svätého Petra, ktorý začal stavať jeho predchodca Július II. S týmto zámerom vydal bulu, ktorou vyhlásil odpustky pre tých, ktorí by prispeli nejakou dobrovoľnou obetou na výstavbu veľkolepej katedrály. Tí, ktorí neprispeli ničím, sa však podieľali na pokladoch Cirkvi rovnakým dielom, ak splnili základné podmienky na získanie odpustkov. Jedinými nevyhnutnými podmienkami predpísanými pápežskou bulou boli úprimná ľútosť a vyznanie hriechov. D'Aubigne túto pravdu pripúšťa, hoci neisto, keď poznamenáva, že „v pápežovej bule sa hovorilo o pokání srdca a ústnej spovedi.“⁴⁷⁷ Žiadatelia o odpustky dobre vedeli, že nech by boli ich obety akokoľvek veľkorysé, bez skutočnej ľútosti srdca by im nič nepomohli.

Hlava Cirkvi preto nepovolila ani neumožnila žiaden obchod s odpustkami, pretože príspevky boli chápané ako dobrovoľné. Aby sa u tých, ktorí boli poverení hlásaním odpustkov, kontrolovala akákoľvek špinavá láska k zisku, „ruka, ktorá odpustky vydávala“, ako to dosvedčuje D'Aubigne, „nemohla prijímať peniaze. To bolo zakázané pod najprísnejšími trestami.“⁴⁷⁸

V čom bolo teda pápežovo konanie odsúdeniahodné? Určite nie v tom, že žiadal dary veriacich na účely postavenia bohoslužobného chrámu, chrámu, ktorý dnes nemá konkurenciu v majestátnosti a kráse!

⁴⁷⁷ Vol. I. str. 214.

⁴⁷⁸ Vol. I. str. 214.

*"Ale ty z chrámov starých alebo svätých nových,
osamotený stojíš a nič sa ti nevyrovná.
Najdôstojnejší Boha, svätý a pravý,
od spustošenia Sionu, keď Boh opustil svoje staré mesto,
koľko bolo pozemských stavieb, na jeho počesť postavené,
koľko ich bolo vznešenejšieho vzhľadu?
Majestát, moc, sláva, sila a krása, to všetko je vznešené
a v tejto večnej arche uctievania nepoškvrnené."⁴⁷⁹*

Ak bol Mojžiš v Starom zákone oprávnený žiadať židovský ľud o obety na ozdobu svätostánku, prečo by nemal byť pápež rovnako oprávnený žiadať o podobné obety kresťanský ľud, medzi ktorým pápež vykonáva najvyššiu autoritu, ako to robil Mojžiš medzi Izraelitmi?

Pápež neprekročil svoje legitímne právomoci ani tým, že zbožným darcom sľuboval duchovné milosti výmenou za ich dary. Ved' ak sa naše hriechy dajú vykúpiť almužnou pre chudobným⁴⁸⁰, ako nám to hovorí Písmo sv., prečo by sa nemohli rovnako dobre vykúpiť aj obetami v prospech náboženstva? Keď protestantskí duchovní apelujú na svoje zhromaždenia v mene svojom a svojich detí alebo na podporu cirkvi, nezabúdajú svojim poslucháčom ako odmenu za ich dary prisľúbiť duchovné požehnania. Nie je to tak dávno, čo metodistický farár z New Yorku adresoval tieto posvätné slová milionárovi Corneliusovi Vanderbiltovi, ktorý obdaroval metodistickú vysokú školu: „*Cornelius, tvoja modlitba je vypočutá a tvoja almužna je v Božích očiach zapamätaná.*“⁴⁸¹ Pastor je zhovievavejší ako dokonca pápež, ktorému boli dané kľúče od nebeského kráľovstva; pastor totiž vyhlasuje Kornélia za oslobodeného bez predchádzajúcej spovede alebo ľútosti, zatiaľ čo dokonca aj neoblomný pápež podľa D'Aubigneho trval na nevyhnutnosti „*pokánia srdca a ústnej spovede*“ predtým ako darcom mohla jeho obeta priniesť spásu.

Jána Tetzela, dominikánskeho mnícha, ktorý bol vymenovaný za hlavného kazateľa v Nemecku, aby ohlasoval odpustky, Luther obvinil, že prekročil svoje právomoci, keď ich podriadil svojim súkromným cieľom. Zástupca Svätej stolice sa od Tetzeloého konania dištancoval a odsúdil ho.

Tridentský koncil, ktorý sa konal o nejaký čas neskôr, prijal účinné opatrenia na zastavenie všetkých nepravostí týkajúcich sa odpustkov a vydal nasledujúci dekrét: „*Svätá synoda, túžiac napraviť a odstrániť zneužívania, ktoré sa do nich vkradli a kvôli ktorým sa heretici rúhajú tomuto vznešenému označeniu odpustkov, týmto dekrétom*

⁴⁷⁹ Byron. Chyld-Haroldova Pút'. Český preklad E. Krásnohorskej str. 214.

⁴⁸⁰ Dan 4, 24

⁴⁸¹ Sk 10, 31

všeobecne nariaďuje, aby sa úplne zrušil každý bezbožný obchod na ich získanie, ktorý bol zdrojom mnohých zneužití medzi kresťanským ľudom.⁴⁸²

28. POSLEDNÉ POMAZANIE

Posledné pomazanie je sviatosť, v ktorej chorí dostávajú pomazaním svätým olejom a modlitbami kňazov duchovnú pomoc a dokonca aj telesnú silu, ak to prispieva k ich spáse. Toto pomazanie sa nazýva posledné, pretože je zvyčajne posledným zo svätých pomazaní, ktoré Cirkev udeľuje.

Svätý apoštol Jakub sa jasne zmieňuje o tejto sviatosti a poukazuje na jej účinnosť týmito slovami: „Je niekto z vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi; a nech sa nad ním modlia a mažú ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a Pán mu uľaví; a ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu.“⁴⁸³

Na túto sviatosť sa odvolávajú viacerí starovekí Otcovia. Origenes (tretie storočie) píše: „Existuje aj odpustenie hriechov skrze pokánie, keď sa hriešnik ... nehanbí oznámiť svoj hriech Pánovmu kňazovi a hľadať liek ... v čom sa napĺňa aj to, čo hovorí apoštol Jakub: „Ale ak je medzi vami niekto chorý, nech si zavolá kňazov Cirkvi a nech na neho vkladajú ruky a pomazú ho olejom v Pánovom mene.“⁴⁸⁴

Svätý Chryzostom (4. storočie) hovorí: „Kňazi odpúšťajú hriechy nielen, keď nás krstom znovuzrodzujú, ale majú aj moc odpúšťať hriechy spáchané neskôr, lebo je povedané: „Ak je medzi vami niekto chorý, nech si zavolá kňazov Cirkvi a nech sa nad ním modlia, pomazávajúc ho olejom v Pánovom mene.“⁴⁸⁵

Pápež Inocent I. (piate storočie) v liste biskupovi menom Decentius po citovaní slov svätého Jakuba pokračuje: „Tieto slová sa bezpochyby majú chápať ako slová o chorých veriacich, ktorých možno pomazať svätým olejom. Tento biskupom posvätený olej je dovolený používať nielen pre kňazov, ale pre všetkých kresťanov.“⁴⁸⁶

Sakramentár, čiže starobylý rímsky rituál, revidovaný pápežom svätým Gregorom v šiestom storočí, predpisuje požehnanie oleja biskupom a modlitby, ktoré sa majú prednášať pri pomazaní chorých.

⁴⁸² Sess. XXV. Dec. de Indulgentia.

⁴⁸³ Jak 5, 14-15

⁴⁸⁴ Homil. II. in Levit.

⁴⁸⁵ Lib. III. de Sacred.

⁴⁸⁶ Epist. XXV. ad Decentum.

Ctihodný Beda anglický, ktorý žil v ôsmom storočí, odvolávajúc sa na slová svätého Jakuba, píše: „*Cirkevný zvyk vyžaduje, aby chorých pomazali kňazi posväteným olejom a posvätili ich modlitbou, ktorá ho sprevádza.*“⁴⁸⁷

Grécka cirkev, ktorá sa v deviatom storočí oddelila od rímskokatolíckej Cirkvi, vo svojom vyznaní viery hovorí: „Siedmou sviatosťou je posledné pomazanie, ktoré predpísal Kristus; lebo keď začal posielat' po dvoch svojich učeníkov (Mk 6, 7-13), pomazávali a uzdravili mnohých chorých. Toto pomazanie Cirkve odvtedy zbožne zachováva, ako sa dozvedáme z Listu svätého Jakuba: „Je medzi vami niekto chorý“ atď. Vlastným ovocím tejto sviatosti, ako to uvádza svätý Jakub, je odpustenie hriechov, zdravie duše, sila - jemne povedané - tela. Ale hoci nie vždy prináša tento posledný výsledok, duši vždy prospieva odpustením hriechov.“

Presne toto je katolícke učenie o tejto téme. Všetky ostatné východné cirkvi, z ktorých niektoré sa v piatom storočí od Ríma oddelili, taktiež uvádzajú posledné pomazanie medzi svojimi sviatosťami.

Takáto totožnosť náuky, ktorú počas toľkých vekov hlásali cirkvi tak vzdialené od seba, nemôže mať iný ako apoštolský pôvod.

Významný protestant Leibnitz to otvorene priznáva: „*V súvislosti s pomazaním chorých nie je priestor na veľké diskusie. Podporujú ho slová Písma sv., výklad Cirkvi, ktorému zbožní a katolícki ľudia bezpečne dôverujú. Nevidím ani to, čo by niekto mohol považovať za odsúdeniahodné na tejto praxi, ktorú Cirkev prijíma.*“⁴⁸⁸

Protestanti, hoci vyznávajú, že sa riadia Svätým písmom, úplne ignorujú napomenutie sv. Jakuba. Luther konal dôslednejšie. Keď zistil, že apoštolovo nariadenie je príliš jasné na to, aby sa dalo vykladať rafinovanými slovami, odvážne odmietol celý list, ktorý pohrdavo nazval „*listom plným slamy.*“⁴⁸⁹

Je smutné pomyslieť na to, že naši odlúčení bratia zavrhnú tento útešný nástroj milosti, aj keď na nich nalieha apoštol Ježiša Krista, lebo duchovný liek, ktorý zmierňuje hrôzy smrti, utešuje umierajúceho kresťana, posilňuje dušu v jej poslednom zápase a očisťuje ju pre prechod z času do večnosti. Tento liek by sa mal s vdakou a ochotne používať, najmä ak ho predpisuje Bohom inšpirovaný lekár.

⁴⁸⁷ Comment in locum

⁴⁸⁸ Systema Theol., str. 280.

⁴⁸⁹ Lib. de Captiv. Babyl.

29. KŇAZSTVO

Apoštoli boli odetí mocou Ježiša Krista. Kňaz ako nástupca apoštolov je odetý ich mocou. Táto skutočnosť nám odhaľuje veľkú dôstojnosť kňazského úradu.

Vznešená dôstojnosť kňaza nevyplýva z jeho osobných zásluh, ktorými by mohol vynikať, ale zo vznešených úloh, ktorými je poverený. Keď sa pozeráme na kňaza telesným očami, podobá sa na iných ľudí, ale pozerajúc sa na neho očami viery, je povýšený nad anjelov, pretože vykonáva moc, ktorá nie je daná ani anjelom.

Kňaz je Božím vyslancom, ustanoveným na to, aby obhajoval jeho česť a ohlasoval jeho slávu. Apoštol hovorí: *„Sme teda Kristovými vyslancami a akoby Boh napomínal skrze nás.“*⁴⁹⁰

Ak je pre občana veľkou čťou zastupovať svoju krajinu na niektorom z európskych súdov, o čo väčšia je česť zastupovať nebeský súd medzi národmi zeme! Náš Pán hovorí svojim apoštolom: *„Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.“*⁴⁹¹ *„Chod'te teda, učte všetky národy, ... učte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“*⁴⁹²

Právomoc pozemských predstaviteľov je obmedzená, ale moc Božích služobníkov sa rozprestiera po celej zemi.

Kristus hovorí: *„Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu.“*⁴⁹³ Ježiš nielenže splnomocňuje svojich služobníkov, aby hlásali evanjelium v jeho mene, ale prikazuje aj ich poslucháčom, aby týchto služobníkov počúvali a poslúchali. *„A keby vás niekto neprijal, ani vaše slová nevyočul, z takého domu alebo aj mesta odíďte a straste si prach z nôh. Veru, hovorím vám: Krajine Sodomčanov a Gomorčanov bude v deň súdu ľahšie ako takému mestu.“*⁴⁹⁴ *„Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda, a kto mnou pohŕda, pohŕda tým, ktorý ma poslal.“*⁴⁹⁵

Boh vyžaduje nielen to, aby sa s úctou počúvalo jeho evanjelium, ale aj to, aby sa ctili aj osoby zastupujúce jeho apoštolov. Ako nemožno národu spôsobiť väčšiu urážku, ako je urážka jeho predstaviteľa na cudzom dvore, tak nemožno nášmu Pánovi spôsobiť väčšiu ujmu, ako keď sa robí násilie jeho predstaviteľom, kňazom jeho Cirkvi. *„Nedotýkajte sa mojich pomazaných a neublížujte mojim prorokom.“*⁴⁹⁶ Boh pomstil zločin štyridsiatich dvoch mládencov, ktorí sa vysmievali prorokovi Elizeovi, tým, že poslal divú zver, aby ich roztrhala na kusy. Strašná smrť Márie Monkovej,

⁴⁹⁰ 2 Kor 5, 20

⁴⁹¹ Jn 20, 21

⁴⁹² Mt 28, 19-20

⁴⁹³ Mk 16, 15

⁴⁹⁴ Mt 10, 14-15

⁴⁹⁵ Lk 10, 16

⁴⁹⁶ 1 Krn 16, 22

potupovateľky zasvätených kňazov a panien, ktorá ukončila svoj život ako šialená opitá na Blackwellovom ostrove, ukazuje, že z našich náboženských inštitúcií sa nemožno beztrešne vysmievať.

Keď je veľvyslanec nejakej krajiny akreditovaný na zahraničnom dvore, je poctený dôverou prezidenta, od ktorého dostáva súkromné inštrukcie. Tak aj Ježiš svojich veľvyslancov poctí svojím priateľstvom a oznámi im nebeské tajomstvá: „*Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca.*“⁴⁹⁷

Aká je to výsada byť hlásateľom Božieho zákona národom zeme! „*Aké milé sú na horách nohy posla blahozvesti, čo oznamuje pokoj, zvestuje blaho, oznamuje spasenie, hovorí Sionu: „Tvoj Boh kraluje.*“⁴⁹⁸ Aká je to milosť byť nositeľom olivovej ratolesti pokoja pre svet zaplavený hriechom; byť určený nebom na ohlasovanie evanjelia, ktoré prináša slávu Bohu a pokoj ľuďom; toho evanjelia, ktoré posilňuje slabých, obracia hriešnikov, uzmieruje nepriateľov, utešuje utrápené srdcia a všetkým dáva nádej na večnú spásu!

Často som sa zamýšľal nad poznámkou, ktorú mi povedal senátor Bayard z Delaware: „*Vy duchovní, máte ako verejní rečníci veľkú výhodu oproti nám politikom. Tešíte sa dôvere svojich poslucháčov. Môžete hovoriť tak dlho, ako sa vám zachce, môžete napomínať a karhať, koľko sa vám zachce, bez toho, aby ste sa obávali kritiky, zatiaľ čo my sme neustále vystavení útokom.*“

Ó, akú obrovskú moc má katolícky kazateľ! Stovky duší visia na jeho slovách; stovky duší sú ním udržiavané pri duchovnom živote alebo opúšťajú Cirkev v závislosti od toho, či odídu posilnení chlebom života, alebo vyhladovaní a sklamaní. O každom kňazovi môžem povedať to, čo povedal Simeon o našom Pánovi: „*On je ustanovený na pád a povstanie mnohých v Izraeli.*“ (Lk 2, 34)

Kňazi sú nielen Božími vyslancami, ale sú aj správcami Božích milostí a rozsievачmi jeho milosrdenstva. Apoštol hovorí: „*Nech nás takto každý pokladá za Kristových služobníkov a správcov Božích tajomstiev.*“⁴⁹⁹

Ako sa môže nazývať správcom Božích tajomstiev ten, ktorého práca sa obmedzuje iba na kázanie? Správcom Božích tajomstiev je však len ten, kto veriacim rozdáva sviatosť, tajomné symboly a účinné príčiny milosti.

Ako poznamenáva svätý Ján Zlatoústý, nie anjelom alebo archanjelom, ale kňazom Nového zákona povedal Kristus: „*Čokoľvek zviažete na zemi, bude zviazané aj*

⁴⁹⁷ Jn 15, 15

⁴⁹⁸ Iz 52, 7

⁴⁹⁹ 1 Kor 4, 1

v nebi, a čokoľvek rozviažete na zemi, bude rozviazané aj v nebi.“ Len im dal moc odpúšťať hriechy a len im povedal: *„Komu odpustíte hriechy, tomu sú odpustené.“*

Iba im dal moc konsekrovať svoje Telo a Krv a podávať ho veriacim. Kňazov Nového zákona splnomocnil udeľovať milosť znovuzrodenia v krste. Udelil im vznešenú povinnosť pripraviť umierajúceho kresťana na jeho poslednú cestu do večnosti: *„Je medzi vami niekto chorý? Nech privedie kňazov Cirkvi a tí nech sa nad ním modlia a pomazú ho olejom v mene Pánovom.“*⁵⁰⁰

Tak ako je nebo nad zemou, ako je večnosť nad časom a duša nad telom, tak sú výsady zverené Božím služobníkom vyššie ako výsady akéhokoľvek pozemského panovníka. Pozemské knieža môže uvrhnúť do väzenia alebo z neho oslobodiť. Jeho moc je však len nad telom. Nemôže preniknúť do svätyně duše, zatiaľ čo Boží služobník môže dušu vyslobodiť z väzenia hriechu a vrátiť jej slobodu Božieho dieťaťa.

Aby sme v niekoľkých krátkych vetách zhrnuli funkcie katolíckeho kňaza:

Je to kráľ, ktorý nevládne nad nedobrovoľnými poddanými, ale nad srdcami a citmi svojho ľudu.

Jeho duchovné deti mu dávajú nielen svoje peniaze, ale aj svoju lásku, ktorú si kráľovská moc nemôže kúpiť ani vynútiť.

Je pastierom, lebo vedie svoje stádo na lahodné pastviny sviatostí a chráni ho pred vlkmi, ktorí číhajú na ich duše.

Je otcom, lebo láme chlieb života svojim duchovným deťom, ktoré splodil v Ježišovi Kristovi skrze evanjelium.⁵⁰¹

Je sudcom, ktorého úlohou je vynášať rozsudky odpustenia nad vinníkmi, ktorí sa sami obviňujú.

Je lekárom, lebo lieči ich duše z odpornej choroby hriechu.

Svätý Ján vo svojej Apokalypse predstavuje Cirkev v podobe mesta. *„A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, vystrojené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženícha.“*⁵⁰² Náš Spasiteľ je architektom a zakladateľom tohto nebeského mesta. Apoštoli sú jeho základom. Veriaci sú živými kameňmi tejto stavby. Pomazaní Pánovi služobníci sú robotníci vybraní na opracovanie a leštenie týchto kameňov, aby tieto kamene odrážali krásu a slávu slnka spravodlivosti, ktoré toto mesto ustavične osvetľuje. Kňazi sa podieľajú na skrášľovaní vnútra nebeského Jeruzalema tým, že vzácne duše, ktoré sú im zverené obohacujú cnosťami. *„Boh ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a*

⁵⁰⁰ Jak 5, 14

⁵⁰¹ 1 Kor 4, 15

⁵⁰² Zjv 21, 2

*iných za pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela*⁵⁰³, ktorým je jeho Cirkev. Aká je to česť pre kňaza Nového zákona! *Boh „neurobil tak iným národom, nezjavil im svoje zámery.“*⁵⁰⁴

O čo viac môžeme na nástupcov apoštolov aplikovať slová, ktoré Boh povedal kňazom Starého zákona: *„Málo vám je, že vás Izraelov Boh oddelil od izraelskej pospolitosti, aby ste sa mohli k nemu približovať a konať službu v Pánovom stánku, stáť pred celou pospolitosťou a slúžiť jej?“* (Nm 16, 9)

Náš Spasiteľ s láskou kladie Petrovi trikrát túto otázku: *„Šimon, miluješ ma?“* A Peter mu trikrát odpovedá: *„Pane, ty vieš, že ťa milujem.“* Aký dôkaz lásky teda Ježiš od Petra požaduje? Hovorí snád': Ak ma miluješ, trestaj svoje telo pôstom a bitím, prorokuj, rob zázraky, polož svoj život za mňa? Nie, ale hovorí: *„pas moje baránky“, „pas moje ovce.“* Toto malo byť najužším putom Petrovej oddanosti k jeho Majstrovi a Majstrovej náklonnosti k jeho učeníkovi.

A náš Pán vyhlasuje, že odmena jeho učeníkov bude zodpovedať dôstojnosti ich služby: Peter hovorí: *„Pozri, my sme opustili všetko a išli sme za tebou. Čo z toho teda budeme mať?“* Ježiš im povedal: *„Veru, hovorím vám: Pri obnovení sveta, keď Syn človeka zasadne na trón svojej slávy, aj vy, čo ste išli za mnou, zasadnete na dvanásť trónov a budete súdiť dvanásť kmeňov Izraela.“* A hneď nato dodáva, že hodní nástupcovia apoštolov budú mať účasť na ich blaženosti: *„A každý, kto pre moje meno opustí domy alebo bratov a sestry, alebo otca a matku, alebo deti, alebo polia, dostane stonásobne viac a bude dedičom večného života.“*⁵⁰⁵

Viem, že v našich dňoch je veľa tých, ktorí popierajú, že kňazi majú nejakú duchovnú moc - akoby Boh nemohol takúto moc ľuďom odovzdať. Chápeť, prečo ateisti a racionalisti, ktorí odmietajú akékoľvek zjavenie, upierajú Božím služobníkom akúkoľvek nadprirodzenú moc. Ale to, že vyznávači kresťanstva, ktorí prijímajú svedectvo Písma sv., by sa mali podieľať na tejto neviere, to presahuje moje chápanie.

Či Všemohúci v nespočetných prípadoch zaznamenaných v Písme sv. neurobil človeka nástrojom svojej moci? Či Mojžiš nepremenil egyptské rieky na krv? Či nespôsobil, že z neúrodnej skaly vytryskla voda? Nepredpovedali proroci budúce udalosti? Či sa na Jozueho príkaz nezastavilo slnko na oblohe? Nevzkriesil prorok Elizeus mŕtvych k životu? Prečo veríme všetkým týmto zázrakom? Pretože ich zaznamenáva Písmo sv. Či to isté Božie slovo nehovorí, že apoštoli dostali moc udeľovať Ducha Svätého vkladáním rúk, moc odpúšťať hriechy, konsekrovať Kristovo Telo a Krv atď.

⁵⁰³ Ef 4, 11-12

⁵⁰⁴ Ž 147, 20

⁵⁰⁵ Mt 19, 27-29

Nie je Nový zákon rovnako hodný viery ako Starý? Či Ježiš Kristus slávnostne nesľúbil, že bude vždy so služobníkmi svojej Cirkvi „až do skončenia sveta“ a posilní ich, aby opakovali tie zázraky milosrdenstva, ktoré vykonal jeho prví učeníci? Môže byť Boh pravdy neverný svojim sľubom? Nie je teraz rovnako silný a milosrdný ako za čias prorokov a apoštolov a nepotrebuje Ducha Svätého rovnako ako prví kresťania? Ak mohol Boh urobiť slabých ľudí služobníkmi svojho milosrdenstva vtedy, prečo nie aj teraz?

Má sa však kňaz, keďže vykonáva takúto moc, považovať za väčšieho než sú ostatní ľudia? Ani zd'aleka. Ved' keď sa zamyslí nad tým, akým slabým rukám Boh pridáva takú obrovskú moc, mal by sa pred ostatnými ponížiť. Mal by si spomenúť na to, čo náš Spasiteľ povedal sedemdesiatim dvom učeníkom, ktorí sa s radosťou vracali zo svojej prvej misie a volali na neho: „*Pane, v tvojom mene sa nám podriaďujú aj diabli.*“ Ale Ježiš pokarhal ich márnou chválu a povedal: „*Videl som satana padať z neba ako blesk. Hľa, dal som vám moc ... no neradujte sa z toho, že sa vám poddávajú duchovia, ale radujte sa, že sú vaše mená zapísané v nebi.*“⁵⁰⁶ Kňaz nezabúda, že „*najprísnejší súd bude vykonaný na tých, ktorí sú predstavení*“⁵⁰⁷ a že „*súd sa má začať v Božom dome.*“⁵⁰⁸ Na mysli má slová apoštola: „*Čo máš, čo si nedostal?*“⁵⁰⁹

Takisto nádoba naplnená vzácnym nápojom sa môže pýšiť tým, že je lepšia ako nádoba naplnená vodou. Kňaz dobre vie, že moc, ktorú dostal od Boha, mu nie je daná na to, aby živil vlastnú márnivosť, ale aby obohacoval srdcia veriacich, a že hoci je druhým nápomocný pri ukazovaní cesty do neba, sám, ak ho nezdobia osobné cnosti, sa stane zatratencom ako tí nešťastní jeruzalemskí kňazi, ktorí nasmerovali mudrcov k Ježišovi do Betlehema, ale sami tam nešli.

Apoštol hovorí: „*Ja som sadil, Apollo polieval, ale vzrast dal Boh. A tak ani ten, čo sadí, nie je nič, ani ten čo polieva, ale Boh, ktorý dáva vzrast.*“⁵¹⁰ My konáme vonkajší obrad, milosť dáva sám Boh.

Povinnosti Božieho služobníka sú teda primerané jeho vznešenej dôstojnosti. Od kňaza sa vyžaduje, aby bol mužom hlbokaj vzdelanosti a pevnej zbožnosti. „*Ústa kňaza majú zachovávať poznanie a z jeho úst ľud vyhl'adáva zákon, lebo je poslom Pána zástupov.*“⁵¹¹

Pán odsudzuje kňazov Starého zákona, pretože zanedbávali štúdium posvätných vied: „*Pretože si odmietol poznanie, odmietnem ťa, nebudeš mi slúžiť ako kňaz. Zákon svojho Boha si zabudol, aj ja zabudnem na tvojich synov.*“⁵¹² Náš Pán svojim apoštolom

⁵⁰⁶ Lk 10, 17-20

⁵⁰⁷ Múd 6, 6. V novom preklade Písma sv. je: mocní budú mocne trestaní.

⁵⁰⁸ 1 Pt 4, 17

⁵⁰⁹ 1 Kor 4, 7

⁵¹⁰ 1 Kor 3, 6-7

⁵¹¹ Mal 2, 7

⁵¹² Oz 4, 6

hovorí: „*Vám je dané poznať tajomstvá Božieho kráľovstva. Ostatným hovorím len v podobenstvách.*“ (Lk 8, 10)

Kňazi Nového zákona sú podobne ako apoštoli strážcami náboženských tajomstiev.

Vieme, že poznanie Božieho kráľovstva nám dnes nie je odovzdané vnuknutím alebo zjavením. Kristus nás osobne neučí tak, ako učil svojich apoštolov. Poznanie jeho zákona získavame usilovným štúdiom. On nás nevynáša na krídlach anjelov na duchovný Parnas. Len kráľovskou cestou usilovnej práce môžeme dosiahnuť tie výšky, ktoré nám umožnia rozjímať o nebeskom kráľovstve a opísať ho iným.

Kňaz ako lekár duše musí byť oboznámený s jej rôznymi chorobami a musí vedieť, aký liek treba použiť v každom konkrétnom prípade. Ak spoločnosť spravodlivo volá na zodpovednosť neodborného lekára za fatálne následky jeho nesprávneho postupu, Boh bude iste prísne volať na zodpovednosť duchovného lekára, ktorý z trestuhodnej nevedomosti predpisuje nerozumné lieky dušiam pacientov, ktoré mu boli zverené.

Ako sudca duší musí vedieť, kedy zviazať a kedy rozviazať, kedy odložiť a kedy vyniesť rozsudok rozhrešenia. Ak pre nejakú krajinu nie je nič tak škodlivé ako nekompetentný sudca, ktorého rozhodnutia, hoci sa týkajú života a smrti, sú zlé a nie sú v súlade s podstatou veci, tak pre kresťanskú spoločnosť nie je nič škodlivejšie ako nevzdelané kňazstvo, ktorého rozhodnutia poškodzujú spásu duší.

Advokát na našich súdoch sa cíti byť viazaný svedomím a ct'ou, aby s najväčšou usilovnosťou študoval prípad svojho klienta a obhajoval ho pred súdom so všetkou výrečnosťou, ktorú je schopný použiť. A pritom žaloba nemusí zahŕňať viac ako krátke uväznenie alebo dokonca malú pokutu.

Kňaz však podobne ako Mojžiš stojí pred Bohom, aby sa za jeho ľud prihováral, a stojí pred ľuďmi, aby obhajoval Božie veci.

Nielenže denne vystupuje pred oltár, aby sa za ľud prihováral a volal spolu s prorokom: „*Ušetri, Pane, svoj ľud a nevydávaj svoje dedičstvo na hanbu*“ (Joe 2, 17), ale každú nedeľu vystupuje na kazateľnicu, aby obhajoval požiadavky, ktoré má Boh voči svojim poddaným. Iste, ak je advokát povinný preštudovať si kauzu svojho klienta predtým, ako ho začne obhajovať, a to bez ohľadu na to, o akú maličkosť ide, o čo naliehavejšia je kňazova povinnosť dobre si preštudovať konkrétny prípad, keď si uvedomí, že súdená je tu nesmrteľná duša, a to aj v prípade ľudí, ktorí sú často najhoršími nepriateľmi vlastnej duše. Ľudí musí presvedčiť, že treba ísť úzkou cestou, ktorú si ich zlé náklonnosti zošklivili, a že treba zanechať širokú cestu, ku ktorej ich sebaláska a vášne nabádajú. Presvedčovanie si v tomto prípade vyžaduje mimoriadny cit, ako aj výrečnosť a vzdelanosť.

Ale služobník Cirkvi musí brániť dušu nielen proti skazenosti srdca, ale aj proti doktrinálnym omylom, ktoré sa denne objavujú vo všetkých oblastiach a ktoré neobľomne hlásajú falošní učitelia, ktorí na ich podporu prinášajú tie najpodvodnejšie argumenty, vyjadrené tým najpríťažlivejším jazykom. Vyvrátenie týchto omylov si často vyžaduje dokonalý cvik a hlbokú znalosť histórie a Písma svätého.

Niet preto divu, že Cirkev trvá na tom, aby jej duchovní boli vzdelaní. Preto sú naši cirkevní študenti zvyčajne povinní venovať desať až štrnásť rokov usilovnému štúdiu moderných a starovekých jazykov, dejín a filozofie, rozsiahlej teologickej vede a Písma svätého, skôr ako sú povýšení do posvätnej služby.

Je pravda, že kvôli rýchlo rastúcemu dopytu po duchovných v Spojených štátoch amerických boli naši biskupi doteraz niekedy nútení skrátiť štúdium kandidátov na duchovnú službu; ale teraz, keď je Cirkev lepšie organizovaná a keď sa u nás rozmnožili semináre, majú šťastie, že môžu svojim mladým bohoslovcom poskytnúť výhody plnohodnotného teologického vzdelávania.

Ak má kňaz vynikať svojou učenosťou, mal by ešte viac vynikať svojimi cnosťami, lebo od neho sa očakáva, že bude kázať viac príkladom než príkazmi. Ak Boh v Starom zákone dal svojim kňazom napomenutie: „*Očistite sa vy, čo nosíte Pánove nádoby.*“⁵¹³ O čo prísnejšie je svätosť života predpísaná kňazom Nového zriadenia, ktorí sa nielen dotýkajú posvätných nádob, ale z nich aj pijú drahocennú Pánovu krv?

Svätý Chryzostom hovorí: „*Čistejšia ako akýkoľvek slnečný lúč má byť ruka, ktorá rozdáva toto telo; čisté majú byť ústa, ktoré sú naplnené duchovným ohňom, aj jazyk, ktorý sa farbí tou najčistejšou krvou.*“

Aby sme v sebe rozvíjali ducha osobnej zbožnosti, Cirkev nás neustále napomína, aby sme boli ľuďmi modlitby. Kňaz by mal byť ako tí anjeli, ktorých videl Jakub vo sne, ako vystupujú do neba a zostupujú z neho po mystickom rebríku. Od kňaza sa očakáva, že bude stúpať modlitbou a zostupovať kázaním. Vystupuje do neba, aby prijal svetlo od Boha; zostupuje, aby toto svetlo odovzdal svojim poslucháčom. Vystupuje, aby čerpal z prameňa Božej milosti, zostupuje, aby rozvádzal tieto živé vody medzi veriacimi, aby ich srdcia osviežil. Vystupuje, aby zapálil svoju pochodeň pri večne horiacej vyhni Božej lásky; zostupuje, aby tento plameň odovzdal duším svojho ľudu.

Cirkev totiž považuje modlitbu za takú nevyhnutnú pre svojich duchovných, že okrem dobrovoľných cvičení zbožnosti, ku ktorým ich vedie ich súkromná zbožnosť, od nich vyžaduje, aby každý deň venovali aspoň hodinu modlitbe cirkevných hodínok, ktoré pozostávajú najmä zo žalmov a iných častí Písma svätého, homílií prvých Otcov a modlitieb obdivuhodnej sily a citu.

⁵¹³ Iz 52, 11

30. KŇAZSKÝ CELIBÁT

Cirkev od svojich kňazov vyžaduje, aby boli čistí na tele i na duši a aby „*svoje telá prinášali ako živú, svätú, Bohu milú obeť.*“⁵¹⁴

Náš Spasiteľ a jeho apoštoli, hoci uznávali manželstvo za svätý stav, prehlásili dobrovoľnú zdržanlivosť za záslušnejšiu, najmä pre tých, ktorí zasvätili svoj život posvätej službe Božej. „*Sú ľudia neschopní manželstva, pretože sa takí narodili zo života matky, iných takými urobili ľudia a iní sa takými urobili sami pre nebeské kráľovstvo. Kto to môže pochopiť, nech pochopí.*“⁵¹⁵ Náš Pán tu zjavne odporúča stav celibátu pre tých, ktorí sa cítia byť povolání prijať ho, aby dosiahli väčšiu dokonalosť.

Svätý Pavol uvádza dôvod, prečo náš Spasiteľ vyhlasuje celibát za vhodnejší stav pre svojich služobníkov než manželstvo: „*Kto je bez ženy, stará sa o Pánove veci, ako sa páčiť Pánovi. Ale ženatý sa stará o svetské veci, ako sa páčiť manželke, a je rozdelený.*“⁵¹⁶

Ježiš Kristus zjavne prejavil svoju sympatiu k panenstvu nielen tým, že vždy zostal panicom, ale aj tým, že si vyvolil pannu za svoju matku, ako svojho predchodcu si vyvolil panenského svätého Jána Krstiteľa a osobitnú náklonnosť prejavil k Jánovi evanjelistovi, ktorý ako o tom svedčí svätý Augustín, bol vyvolený za apoštola ako panica a takým vždy zostal.

Náš Pán nielenže prejavoval lásku k panenstvu, keď bol na zemi, ale rovnakú náklonnosť k nej prejavuje aj v nebi, pretože tých stoštyridsaťštyri tisíc, ktorí sú vybraní, aby spievali nový chválospev, a ktorí nasledujú Baránka všade, kam ide, sú všetko panici, ako o tom svedčí svätý Ján. (Zjv 14.)

Apoštol pohanov nás uisťuje, že žil ako slobodný a tento stav odporúča aj iným: „*Slobodným a vdovám hovorím: Dobre je pre nich, ak zostanú tak, ako ja.*“⁵¹⁷

Z Písma svätého nevyplýva, že by niektorý z apoštolov bol ženatý, okrem svätého Petra. Hieroným hovorí, že ak niektorí z nich boli ženatí, určite sa od svojich manželiek odlúčili po tom, ako boli povolání k apoštolátu. Ani svätý Peter po svojom povolaní nepokračoval so svojou manželkou, ako možno usudzovať z jeho vlastných slov: „*Hľa, opustili sme všetko a nasledovali sme ťa.*“⁵¹⁸ Medzi „*všetko*“ treba pripočítať aj spoločenstvo s jeho manželkou, lebo sotva by mohol pravdivo povedať, že opustil všetko, keby neopustil svoju manželku. Náš Spasiteľ hneď potom vymenúva manželku medzi tými cennými objektami, ktorých zrieknutie sa pre neho bude mať svoju

⁵¹⁴ Rim 12, 1

⁵¹⁵ Mt 19, 12

⁵¹⁶ 1 Kor 7, 32-33

⁵¹⁷ 1 Kor 7, 8

⁵¹⁸ Mt 19, 27

odmenu.⁵¹⁹ Svätý Pavol vyhlasuje, že „biskup musí byť láskavý, triezvy, spravodlivý, nábožný, zdržanlivý.“⁵²⁰ A keď píše Timotejovi, ktorého vysvätil za biskupa, hovorí: „Bud' príkladom veriacim... v láske, vo viere, v čistote.“⁵²¹ Na inom mieste vymenúva čistotu medzi cnosťami, ktoré by mali zdobiť kresťanského služobníka: „*Vo všetkom sa prejavujeme ako Boží služobníci vo veľkej trpezlivosti, ... v čistote.*“⁵²²

Hoci náš Spasiteľ celibát výslovne nevyžaduje, on sám a jeho apoštoli ho slovom i príkladom tak silno odporúčajú, že Cirkev považuje za svoju povinnosť stanoviť ho ako príkaz.

Disciplína Cirkvi sa od začiatku prejavovala v tom, že zakazovala kňazom uzatvárať manželstvá po ich vysvätení.

Svätý Hieronym poznámenáva, že „*biskupi, kňazi a diakoni sa vyberajú z panicov alebo vdovcov, alebo aspoň zostávajú po povýšení na kňazov v ustavičnej čistote.*“⁵²³ Joviniánovi píše: „*Určite uznáš, že biskupom nemôže ten zostať, kto splodí deti keď zastáva biskupský úrad; lebo ak bude usvedčený, nebude sa naňho hľadiť ako na manžela, ale bude odsúdený ako cudzoložník.*“⁵²⁴ A opäť hovorí: „*Čo robia cirkvi na Východe, v Egypte a v Apoštolskom stolci? Prijímajú svojich duchovných spomedzi panicov, alebo ak majú manželky, prestávajú žiť ako ženatí muži.*“⁵²⁵

Svätý Epifanius vyhlasuje, že „*toho, kto vedie manželský život, Cirkev neprijíma do rádu diakona, kňaza, biskupa alebo subdiakona.*“⁵²⁶

V prvotných časoch Cirkvi boli pre nedostatok povolání do posvätných rádov okrem slobodných prijímaní aj ženatí muži, ale ako sa dozvedáme z rozličných kánonov, bolo im nariadené, aby po vysvätení žili oddelene od svojich manželiek.

Je pravda, že táto disciplína bola do istej miery zmiernená v prospech časti duchovenstva východnej cirkvi, ktorému bolo dovolené žiť so svojimi manželkami, ak sa s nimi zasnúbili ešte pred kňazským vysvätením; ale rovnako ako kňazi západnej cirkvi, aj východní duchovní mali zakázané uzatvárať manželstvo po vysvätení. Dôležité je tiež poznamenať, že slobodní duchovní na Východe sa u ľudí tešia oveľa väčšej úcte ako ženatí kňazi.

Naozaj nemožno poprieť, že v určitých epochách dejín Cirkvi, najmä v obdobiach neusporiadanej spoločnosti, sa vyskytlo priveľa prípadov porušovania klerického celibátu. Ale opakované porušovanie nejakého zákona nie je dôkazom jeho

⁵¹⁹ Mt 19, 29

⁵²⁰ Tít 1, 8

⁵²¹ 1 Tim 4, 12

⁵²² 2 Kor 6, 4-6

⁵²³ Ep. ad Pammach.

⁵²⁴ Adv. Jovin., lib. 1.

⁵²⁵ Adv. Vigilantium.

⁵²⁶ Hæres. 59, c. 4.

neexistencie. Kedykoľvek bolo počuť hlas Cirkvi, vždy hovoril na obhajobu zákona kňazskej čistoty.

Dovoľte mi teraz upriamiť vašu pozornosť na správnosť a výhody kňazského celibátu.

Po prvé: kňaz je zástupcom Ježiša Krista. Pokračuje v diele, ktoré začal jeho božský Majster. Jeho povinnosťou je hlásať slovo, udeľovať sviatosti a predovšetkým konsekrovať Kristovo Telo a Krv a podávať ich veriacim. Je vhodné, aby čistému Pánovi slúžili čistí služobníci?

Ak židovskí kňazi, ktorí sa venovali obetovaniu zvierat v chráme, boli povinní držať sa odlúčení od svojich manželiek, nemali by kňazi Nového zákona, ktorí denne prinášajú obeť Nepoškvrneného Baránka, zachovávať neustálu čistotu? Ak Dávid a jeho priatelia nesmeli jesť posvätný chlieb proroka, kým neprislúbili, že sa tri predchádzajúce dni zdržiavali žien⁵²⁷, ako čistý na tele a na duši by mal byť kňaz, ktorý sa denne zúčastňuje na tom živom Chlebe, ktorého chlieb proroka bol len predobrazom. A keď ľud na vrchu Sinaj mal zakázané priblížiť sa k svojim ženám tri dni pred prijatím Zákona⁵²⁸, nemali by sa úplne zdržiavať tí, ktorých úlohou je hlásať večný Zákon?

Thorndyke, významný protestantský teológ, vo svojom diele s názvom *„Just Weights and Measures“* (Spravodlivé váhy a miery) uvádza nasledujúcu poznámku: *„Dôvod pre celibát klerikov je pevne podložený Otcami a kánonmi Cirkvi na základe príkazu svätého Pavla, ktorý zakazuje mužovi a žene vzdialiť sa od seba, iba ak na určitý čas, aby sa venovali modlitbe. (1 Kor 7, 5) Kňazi a diakoni majú byť neustále pripravení slúžiť najsvätejšiu obeť, ktorá sa má neustále obnovovať; a ak sa ostatní majú na istý čas zdržiavať manželských práv, potom sa oni musia zdržiavať vždy.“*⁵²⁹

Po druhé: Viacerí spisovatelia často píšu o zvláštnej príčine obdivuhodného úspechu, ktorým sa vyznačuje šírenie katolíckej Cirkvi všade na svete, a to i napriek najväčšiemu odporu ľudí. Niektorí tento rozvoj pripisujú dôkladnej cirkevnej organizácii a iní prezieravej múdrosti jej najvyšších pastierov. Bez toho, aby som podceňoval týchto autorov, prikláňam sa k presvedčeniu, že Cirkev po nemá Bohu pevnejšiu vežu, ako je celibát jej duchovenstva. Neženatý kňaz, ako poznamenáva svätý Pavol (1 Kor 1, 7), môže celý svoj čas nerozdielne venovať Pánovi a svoju pozornosť môže venovať nie jednému alebo dvom deťom, ale celému stádu, ktoré sú splodené v Ježišovi Kristovi prostredníctvom evanjelia; zatiaľ čo ženatý duchovný je rozdelený medzi starosťami o rodinu a povinnosťami voči cirkevnému zboru. Bacon hovorí: *„Celibát je*

⁵²⁷ 1 Sam 21, 6

⁵²⁸ Ex 19

⁵²⁹ Str. 239.

*vhodný pre služobníkov Cirkvi, lebo láska sotva zavlaží pôdu tam, kde musí najprv naplniť kaluž.*⁵³⁰

Po tretie: Ľudia sa vo svete doteraz obracali na katolícku vieru vďaka slobodným duchovným a len vďaka nim sa budú obracať aj naďalej. Svätý František Xaverský a František Saleský by nemohli zasiahť vieru do toľkých tisícok duší, keby ich na ich cestách sprevádzali manželky a deti. Zo všetkých drahokamov, ktoré zdobia kňazský diadém, žiadny nie je v očiach ľudí taký vzácny a neoceniteľný a bezkonkurenčný drahokam čistoty. Bez tejto perly sa aj hlas Hyacinta (francúzsky kňaz, znamenitý kazateľ, ktorý však odpadol od viery a oženil sa) „*stáva zvukom mosadze a cinkaním cimbalu*“; s ňou si však aj ten najpokornejší misionár získava srdcia mnohých ľudí.

Každý vie o početných obráteniach na kresťanstvo v šestnástom storočí, ktoré dosiahol svätý František Xaverský v Japonsku. Po uplynutí mnohých rokov od smrti svätého Františka, keď francúzska eskadra dostala povolenie vplávať do japonských prístavov, domorodý kresťan menom Peter, keď sa dozvedel, že na palube sú francúzski kňazi, podrobil ich vieru skúške tak, že im položil tieto tri otázky: „*Ste nasledovníkmi veľkého Otca v Ríme? Ctíte si Pannu Máriu? Máte manželky?*“ Keď francúzski kňazi uspokojili svojho vypočúvateľa v týchto otázkach, a najmä v poslednej, Peter a jeho spoločníci padli misionárom k nohám a s radosťou zvolali: „*Vďaka, vďaka, sú to panici a praví učeníci nášho apoštola Františka.*“⁵³¹

Istý súčasný spisovateľ vtipne poznamenal, že „*snád aj ten najhorlivejší obdivovateľ svadobných obradov by pripustil, že si nevie predstaviť, ako by sa svätý Pavol alebo svätý Ján vydali na manželskú cestu v spoločnosti pôvabných neviest skráslených podľa najnovšej módy z Atén alebo Efezu. Ani v najbujnejších fantáziách si nedokážeme predstaviť Atanáza, toho majestátneho odporcu ariánskeho cisára, ako je na úteku po Níle, sprevádzaný pani Atanáziovou, rovnako ako si nevieme predstaviť ani svätého Jána Zlatoústeho, ktorého by na jeho cestách po Frýgii sprevádzala manželka odetá vencom z pomarančových kvetov. A stal by sa Ethelbert kresťanom, keby mu svätý Augustín predstavil svoju manželku a jej družičky?*“⁵³²

Často počúvame o slobodných biskupoch a kňazoch, ktorí položili svoj život za vieru v Číne a v Korei alebo boli uväznení v Nemecku. Takéto hrdinské obety sa však nedajú príliš očakávať od mužov, ktorí si užívajú domáce pohodlie a sú pohltení zodpovednosťou za manželku a deti.

Ale či svätý Pavol nepovoluje manželstvo duchovných, keď hovorí: „*Nemáme právo brať so sebou ženu, sestru, tak ako ostatní apoštoli a Pánovi bratia i Kéfas?*“⁵³³ Protestantský text nesprávne prekladá túto pasáž tak, že slovo „*žena*“ nahrádza

⁵³⁰ Essays, str. 17.

⁵³¹ Annals of the Propagation of the Faith, Marec, 1868

⁵³² Marshall, Comedy of Convocation.

⁵³³ 1 Kor 9, 5

slovom „*manželka*“. Je zrejmé, že svätý Pavol tu nehovorí o svojej manželke, pretože žiadnu nemal, ale naráža na tie zbožné ženy, ktoré dobrovoľne čakali na apoštolov a slúžili im na ich misijných cestách.

Namieta sa tiež, že apoštol akoby vyžadoval, aby biskup bol „*mužom jednej ženy*“. ⁵³⁴ Kontext určite nemôže znamenať, že biskup musí byť ženatý, a to z už uvedeného dôvodu, že sám svätý Pavol nikdy ženatý nebol. Zmysel tohto textu, ako o tom svedčí celá tradícia, je ten, že do úradu biskupa by nemal byť zvolený kandidát, ktorý bol ženatý viac ako raz. V tých časoch nebolo možné vyberať do biskupského úradu vždy slobodných mužov. Preto bola Cirkev často nútená vyberať ženatých mužov, ale vždy s tým obmedzením, že nikdy neuzavreli manželstvo po druhýkrát.

Okrem toho boli povinní, ak neboli vdovcami, žiť oddelene od svojich manželiek.

Iní proti kňazskému celibátu uvádzajú tieto slová svätého Pavla: „V posledných časoch niektorí odpadnú od viery a budú sa pridržiavať zvodných duchov ... zakazujúc ženiť sa“ ⁵³⁵ Táto pasáž sa týka ebionitov, gnostikov a manichejcov, ktorí skutočne učili, že manželstvo je hriešne. Katolícka Cirkev naopak zastáva názor, že manželstvo je nielen zákonný stav pre tých, ktorí sú povolani ho prijať, ale že je aj sviatosťou a že v manželskom živote je možné dosiahnuť najvyšší stupeň svätosti.

Niektorí zachádzajú tak ďaleko, že vyhlasujú zdržanlivosť za neuskutočniteľnú. Naši inoverní bratia v duchovnej službe sú tak naklonení k manželstvu, že by snád kňazom upierali možnosť ako aj právo zostať slobodnými. Týmto tvrdením však spochybňujú múdrosť Ježiša Krista a jeho apoštola, ktorí žili v takomto stave a odporúčali ho aj iným. Ohovárajú zasvätených kňazov a mníšky a nevedomky spochybňujú čistotu svojich vlastných slobodných sestier, dcér a synov. Koľko je na svete mužov a žien, ktorí strávili roky, ba aj celý život ako slobodní? A kto sa odváži obviniť takýto zástup ľudí z nezdržanlivosti?

Nikto by sa nemal sťažovať ani na prísnosť zákona o kňazskom celibáte, keďže kandidát prijíma záväzok dobrovoľne a po zrelej úvahe.

Napokon, proti celibátu nemožno namietat, že porušuje Božie prikázanie: „*Plodte a množte sa*“ (Gn 1, 28), lebo toto prikázanie určite nemôže vyžadovať, aby všetky osoby spôsobilé na manželstvo boli spojené v manželskom zväzku. V opačnom prípade by sa porušením zákona previnili aj starí mládenci a staré panny. Počet mužov a žien zasvätených Bohu sľubom čistoty tvorí len zanedbateľný zlomok ľudskej rodiny, napríklad v Spojených štátoch amerických je ich podiel len jeden človek na približne štyritisíc.

⁵³⁴ 1 Tim 3, 2

⁵³⁵ 1 Tim 4, 1-3

Okrem toho je nepopierateľným faktom, že na obyvateľov má katolícky klérus silný vplyv tým, že sa ženatým a vydatým ľuďom vstupuje myšlienka, že manželstvo nebolo založené na uspokojovanie telesných potrieb, ale na plodenie a kresťanskú výchovu detí.

31. MANŽELSTVO

Manželstvo nie je len prirodzenou zmluvou medzi mužom a ženou, ale Ježiš Kristus ho pre kresťanov povýšil na dôstojnosť sviatosti: Apoštol hovorí: *„Muži, milujte manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu ... Tak sú aj muži povinní milovať svoje manželky ako vlastné telá ... Preto človek opustí svojho otca i matku, a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja jedným telom. Toto je veľké tajomstvo; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi.“*⁵³⁶

Týmito slovami apoštol vyhlasuje, že spojenie Krista s jeho Cirkvou je predobrazom alebo vzorom zväzku pretrvávajúceho medzi mužom a ženou. Spojenie medzi Kristom a jeho Cirkvou je nadprirodzené a je spečatené Božou milosťou. Preto je aj spoločenstvo kresťanského manžela a manželky upevnené Božou milosťou. Manželia sú povinní milovať sa počas celého života tak, ako Kristus miloval svoju Cirkev a prejavovať cnosti vlastné manželskému stavu. Na plnenie týchto povinností sú potrebné osobitné milosti nášho Spasiteľa.

Cirkevní Otcovia, koncily a liturgie západných a východných cirkví, vrátane koptskej, jakobitskej, sýrskej, nestoriánskej a iných schizmatických cirkví, ktoré sú už štrnásť storočí oddelené od katolíckeho spoločenstva, sa zhodujú v tom, že uznávajú kresťanské manželstvo za sviatosť.

Preto Tridentský koncil, keď hovorí o manželstve, hovorí: *„Sám Kristus, ustanovovateľ a zdokonaľovateľ úctyhodných sviatostí, nám svojím umučením zaslúžil milosť, ktorá zdokonaľuje túto prirodzenú lásku, upevňuje tento nerozlučiteľný zväzok a posväcuje manželov, ako to naznačuje apoštol Pavol, keď hovorí: „Muži, milujte svoje ženy, ako aj Kristus miloval Cirkev a seba samého vydal za ňu“ a krátko nato dodáva: „Toto je veľké tajomstvo; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi.“ (Efez. 5) Keďže teda manželstvo v zmysle evanjeliového zákona prevyšuje milosťou skrze Krista starobylé manželstvá, odôvodnene naši svätí Otcovia, koncily a tradícia všeobecnej Cirkvi vždy učili, že ho treba zaradiť medzi sviatosti Nového zákona.“*⁵³⁷

Evanjelium zakazuje mužovi mať viac ako jednu ženu a žene mať viac ako jedného muža. Náš Spasiteľ hovorí: *„Nečítali ste, že Stvoriteľ ich od počiatku stvoril ako muža a ženu a povedal: »Preto muž opustí otca i matku a pripúta sa k svojej*

⁵³⁶ Ef 5, 25-33

⁵³⁷ Sess. 24.

*manželke a budú dvaja v jednom tele?» A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo.*⁵³⁸ Náš Pán vracia manželstvu jeho pôvodnú podobu, ako ju ustanovil všemohúci Boh. (Gn 2, 24) Manželstvo vo svojom prvotnom ustanovení bolo zväzkom jedného muža s jednou ženou, pretože Jehova stvoril Adamovi len jednu pomocnicu. Keby bolo jeho zámerom ustanoviť polygamiu, bol by ich stvoril viac. Písmo sv. hovorí, že „*človek sa pripúta k svojej manželke*“ – nie k svojim manželkám.

Nehovorí, že budú traja alebo viacerí, ale že „*budú dvaja v jednom tele.*“

Preto je mormonizmus, žiaľ tak rozšírený v Spojených štátoch amerických, v rozpore s jasným učením evanjelia, a preto ho katolícka Cirkev odsudzuje. Polygamia, kdekoľvek existuje, nemôže byť trvalým zdrojom rodinných nezhôd a sporov. Podnecuje žiarlivosť a nenávisť medzi manželkami v tej istej domácnosti; ruší zákony nástupníctva a prvorodenstva a plodí rivalitu medzi deťmi, pričom sa každé z nich snaží získať náklonnosť a dedičstvo po svojom spoločnom otcovi.

Manželstvo je najposvätejšia a preto je najnezrušiteľnejšia a najneodvolateľnejšia zo všetkých zmlúv, ktoré boli kedy uzavreté. Každá ľudská zmluva môže byť zákonne zrušená, len táto nie. Národy môžu legálne zrušiť vzájomné zmluvy; obchodníci môžu zrušiť partnerstvá; bratia môžu nakoniec opustiť otcovský dom a rozísť sa ako Jakub a Ezau. Priatelia, ako Abrahám a Lot, sa môžu tiež rozísť, ale zväzok spájajúci muža a ženu, môže byť podľa Božieho zákona zrušený len smrťou. Žiadny pozemský meč nemôže rozťať manželský uzol, ktorý zviazal Pán, lebo „*čo Boh spojil, človek nech nerozlučuje.*“ (Mt 19, 6)

Stojí za povšimnutie, že traja evanjelisti, ako aj Apoštol pohanov, hlásajú nerozlučiteľnosť manželstva a zakazujú manželom vstúpiť do druhého manželstva počas života svojho manžela. V evanjeliu sa totiž sotva nájde taký mravný predpis, ktorý by sa vyjadroval dôraznejšie ako nerozlučiteľnosť platne uzavretého manželstva. „*Tu k Ježišovi pristúpili farizeji a pokúšali ho: „Smie človek prepustiť svoju manželku z akejkoľvek príčiny?“ On odpovedal: „Nečítali ste, že Stvoriteľ ich od počiatku ako muža a ženu stvoril a povedal: »Preto muž opustí otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele?« A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo. Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje.*“ Povedali mu: „Prečo potom Mojžiš rozkázal dať priepustný list a prepustiť?“ Odpovedal im: „Mojžiš vám pre tvrdosť vášho srdca dovolil prepustiť vaše manželky; ale od počiatku to nebolo tak. A hovorím vám: Každý, kto prepustí svoju manželku pre iné ako pre smilstvo a vezme si inú, cudzoloží.“⁵³⁹ Náš Spasiteľ tu dôrazne vyhlasuje, že manželský zväzok je potvrdený samotným Bohom, a teda že žiadny človek, ani žiadny ľudský zákon nemôže platne túto zmluvu zrušiť.

⁵³⁸ Mt 19, 4-6

⁵³⁹ Mt 19, 3-9

Na námietku farizejov, že ak sa manželstvo nesmie zrušiť, prečo potom Mojžiš prikázal rozvod, náš Pán odpovedá, že Mojžiš neprikázal, ale jednoducho povolil rozluku, a že Veľký zákonodarca dávajúc toto povolenie bral ohľad na silné vášne židovského ľudu, ktorý by upadol do ešte väčšieho rozvratu, keby bola odmietnutá jeho túžba rozviesť sa a uzavrieť nový zväzok. Náš Spasiteľ im však pripomenul, že v prvotných časoch takéto povolenie nebývalo. A jasne potvrdil, že takáto výsada sa nebude udeľovať ani v novom usporiadaní, pretože dodáva: „*Hovorím vám: Každý, kto prepustí svoju manželku a vezme si inú, cudzoloží.*“ Protestantí vykladači mylne tvrdia, že tento text ospravedlňuje poškodeného manžela, aby sa od svojej cudzoložnej manželky odlúčil a znovu sa oženil. Katolícka Cirkev však vysvetľuje evanjelium v tom zmysle, že poškodený manžel síce môže dosiahnuť rozvod od svojej nevernej manželky, ale nie je mu dovolené rozviesť sa „*a vinculo matrimonii*“ (od zväzku manželského), aby mal privilégium oženiť sa s inou.

Tento výklad potvrdzuje aj súčasné svedectvo evanjelistov Marka a Lukáša a svätého Pavla, ktorí zakazujú rozvod *a vinculo* bez akýchkoľvek výhrad.

U svätého Marka čítame: „*Kto prepustí svoju ženu a vezme si inú, dopúšťa sa voči nej cudzoložstva. A ak žena prepustí svojho manžela a vydá sa za iného, dopúšťa sa cudzoložstva.*“⁵⁴⁰

Rovnako jasné vyhlásenie uvádza aj svätý Lukáš: „*Každý, kto prepúšťa svoju manželku a berie si inú, cudzoloží, a kto si berie takú, ktorú muž prepustil, cudzoloží.*“⁵⁴¹ Obaja evanjelisti zakazujú manželovi alebo manželke vstúpiť do druhého manželstva, nech by bola príčina ich rozchodu akokoľvek závažná. A zaiste, ak by prípad cudzoložstva oprávňoval poškodeného manžela vziať si inú manželku, tak títo Bohom inšpirovaní pisatelia by nezabudli túto okolnosť uviesť.

Keď prejdeme od evanjelií k listu svätého Pavla Korint'anom, aj tam nájdeme absolútny zákaz rozvodu. Apoštol píše mestu, ktoré sa práve obrátilo na kresťanské náboženstvo a okrem iných tém im vstępuje učenie Cirkvi o manželstve. Musíme predpokladať, že ako pisateľ vedený Duchom Svätým a verný služobník Božieho slova si svedomito plní svoju povinnosť bez toho, aby potláčal alebo zmierňoval čo i len jednu časť zákona. Ku Korint'anom sa obracia takto: „*Tým, čo uzavreli manželstvo, prikazujem, ani nie ja, ale Pán, aby manželka neodchádzala od muža - a ak by odišla, nech ostane nevydatá, alebo nech sa zmieri so svojím mužom - a muž nech neprepúšťa manželku.*“⁵⁴² Tu vidíme apoštola, ktorý v mene svojho Majstra prikazuje odlúčeným manželom, aby zostali slobodní, bez akejkoľvek zmienky o prípade cudzoložstva. Keby existovala taká dôležitá výnimka, svätý Pavol by ju neopomenul spomenúť; inak by evanjeliové jarmo urobil ťažším, než zamýšľal jeho zakladateľ.

⁵⁴⁰ Mk 10, 11-12

⁵⁴¹ Lk 16, 18

⁵⁴² 1 Kor 7, 10

Musíme teda pripustiť, že podľa náboženstva Ježiša Krista manželská nevera neopravňuje ani jednu zo strán k opätovnému uzavretiu manželstva, inak by sme boli nútení dospieť k záveru, že obrovské množstvo kresťanov, ktorých poznatky o kresťanstve boli odvodené výlučne z učenia svätých Marka, Lukáša a Pavla, bolo nedokonale poučených o viere.

Nemôžeme sa ani domnievať, že svätý Matúš udelil ženatým kresťanom v Palestíne privilégium, ktoré svätý Pavol odoprel Korint'anom; potom by totiž prvotná kresťanská Cirkev mohla byť svedkom nepekného predstavenia, ako sa rozhorčení manželia usilujú v Judsku o rozvod so svojimi cudzoložnými manželkami, ktorý nemohli získať v Korinte, podobne ako sa nespokojní manželia v našich časoch súdia v susednom štáte o právnu rozluku, ktorá im je v ich vlastnom štáte odopretá. Kristus nie je rozdelený a ani apoštoli si navzájom neodporujú.

Katolícka Cirkev v súlade so svetlom evanjelia zakazuje rozvedenému mužovi vstúpiť do druhého manželstva počas života jeho bývalej partnerky. Toto je nekompromisný zákon, ktorý prvýkrát vyhlásila tvárou v tvár pohanským cisárom a ľudom a ktorý vždy Cirkev zachovávala napriek vášňam a zmyselnosti vlastných vzdorovitých detí.

Henrich VIII. kedysi poslušný syn a obranca Cirkvi pocítil v nešťastnej chvíli hriešnu náklonnosť k Anne Boleynovej, dáme z kráľovninho dvora, s ktorou sa chcel po rozvode so svojou zákonitou manželkou Katarínou Arragónskou oženiť. Pápež Klement VII. ktorého požiadal o schválenie, však prísne odmietol ratifikovať rozluku, hoci pápež mohol ľahko predvídať, že jeho rozhodný krok uvrhne Cirkev v Anglicku do prenasledovania a celý národ do nešťastnej schizmy svojho panovníka. Keby pápež súhlasil s odvrhnutím Kataríny a so sobášom s Annou Boleynovou, Anglicko by síce bolo ušetrené schizmy Cirkvi, ale samotná Cirkev by sa vzdala svojho bezkonkurenčného titulu pani pravdy.

Keď Napoleon I. zavrhol svoju oddanú manželku Jozefínu a oženil sa s Máriou Louisou rakúskou, bol si tak istý bezvýslednosťou svojho pokusu získať od Svätej stolice schválenie svojho rozvodu a následného manželstva, že sa o tom so Svätým Otcom ani neporadil. Niekoľko rokov predtým sa totiž Napoleon obrátil na pápeža Pia VII. aby zrušil manželstvo, ktoré jeho brat Hieroným uzavrel so slečnou Pattersonovou z Baltimoru. Pápež poslal cisárovi nasledujúcu odpoveď: *„Vaše veličenstvo iste pochopí, že na základe informácií, ktoré sme doteraz dostali, nie je v našej moci vyniesť rozsudok o neplatnosti manželstva. Nemôžeme vyniesť rozsudok, ktorý by bol v rozpore s cirkevnými zákonmi a nemôžeme, opomenúc tieto zákony, vyhlásiť neplatnosť zväzku, ktorý podľa Božieho slova nemôže žiadna ľudská moc rozdeliť.“*

Kresťanské manželky a matky, akú vd'ačnosť si od vás zasluhuje katolícka Cirkev za to čestné postavenie, ktoré teraz v spoločnosti máte! Ak vás už nepovažujú za otrokyňu, ale za rovnocennú manželovi; ak už nie ste hračkou mužovho rozmaru a

nemusíte byť každú chvíľu odhodená ako ženy v Turecku a mormónske manželky v Utahu; ale ak vás uznávajú za pani a kráľovnú vašej domácnosti, tak za túto svoju emancipáciu vdáčíte iba Cirkvi. Za svoju slobodu vdáčíte najmä pápežom, ktorí povstali v celom majestáte svojej duchovnej moci, aby obhájili práva poškodených manželiek proti žiadostivej tyranii ich manželov.

Aké protikladné je konanie otcov takzvanej reformácie, ktorí s výkrikom náboženskej reformy na perách deformovali náboženstvo a spoločnosť tým, že schvaľovali rozvody.

Henrich VIII. sa rozviedol so svojou manželkou Katarínou na príkaz Cranmera, prvého reformovaného primasa Anglicka.

Luther a jeho kolegovia Melanchton a Bucer povolili Filipovi, landgrafovi z Hesenska, mať dve manželky súčasne.⁵⁴³ Karlstadt, ďalší nemecký reformátor, ospravedlňoval polygamiu.⁵⁴⁴

Moderné Prusko teraz žne trpké plody semien, ktoré boli vtedy na jeho území zasiate. Sedemdesiatpäť percent manželstiev, ktoré sa v súčasnosti uzatvárajú mimo katolíckej Cirkvi v Berlíne, sa uzatvára bez akéhokoľvek náboženského obradu.

Zväzok, ktorý nie je spojený pevnými náboženskými putami, sa ľahko rozpadá. Táto téma vzbudzuje v našej krajine bolestný záujem v dôsledku toho, ako ľahko sa v mnohých našich štátoch rozvádza manželský zväzok. Máme tu ďalší príklad nebezpečných dôsledkov súkromného výkladu posvätného textu. Keď Luther a Kalvín hlásali svetu, že „*nie je múdre zakázať rozvedenému cudzoložníkovi, aby sa znovu oženil*“⁵⁴⁵, sotva sa im snívalo dôsledkoch, ktoré mali čoskoro vzísť z tohto monštra ich výtvoru. Existuje už asi tridsať príčin, ktoré umožňujú pretrhnutie protestantského manželského zväzku, pričom niektoré z nich sú takej malichej povahy, že by vyvolali smiech, keby to nebola tak závažná téma, ktorá je navyše dostatočne odôvodnená na to, aby vzbudila obavy o morálne a sociálne blaho našej krajiny. Súdy rozvádzajú osoby nielen pre neveru, ale aj bez toho, aby na to existoval čo i len tieň autority Písma sv. napr. pre údajnú krutosť, nerozvážnosť, opustenosť, dlhodobú neprítomnosť, duševnú nespôsobilosť, odsúdenie na trest odňatia slobody, nezlučiteľnosť pováh a iné dôvody, ktoré súd podľa svojho uváženia považuje za dostatočné.

⁵⁴³ Bossuet, Variations, Vol. 1.

⁵⁴⁴ Audin, str. 339.

⁵⁴⁵ American Cyclop., art Divorce. Náš Spasiteľ vyhlasuje, že kto sa ožení s cudzoložnicou, dopúšťa sa cudzoložstva. Napriek tomu Luther a Kalvín vyhlasujú, že je nerozumné brániť sa takémuto manželstvu. Ale "Božie bláznovstvo je múdrejšie ako ľudia". A Múdrosť povedala: "Múdrosť múdrych zničím." (1 Kor 1, 1)

Za rok končiaci sa v júni 1874 bolo v štáte Ohio podaných 1742 žiadostí o rozvod. Ak je takáto bilancia v Ohiu, aké musia byť manželské pomery v Indiane, ktorá sa nazýva rajom nespokojných manželov.

V štáte Connecticut bolo v roku 1875 uzavretých 4385 manželstiev a rozvedených 466 manželstiev. Počet rozvodov uskutočnených v tom istom štáte za posledných pätnásť rokov dosiahol 5391. Toto je bilancia štátu, ktorého systém verejného školstva sa považuje za najdokonalejší v krajine. Uvedené štatistiky za štáty Ohio a Connecticut nám umožnia vytvoriť si určitú predstavu o hrozivom počte rozvodov, ktoré sa v Spojených štátoch amerických ročne uskutočnia.

Niektorí ľudia považujú katolícku Cirkev za príliš prísnu, keď hlása absolútnu nerozlučiteľnosť manželstva. Treba mať však na pamäti, že nie Cirkev, ale jej božský zakladateľ kresťanského náboženstva nám dal tento zákon. Cirkev len vynucuje jeho dodržiavanie.

Zákon, nech je akokoľvek prísny, je sám o sebe milosrdenstvom v porovnaní s krutými dôsledkami, ktoré vyplývajú z ľahkého ústupku pri rozvode.

Ľahkosť, s akou sa manželstvo anuluje, najviac škodí morálke jednotlivcov, rodiny a spoločnosti. Vedie k nerozvážnym a unáhleným manželstvám, pretože osoby sú menej obozretné pri uzatváraní manželskej zmluvy, ktorú možno neskôr takmer ľubovoľne zrušiť. Nespokojného a bezcharakterného manžela alebo manželku podnecuje k nezákonnostiam, hádkam a dokonca k cudzoložstvu, pričom dobre vie, že práve tento zločin poskytne zámienku a právny dôvod na rozchod. Vyvoláva medzi manželom a manželkou ostré spory o starostlivosť o ich potomstvo. Pripravuje deti o ochrannú ruku otca alebo o nežnú starostlivosť matky a príliš často ich vydáva napospas chladnej láske sveta, pretože manželia, ktorým chýba vzájomná manželská láska, sú príliš často ochudobnení aj o rodičovský cit. Jedným slovom, rozvod vnáša do domácností skazu a spustošenie, ktoré nemôže napraviť ani bohatstvo, ani luxus. Na túto sociálnu pohromu existuje len jeden liek, a tým je absolútny zákaz rozvodu „*a vinculo*“ v súlade s neúprosným pravidlom evanjelia a starobylej praxe Cirkvi.

V katolíckych krajinách sú rozvody mimoriadne zriedkavé a rozvádzajú sa len tí, ktorí odhodili jarmo Cirkvi. Ak sa posvätné zákony manželstva ešte doteraz dodržiavajú v takej veľkej časti protestantského spoločenstva, tak čistota mravov je v nemalej miere spôsobená prítomnosťou katolíckeho náboženstva medzi nimi. Katolícke náboženstvo má blahodarný vplyv aj na tých, ktorí sú mimo spoločenstva Cirkvi, podobne ako slnko, ktorého blahodarné svetlo a teplo je cítiť aj na tých odlahlých miestach, kam jeho lúče môžu preniknúť len ťažko.